

MILJØ- OG TRAFIKUDVALGET

MØDETIDSPUNKT

02-05-2017 16:45

MØDESTED

Mødelokale H3 på regionsgården

MEDLEMMER

Bodil Kornbek	Deltog
Özkan Kocak	Deltog
Abbas Razvi	Deltog
Karsten Skawbo-Jensen	Deltog
Jens Mandrup	Deltog
Finn Rudaizky	Deltog
Carsten Scheibye	Deltog
Ole Stark	Afbud
Tormod Olsen	Deltog

INDHOLDSLISTE

1. Udmøntning af anlægsmidler til Lokalbanerne i 2017 (Beslutningssag)
2. Aftale om medfinansiering fra Hørsholm Kommune af den regionale buslinje 375R (Beslutningssag)
3. Udmøntning af midler til den regionale vækst- og udviklingsstrategi for 2017 (Beslutningssag)
4. Forslag til budget 2018 (Drøftelsessag)
5. Benchmarking af kommunernes klimaindsats (Orienteringssag)
6. Orientering om resultaterne af energibesparelsesprojektet CEICAD (Orienteringssag)
7. Opfølgning på trafikseminar (Orienteringssag)
8. Byudvikling på industrigrunde -en ny samarbejdsform i forbindelse med jordforurening (Orienteringssag)
9. Fælles drøftelsessag med erhvervs- og vækstudvalget vedr. evt. udvidelse af parkeringszone i København (Beslutningssag)
10. Eventuelt

1. UDMØNTNING AF ANLÆGSMIDLER TIL LOKALBANERNE I 2017 (BESLUTNINGSSAG)

BAGGRUND FOR SAGENS FREMLÆGGELSE

Regionsrådet vedtog den 19. juni 2012 "Visionsplan for Lokalbanel 2012-2025", hvori der er angivet investeringstiltag til videreførelse af fremgangen af passagervæksten på lokalbanerne. De i sagen beskrevne forslag til de nye investeringer i 2017, er en del af disse investeringstiltag.

Den 16. august 2016 besluttede regionsrådet, at det årlige rådighedsbeløb fremover øremærkes til investeringer i lokalbanen. Region Hovedstaden modtager årligt et statsligt tilskud til gennemførelse af anlægsinvesteringer til de lokalbaner, der er beliggende i hovedstadsregionen. I 2017 udgør rådighedsbeløbet 15 mio. kr.

INDSTILLING

Administrationen indstiller at miljø- og trafikudvalget overfor forretningsudvalget og regionsrådet anbefaler,

1. **at** godkende forslaget til nye investeringer på lokalbanen.

Administrationen indstiller at forretningsudvalget overfor regionsrådets anbefaler,

2. **at** godkende udmøntningen af i alt 15 mio. kr. til lokalbanerne i 2017 til realisering af de foreslåede projekter.

POLITISK BEHANDLING

Anbefalet.

Udvalget efterspurgte en forklaring på begrebet "skinneudveksling" inden videre politiske behandling.

Bodil Kornbek, Karsten Skawbo-Jensen og Ole Stark deltog ikke i sagens behandling.

SAGSFREMSTILLING

Forslag til nye investeringer

På regionsrådsmødet den 16. august 2016 behandlede regionsrådet sag om Realiseringsplan for investeringer i Lokalbanel. Heri blev der forelagt forskellige scenarier, som beskriver de kommende anlægsprojekter for lokalbanen, som blandt andet er nødvendige i forhold til at kunne drive en effektiv lokalbane i fremtiden.

Regionen har ansvar som trafikkøber og betaler for de fleste investeringer i materiel og infrastruktur på lokalbanen. Beslutninger om investeringer sker i tæt dialog mellem trafikselskabet, banen og regionen. Lokalbanel er organiseret i et aktieselskab (Lokaltog a/s) hvor majoriteten af aktierne er ejet af Movia. Lokaltog ejer infrastrukturen og har ansvaret for driften af den. Regionens finansierer via Movia driftsunderskuddet i Lokaltog A/S i form af et årligt driftstilskud.

I forbindelse med udmøntning af 15 mio. kroner i anlægsmidler til lokalbanerne, foreslår administrationen i samarbejde med Movia og Lokaltog A/S følgende projekter i 2017 (se projekternes placering på kortbilag 1):

Nr.	Projekter:	Beløb:
1.	Optimering af stationsplaceringer (projektforslag) ┆ Laugø – Helsingør Nord ┆ Brødskov – Nørre Herlev ┆ Kronborg v. Kulturværftet	1 mio. kr.
2.	Renovering af perroner på Frederiksværk st.	1 mio. kr.
3.	Skinneudveksling på Gribskovbanen	8 mio. kr.
4.	Udveksling af sporskifter og skinnekryds på Gribskovbanen	5 mio. kr.

1) Optimering af stationsplaceringer

Scenarie 3 i realiseringsplanen (Plus optimering af stationsplaceringer) indeholder en flytning af mindre standsningssteder til en bedre placering i forhold til brugerne. Stationsflytningerne er forbundet med relativt få ekstra omkostninger for regionen i forhold til en forventet stigning i billetindtægterne. Cowi har i en rapport fra 2014 anslået at anlægsomkostningerne ligger på omkring 4 mio. kr. for flytning af hver station samt et skøn på over 300.000 flere passagerer pr. år, hvilket vil reducere regionens årlige driftstilkud med 6 mio. kr.

Det drejer sig om Gribskovbanen (Laugø flyttes til Helsingør Nord), Frederiksværkbanen (Brødskov flyttes til Nørre Herlev) samt forslaget om etablering af et nyt standsningssted på Hornbækbanen, nemlig Kronborg (ved Kulturværftet i Helsingør). Apperup på Hornbækbanen er også nævnt i realiseringsplanen men tages ikke med her, da Lokaltog har bedt om at denne station ses i sammenhæng med et andet sporprojekt på Hornbækbanen.

Helsingør kommune har afsat 150.000 kr. til design af et velkomstpunkt ved Kulturværftets trinbræt, som skal koordineres med projektforslaget for Kronborg.

For at komme nærmere en realisering af stationsflytningerne skal der udarbejdes projektforslag herunder ses nærmere på effekterne ved flytningerne. Administrationen foreslår at anvende 1 mio. kr. til udarbejdelse af projektforslag for stationerne Helsingør Nord, Nørre Herlev og Kronborg.

2) Renovering af perroner på Frederiksværk station

Regionsrådet besluttede på møde den 16. juni 2016, at en del af anlægsmidlerne for 2016 blandt andet skulle gå til modernisering af terminalforholdene ved Frederiksværk station. Projekt er i gangsat i 2016 i og forventes afsluttet primo 2018. Hovedformålet er at give buslinje 320R en betydeligt forbedret fremkommelighed, som giver besparelser i køreplanen på op til 5 minutter per afgang i begge retninger. Et andet formål er at modernisere stationsforpladsen, så der skabes bedre forhold for pendlere i byen, herunder en forbedret cykelparkering. Projektet omfatter en omlægning af stationspladsen, men omfatter ikke perronerne på stationen, da de kræver en særlig tilladelse at foretage anlægsarbejder på. Derfor vil Lokaltog A/S gerne selv foretage renovering af perronerne med hensyn til etablering af belægnings og ledelinjer til blinde og svagtseende af hensyn til øget tilgængelighed, så der kan opnås en sammenhæng og helhed med det igangværende projekt.

Administrationen foreslår derfor at anvende 1 mio. kr. til renovering af perroner på Frederiksværk station i forbindelse med ombygning af Frederiksværk station.

3 og 4) Generelle vedligeholdelsesarbejder til sikring af en stabil drift

Movia udarbejdede i 2010 sammen med det daværende Lokalbanen A/S og Regionstog A/S en infrastrukturanalyse, der for hver lokalbanestrækning beskrev den aktuelle tilstand for skinner, sveller, broer, dæmnings, signalsystemer mv. Analysen beskrev for perioden fra 2011 og frem til 2025 tre forskellige modeller for levetidsforlængelse og fornyelse af infrastrukturen, så lokalbanedriften kan opretholde sin funktionalitet minimum frem til 2025 i forhold til den køreplan, der afvikles i dag.

Lokaltog A/S har siden da anvendt analysens resultater til planlægning af vedligeholdelse og fornyelse. Analysen blev opdateret i 2014 med den nyeste viden, og indgår desuden i Realiseringsplanen. I scenarie 1 i realiseringsplanen indgår levetidsforlængelse af infrastrukturen, som er højest prioriteret sammen med etablering af trinbræt ved Favrholt station.

Lokaltog A/S har aktuelt vurderet, at der i 2017 vil være behov for fremrykning af vedligeholdelsesarbejder på enkelte strækninger på Gribskovbanen, hvilket udløser et behov for tilskuds til investeringsmidler på 13 mio. kr. Vurderingen indeholder skinneudveksling (udskiftning af skinner, hvor sveller og ballast bliver liggende) på strækningen Helsingør – Tisvildeleje til 8 mio. kr. samt udveksling af sporskifter og skinnekryds på Kagerup station til 5 mio. kr.

Administrationen foreslår, at der udmøntes i alt 13 mio. kr. til vedligeholdelsesarbejdet.

Udmøntning af midler

I 2017 udgør rådighedsbeløbet til anlægsmidler til lokalbanen 15. mio. kr. og det foreslås, at anvende dem til: Projektforslag for stationsflytninger (1), *Renovering af perroner på Frederiksværk station i forbindelse med modernisering af terminalforholdene ved Frederiksværk St.*(2) samt Vedligeholdelsesarbejder, som er vigtige for opretholdelse af en stabil drift på lokalbanerne (3 og 4).

KONSEKVENSER

En tiltrædelse af indstillingen betyder, at arbejdet igangsættes hurtigst muligt i løbet af 2017 med de afsatte midler fra statsstøtten til anlægsprojekterne. Særligt vedligeholdelsesarbejderne er vigtige, og konsekvensen ved ikke at tiltræde indstillingen, for så vidt angår denne del, vil være, at Region Hovedstaden vil skulle finde alternative måder at sikre økonomisk tilskud for at kunne opretholde en stabil drift på lokalbanerne i samarbejde med Movia og Lokaltog A/S.

Med hensyn til renovering af perroner på Frederiksværk station, vil projektet opnå en større helhed hvis indstillingen tiltrædes.

RISIKOVURDERING

En tiltrædelse af indstillingen indebærer ikke yderligere risici end det i sagen henviste.

Lokaltog A/S bærer det økonomiske ansvar, i forhold til, hvis projekterne bliver dyrere end først antaget.

BEVILLINGSTEKNISKE KONSEKVENSER

Udgiften på de 15 mio. kr. afholdes af de i Budget 2017-2020 afsatte midler under bevillingsområdet kollektiv trafik.

KOMMUNIKATION

Der er ikke planlagt en særskilt kommunikationsindsats.

TIDSPLAN OG VIDERE PROCES

Sagen forelægges forretningsudvalget den 9. maj 2017 og regionsrådet den 16. maj 2017.

DIREKTØRPÅTEGNING

Hjalte Aaberg / Claus Bjørn Billehøj

JOURNALNUMMER

16024804

BILAGSFORTEGNELSE

① 1. Bilag 1 til sag om Udmøntning af anlægsmidler til lokalbanerne 2017

2. AFTALE OM MEDFINANSIERING FRA HØRSHOLM KOMMUNE AF DEN REGIONALE BUSLINJE 375R (BESLUTNINGSSAG)

BAGGRUND FOR SAGENS FREMLÆGGELSE

Regionsrådet besluttede med vedtagelse af budget 2017 at afkorte buslinje 375R til Kokkedal St., med implementering den 30. januar 2017. Afkortningen blev på regionsrådsmødet den 31. januar 2017 besluttet udsat, da Hørsholm Kommune rettede henvendelse til Region Hovedstaden med et ønske om fortsat betjening af Rungsted Kyst St. mod finansiering af merudgiften. Administrationen har siden, i samarbejde med relevante parter, afsøgt mulighederne for at finde en permanent løsning for linjen, og fremlægger på den baggrund forslag om linje 375Rs fremtidige betjening.

INDSTILLING

Administrationen indstiller, at miljø- og trafikudvalget overfor forretningsudvalget og regionsrådet anbefaler:

- at godkende forslag B om en direkte forbindelse til Rungsted Kyst St. i samarbejde med Hørsholm Kommune.

POLITISK BEHANDLING

Anbefalet.

Ole Stark deltog ikke i sagens behandling.

SAGSFREMSTILLING

Baggrund

Hørsholm Kommune besluttede 22. september 2016 at arbejde videre med løsninger til fortsat betjening af Rungsted Kyst St., når buslinje 375R planmæssigt blev afkortet til Kokkedal St. den 30. januar 2017. Hørsholm Kommunes administration har været i dialog med Movia omkring forskellige muligheder. Region Hovedstadens administration deltog 9. januar 2017 i et møde angående forskellige problemstillinger og løsningsmuligheder. Hørsholm Kommunes borgmester rettede den 12. januar 2017 henvendelse til regionsrådsformanden med ønske om, at buslinje 375R fortsat skulle betjene Rungsted Kyst St., og et tilbud om at finansiere merudgiften på 1,74 mio. kr. årligt.

Regionsrådet besluttede 31. januar 2016 at udskyde afkortningen mens administrationen undersøgte mulighederne nærmere. Det har administrationen nu gjort. Tre mulige linjeføringer, som fremgår af bilag 1, er undersøgt:

Forslag A: En afkortning til Kokkedal st. som det blev besluttet ved budgetforhandlingerne i sommers

Forslag B: Direkte forbindelse til Rungsted Kyst St. i samarbejde med Hørsholm Kommune

Forslag C: Betjening af både Kokkedal st. og Rungsted Kyst st.

Movia har regnet på alle tre forslag med hensyn til økonomi, køretid og passagertilslutning, og vurderinger af disse faktorer har været med til at understøtte administrationens indstilling om Forslag B, som begrundes herunder. Bilag 2 viser Movias beregninger af passagertal og tilskudsbehov for de tre forslag.

Forslag A

Afkortningen til Kokkedal St. blev besluttet i regionsrådet ved vedtagelsen af budgetaftalen for 2017.

Sammen med en ændret frekvens på linjen og en afkortning til Hillerød St. på enkelte afgang, er der opnået en samlet besparelse på 2,2 mio. kr., hvoraf afkortningen fra Rungsted Kyst St. til Kokkedal St. udgør 1,74 mio. kr. Selvom en afkortning til Kokkedal St. giver en bedre opkobling til Kystbanen, da alle tog standser ved Kokkedal St., vurderer Movia, at den samlet vil have ca. 40.000 færre passagerer årligt end forslag B, eftersom linjeføring i Hørsholm bymidte og ved Rungsted mistes. Afkortningen blev besluttet for at opnå en økonomisk besparelse og var anbefalet som spareforslag, da der fortsat ville sikres en god regional sammenhæng med en betjening af Kokkedal St. Da Hørsholm Kommune nu har tilbudt at finansiere merudgiften ved at køre hele vejen til Rungsted Kyst St., vurderer administrationen, at bevæggrunden for afkortningen til Kokkedal St. er væk.

Forslag B

Direkte betjening af Rungsted Kyst St. vurderes at koste 1,74 mio. kr. mere årligt end afkortningen til Kokkedal St. Hørsholm Kommune har tilbudt fremadrettet at dække denne merudgift, og oplyser, at dette vil blive behandlet i kommunens kommende budgetforhandlinger. Passagertilslutningen har været støt stigende, siden oprettelsen i 2014, og linjen er med til at give let adgang til Nordsjællands Hospital i Hillerød for borgere fra både Hørsholm og Fredensborg kommuner.

Movia har bl.a. i Trafikplan 2016 peget på, at linje 375R kan omlægges til betjening af Favrholm St. og Nyt Hospital Nordsjælland, når disse åbner. Det er derfor sandsynligt, at linjen vil blive genbehandlet i løbet af de kommende år med dette for øje.

Forslag C

På trods af at betjeningen af både Kokkedal St. og Rungsted Kyst St. vil tiltrække ca. 56.000 flere passagerer årligt end forslag B, vil tilskudsbehovet til linjen også stige med 0,8 mio. kr. årligt og rejsetiden mellem Hillerød St. og Rungsted Kyst St. øges med 6-7 min. Det er et administrativt arbejdsprincip ved såvel regionen som ved Movia, at de regionale linjer kører så direkte som muligt, og en omvej af 6-7 minutter vil forlænge rejsetiden væsentligt.

Administrationens vurdering og indstilling

Det er administrationens vurdering, at en opretholdelse af linjeføringen som hidtil, vil være den bedste løsning. Hermed sikrer man en stabil drift på linjen til fordel for de passagerer, der i stigende grad er begyndt at benytte linjen over de seneste 3 år, samtidig med, at Regionen opnår samme besparelse som besluttet ved trafikbestilling 2017. Administrationen anbefaler, at aftalen om samfinansiering (bilag 3) indgås, hvormed Region Hovedstaden og Hørsholm Kommune fremadrettet hæfter for hhv. 77 % og 23 % af udgifterne til linjen. Disse procentsatser er fastsat på baggrund af Regions Hovedstadens estimerede besparelse ved en afkortning til Kokkedal St. Eventuelle ændringer i tilskuddet til linjen vil herefter blive fordelt mellem Region Hovedstaden og Hørsholm Kommune forholdsmæssigt efter denne aftale. Udover dette adskiller aftalen sig ikke fra den, der findes for buslinje 200S med Gladsaxe Kommune, og for de 12 buslinjer, som finansieres i samarbejde med Region Sjælland.

KONSEKVENSER

Følges indstillingen, vil ansvaret for linjen fremover være delt mellem Hørsholm Kommune og Region Hovedstaden. Linjen vil, som det er tilfældet for alle regionens linjer, løbende blive vurderet med henblik på forbedringer og optimeringer, men ændringer på linjen skal fremover besluttet af begge ejere. Såfremt der ikke kan opnås enighed, vil aftalen kunne opsiges med 6 måneders varsel. Følges indstillingen ikke, vil linjen blive afkortet til Kokkedal St. som besluttet ved trafikbestilling 2017. Dette vil ske ved førstkomende køreplansskifte i december 2017.

RISIKOVURDERING

En tiltrædelse af indstillingen indebærer ikke yderligere risici end det i sagen henviste.

BEVILLINGSTEKNISKE KONSEKVENSER

En tiltrædelse af indstillingen har ikke i sig selv bevillingstekniske konsekvenser.

KOMMUNIKATION

Grundet den meget korte tid fra henvendelsen fra Hørsholm Kommune og Movia blev modtaget, og til beslutningen om midlertidig udsættelse af afkortningen blev taget, har der ikke været en borgerrettet kommunikation vedrørende betjeningen med linje 375R forud for køreplansskifte i januar 2017. Uanset sagens udfald, vil administrationen gå i dialog med Hørsholm Kommune og Movia og sørge for, at beslutningen om linje 375R fremtidige rute bliver kommunikeret tydeligt overfor passagererne.

TIDSPLAN OG VIDERE PROCES

Sagen forelægges forretningsudvalget den 9. maj 2017 og regionsrådet den 16. maj 2017.

DIREKTØRPÅTEGNING

Hjalte Aaberg / Claus Bjørn Billehøj

JOURNALNUMMER

17000331

BILAGSFORTEGNELSE

- 📎 1. Kort over forslag
- 📎 2. Oversigt over Movias beregninger af de tre forslag
- 📎 3. Samfinansiering af linje 375R

3. UDMØNTNING AF MIDLER TIL DEN REGIONALE VÆKST- OG UDVIKLINGSSTRATEGI FOR 2017 (BESLUTNINGSSAG)

BAGGRUND FOR SAGENS FREMLÆGGELSE

Regionsrådet godkendte i december 2016 Handlingsplan 2017-2018 for den regionale vækst- og udviklingsstrategi (ReVUS), hvori der indgår 10 strategiske fyrtårnsprojekter. Projekterne medfinansieres af de midler, som regionsrådet har reserveret til ReVUS-projekter i budget 2017 og 2018. I budget 2017 drejer det sig om 39,2 mio. kr.

Regionsrådet har med handlingsplanen allerede godkendt de overordnede rammer for fyrtårnsprojekterne. Siden godkendelsen er syv af de ti projekter blevet yderligere konkretiseret i samarbejde med kommuner og andre centrale parter. Bl.a. er samarbejdskredsen kommet på plads og der er opstillet budgetter for de enkelte projekter. For at igangsætte projekterne er der behov for udmøntning af midler, hvorfor denne sag forelægges.

Af de syv fyrtårnsprojekter der indstilles til bevilling, falder de fire under miljø- og trafikudvalgets ressort.

INDSTILLING

Administrationen indstiller, at miljø- og trafikudvalget med forbehold for godkendelse i erhvervs- og vækstudvalget over for forretningsudvalget og regionsrådet anbefaler:

1. **at** godkende konkretisering af følgende fyrtårnsprojekter:

- a. Trafikplan for hovedstadsregionen (bilag 1)
- b. Ressourceeffektivitet og cirkulær økonomi (bilag 2)
- c. Smart Greater Copenhagen (bilag 3)
- d. Digital infrastruktur og fælles datahub i Greater Copenhagen (bilag 4)

Administrationen indstiller endvidere, at forretningsudvalget over for regionsrådet anbefaler:

2. **at** bevilge i alt 13,7 mio. kr. fordelt på følgende fyrtårnsprojekter:

- a. 2,0 mio. kr. til Trafikplan for hovedstadsregionen (bilag 1)
- b. 5,0 mio. kr. til Ressourceeffektivitet og cirkulær økonomi (bilag 2)
- c. 1,7 mio. kr. til Smart Greater Copenhagen (bilag 3)
- d. 5,0 mio. kr. til Digital infrastruktur og fælles datahub i Greater Copenhagen (bilag 4)

POLITISK BEHANDLING

Formanden satte indstillingspunkt 1a under afstemning:

For stemte: A (2), B (1), C (1), F (1), O (1) og V (1), i alt 7.

Imod stemte: Ø (1).

Undlod at stemme: 0.

I alt 8.

Indstillingspunkt 1a var herefter anbefalet.

Indstillingspunkterne 1b-1d blev anbefalet uden afstemning.

Enhedslisten ønskede følgende bemærkning ført til protokollen:

”Der er helt klart brug for en samlet plan for trafikken, men først og fremmest for kollektiv trafik. Et forslag om en trafikplan bør indeholde mål om CO2 reduktion, grøn omstilling og væsentlige forbedringer for kollektiv trafik. Og det giver ikke mening at opstille måltal for øget anvendelse af kollektiv trafik, når der ikke afsættes ekstra ressourcer til driften”

Ole Stark deltog ikke i sagens behandling.

SAGSFREMSTILLING

De 10 strategiske fyrtårnsprojekter i handlingsplanen for 2017-2018 er sammen med de allerede igangsatte fyrtårnsprojekter fra Handlingsplan 2015-2016 med til at realisere ReVUS.

Siden godkendelsen af Handlingsplan 2017-2018 i december 2016 er syv af de ti projekter blevet yderligere konkretiseret i samarbejde med kommuner og andre relevante parter. I alt har alle regionens kommuner (på nær Brøndby og Hørsholm) valgt at involvere sig i den videre proces med konkretisering af ét eller flere af de ti fyrtårnsprojekter.

Fyrtårnsprojekterne medfinansieres af de midler, som regionsrådet har afsat til ReVUS-projekter i budget 2017 og 2018.

De indstillede projekter vurderes at leve op til de principper for udmøntning af ReVUS-midler, som administrationen i slutningen af 2015 præsenterede for regionsrådet i forbindelse med udmøntningen af midler til de første ReVUS-fyrtårnsprojekter i Handlingsplan 2015-2016:

- ┆ Bidrage til realisering af den regionale vækst- og udviklingsstrategi
- ┆ Leverer regionale løsninger på regionale udfordringer
- ┆ Have forpligtende regional partnerskabskreds med relevante kompetencer og ressourcer
- ┆ Være leverings- og levedygtige.

Administrationen indstiller syv fyrtårnsprojekter til bevilling:

Titel	Projektperiode	Samlet budget (mio. kr.)	Heraf ReVUS-midler (mio. kr.)
Trafikplan for hovedstadsregionen	2017-2018	2,0	2,0 (1 mio. kr fra ReVUS-budget 2017 og 1 mio. kr. fra ReVUS-budget 2018)
Vækstkritiske kompetencer	2017-2020	10,67	8,0
Ressourceeffektivitet og cirkulær økonomi	2018-2021	20,1	5,0
Vækst og beskæftigelse i fødevarersektoren	2017-2019	11,85	9,0
Smart Greater Copenhagen	2017-2018	1,9	1,7
Digital infrastruktur og fælles datahub i Greater Copenhagen	2017-2019	10,0	5,0
Greater Copenhagen som udviklingshub for bæredygtige materialeløsninger	2017-2020	80,0	9,0
I alt			39,7 (heraf 38,7 mio. kr. fra budget 2017 og 1 mio. kr. fra budget 2018)

Følgende fire af de syv fyrtårnsprojekter falder under miljø- og trafikudvalgets ressort:

Trafikplan for hovedstadsregionen

Fyrtårnsprojektet skal bidrage til at få hovedstadsregionen til trafikalt at hænge bedre sammen og anvise, hvordan den stigende trængsel på veje og i tog kan reduceres, således at den økonomiske vækst og udvikling understøttes. Fyrtårnsprojektet tager udgangspunkt i den prioriterede liste over trafikprojekter, som kommunerne i hovedstadsområdet og Region Hovedstaden i fællesskab har udarbejdet for at nedbringe den stigende trængsel og gøre det nemmere at komme rundt i regionen. Arbejdet med

trafikplanen falder i tre dele: De strategiske overvejelser, en konkretiserings- og faktadel samt udarbejdelsen af en trafik- og mobilitetsplan. Fyrtårnsprojektet har på nuværende tidspunkt et samlet budget på 2 mio. kr. fordelt på 1 mio. kr. i henholdsvis 2017 og 2018, som finansieres af Region Hovedstaden. Det forventes, at de deltagende parter bidrager med relevante analyser og arbejdskraft og eventuelt med økonomiske bidrag. Fyrtårnsprojektet løber frem til medio 2018.

Ressourceeffektivitet og cirkulær økonomi

Fyrtårnsprojektet skal gennem fremme af ressourceeffektivitet og cirkulær økonomi bidrage til, at hovedstadsregionen er fossilfri i 2050 og at 80 pct. af affaldet i hovedstadsregionen genanvendes. Projektet skal fremme genanvendelse af affald, bedre udnyttelse af restprodukter samt energieffektivisering og vedvarende energi. Projektet består af tre delindsatser, hvoraf den største delindsats skal skabe en fælles fysisk platform for bedre ressourceudnyttelse i Greater Copenhagen. De to andre delindsatser skal klæde kommunerne bedre på i forhold til at arbejde med cirkulær økonomi samt fremme anvendelsen af innovative offentlige indkøb hos hovedstadsregionens aktører. Fyrtårnsprojektet har et budget på 20,1 mio. kr., heraf 5 mio. kr. fra Region Hovedstaden og løber fra 2017-2020.

Smart Greater Copenhagen

Fyrtårnsprojektet skal udarbejde en fælles smart vækst-strategi, som skal gøre Greater Copenhagen bedre i stand til at udnytte de potentialer, der ligger i digitale løsninger. Strategien skal bl.a. adressere de udfordringer mange aktører har med at gå fra innovative pilotprojekter til skalering og bred ibrugtagning af digitale løsninger. Projektets første fase er en strategiproces, som via omfattende dialogaktiviteter vil sikre bred opbakning hos kommuner, universiteter, erhvervslivet og borgerne. Slutproduktet er en regional strategi, der samler de forskellige kommunale tiltag på området. Projektets anden fase - implementeringen af strategien - forventes at blive igangsat i 2018. Fyrtårnsprojektets første fase har et budget på 1,9 mio. kr., heraf 1,7 mio. kr. fra Region Hovedstaden og løber fra 2017 til 2018.

Digital infrastruktur og fælles datahub i Greater Copenhagen

Fyrtårnsprojektet skal være med til at udvikle den digitale infrastruktur, som udgør et vigtigt fundament for digitalisering af virksomheder og den fremtidige vækst og jobskabelse. Projektet består af tre indsatser: 1) Etablering af en mere tidssvarende digital infrastruktur, herunder bedre mobil- og bredbåndsdækning, 2) Et mere sammenhængende Copenhagen WiFi-net og 3) Etablering af en fælles datahub, som kan fremme udviklingen af datadrevne digitale løsninger, der understøtter grøn omstilling, vækst og digital jobskabelse og samtidig beskytter private oplysninger og giver sikker adgang til åbne data. Samlet set skal arbejdet være med til at gøre hverdagen nemmere og bedre for virksomheder og borgerne og øge livskvaliteten, f.eks. med smart transport og intelligent sundhedsteknologi. Effekten af indsatserne forventes at være øget udnyttelse af digitaliseringens muligheder blandt virksomheder og kommuner, at det bliver mere attraktivt at bo og drive virksomhed i regionen samt øget tiltrækning af internationale virksomheder og investeringer. De tre indsatser har et samlet budget på 10 mio. kr., heraf 5 mio. kr. fra Region Hovedstaden. Fyrtårnsprojektet gennemføres fra 2017 til 2019.

Handlingsplan for den regionale vækst- og udviklingsstrategi 2017-2018 er vedlagt som bilag 5.

Den samlede bevilling til de syv fyrtårnsprojekter er på 39,7 mio. kr., hvoraf 38,7 mio. kr. tages fra ReVUS-midlerne, der er reserveret i budget 2017. 1 mio. kr. tages fra ReVUS-midlerne, der er reserveret i budget 2018. De resterende 0,5 mio. kr. af ReVUS-midlerne i budget 2017 anvendes på at forberede den kommende ReVUS, så de politiske drøftelser herom kan starte op primo 2018 på et solidt analytisk grundlag.

KONSEKVENSER

Ved en tiltrædelse af indstillingen godkendes medfinansiering til fire fyrtårnsprojekter i ReVUS-handlingsplanen for 2017-2018, som derved kan igangsættes.

RISIKOVURDERING

Der er ingen særlige risici forbundet med en tiltrædelse af indstillingen. Såfremt projekterne ikke gennemføres i overensstemmelse med tilsagnsgrundlaget, kan de stoppes og uforbrugte midler tilbageføres.

BEVILLINGSTEKNISKE KONSEKVENSER

Udgifterne på i alt 38,7 mio. kr. til de syv fyrtårnsprojekter afholdes inden for de afsatte ReVUS-midler for 2017 med undtagelse af "Trafikplan for hovedstadsregionen", hvor 1 mio. kr. tages fra ReVUS-midlerne 2017 og 1 mio. kr. fra ReVUS-midlerne i 2018. Alle udgifter på nær bevillingen til "Trafikplan for hovedstadsregionen" og "Smart Greater Copenhagen", bogføres som tilsagn, hvilket betyder, at den samlede udgift til det enkelte projekt indgår i regnskabet for 2017, uanset at tidspunktet for udbetaling af midlerne strækker sig over flere år.

De resterende 0,5 mio. kr. af ReVUS-midlerne i budget 2017 anvendes på at forberede den kommende ReVUS

KOMMUNIKATION

De enkelte fyrtårnsprojekter vil blive vurderet enkeltvis i forhold til udarbejdelse af en særskilt presseplan som led i de strategiske kommunikationsindsatser.

TIDSPLAN OG VIDERE PROCES

Sagen forelægges parallelt miljø- og trafikudvalget vedr. de fire punkter, som falder under miljø- og trafikudvalgets ressort (fyrtårnsprojekter "Trafikplan for hovedstadsregionen", "Ressourceeffektivitet og cirkulær økonomi" "Smart Greater Copenhagen" og "Digital infrastruktur og fælles datahub i Greater Copenhagen". Sagen forelægges forretningsudvalget den 9. maj 2017 og regionsrådet den 16. maj 2017.

DIREKTØRPÅTEGNING

Hjalte Aaberg / Claus Bjørn Billehøj

JOURNALNUMMER

17006263

BILAGSFORTEGNELSE

- 📎 1. Bilag 1 - Trafikplan
- 📎 2. Bilag 2 - Ressourceeffektivitet
- 📎 3. Bilag 3
- 📎 4. Bilag 4
- 📎 5. Bilag 5 - ReVUS Handlingsplan 2017-2018

4. FORSLAG TIL BUDGET 2018 (DRØFTELSESSAG)

BAGGRUND FOR SAGENS FREMLÆGGELSE

Forretningsudvalget besluttede på mødet den 24. januar 2017 processen for den kommende budgetproces for Budget 2018.

Udvalgene skal dels drøfte resultatet af de analyser, der blev vedtaget i forbindelse med budgettet for 2017, og udvalgene har på samme måde som tidligere år mulighed for at komme med forslag, der skal indgå i budgetforhandlingerne.

Budgettet for regional udvikling omfatter på nuværende tidspunkt et råderum på 18 mio. kr. Beløbet kan ændre sig i forlængelse af regionernes økonomiaftale med staten. Administrationen foreslår, at ca. 5 mio. kr. heraf målrettes finansieringsudfordringer af kollektiv trafik.

Administrationen giver en kort introduktion til de fremsatte budgetforslag forud for drøftelsen.

INDSTILLING

Administrationen indstiller over for miljø- og trafikudvalget:

- at udvalget drøfter hvilke forslag, der skal arbejdes videre med som udvalgets forslag til budget 2018.

POLITISK BEHANDLING

Drøftet.

Ole Stark deltog ikke i sagens behandling.

SAGSFREMSTILLING

I lighed med de seneste år anmodes udvalgene om at bidrage til budgetprocessen og skal:

- Drøfte analyser inden for udvalgets ressortområde fra budget 2017
- Drøfte mulige input til nye budgetinitiativer, herunder eventuelle tekstmæssige input til en budgetaftale for 2018
- Eventuelt fremkomme med forslag til finansiering af budgetinitiativer.

Der er mellem gruppeformændene aftalt, at det tilstræbes at hvert udvalg fremsender indtil fem budgetforslag til budgetforhandlingerne i august/september 2017. De fremsendte forslag fra hvert udvalg vil blive præsenteret og uddybet i forbindelse med opstarten på budgetforhandlingerne i august 2017.

Administrationen frem til fristen for mødet den 2. maj modtaget få forslag og foreslår derfor en ekstra frist den 8. maj 2017 for at fremsende forslag. Administrationen kvalificerer derefter de fremsatte forslag, så udvalget på mødet den 30. maj kan prioritere forslagene, der skal indgå i budgetforhandlingerne. Der er pt. fremsendt 8 forslag inden for regional udvikling, alle vedrører miljø- og trafikudvalgets ressort:

1. Fremkommelighedstiltag for busserne i forbindelse med bygningen af letbanen (SF)
2. Analyse af trafikstøjs påvirkning på borgernes helbred (SF)
3. Udvikling af nye metoder til støjdæmpning udover de kendte såsom støjvolde og støjsvag asfalt, f.eks. et living lab-projekt (SF)
4. Mulige initiativer, der kan mindske brugen af nye råstoffer, fx genanvendelse af eksisterende råstoffer og byggematerialer (SF)
5. Udarbejdelse af en plan med konkret linjeføring for letbaner og/eller BRT-løsninger (Ø)
6. Forhøjelse af beløbet til kollektiv trafik til 550 mio. kr. (Ø)
7. Forøgelse af budgettet til jordrensning; f.eks. til 152 millioner (Ø)
8. Undersøgelse og koordinering af initiativer om flere geotermiske anlæg (Ø)

Bilag 1 gengiver budgetforslagene i hele sin form.

Bilag 2 er administrationens foreløbige kvalificering af forslagene.

Der er ikke, som i tidligere år, taget stilling til spørgsmålet om en politisk prioriteringspulje. Forretningsudvalget tager stilling hertil, på udvalgets møde i juni.

Analyser fra budget 2017 - Budgetanalyse af Movia

I budget 2017 blev aftalt en analyse af Movias administration og drift. Regionsrådet har drøftet første fase af budgetanalysen på trafikseminaret den 21. marts. Den resterende del af analysen forventes færdig i august måned.

KONSEKVENSER

Ved en tiltrædelse af indstillingen vil første drøftelse af, hvilke budgetforslag udvalget ønsker at videresende til budgetforhandlingerne blive gennemført. De forslag, som udvalget ønsker en endelig budgetbeskrivelse på vil blive drøftet på det kommende møde med henblik på en endelig prioritering af udvalgets budgetforslag, hvor maksimalt fem forslag skal videresendes.

RISIKOVURDERING

En tiltrædelse af indstillingen indebærer ikke yderligere risici end det i sagen henviste.

BEVILLINGSTEKNISKE KONSEKVENSER

En tiltrædelse af indstillingen har ikke i sig selv bevillingstekniske konsekvenser.

KOMMUNIKATION

Ingen særskilt kommunikationsindsats planlagt.

TIDSPLAN OG VIDERE PROCES

På mødet den 30. maj 2017 i miljø- og trafikudvalget drøfter og prioriterer udvalget de forslag, der skal sendes fælles til forretningsudvalgets og regionsrådets behandling.

DIREKTØRPÅTEGNING

Claus Bjørn Billehøj/Hjalte Aaberg

JOURNALNUMMER

17011528

BILAGSFORTEGNELSE

- ① 1. Budgetforslag til miljø- og trafikudvalget
- ② 2. Administrationens budgetnotat vedr. budgetforslag

5. BENCHMARKING AF KOMMUNERNES KLIMAINDSATS (ORIENTERINGSSAG)

BAGGRUND FOR SAGENS FREMLÆGGELSE

Klimapolitisk Forum (politiske repræsentater fra regionsrådet og Fredensborg, København, Helsingør, Dragør og Albertslund kommuner) anbefalede i november 2015 en benchmark-analyse af kommunernes klimaindsats. Formålet var at skabe et oplyst grundlag for politisk dialog og beslutningstagning i og på tværs af kommunerne for derved at fremme den regionale vækst- og udviklingsstrategis mål om, at hovedstadsregionen er klimaberedt i 2025, og at energi- og transportsystemet er fossilfri i 2050.

Administrationen har i dialog med en række kommuner gennemført benchmark-analysen i 2016, og den blev den 26. april 2017 forelagt Klimapolitisk Forum. Analysen forventes offentliggjort umiddelbart efter forelæggelse for miljø- og trafikudvalget og Kommune Kontaktråd Hovedstaden (KKR) i juni 2017.

INDSTILLING

Administrationen indstiller over for miljø- og trafikudvalget:

- at orienteringen om den regionale klimabenchmark-analyse tages til efterretning.

POLITISK BEHANDLING

Taget til efterretning.

Ole Stark deltog ikke i sagens behandling.

SAGSFREMSTILLING

Klimapolitisk Forum anbefalede i november 2015, at der blev igangsat en benchmarking af kommunernes klimaindsats. Opgavens omfang samt valg af indikatorer er efterfølgende drøftet løbende i Administrativt Klimaforum (der består af teknik- og miljødirektører fra 10 kommuner, KKR Hovedstaden samt Region Hovedstaden)

i 2016. Klimapolitisk Forum blev senest præsenteret for et udkast af målingen i november 2016.

Formålet med klimamålingen er, at skabe et oplyst grundlag for politisk dialog og beslutningstagning i og på tværs af kommunerne med henblik på at fremme opfyldelsen af den regionale vækst- og udviklingsstrategis mål om, at hovedstadsregionen er klimaberedt i 2025 og at energi- og transportsystemet er fossilfrit i 2050.

Analysens resultater er i stor udstrækning baseret på eksisterende data og en spørgeskemaundersøgelse. Offentliggørelse af målingen har været udskudt, idet datamaterialet baseret på Energistyrelsens nye Energi- og CO₂-regnskab ikke svarede til de kommunale data.

Metode og datagrundlag

Konsulentvirksomheden Oxford Research har i samarbejde med Administrativt Klimaforum siden foråret 2016 indsamlet og analyseret data for de kommunale aktiviteter og resultater indenfor følgende fire indsatsområder:

- 1) Tværgående aktiviteter og resultater
- 2) Omstilling af energisystemet til fossilfri varme- og elforsyning
- 3) Energieffektiviseringer og energibesparelser i bygninger, udstyr og anlæg
- 4) Omstilling af transportsystemet til fossilfrie brændsler

Sideløbende har der kørt et særskilt projekt vedrørende kommunernes arbejde med klimatilpasning. Udvalgte resultater herfra er indarbejdet i det samlede overblik for kommunernes klimaindsats.

Første skridt var at udvælge relevante indikatorer indenfor de fire indsatsområder. Data stammer fra bl.a. Danmarks Statistik, Danske bilimportører samt analyserne udarbejdet af projektet Energi på Tværs. Dernæst er en central del af datagrundlaget et spørgeskema udsendt til de 29 kommuner. Formålet var at indhente

både kvantitative og kvalitative data, der kunne beskrive konkrete indsatser i kommunerne. Der er valgt både 'bløde' og hårde indikatorer, som overblik og planer over et givent område, kommunernes samlede energiforbrug, og CO₂-udledning fra kommunal transport. Datagrundlaget er valgt ud fra, at det er så validt og opdateret som muligt, og overvejende på baggrund af eksisterende data og analyser.

Andet skridt var at gennemføre selve dataindsamlingen. Indsamlingen er foretaget i perioden maj-oktober 2016 og alle 29 kommuner har deltaget. Da lanceringen af Energistyrelsens Energi- og CO₂-regnskab var en del forsinket, blev afslutningen af målingen udskudt flere gange.

Tredje skridt var afrapportering til Klimapolitisk Forum i november 2016 baseret på flg.:

- 1) Hovedrapport med hovedkonklusioner fra benchmarkingen
- 2) Tabelrapport/baggrundsrapport med en tabel for hver indikator
- 3) Bruttoliste med kommunale initiativer

Her viste data baseret på Energistyrelsens Energi- og CO₂-regnskab sig desværre ikke at være valide i forhold til kommunernes beregninger. Det er ikke muligt for kommunerne at vurdere årsagerne, fordi der ikke er adgang til baggrundsdata i Energi- og CO₂-regnskabet. Regnskabet mangler desuden bl.a. oplysninger om elforbrug. På grund af validitetsproblemerne besluttede Klimapolitisk Forum [forventeligt] den 26. april at udtage CO₂-data fra klimabenchmark-analysen. Den bliver således offentliggjort uden CO₂-data.

Energiministeriet har i notat af 24. februar 2017 oplyst, at værktøjet vil blive videreudviklet i 2017, således at der dels kommer adgang til baggrundsdata dels kommer data for elforbruget på ejendomsniveau.

Administrationen vil følge op på udviklingen af Energistyrelsens Energi- og CO₂-regnskab, således at kommuner og region får et brugbart værktøj til at dokumentere og sammenligne resultaterne af klimaindsatsen.

Benchmarkanalysens hovedkonklusioner

Kommunerne i hovedstadsregionen har generelt stor fokus på at reducere CO₂-udledningen og energiforbruget – både for kommunen som virksomhed, herunder fra kommunal transport til tjenestekørsel og kommunale bygninger, og for kommunen som geografi, herunder husholdninger, transport og erhvervsliv. Det ses bl.a. ved, at de fleste kommuner har som mål at reducere CO₂-udledningen med minimum 2 pct. om året for kommunen som virksomhed, og at det lykkes kommunerne at reducere deres CO₂-belastning.

Derudover er kommunerne generelt aktive med at igangsætte indsatser, der skal bidrage til henholdsvis omstilling af energisystemet til fossilfri varme- og elforsyning, energieffektiviseringer og energibesparelser i bygninger, udstyr og anlæg, omstilling af transportsystemet til fossilfrie brændsler og klimatilpasning. Det ses bl.a. i nedenstående tabel, der præsenterer en oversigt over udvalgte analyseresultater i forhold til indsatsområderne i Region Hovedstadens og kommunernes fælles energivision fra maj 2016.

Indsatsområder		Resultater i forhold til 'Region Hovedstadens og kommunernes fælles energivision'
Energibesparelser		18 ud af 29 kommuner har inden for det seneste år gennemført initiativer mhp. at fremme energieffektiviseringer i enfamiliehuse f.eks. gennem kampagner eller rådgivning.
		15 ud af 29 kommuner har inden for det seneste år gennemført initiativer mhp. at fremme energirenovering af flerfamiliebygninger f.eks. gennem rådgivning, kampagner, informationsmateriale eller samarbejde med boligforeninger.
		15 ud af 29 kommuner har inden for det seneste år gennemført initiativer mhp. at fremme energibesparelser i virksomheder f.eks. gennem rådgivning og varme- og ventilationstjek.
Individuel opvarmning		18 ud af 29 kommuner har gennemført og/eller har igangværende initiativer mhp. at få udfaset private oliefyrr og indpasning af fossilfri energi målrettet borgere og/eller virksomheder, f.eks. fremme af varmepumper.
Gas		7 ud af 29 kommuner har gennemført og/eller har igangværende initiativer mhp. at fremme anvendelsen af biogas - fx til fleksibel el, i transport, til proces og individuel forsyning - med målet om at udfase naturgas.
Affald		23 ud af 29 kommuner har gennemført og/eller har igangværende initiativer mhp. at øge genanvendelse af affald for at mindske den fossile fraktion i affald til forbrænding, f.eks. ved at fremme anvendelsen af usorterede organiske affald på biogasanlæg.
Fjernvarme og indpasning af vedvarende energi		18 ud af 29 kommuner har gennemført og/eller igangværende initiativer mhp. at indpasse fossilfri energi (fx biomasse, geotermi, solvarme og varmepumper) i fjernvarmeforsyningen, herunder understøtte tværgående samarbejder om afprøvning og demonstration af teknologier inden for vedvarende energi
Udvidelse og omlægning af fjernvarme		17 ud af 29 kommuner har gennemført og/eller igangværende initiativer mhp. at udbrede fjernvarme til f.eks. naturgasforsynede områder igennem et samarbejde mellem forsynings-selskaber.
Transport		23 ud af 29 kommuner har gennemført og/eller igangværende initiativer mhp. at tilvejebringe infrastruktur til køretøjer drevet af fossilfrie drivmidler f.eks. ladestandere og biogastankning.
		16 ud af 29 kommuner stiller krav om brændselsvalg/miljøvalg i udbudsmateriale til kommunernes transporttydelser
Grøn vækst		26 ud af 29 kommuner angiver, at de arbejder for, at omstillingen af energisystemet bruges som løftestang for udvikling af nye energiløsninger, der både - direkte eller indirekte - giver lokale arbejdspladser og understøtter danske virksomheder.

Der er fortsat arbejde at gøre. For eksempel viser resultaterne relativt få kommuner, der har fokus på at fremme anvendelsen af biogas med målet om at udfase naturgas og på at fremme energibesparelser i virksomheder igennem rådgivning, og varme- og ventilationstjek. Andre resultater viser, at der er relativt få kommuner, der arbejder med at påvirke arbejdspladsernes transportforbrug, og at der fortsat er kommuner i hovedstadsregionen, der ikke har fossilfrie køretøjer drevet på el, biogas eller brint i deres kommunale vognpark.

På klimatilpasningsområdet viser resultaterne også, at der ligger et arbejde med at igangsætte flere klimatilpasningsprojekter og/eller aktiviteter målrettet de kommunalt udpegede risikoområder.

Benchmark-rapporten (hovedrapport, tabelrapport, bruttoliste med kommunale initiativer og case-samling) er vedlagt som bilag.

KONSEKVENSER

Administrationen vurderer, at der ingen konsekvenser er.

RISIKOVURDERING

Orienteringen indebærer ingen risici.

BEVILLINGSTEKNISKE KONSEKVENSER

Orienteringen har ingen bevillingstekniske konsekvenser.

KOMMUNIKATION

Klimabenchmark-analysen vil blive lagt på Region Hovedstadens hjemmeside.

TIDSPLAN OG VIDERE PROCES

Klimabenchmark-analysen præsenteres for KKR Hovedstaden den 14. juni 2017.

DIREKTØRPÅTEGNING

Hjalte Aaberg/Claus Bjørn Billehøj

JOURNALNUMMER

J.nr. 16022856

BILAGSFORTEGNELSE

- 1. Hovedrapport_29.3.2017_endelig version
- 2. Tabelrapport_29.3.2017
- 3. Casesamling_29.3.2017
- 4. Bilag_Bruttoliste med kommunale initiativer_27.10.2016

6. ORIENTERING OM RESULTATERNE AF ENERGIBESPARELSESPROJEKTET CEICAD (ORIENTERINGSSAG)

BAGGRUND FOR SAGENS FREMLÆGGELSE

På baggrund af regionsrådets beslutning den 14. maj 2013 har administrationen sammen med 10 kommuner gennemført et treårigt EU-støttet projekt med det formål at fremme energibesparelser i regionenes og kommunernes bygninger. Projektet, der fik navnet CEICAD (Common Energy Investment programme in the Capital Region of Denmark), er nu afsluttet og dets resultater fremlægges derfor til orientering.

INDSTILLING

Administrationen indstiller over for miljø- og trafikudvalget:

- at orientering om resultaterne af CEICAD tages til efterretning.

POLITISK BEHANDLING

Taget til efterretning.

Ole Stark deltog ikke i sagens behandling.

SAGSFREMSTILLING

Regionsrådet godkendte den 14. maj 2013, at der blev fremsendt en ansøgning til Den Europæiske Investeringsbank (EIB) om støtte efter EUs ELENA-ordning til at fremme energieffektivisering af offentlige bygninger. Ansøgningen omfattede to hospitaler (Rigshospitalet - Glostrup og Bornholm) og en lang række kommunale bygninger. Støtten skulle anvendes til eksterne rådgivere og løn til projektmedarbejdere. Ansøgningen blev godkendt af EIB og projektet gik i gang 1. december 2013. Det sluttede den 30. november 2016. Administrationen har herefter fremsendt en slutrapport og en meget omfattede dokumentation for rådgivning og investeringer til Den europæiske Investeringsbank. Rapporten er nu godkendt af EIB, og den sidste del af støtten er på vej.

Resultaterne af CEICAD er, at der er igangsat 362 konkrete projekter til en samlet forventet udgift på ca. 428 mio.kr. Mange af de 362 projekter er på nuværende tidspunkter afsluttede, mens andre pågår. De fleste projekter vil være færdige i år, mens enkelte store projekter først kan ventes afsluttet i 2018 - 2020.

Projekterne gennemføres på skoler, daginstitutioner, rådhus, sportshaller og vejbelysning i 10 kommuner og på syv af regionens hospitaler. De 10 kommuner er Albertslund, Fredensborg, Frederikssund, Gentofte, Gladsaxe, Hørsholm, Ishøj, København, Lyngby-Taarbæk og Rudersdal. Investeringerne er hovedsagelig finansieret af lån, der betales tilbage af den opnåede energibesparelse.

Som eksempler på projekter kan nævnes energirenovering af bygning A på Bornholms Hospital, vinduesudskiftning i bygning 5 på Rigshospitalet - Glostrup, renovering af ventilationsanlæg på Rigshospitalet - Glostrup og Herlev Hospital, udskiftning af belysning på skoler og sportshaller, efterisolering af facader og tage på daginstitutioner, skoler og sportshaller samt udskiftning af vejbelysning i Albertslund og Frederikssund. En samlet projektlister er vedlagt som bilag.

Investeringerne har ført til en energieffektivisering på 28.050 MWh/år. Det svarer til, at de deltagende kommuner og regionen samlet set har fået en årlig besparelse på varme og el på ca. 27 mio.kr. samt en CO₂-reduktion på 7.400 tons/år (svarende til ca. 2.100 familiers forbrug af el og varme). I tilgift er der i en række tilfælde opnået en forbedring af indeklimaet (f.eks. mindre træk og kuldeindfald). Derudover har indsatsen forventeligt haft en gavnlig effekt på beskæftigelsen, idet en investering på 428 mio.kr. i renovering og vedligeholdelse af bygninger vil medføre beskæftigelse i størrelsesordenen 800 årsværk (kilde: Dansk Byggeri).

CEICAD-projektet har givet inspiration til en ny ELENA-ansøgning. Regionsrådet godkendte 13. december 2016, at administrationen søger om ELENA-støtte og at der, når endeligt tilsagn om støtte foreligger, igangsættes aktiviteter til forberedelse af senere beslutning om iværksættelse af investeringsprojekter på op til 730 mio.kr. til energirenovering af regionens hospitaler.

KONSEKVENSER

Ingen.

RISIKOVURDERING

En tiltrædelse af indstillingen indebærer ikke yderligere risici end det i sagen henviste.

BEVILLINGSTEKNISKE KONSEKVENSER

En tiltrædelse af indstillingen har ikke i sig selv bevillingstekniske konsekvenser.

KOMMUNIKATION

På www.regionh.dk/ceicad kan man få nærmere oplysninger om projektet. Derudover forbereder administrationen en artikel til Energiforum Danmark.

Denne sagsfremstilling vil blive sendt til de 10 partnerkommuner til brug for orientering af kommunernes politikere. Endvidere vil KKR-Hovedstaden blive orienteret den 14. juni 2017.

TIDSPLAN OG VIDERE PROCES

DIREKTØRPÅTEGNING

Hjalte Aaberg / Claus Bjørn Billehøj

JOURNALNUMMER

13013602

BILAGSFORTEGNELSE

1. Oversigt over CEICAD projekter 2017

7. OPFØLGNING PÅ TRAFIKSEMINAR (ORIENTERINGSSAG)

BAGGRUND FOR SAGENS FREMLÆGGELSE

I budgetaftalen for budget 2017 indgår, at politikerne er enige om inden udgangen af 1. kvartal 2017 at afholde et seminar for at håndtere de mere langsigtede udfordringer med stigende udgifter med henblik på at få belyst udfordringer og effektiviseringsmuligheder og at påbegynde udarbejdelsen af flerårige planer for hele den kollektive trafik.

Miljø- og trafikudvalget godkendte på mødet den 17. januar 2017 procesplan for trafikbestilling 2018, herunder drøftelser i udvalget frem mod afgivelse af regionens trafikbestilling 2018 i oktober 2017. Denne sag opsummerer drøftelserne på trafikseminaret med særligt fokus på flerårige bestillinger og opridsen den videre proces for arbejdet omkring trafikbestillinger.

INDSTILLING

Administrationen indstiller overfor miljø- og trafikudvalget:

- at orienteringen om flerårige trafikbestillinger tages til efterretning.

POLITISK BEHANDLING

Taget til efterretning.

Ole Stark deltog ikke i sagens behandling.

SAGSFREMSTILLING

Regionsrådet afholdt trafikseminaret den 21. marts 2017. På seminaret indgik drøftelser af regionens økonomi frem mod 2021 og de økonomiske udfordringer regionen står overfor med anlæg af Letbane mv. Herudover blev der afrapporteret på første fase af den igangsatte budgetanalyse af Movia. Endelig blev principper for trafikbestillinger og flerårige trafikbestillinger drøftet.

I det følgende fokuseres af hensyn til den videre proces afgivelse af regionens trafikbestillinger, herunder muligheden for at afgive flerårige bestillinger.

Trafikbestilling 2018

Regionen afgiver en årlig trafikbestilling til Movia vedrørende driften af bus- og lokaltogtrafik. Region Hovedstaden og Københavns Kommune afgiver trafikbestilling i oktober af hensyn til at sikre sammenhæng til budgetprocessen og økonomiaftalen med staten om regionernes økonomi. De øvrige trafikbestillere i Movia (øvrige kommuner og Region Sjælland) afgiver trafikbestilling i maj.

Administrationen har gennemført dialog med kommunerne om den kommende trafikbestilling 2018, som regionen forventer at afgive oktober 2017. Grundlaget for dialogen med kommunerne er, at der forventes ro omkring den kollektive trafik til trafikbestilling 2018, og at administrationens forberedelse af trafikbestillingen indeholder en bearbejdning af og dialog om eventuelle tilpasninger svarende til en vurderet merudgift på 5 mio. kr. i 2018 i forhold til 2017.

Dialogen med kommunerne har været konstruktiv, og dialogen peger på, at de beskrevne mulige tilpasninger i fald regionsrådet beslutter at gennemføre dem, vil have relativt lille påvirkning på kommunerne. I tilfælde af at merudgiften vise sig at blive højere som følge af Movias budget til 1. behandling og/eller presset på midlerne til regional udvikling skulle ændres som følge af økonomiaftalen med staten, har administrationen efter behov aftalt opfølgende dialog med kommunerne.

Trafikbestilling 2018 vil være en ét-årig trafikbestilling, idet den efterfølgende trafikbestilling forventes at ligge i maj 2018.

Flerårige trafikbestillinger

Muligheden for afgivelse af en flerårig trafikbestilling blev drøftet ved trafikseminaret, herunder fordele og ulemper forbundet med flerårige bestillinger. Baggrunden for at drøfte flerårige bestillinger er, at regionen

står overfor tilpasning af busnettet til den kommende metrocityring, investeringer i infrastruktur på lokalbaner (Favrholm og Hillerød station) samt den kommende Letbane (anlæg og drift).

Nedenfor er opsummeret de fordele og ulemper ved at gennemføre flerårige trafikbestillinger, som indgår i overvejelserne omkring arbejdet. Der er fortsat en række ubekendte i vurderingen af effekter og konsekvenser forbundet med en eventuel flerårig bestilling, som skal vurderes nærmere.

Fordele

Det skønnes, at flerårige bestillinger kan have fordele for de involverede parter, herunder passagerer, trafikselskabet Movia og Region Hovedstaden. Flere punkter kan fremhæves som særligt væsentlige:

- ▮ En længere planlægningshorisont kan mindske behovet for ændringer i busnettet og dermed øge sikkerhed omkring kendte linjer, hvilket kan give stabilitet for passagerer og dermed understøtte køb af bolig, valg af job, uddannelse mv.
- ▮ Mulighed for at gennemføre ændringer uden fordyrelser øges. Med en flerårig bestilling vil kommende ændringer kunne bestilles mere rettidigt og de budgetmæssige konsekvenser vil have en direkte effekt på det efterfølgende budgetår. Risiko for kompensationer kan desuden nedbringes ved i højere grad at udnytte kontraktens løbetid og dermed undgå krav om kompensationer ved større ændringer end kontrakterne rummer mulighed for. Dermed kan man med en flerårig trafikbestilling i højere grad imødekomme fremtidige økonomiske udfordringer.
- ▮ Ved flerårige bestillinger er der mulighed for at indgå i en tættere dialog om samarbejde med kommunerne, hvormed der ligeledes kan tages hensyn til kommunernes eventuelt fortsatte forskudte trafikbestillingstidspunkt med bestilling i maj det efterfølgende år.
- ▮ Ved at lave en flerårig planlægning af den kollektive trafik kan i højere grad udpeges områder som er særligt relevante i forbindelse med engangsinvesteringer. Eksempler kan være fremkommelighedstiltag, markedsføringstiltag mv. som har en positiv langsigtet effekt på økonomi, enten i form af et lavere driftstilskud eller større passagertilslutning.

Ulemper

Flerårige trafikbestillinger skønnes tilsvarende at indebære udfordringer, som er beskrevet nedenfor for henholdsvis passagerer, Movia og Region Hovedstaden. Flere punkter kan fremhæves som særligt væsentlige:

- ▮ Der kan være planmæssige udfordringer i, at Movias øvrige trafikbestillere afgiver bestilling én gang om året, og udfordringer forbundet med koordinering bliver dermed øget.
- ▮ Det skal vurderes om udsving i indeks og passagerudvikling mv., som er udslagsgivende for udgiftsniveauet på kollektiv trafik, øger pres på efterreguleringer mv.
- ▮ Region Hovedstadens trafikbestilling skal tilpasses et-årigt budget, herunder forhold betinget af den årlige økonomiaftale om regionernes økonomi. Herudover skal eventuelle udfordringer i relation til budgetlov for regionerne belyses.
- ▮ Det kan være vanskeligt at bestille den rette mængde trafik, hvilket kan betyde, at regionen enten bestiller for store eller for små reduktioner i forhold til det efterfølgende budgetmæssige behov.

En flerårig bestilling skal rumme mulighed for at foretage årlige justeringer, hvis der opstår behov af hensyn til budgetstabiliteten eller ønske om tilkøb.

Trafikbestilling 2019 (afgives i maj 2018)

På trafikseminaret blev muligheden for, at regionsrådet afgiver en flerårig trafikbestilling allerede til maj 2018 drøftet. Trafikbestillingen i maj 2018 påtænkes at indeholde tiltag med implementering frem til 2020.

Det betyder, at der vil kunne ske implementering i december 2018, juli 2019, december 2019 samt december 2020 og at trafikbestilling 2019 i udgangspunktet vil dække budgetår 2019, 2020 samt 2021 og dermed vil kunne tage højde for de budgetmæssige udfordringer i 2021.

Figur (Bilag A) viser skematisk, hvilke år en trafikbestilling i maj 2018 vil kunne omfatte.

I forbindelse med planlægningen af metrocityringen sker en tilpasning i nye kontrakter i et stort omfang og dermed mindskes regionens handlemuligheder i de kommende år. Ved at afgive en flerårig bestilling i maj

2018 kan regionen rettidigt indarbejde tilpasninger i de kommende år i sammenhæng med regionens økonomiske udfordringer.

Ved at afgive en bestilling i maj 2018 vil regionen derudover følge samme proces angående tilpasninger af busnettet i centralkommunerne til metrocityringen som de øvrige ejere, hvilket vil give mulighed for en øget koordinering med kommuner om fremtidige bestillinger.

Administrationen vil foreslå at gå i dialog med kommuner og Region Sjælland om muligheden for at afgive en flerårig trafikbestilling i maj 2018 efter at trafikbestilling 2018 er afgivet i oktober 2017.

Movias bestyrelse forventes på bestyrelsesmøde i april 2017 at drøfte muligheden for, at alle Movias ejere afgiver trafikbestilling i oktober, gældende fra oktober 2019, hvor Trafikbestilling 2020 afgives. Fordelen herved er, at det sikrer en koordineret proces for bestilling, som øger kvaliteten og tilpasses kommunernes budgetproces på tilsvarende vis som for regionen. Der udestår pt. en vurdering af den budgetmæssige effekt i det efterfølgende år og efter hvilket grundlag trafikbestillingen afgives.

Afgivelse af en flerårig bestilling i maj 2018 vil betyde, at et nyt regionsråd vil skulle træffe beslutninger om de kommende års trafikbestillinger blot få måneder inde i deres valgperiode. Administrationen vil derfor sørge for, at miljø- og trafikudvalget hurtigt bliver introduceret til området for kollektiv trafik. Dette kan evt. ske ved afholdelse af et halvdagsseminar for medlemmerne, men vil blive besluttet i dialog med udvalget, når dette er nedsat.

Den videre proces

Miljø- og trafikudvalget vil på mødet den 21. juni 2017 drøfte en foreløbig vurdering af trafikbestilling 2018, som afgives i oktober 2017. Her vil så vidt muligt blive taget højde for regionernes økonomiaftale med staten og Movias budget til 1. behandling. Miljø- og trafikudvalgets drøftelser vil indgå i grundlaget for den endelige beslutning om trafikbestillingen, som bliver forelagt, når budgetprocessen tillader det, forventeligt i august/september 2017.

Udformning af en model for flerårige trafikbestillinger indgår som en dybdeanalyse i forbindelse med Region Hovedstadens kommende to faser af budgetanalysen af Movia, herunder belysning af risici og gevinster forbundet hermed. Analysen forventes afsluttet senest august 2017.

KONSEKVENSER

Der er ikke særskilte konsekvenser forbundet med sagen.

RISIKOVURDERING

En tiltrædelse af indstillingen indebærer ikke yderligere risici end det i sagen henviste.

BEVILLINGSTEKNISKE KONSEKVENSER

En tiltrædelse af indstillingen har ikke i sig selv bevillingstekniske konsekvenser.

KOMMUNIKATION

Der er ikke en særskilt kommunikationsindsats forbundet med sagen.

TIDSPLAN OG VIDERE PROCES

På miljø- og trafikudvalgets møde i juni 2017 drøftes trafikbestilling 2018, som skal afgives i oktober 2017.

DIREKTØRPÅTEGNING

Hjalte Aaberg / Claus Bjørn Billehøj

JOURNALNUMMER

16048359

BILAGSFORTEGNELSE

① 1. Trafikbestilling flerårig maj 2018 - MTU0205201

8. BYUDVIKLING PÅ INDUSTRIGRUNDE -EN NY SAMARBEJDSFORM I FORBINDELSE MED JORDFORURENING (ORIENTERINGSSAG)

BAGGRUND FOR SAGENS FREMLÆGGELSE

Region Hovedstaden og Københavns Kommune har i 2016 gennemført et projektsamarbejde. Arbejdet har belyst, hvilke muligheder der er for, at forbedre samarbejdet mellem myndighederne og de øvrige aktører, når der bygges boliger på større forurenede grunde - oftest tidligere industriområder.

Projektet er gennemført i forlængelse af jordplanens ambitioner for samarbejde og service, og har resulteret i en række anbefalinger, der vedrører administrationens samarbejde med eksterne aktører. Desuden anbefales prioritering af den systematiske kortlægning af jordforurening i byudviklingsområder.

Projektet har haft til formål, at understøtte kortere sagsbehandlingstider og derved skabe grundlag for en øget værdi af samarbejdet mellem kommuner, byudviklere og regionen. Projektet har været finansieret via midler afsat til udvikling af jordforureningsindsatsen i Region Hovedstaden.

INDSTILLING

Administrationen indstiller til miljø- og trafikudvalget:

- at orienteringen om projektet "Byudvikling på industrigrunde – en ny samarbejdsform i forbindelse med jordforurening", tages til efterretning.

POLITISK BEHANDLING

Miljø- og trafikudvalgets beslutning den 2. maj 2017:

Taget til efterretning.

Ole Stark deltog ikke i sagens behandling.

Miljø- og trafikudvalgets beslutning den 17. januar 2017:

Udsat.

SAGSFREMSTILLING

Baggrund

Flere kommuner planlægger byudvikling på arealer indenfor tidligere industriområder. Kommunerne og regionen har en delt myndighedsrolle på området, hvor regionen skal sikre, at byggeri på forurenede grunde ikke medfører, at regionens arbejde med jordforurening fordyres. Boligbyggeri på forurenede eller muligt forurenede grunde kræver en særlig tilladelse (§ 8 tilladelse efter Jordforureningsloven).

Fund af forurening under byggeri medfører ofte, at et byggeprojekt forsinkes, idet der i §8 tilladelsen stilles krav om håndtering af forureningen, som bygherrer ikke kendte til ved planlægningen af byggeriet. Det gør sig særligt gældende i Københavnsområdet, hvor regionens systematiske kortlægning af mulig jordforurening endnu ikke er gennemført. I byudviklingsområder er denne problematik fremtrædende, da arealer der byudvikles ofte er tidligere industrigrunde. Byudviklingsområder har politisk bevågenhed, da det har stor betydning for kommunen, at der sker udvikling, befolkningstilvækst og forskønnelse af byen. Der er derfor stor interesse for, at processen forløber optimalt.

Administrationens generelle arbejde med myndighedsbehandling, når en bygherrer ønsker at bygge på en forurenede grund, griber ikke ind i regionens offentligt prioriterede systematiske kortlægning af jordforurening (jf. Jordplanen - Vejen til ren jord og vand). Der anvendes ca. 9 årsværk på opgaven årligt, og ca. 1 mio. kr. i driftsmidler til brug af eksternt ekspertrådgivning.

Samarbejde med Københavns kommune

Det gennemførte projekt har belyst mulighederne for at forbedre samarbejdet omkring myndighedsbehandlingen af jordforureningsager, når der bygges boliger i større tidligere

industriområder. Det er samtidig vurderet, om Region Hovedstadens kommende systematiske kortlægningsindsats kan suppleres med en særlig tilgang til kortlægning i byudviklingsområder så det sikres, der er taget stilling til potentielt forurenede aktiviteter fra starten af byggeprocessen.

Projektets anbefalinger er udarbejdet med baggrund i indsamling af erfaringer fra Københavns kommune og Region Hovedstaden, samt ved en afholdt workshop, hvor aktører involveret i byggeri på forurenede ejendomme var inviterede. Workshopen var planlagt som en samskabelsesproces, og blev gennemført med stort engagement fra deltagerne. Workshopen har herved bidraget til erfaringsudveksling, og har sikret at tankerne om den nye samarbejdsform, er bredt forankret hos aktører inddraget i processen omkring byggeri for forurenede ejendomme.

Der er med projektet skabt grundlag for, at samarbejdet imellem Københavns kommune og regionen samt de øvrige aktører omkring § 8 tilladelserne, kan forløbe mere hensigtsmæssigt til gavn for alle implicerede parter.

Det er med projektet anbefalet:

- ▮ At regionens systematiske kortlægning i nye byudviklingsområder startes tidligt op og når det er muligt, allerede ved lokalplanprocessens begyndelse.
- ▮ At regionen inddrages ved opstartsmøder når kommunen, miljørådgiver m.fl. afholder møder om jordforurening tidligt i byggeprocessen.
- ▮ At der opnås bedre og tidligere forståelse for hinandens roller og opgaver blandt de involverede parter i et § 8 forløb, ved anvendelse af udarbejdet informationsmateriale samt afholdelse af møder og kurser for alle involverede aktører.

I bilag 1 er anbefalingerne beskrevet mere detaljeret, herunder om opfølgning/implementering skal ske hos regionen eller kommunen.

På baggrund af projektet har administrationen allerede taget initiativ til implementering af projektets anbefalede ændringer af samarbejdsformen, dette i et samarbejde med Københavns kommune. Administrationen vil fra 2017 deltage i møder med aktører involveret i byggeri på forurenede ejendomme, møderne afholdes tidligt i byggeprocessen. Det er vigtigt at understrege, at implementeringen af regionens ændrede opgaveløsning gælder for alle regionens kommuner, det vil dog i praksis have størst betydning for samarbejde med Københavns Kommune. Regionens øgede ressourceforbrug ved deltagelse i fx. opstartsmøder forventes sparet senere i forløbet, da det vil resultere i en mere smidig arbejdsproces i det samlede sagsforløb. Desuden er samarbejdet med Københavns Kommune, omkring informationsmateriale samt afholdelse af møder og kurser til erfaringsudveksling med involverede aktører, allerede opstartet.

Projektets anbefaling vedr. prioritering af den systematiske kortlægning af mulig jordforurening i byudviklingsområder, vil indgå i administrationens scenarier for den fremtidige systematiske kortlægning af jordforureninger, der forventes politisk forelagt i 3. kvartal 2017. Denne sag vil blive forelagt i forlængelse af Jordplanen, hvor prioritering af kortlægningsindsatsen er fastlagt til og med 2017.

Ved en samlet implementering af ovenstående anbefalinger vurderes det, at alle implicerede parter vil opleve en bedre dialog og et mere effektivt sagsforløb. Det skyldes, at der tidligt i forløbet vil være et fælles grundlag for at afklare eventuelle udfordringer forbundet med realisering af de konkrete byggeprojekter.

KONSEKVENSER

Ved tiltrædelse af indstillingen tages afrapporteringen af "Byudvikling på industrigrunde - en ny samarbejdsform i forbindelse med jordforurening" til efterretning.

RISIKOVURDERING

En tiltrædelse af indstillingen indebærer ikke yderligere risici end det i sagen henviste.

BEVILLINGSTEKNISKE KONSEKVENSER

En tiltrædelse af indstillingen indebærer ikke i sig selv bevillingstekniske konsekvenser.

KOMMUNIKATION

Ingen særskilt kommunikationsindsats planlagt.

TIDSPLAN OG VIDERE PROCES**DIREKTØRPÅTEGNING**

Hjalte Aaberg / Claus Bjørn Billehøj

JOURNALNUMMER

16019646

BILAGSFORTEGNELSE

1. Anbefalinger -detaljeret beskrivelse

9. FÆLLES DRØFTELSESSAG MED ERHVERVS- OG VÆKSTUDVALGET VEDR. EVT. UDVIDELSE AF PARKERINGSZONE I KØBENHAVN (BESLUTNINGSSAG)

BAGGRUND FOR SAGENS FREMLÆGGELSE

Efter anmodning fra erhvervs- og vækstudvalget godkendte miljø- og trafikudvalget, at behandle en sag vedr. fælles drøftelsessag med erhvervs- og vækstudvalget om evt. udvidelse af parkeringszone i København.

Den fælles drøftelse vil finde sted på næste udvalgmøde den 30. maj 2017.

INDSTILLING

Det foreslås,

- at miljø- og trafikudvalget godkender at have en fælles drøftelse med erhvervs- og vækstudvalget vedr. evt. udvidelse af parkeringszone i København på næste udvalgmøde.

POLITISK BEHANDLING

Godkendt.

Ole Stark deltog ikke i sagens behandling.

10. EVENTUELT

EVENTUELT

Tomt indhold

MØDETIDSPUNKT

02-05-2017 16:45

MØDESTED

Mødelokale H3 på regionsgården

MEDLEMMER

Bodil Kornbek	Deltog
Özkan Kocak	Deltog
Abbas Razvi	Deltog
Karsten Skawbo-Jensen	Deltog
Jens Mandrup	Deltog
Finn Rudaizky	Deltog
Carsten Scheibye	Deltog
Ole Stark	Afbud
Tormod Olsen	Deltog

INDHOLDSLISTE

1. Meddelelser - Nyt forsøg med Gomore i Nordjylland
2. Meddelelser - 1. kvartalsafrapportering 2017 på kongeindikatorer og driftsmål
3. Meddelelser - Lancering af fem nye supercykelstier i 2017
4. Meddelelser - Rullende dagsorden
5. Meddelelser - Aktuel orientering

1. MEDDELELSER - NYT FORSØG MED GOMORE I NORDJYLLAND

MEDDELELSER

Der har i pressen været omtale af et forsøg i Nordjylland, hvor GoMore, der arbejder med samkørsel og deling af biler, samarbejder med det nordjyske busselskab NT. Forsøget i Nordjylland rummer både mulighed for at få samkørselsture via rejseplanen.dk og for samkørselssteder, hvor privatbiler kan samle og afsætte ved busstoppesteder.

Videreudviklingen af rejseplanen.dk, hvor flere transportformer kan være med, kan være med til at fremme at flere oplever kollektiv trafik og deleløsninger som en del af et samlet tilbud, der kan reduceret behov for egen bil. Det vil også kunne indgå i udviklingen af et såkaldt Mobility as a Service (MaaS) koncept, hvor man abonnerer på transport. Administrationen er i dialog med Movia om et MaaS koncept og der vil erfaringerne fra Nordjylland også blive taget i betragtning.

Administrationen følger også forsøget med samkørselsstoppesteder med interesse. Umiddelbart er der nok mest potentiale i fritidsrejser. Ideen om at busstoppesteder også formelt kan bruges til samkørsel er interessant, men vil også have praktiske udfordringer, især hvis der er mange busser.

Administrationen er desuden i dialog med GoMore om et andet projekt, hvor også andre aktører som LetsGo, DriveNow, GreenMobility, Movia, Metro og bycyklerne er med sammen med Københavns Kommune og Frederiksberg Kommune. Det er i projektet Ny Mobilitet, hvor der arbejdes med at få beboere på udvalgte gader til at undvære egen bil og til gengæld bruge eldelebiler, cykler og kollektiv transport. Hvis beboere opgiver egen bil kan det skabe plads i byrummet til deleløsninger og ophold. Ligesom erfaringerne fra Nordjylland kan erfaringerne fra Ny Mobilitet være understøttende for et evt. MaaS koncept. Tanken er at afprøve ideerne i praksis fremfor at lave store analyser på områder, der er vanskelige at forudsige.

Administrationen følger forsøgen i Nordjylland og i Region Hovedstaden med stor interesse. Håbet er, at der vil være basis for større udrulninger.

JOURNALNUMMER

17009845

2. MEDDELELSER - 1. KVARTALSAFRAPPORTERING 2017 PÅ KONGEINDIKATORER OG DRIFTSMÅL

MEDDELELSER

Som led i regionsrådets kvartalsvise opfølgning på status og fremdrift på driftsmålene blev 1. kvartalsrapportering drøftet i forretningsudvalget den 4. april og regionsrådet den 18. april 2017. Der redegøres her for status på kongeindikatorer og driftsmål af relevans for det regionale udviklingsområde.

Kongeindikatorer

Kongeindikator: Hjemtagning af eksterne midler til forskning og innovation fra offentlige og private kilder

Dette er indikatoren for den politiske målsætning "ekspansive vidensmiljøer".

Der måles på regionens samlede indhentning af eksterne midler til forskning og innovation fordelt på hospitaler, virksomheder og centre. Ambitionsniveauet for kongeindikatoren ekstern finansiering/eksterne indtægter til forskning og innovation fra offentlige og private kilder er 1 % årlig stigning i eksterne indtægter sammenlignet med det foregående år (målt i faste priser). Det er vanskeligt at fastlægge et realistisk konkret mål uden en baseline, men der vil som led i udvikling af den regionfælles handlingsplan for forskning, blive fastlagt et ambitiøst absolut mål for ekstern finansiering af forskning fra 2018 baseret på baseline for 2016.

I perioden januar-februar 2017 er der registreret 175,7 mio. kr. i eksterne indtægter svarende til 17 % af målopfyldelsen for 2017 (2% højere end i 2016).

Kongeindikator: CO₂

Dette er indikatoren for "grøn og innovativ metropol".

Region Hovedstaden som virksomhed

Nøgletal for klimaregnskab fremgår af nedenstående tabel:

Klimaregnskab	2013 (baseline)	2015	Ambitionsniveau 2025
CO ₂ -udledning*	122.080 tons	109.423 tons	54.350 tons
Genanvendelse af affald**	2.839 tons	3.057 tons	6.000 tons

* el, varme og transport fra Region Hovedstadens hospitaler, virksomheder og koncerncentre.

** sparet CO₂-udledning som følge af øget genanvendelse.

Næste årlige opdatering vil foreligge via koncernens klimaregnskab 2016 til afrapporteringen i 2. kvartal 2017.

Region Hovedstaden som geografi

For hovedstadsregionen som geografi trækkes data fra Energistyrelsens energi og CO₂-regnskab version 1.0 fra oktober 2016. Den første version af det kommunale Energi og CO₂-regnskab skal tages med forbehold, da der udestår kvalitetssikring fra nogle kommuner samtidig med, at det ikke er muligt at korrigere i alle data.

Kommunerne i hovedstadsregionen har generelt stor fokus på at reducere CO₂-udslippet og energiforbruget. Det ses bl.a. ved, at kommunerne som minimum har som mål at reducere CO₂-udslippet med 2 pct. om året. Derudover er kommunerne generelt aktive med at igangsætte indsatser, der skal bidrage til en fossilfri varme og energiforsyning. I forhold til Energistyrelsens nye Energi og CO₂-regnskab har kommunerne i hovedstadsregionen over tid reduceret CO₂-udledningen med 10 % i årene fra 2010 til 2014.

Nøgletal for Energistyrelsens første version af energiregnskabet, fremgår af nedenstående tabel:

Energiregskab	2010	2014
Samlede CO ₂ -udslip for hovedstadsregionen	6.181.926 tons	5.551.577 tons
Tons pr. indbygger	-	3,2 tons

Data forventes lanceret årligt, og næste version i efteråret 2017.

Driftsmål

Status og fremdrift for alle driftsmål fremgår af bilag.

JOURNALNUMMER

15011475

BILAGSFORTEGNELSE

1. Status driftsmål regional udvikling, 1. kvartalsrapportering 2017

3. MEDDELELSER - LANCERING AF FEM NYE SUPERCYKELSTIER I 2017

MEDDELELSER

Supercykelstierne lancerer den 2. maj 2017 fem nye strækninger: Værløseruten, Allerødruten, Frederikssundruten, Ring 4 ruten og Indre Ringrute. Disse går igennem 13 kommuner. Dermed når de 23 kommuner og regionen en stor milepæl for samarbejdet om supercykelstier, der nu går fra enkeltstående ruter til et samlet net af supercykelstier på 167 km.

Regionsrådsformanden deltager i den officielle lancering den 2. maj 2017 sammen med de 13 borgmestre. Derudover sker der mindre lokale events ude på hele nettet før, under og efter den 2. maj.

I hele maj 2017 kører Sekretariatet for Supercykelstier en virksomhedsrettet indsats på arbejdspladser på strækningerne. Indsatsen er koblet op på Dansk Cyklist Forbunds årlige kampagne, "Vi cykler til arbejde". Formålet er at gøre de ansatte opmærksomme på de nye muligheder for at cykle på cykelstier af høj kvalitet.

Aktiviteterne rettet mod virksomhederne understøttes af en fler-strengt kommunikationsindsats, herunder pressemeddelelse, historier i trykte og sociale medier, plakater opsat i byrum, mv. Desuden er der udgivet nye/opdaterede publikationer om supercykelstierne. Disse publikationer udleveres til miljø- og trafikudvalget på mødet den 2. maj 2017.

JOURNALNUMMER

15002119

4. MEDDELELSER - RULLENDE DAGSORDEN

MEDDELELSER

Den rullende dagsorden fremgår af bilag 1.

BILAGSFORTEGNELSE

① 1. MTU - rullende dagsorden

5. MEDDELELSER - AKTUEL ORIENTERING

MEDDELELSER

Miljø- og trafikudvalget har fået følgende aktuelle orienteringer:

- | 24. februar 2017: Svar fra DOT vedr. køreplanændringer pga. udfordringer med signalsystem til Hillerød
- | 8. marts 2017: Invitation til politikerseminar om klimatilpasning
- | 8. marts 2017: Administrativ redegørelse til Fredensborg Kommune om fire tidligere lossepladser med tønder fra Lars Foss Kemi
- | 8. marts 2017: Svar til Lars Petersen vedr. deltagelse i Partnerskab for grønne indkøb
- | 15. marts 2017: KL, Danske Regioner og TiD sammen om opfordring til bedre vilkår for elbusser
- | 21. marts 2017: Svar til formanden for miljø- og trafikudvalget fra DOT
- | 29. marts 2017: Hovedstadens Letbane årsrapport 2016
- | 6. april 2017: Analyse af megatendenser og fremtidens kollektive transport i hovedstadsområdet
- | 18. april 2017: Fremtidens transport - henvendelse fra Danske Regioners Udvalg for Regional Udvikling og EU
- | 12. februar 2017: Udmøntning af midler i puljen til bedre og billigere kollektiv trafik

BILAG 1

Til: TMU, FU og RR

1. Optimering af stationsplaceringer (projektforslag)
 - a) Laugø – Helsingør
 - b) Brødskov – Nørre Herlev
 - c) Kronborg v. Kulturværftet
2. Renovering af perroner på Frederiksværk st.
3. Skinneudveksling på Gribskovbanen
4. Udveksling af sporskifter og skinnekryds på Gribskovbanen

Oversigtskort over Region Hovedstadens lokalbaner i Nordsjælland samt placering af nye projekter.

Rød: Frederiksværkbanen

Grøn: Gribskovbanen og Hornbækbanen

Gul: Lille Nord

EN DEL AF

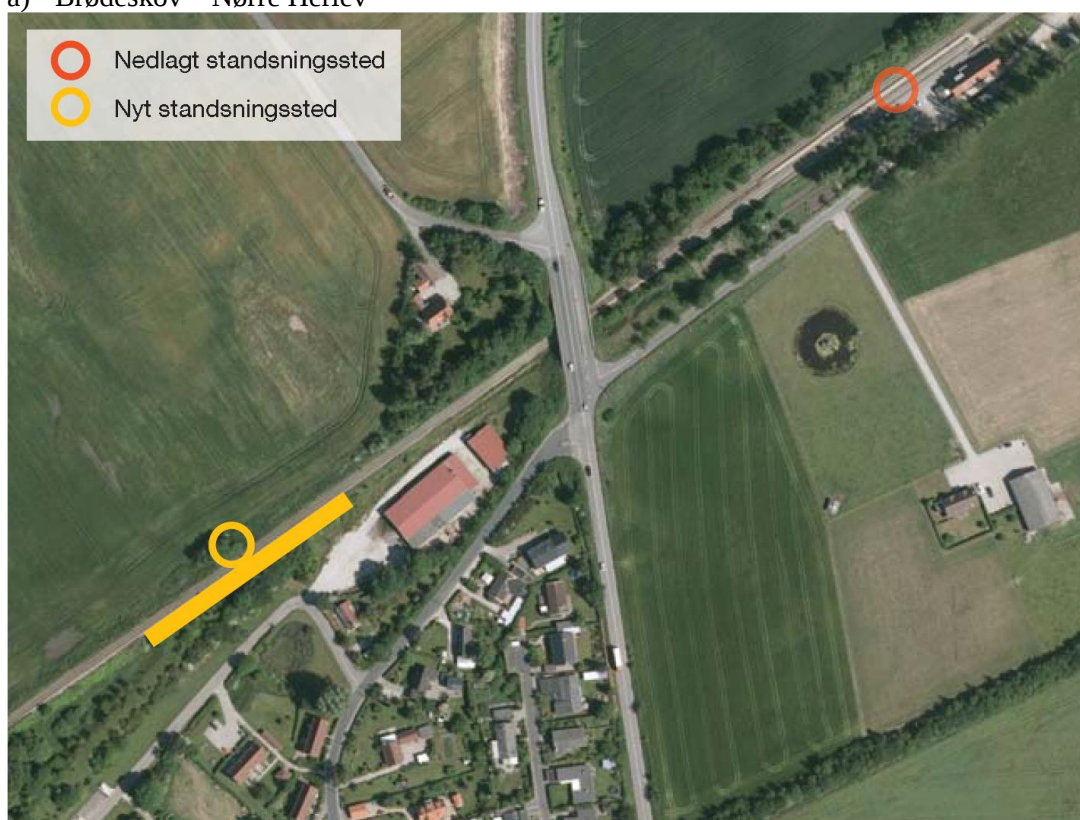
GREATER
COPENHAGEN

Punkt nr. 1 - Udmøntning af anlægsmidler til Lokalbanerne i 2017 (Beslutningssag)
Bilag 1 - Side -2 af 3

a) Laugø – Helsinge N

a) Brødeskov – Nørre Herlev

b) Kronborg v. Kulturværftet

Dato: 14-feb-2017

For 3/12/9 B

© Geodatastyrelsen

Punkt nr. 2 - Aftale om medfinansiering fra Hørsholm Kommune af den regionale buslinje 375R (Beslutningssag)
 Bilag 1 - Side 3 af 3

Størrelse: 35.000
 movia

Titel
 Beskrivelse

Forslag

Dato: 14-feb-2017

© Geodatastyrelsen

Oversigt over Movias beregninger af forslag til linjeføring for buslinje 375R

Forslagene sammenlignes med den tidligere betjening med flere afgang i aften-timerne, og hvor enkelte afgang i morgentimerne fortsatte til Handelsskolen i Hille-rød.

Nøgletal total		Timer (tusinde)	Passagerer (tusinde)	Tilskud (mio. kr)		
				I alt	Region H	Hørsholm
Budget 2017, 2. behandling	Før besparelser	15,6	465	8,01	8,01	0,00
Forslag A	Kokkedal	11,4	403	5,83	5,83	0,00
Forslag B	Rungsted direkte	14,6	443	7,57	5,83	1,74
Forslag C	Rungsted via Kokkedal	17,2	499	8,39		

Ændringer i forhold til Budget 2017, 2. behandling		Timer (tusinde)	Passagerer (tusinde)	Tilskud (mio. kr)		
				I alt	Region H	Hørsholm
Forslag A	Kokkedal	-4,2	-62	-2,18	-2,18	0,00
Forslag B	Rungsted direkte	-1,0	-22	-0,44	-2,18	1,74
Forslag C	Rungsted via Kokkedal	1,5	34	0,38		

Punkt nr. 2 - Aftale om medfinansiering fra Hørsholm Kommune af den regionale buslinje 375R (Beslutningssag)
Bilag 3 - Side -1 af 2

Notat

Til:

Hørsholm Kommune og Region Hovedstaden

Sagsnummer
ThecaSag-121039
Movit-3414833

Sagsbehandler BEN
Direkte +45 36 13 16 46
Fax -
BEN@moviatrafik.dk

CVR nr: 29 89 65 69
EAN nr: 5798000016798

13. marts 2017

REVIDERET
UDKAST

Samfinansiering af linje 375R, revideret

Hørsholm Kommune og Region Hovedstaden har bedt Movia udarbejde en model for samfinansiering af linje 375R, hvor Hørsholm Kommune dækker den besparelse, som Region Hovedstaden er stillet i udsigt ved at linjen afkortes til Kokkedal st.

Aftalen gælder fra den 30. januar 2017 og løber indtil den opsiges med 6 måneders varsel af en af parterne.

Hørsholm Kommune betaler en fast %del af tilskuddet til linje 375R. Denne andel fastsættes på baggrund af differencen i tilskuddet til linjen mellem den løsning Region Hovedstaden vedtog i budgetaftalen (endestation på Kokkedal st.) og omkostningerne ved at bevare linjen til Rungsted Kyst st. uden at betjene Kokkedal st.

Movia har ud fra Budget 2017, 2. behandling beregnet, at Hørsholm Kommune skal betale 23,0% af drifts- og fællesomkostningerne til linje 375R. Det svarer til en omkostning på 1,74 mio. kr. pr år. Region Hovedstaden skal betale de resterende 77,0%, hvilket svarer til 5,83 mio. kr. pr år.

Beløbet reguleres med udsving i indeks, passagertal og indtægt pr påstiger svarende til øvrige buslinjer.

Genforhandling

Aftalen mellem Region Hovedstaden og Hørsholm Kommune skal genforhandles, hvis tilskudsbehovet ændrer sig mere end 5%.

Ændringer af så stor en karakter vil typisk kræve, at Movia kender til dem senest 4 måneder i forvejen, for at kunne implementere en løsning. I så fald vil Movia indgå i en dialog med Region Hovedstaden og Hørsholm Kommune om, hvordan problemstillingen skal håndteres.

Punkt nr. 2 - Aftale om medfinansiering fra Hørsholm Kommune af den regionale buslinje 375R (Beslutningssag)
Bilag 3 - Side -2 af 2

Sagsnummer
ThecaSag-121039
Movit-3414833

Eventuelle ændringer i tilskudsbehovet, der opstår i løbet af regnskabsåret, vil optræde i budgetter og estimer, og vil blive taget med i det endelige regnskab. Movia vil holde parterne orienterede om udviklingen ved væsentlige ændringer i linjens driftssituation.

Nedenfor er der listet eksempler på forhold, der kan give anledning til at genforhandle aftalen:

- Fremkommelighedsproblemer der forsinker busserne tilstrækkelig meget til, at der skal indsættes ekstra busmateriel, for at opretholde det eksisterende serviceniveau.
- Kapacitetsproblemer der medfører, at der skal indsættes ekstrakørsel for at undgå, at passagerer bliver efterladt.
- Trafikbestillinger med økonomisk betydning.

Uddybende beskrivelse af fyrtårnsprojektet "Trafikplan for hovedstadsregionen"

Beskrivelse af initiativet

Fyrtårnsprojektet skal bidrage til at få hovedstadsregionen til trafikalt at hænge bedre sammen og anvise, hvordan den stigende trængsel på veje og i tog kan reduceres, således at den økonomiske vækst og udvikling understøttes. Trængslen omkring hovedstaden koster samfundet ca. 2 mia. kr. årligt, fordi bilisterne spilder over 9 mio. timer på at sidde i kø. Udfordringen vokser markant i de kommende år, når hovedstaden får over 200.000 nye indbyggere.

En af forudsætningerne for at kunne klare sig i den internationale konkurrence og fortsat være lokomotiv for den danske vækst er en moderne og effektiv infrastruktur. Både internt i hovedstadsregionen og i form af gode forbindelser til resten af Danmark og til udlandet. Virksomheders vækst er direkte afhængig af korte rejsetider, effektiv mobilitet og en effektiv infrastruktur.

Fyrtårnsprojektet tager udgangspunkt i Greater Copenhagens trafikcharter og KKR Hovedstadens og Region Hovedstadens liste over prioriterede infrastrukturtiltag i hovedstadsregionen. Herudover inddrages resultaterne fra det igangværende fyrtårnsprojekt om grøn mobilitetsplanlægning og fra Region Hovedstadens analyse om fremtidens transportbehov i samarbejde med Metroselskabet og Hovedstadens Letbane, ligesom en række analyser fra de involverede parter vil indgå i arbejdet.

Fyrtårnsprojektet understøtter således de politiske målsætninger i den Regionale Vækst- og Udviklingsstrategi om at hovedstaden og Greater Copenhagen skal blive et stærkt nordeuropæisk vækstcenter.

Udvalgte elementer i initiativet

Fyrtårnsprojektets slutprodukt forventes at blive en kort, fokuseret strategiplan samt en mere konkret mobilitetsplan, som kan anvendes i det kommunale og regionale arbejde med infrastruktur og som et grundlag for dialogen med regeringen og Folketinget om at få de fornødne midler til udbygning af infrastrukturen.

Arbejdet med trafikplanen består af tre dele:

Punkt nr. 3 - Udmøntning af midler til den regionale vækst- og udviklingsstrategi for 2017 (Beslutningssag)

Bilag 1 - Side 2 af 2

Den strategiske del:

- Sammenhæng til Greater Copenhagen og til udlandet
- Missing link og flaskehalse
- Fremtidens transportbehov og den teknologiske udvikling
- Inspiration fra andre storbyregioner.

Konkretisering og effekter:

- Relevante tal, f.eks. på trængsel og samfundsøkonomi
- Tilgængelighed til udvalgte knudepunkter – for alle
- Nedbringe rejsetiden på udvalgte strækninger, f.eks. S-tog
- Reducere støj og luftforurening.

Trafik- og mobilitetsplan:

- Trafik- og mobilitetsplan for den funktionelle region
- Forslag til investerings- og realiseringsplan.

Partnerkredsen

I fyrtårnsprojektet deltager på nuværende tidspunkt 21 kommuner, DTU Transport, Horesta, KKR Hovedstaden og Region Hovedstaden.

Økonomi og projektperiode

Projektet løber i perioden 2017-2018. og har følgende budget:

Budget for projekt "Trafikplan for hovedstadsregionen"	
ReVUS-midler	2 mio. kr. fordelt på 1 mio. kr. i 2017 og 1 mio. kr. i 2018.
Medfinansiering fra kommuner og andre aktører	Afklares løbende
Evt. medfinansiering fra fonde	0 mio. kr.
Samlet budget	2 mio. kr.

Der er tilsagn fra de 21 parter om dels at lægge mandtimer i udarbejdelsen af trafik- og mobilitetsplanen, dels er der givet tilsagn om at bidrage med relevante analyser og fakta. Endelig har nogle kommuner tilkendegivet, at de forventer at medfinansiere dele af arbejdet, når der foreligger en godkendt projektplan.

Fyrtårnsprojektets bidrag til opfyldelse af ReVUS-målsætningerne

Det vurderes, at fyrtårnsprojektet har stor betydning for at fokusere og underbygge argumenterne i forhold til regeringen og Folketinget om at få realiseret de infrastrukturanlæg og andre trafikale tiltag, som skal være med til at reducere den stigende trængsel og tage hånd om de udfordringer, som hovedstadsregionen står over for med et stigende befolkningstal. Fyrtårnsprojektet bidrager ligeledes til at se trafik og infrastruktur på tværs af de forskellige transportformer og medvirker dermed til at skabe en større sammenhæng og mere mobilitet for pengene.

Samtidigt inddrager fyrtårnsprojektet en række af de forslag til handlinger, som er beskrevet i ReVUS, og projektet er således med til at opnå de opstillede effektmål om

- at reducere rejsetiden på udvalgte prioriterede strækninger med 20 procent inden 2025
- at nedsætte støj- og luftforurening fra transportsektoren med 40 procent inden 2025.

Uddybende beskrivelse af fyrtårnsprojektet "Ressourceeffektivitet og cirkulær økonomi"

Beskrivelse af initiativet

Fyrtårnsprojektet skal gennem fremme af ressourceeffektivitet og cirkulær økonomi bidrage til, at hovedstadsregionen er fossilfri i 2050 og at 80 pct. af affaldet i hovedstadsregionen genanvendes. Projektet skal fremme genanvendelse af affald, bedre udnyttelse af restprodukter og andre ressourcer samt energieffektivisering og vedvarende energi.

Det er en kompleks opgave at øge ressourceeffektiviteten og omstille til vedvarende energi. Udfordringen er at forme og implementere energi- og resourcesystemer, hvor der er integration mellem forskellige sektorer, og som medvirker til større fleksibilitet og mere effektiv brug af de knappe ressourcer. Der er behov for et tæt samarbejde og en koordineret indsats i regionen såvel som på tværs af regionerne. Indsatsen skal sikre bedre udnyttelse af de fysiske ressourcer (biomasse, restprodukter fra industrien, etc.) samt skabe økonomisk vækst og arbejdspladser.

Udvalgte elementer i initiativet

I partnerskab med andre centrale aktører vil der blive gennemført tre indsatser, der tilsammen vil være et skridt på vejen mod en mere energi- og ressourceeffektiv region.

1. Fremtidens intelligente energi- og resourcesystem

De tre regioner i Greater Copenhagen (Region Skåne, Region Sjælland og Region Hovedstaden) har formuleret dette fælles projekt.

Leverancerne i projektet vil være:

- Et samlet overblik over eksisterende fysisk infrastruktur og platforme for formidling af ressourcer, f.eks. industrielle restprodukter samt forslag til mere optimale løsninger.
- Udvikling af fremtidige styringsmodeller for effektiv udnyttelse af energi og ressourcer i Greater Copenhagen.
- Etablering af samarbejder om løsninger og styringsformer, der nedbryder siloer samt fremmer andelen af vedvarende energi og bedre udnyttelse af regionernes fysiske ressourcer.
- Udvikling og afprøvning af markedsmodeller og cases, der fremmer et fremtidigt intelligent energi- og resourcesystem.

For at konkretisere projektet gennemfører partnerne indtil efteråret 2017 et forprojekt med støtte fra Interreg-programmet for Øresund, Kattegat og Skagerrak. Her analyseres udfordringer og muligheder, og der udvælges relevante partnere (bl.a. kommuner, virksomheder, forsyningsselskaber og videninstitutioner) og identificeres konkrete potentialer og cases.

2. Cirkulær økonomi i affald og ressourcer

Indsatsen vil fremme en dialog på tværs af en bred kreds af interessenter (herunder kommuner og forsyningsselskaber) om, hvordan anbefalinger fra regeringens Advisory Board for Cirkulær Økonomi kan realiseres i hovedstadsregionen. Endvidere vil der blive udviklet tiltag, der kan understøtte, at kommunerne tænker cirkulær økonomi ind i arbejdet med at revidere kommunale affaldsplaner, erhvervsudvikling mv.

Projektet vil gennemføre seminarer, der gør kommunale medarbejdere bedre klædt på til at arbejde med cirkulær økonomi. Slutproduktet vil være en idekatalog til kommunerne. Det vil endvidere være et oplæg til et hovedprojekt, der eventuelt kan igangsættes i 2018.

Punkt nr. 3 - Udmøntning af midler til den regionale vækst- og udviklingsstrategi for 2017 (Beslutningssag)

Bilag 2 - Side -2 af 2

3. Innovative cirkulære løsninger i offentlige indkøb

Indsatsen skal bidrage til, at offentlige indkøb bliver et centralt redskab i omstillingen til cirkulær økonomi. Indsatsen vil bl.a. gøre eksisterende viden operationel for offentlige indkøbere, så det bliver enklere at vurdere hvilke innovative og cirkulære indkøb, der kan gennemføres.

Slutproduktet vil være en analyse, der bl.a. kvantificerer og kvalificerer gevinster, der kan opnås ved grønne og innovative indkøb (f.eks. driftsbesparelser, erhvervsudvikling, miljø- og sundhedseffekter mv.). Det vil endvidere være et oplæg til et hovedprojekt, der kan igangsættes i 2018 og som kan hjælpe de offentlige indkøbere til i højere grad at implementere indkøbskriterier, -metoder og -praksis, der fremmer innovative og cirkulære løsninger i de offentlige kerneydelser.

Partnerkredsen

I fyrtårnsprojektets indsats 1 deltager på nuværende tidspunkt Region Skåne, Region Sjælland og Region Hovedstaden samt Gate 21 og Sustainable Business Hub fra Skåne. Partnerkredsen for alle tre indsatser forventes udvidet med kommuner, virksomheder, forsyningsselskaber og videninstitutioner.

Økonomi og projektperiode

Projektets indsats 1 løber i perioden 2018-2020, hvorimod indsatserne 2 og 3 gennemføres i 2017. Projektet har følgende budget:

Budget for projekt " Ressourceeffektivitet og cirkulær økonomi"	
<i>ReVUS-midler</i>	<i>Indsats 1: 3,5 mio. kr. Indsats 2: 1,0 mio. kr. Indsats 3: 0,5 mio. kr. I alt 5 mio. kr.</i>
<i>Medfinansiering fra kommuner og andre aktører</i>	<i>Indsats 1: Region Skåne 2,3 mio.kr og Region Sjælland 3,5 mio.kr. Yderligere medfinansiering søges opnået fra andre parter. Indsats 2 og 3: Medfinansiering søges opnået fra andre parter</i>
<i>Evt. medfinansiering fra fonde</i>	<i>Indsats nr. 1: 9,3 mio.kr.¹ Indsats 2 og 3: Ingen medfinansiering</i>
Samlet budget	20,1 mio. kr.

Fyrtårnsprojektets bidrag til opfyldelse af ReVUS-målsætningerne

Det vurderes, at fyrtårnsprojektets tre indsatser vil bidrage til at øge andelen af vedvarende energi og udnytte regionernes fysiske ressourcer bedre. Det forventes, at projektets resultater vil bidrage væsentligt til at opfylde målsætningerne i ReVUS om:

- at omstille hovedstadsregionens el- og varmforsyning til fossilfrihed i 2035,
- at hovedstadsregionen er en ressourceeffektiv region, der genanvender mindst 80 pct. af regionens affald,
- at skabe flere arbejdspladser og understøtte udviklingen i private virksomheder ved, at det offentlige efterspørger grønne løsninger.

¹ Projektet søger Interreg-programmet for Øresund, Kattegat og Skagerrak om støtte i efterår 2017.

Uddybende beskrivelse af fyrtårnsprojektet "Smart Greater Copenhagen"

Beskrivelse af initiativet

Formålet med fyrtårnsprojektet er at udarbejde en fælles smart vækst-strategi, som skal gøre Greater Copenhagen bedre i stand til at udnytte de potentialer, der ligger i digitale løsninger (f.eks. i forhold til affald, energi, klima og mobilitet).

Strategien skal bl.a. adressere de udfordringer mange aktører har med at gå fra innovative pilotprojekter til skalering og bred ibrugtagning af digitale løsninger. Greater Copenhagen har med mange års innovativ byudvikling gode forudsætninger for at blive et af verdens førende udviklingscentre for intelligente, digitale og smarte byer (smart city), men det er vigtigt, at en fælles strategi sikrer, at den samlede region - alle kommuner - deltager i den digitale omstilling. Endvidere skal strategien have fokus på erhvervsudviklingen - dels hvordan der kan skabes et miljø for innovation og digitale start-ups, og virksomheders udvikling og eksport af digitale løsninger, dels hvordan tiltrækning af udenlandske virksomheder indenfor det digitale område styrkes.

I første omgang er Smart Greater Copenhagen en strategiproces som løber i 2017-2018. Den endelige implementering af strategien forventes derefter at få en række effekter:

- Næsten alle kommuner vil i 2020 have en smart city-strategi e.l. og have implementeret mindst én digital/smart city-løsning.
- Greater Copenhagen er blandt verdens 10 bedste steder for udvikling og test af digitale smart city-løsninger.
- Greater Copenhagen er i 2025 i top 5 i Europa for tiltrækning af internationale digitale virksomheder og investeringer.
- Beskæftigelsen i smart vækst-virksomheder i hovedstadsregionen er minimum tredoblet i 2025.

Udvalgte elementer i initiativet

Fyrtårnsprojektets slutprodukt forventes at blive en visionær strategi for et Smart Greater Copenhagen. Strategien skal give et fælles billede af udfordringerne, indeholde mål for udviklingen og udpege de vigtigste indsatsområder. Endvidere skal strategien skabe fælles fodslag og danne grundlag for kommunale smart city-strategier i regionen.

Strategien skal være bredt politisk forankret og tage højde for såvel kommunale udfordringer som borgernes ønsker og behov. Derfor er det afgørende at sikre opbakning til strategien hos kommuner, virksomheder, universiteter og borgere. Dette sker via:

- Involvering af interessenter og eksperter i bl.a. tematiske workshops, der skal give svar på, hvorfor og hvordan den digitale udvikling ændrer samfundet, og hvordan der kan tilvejebringes nye løsninger for borgere, virksomheder og offentlige ydelser.
- Udarbejdelse af analyser.

Strategien drøftes og godkendes i 2018 ved politiske rundbordsmøder, som bl.a. kommuner,, regionen og andre involverede parter deltager i.

Partnerkredsen

Strategiprocessen drives af Region Hovedstaden sammen med 12 deltagende kommuner fra regionen (Albertslund, Egedal, Fredensborg, Frederiksberg, Gentofte, Gladsaxe, Helsingør, Høje-Taastrup, Københavns, Vallensbæk og forventeligt Bornholm og Tårnby). Clean og Gate21 er

Punkt nr. 3 - Udmøntning af midler til den regionale vækst- og udviklingsstrategi for 2017 (Beslutningssag)

Bilag 3 - Side 2 af 2

derudover tilknyttes projektets arbejdsgruppe.

Der nedsættes endvidere et advisory board for strategiarbejdet, der skal sikre kvalificeret input og feedback på arbejdet fra en bred kreds af aktører fra organisationer, erhvervsliv og universiteter.

Økonomi og projektperiode

Projektet løber i perioden 2017-2018 og har følgende budget:

Budget for projekt "Smart Greater Copenhagen"	
ReVUS-midler	1,7 mio. kr.
Medfinansiering fra kommuner og andre aktører	0,2 mio. kr.
Samlet budget	1,9 mio. kr.

Kommunernes medfinansiering sker i form af arbejdstid ved aktiv deltagelse i strategiprocessens workshops, interessentmøder og analyseaktiviteter.

Fyrtårnsprojektets bidrag til opfyldelse af ReVUS-målsætningerne

Det vurderes, at fyrtårnsprojektet kan skabe en fælles politisk forståelse for mulighederne og udfordringerne på smart vækst-området. De politiske rundbordsmøder bidrager til en god forankring af strategien. Fyrtårnsprojektet er med til at indfri ReVUS-ambitionerne under smart vækst-temaet, særligt når strategien efterfølgende implementeres:

- Andelen af små og mellemstore virksomheder, der udnytter fordelene ved digitalisering stiger årligt frem mod 2020
- Andelen af virksomheder, som gør brug af intelligente byløsninger er stigende år for år frem mod 2025
- Greater Copenhagen er internationalt anerkendt for at være i front med udviklingen af deleøkonomien i 2025.

Uddybende beskrivelse af fyrtårnsprojektet "Digital infrastruktur og fælles datahub i Greater Copenhagen"

Beskrivelse af initiativet

Projektet skal adressere de udfordringer, som Region Hovedstaden – ligesom resten af verden – står overfor med urbanisering, hvor flere og flere vil bo i metropoler. Det stiller betydelige krav til den offentlige infrastruktur i byen og nødvendiggør, at moderne teknologi bruges til at indrette byerne bedre. Derudover er der behov for nye innovative løsninger på samfundsudfordringer med bl.a. grøn omstilling, bedre udnyttelse af ressourcer, men også at virksomhedernes konkurrenceevne styrkes på det digitale område. Virksomhedernes konkurrenceevne er bl.a. betinget af adgang til en sikker og tidssvarende digital infrastruktur, øget digitalisering, adgang til offentlige data og de nødvendige digitale kompetencer.

Formålet med fyrtårnsprojektet er at etablere en samlet digital infrastruktur, hvor borgere, virksomheder og turister, men også robotter har god adgang til internettet overalt via en tidssvarende mobil- og bredbåndsdækning. Målene i projektet er at etablere en fælles datahub, som kan fremme udviklingen af datadrevne digitale løsninger, skabe sikker adgang til åbne data, der beskytter private oplysninger og udvikle smarte løsninger, som kan understøtte grøn omstilling, vækst og digital jobskabelse. Etableringen af den digitale infrastruktur skal bane vejen for løsninger, som kan gøre hverdagen nemmere og bedre for borgerne og øge livskvaliteten f.eks. ved at udvikle smarte transportløsninger og intelligent sundhedsteknologi.

Elementerne i fyrtårnsprojektet bygger videre på indsatsen fra fyrtårnsprojekterne i Handlingsplan 2015-2016 vedr. "Copenhagen WiFi og tidssvarende mobil- og bredbåndsdækning" samt "Udvikling af fælles datahub".

Udvalgte elementer i initiativet

Fyrtårnsprojektet gennemføres i tre spor:

- Datahub: Der igangsættes en markedsdialog med henblik på at etablere en tværkommunal dataplatform/datahub til opsamling af bl.a. realtidsdata. Forud for dialogen afklares udfordringer og ønsker til platformen blandt de deltagende partnere, som tager udgangspunkt i Loop City-samarbejdet (et samarbejde mellem 10 kommuner om fælles by- og erhvervsudvikling langs ring 3). Indsatsen forløber i perioden 2017-2019.
- Copenhagen WiFi: På baggrund af den gennemførte Copenhagen WiFi-analyse igangsættes en markedsdialog om den anbefalede fælles WiFi-loginløsning. Løsningen giver mulighed for at ikke kun turister, men også sensorer, ting og robotter kan få adgang til internettet. Der gennemføres evt. en fælles udbudsproces for etablering af de fælles elementer i løsningen. Indsatsen forløber i perioden 2017-2018.
- Mobil- og bredbåndsdækning: På baggrund af det eksisterende og eventuelt yderligere kortlægningsarbejde tager kommunerne i Nordsjællands Digitaliseringssamarbejde (et samarbejde mellem syv nordsjællandske kommuner) og andre interesserede kommuner en dialog med telebranchen og eventuelle investorer om modeller for at lukke identificerede huller i mobil og bredbåndsdækningen samt om at etablere fælles rammebetingelser for udrulning af mobil og bredbånd. Indsatsen forløber i perioden 2017-2019.

Punkt nr. 3 - Udmøntning af midler til den regionale vækst- og udviklingsstrategi for 2017 (Beslutningssag)

Bilag 4 - Side -2 af 2

Partnerkredsen

Kommuner: Loop City: Albertslund, Brøndby, Gladsaxe, Glostrup, Herlev, Hvidovre, Ishøj, Lyngby-Taarbæk, Rødovre og Vallensbæk. Nordsjællands Digitaliseringssamarbejde: Gribskov, Frederikssund, Halsnæs, Fredensborg, Helsingør, Hørsholm, Hillerød samt Egedal, Frederiksberg, Høje-Taastrup og København

Labs: City Data Exchange, OpenDataDK, DOLL Living Lab, Smartcity Cybersecurity Lab (

Øvrige deltagere: Gate 21, CLEAN, IoT-Denmark, TDC, HORESTA, Wonderful Copenhagen, Zibra, DTU

Økonomi og projektperiode

Projektet løber i perioden 2017-2019 og har følgende budget:

Budget for projektet "Digital infrastruktur og fælles datahub i Greater Copenhagen"	
<i>ReVUS-midler</i>	<i>5 mio. kr.</i>
<i>Medfinansiering fra kommuner og andre aktører</i>	<i>5 mio. kr.</i>
<i>Evt. medfinansiering fra fonde</i>	<i>0 mio. kr.</i>
Samlet budget	10 mio. kr.

Fyrtårnsprojektets bidrag til opfyldelse af ReVUS-målsætningerne

Det vurderes, at fyrtårnsprojektet vil bidrage til at nå målsætningen om, at alle boliger og virksomheder i den danske del af Greater Copenhagen i 2020 har adgang til en god mobildækning og en bredbåndshastighed på mindst 100 Mbit/s download og 30 Mbit/s upload. Derudover vil projektet bidrage til, at flere af regionens kommuner deler data via den fælles datahub, herunder OpenData.dk og City Data Exchange. Desuden vil initiativet bidrage til, at der er en høj tillid blandt borgere og virksomheder til sikkerhed og beskyttelse af private oplysninger ved anvendelsen af smarte byløsninger.

Det vurderes, at indsatsen understøtter ReVUS-visionen om en grøn og innovativ metropol og målsætningerne om

- at skabe et mere effektivt samfund, hvor der investeres i smarte digitale løsninger
- at andelen af virksomheder, som udnytter fordelene ved digitalisering stiger årligt
- at Region Hovedstaden går forrest i at udvikle hjælpemidler og services, der giver den enkelte borger højere livskvalitet.

Regionale løsninger på regionale udfordringer

Handlingsplan 2017-2018 for den regionale vækst- og udviklingsstrategi
Copenhagen – hele Danmarks hovedstad

Indholdsfortegnelse

Regionale løsninger på regionale udfordringer	4
Effektiv og bæredygtig mobilitet	6
Fyrtårnsprojekt: Trafikplan for hovedstadsregionen	7
Kompetent arbejdskraft og internationalisering	8
Fyrtårnsprojekt: Vækstkritiske kompetencer	9
Fyrtårnsprojekt: Tiltrækning og fastholdelse af udenlandske talenter	10
Grøn vækst	11
Fyrtårnsprojekt: Living Lab for klimatilpasning	12
Fyrtårnsprojekt: Ressourceeffektivitet og cirkulær økonomi	13
Sund vækst	14
Fyrtårnsprojekt: Sund vækst via banebrydende teknologier	15
Kreativ vækst	16
Fyrtårnsprojekt: Vækst og beskæftigelse i fødevaresektoren	17
Smart vækst	18
Fyrtårnsprojekt: Smart Greater Copenhagen	19
Fyrtårnsprojekt: Digital infrastruktur og fælles datahub i Greater Copenhagen	20
Fyrtårnsprojekt: Greater Copenhagen som udviklingshub for bæredygtige materialeløsninger	21
Om den regionale vækst- og udviklingsstrategi	22

Regionale løsninger på regionale udfordringer

Den regionale vækst- og udviklingsstrategi (ReVUS) sætter de strategiske rammer for, hvordan Region Hovedstaden og Vækstforum Hovedstaden arbejder for at skabe en grøn og innovativ metropol med høj vækst og livskvalitet.

Hvis det skal lykkes, skal vi arbejde på tværs af kommuner, regioner og lande om at skabe et samarbejde, hvor vi i hele Greater Copenhagen trækker i samme retning og skaber vækst, flere job og livskvalitet for regionens borgere.

To handlingsplaner bidrager til at omsætte ReVUS til konkret handling. Region Hovedstaden har samlet de relevante parter omkring en række strategiske udviklingsprojekter, der skal levere fælles løsninger på vores fælles regionale udfordringer som eksempelvis trængsel, klimaforandringer og mangel på kvalificeret arbejdskraft. Sådanne udfordringer stopper ikke ved kommunegrænsen.

Som led i den første handlingsplan for 2015-2016 er der igangsat 10 strategiske udviklingsprojekter inden for strategiens to rammevilkår og fire væksttemaer. I handlingsplanen for 2017-2018 sættes rammerne for yderligere 10 fælles projekter.

Effektiv og bæredygtig mobilitet

Kompetent arbejdskraft og internationalisering

Grøn vækst

Sund vækst

Kreativ vækst

Smart vækst

Handlingsplanens opbygning

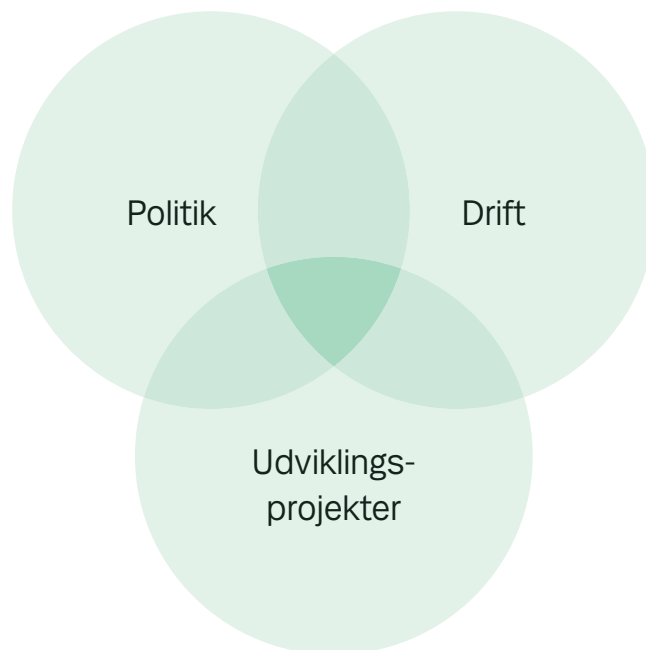
Handlingsplanen er bygget op på samme måde som ReVUS med to rammevilkår og fire strategiske væksttemaer. Under hvert rammevilkår og væksttema gives en kort status på de

initiativer, der er igangsat i løbet af 2015 og 2016. Ligeledes præsenteres de næste skridt i arbejdet med at omsætte strategi til handling.

Punkt nr. 3 - Udmøntning af midler til den regionale vækst- og udviklingsstrategi for 2017 (Beslutningssag)

Bilag 5 - Side -5 af 24

For at realisere målsætningerne i den regionale vækst- og udviklingsstrategi kræver det et helhedssyn, hvor vi sammentænker politik, drift og udviklingsprojekter.

Fyrtårnsprojekter

Under hvert rammevilkår og vækstvilkår fremgår de fælles strategiske udviklingsprojekter, som igangsættes på tværs af kommuner, region, erhvervsliv og uddannelses- og forskningsinstitutioner. Vi kalder dem fyrtårnsprojekter.

Samarbejdet om fyrtårnsprojekterne bygger på et fælles ønske mellem kommuner og region om at skabe en ny måde at udvikle nye fælles strategiske projekter på, hvor parterne inddrager hinanden fra begyndelsen.

Til handlingsplanen for 2017-2018 er kommuner, region og Vækstforum enige om at igangsætte 10 nye fyrtårnsprojekter. Fælles for dem er, at de fokuserer på at løse udfordringer, der går på tværs i regionen og bygger videre på og skaber synergi med eksisterende initiativer. Fyrtårnsprojekterne har bred opbakning fra region, kommuner, uddannelses- og forskningsinstitutioner eller virksomheder.

Beskrivelserne af fyrtårnsprojekterne i handlingsplanen fungerer som en overordnet ramme, der senere udfoldes og omsættes til konkrete initiativbeskrivelser i samarbejde med de involverede parter.

Opfølgning på handlingsplanen

Der udarbejdes årligt en status over fremdriften i fyrtårnsprojekterne, som kan bruges både i regionsråd, Vækstforum, Kommunekontaktudvalget og andre relevante fora og bestyrelser.

Region Hovedstadens vækstbarometer måler også løbende virksomhedernes forventninger til vækst og udvikling. Den viden er vigtig for løbende at kunne foretage de rigtige erhvervspolitiske prioriteringer og planlægge, hvordan vi bedst muligt understøtter erhvervslivet i at skabe vækst og arbejdspladser.

Sådan sætter vi handling bag ordene

En ambitiøs politisk dagsorden

For mange strategier på statsligt, regionalt og kommunalt niveau giver mangel på fokus og uklar prioritering. Med ReVUS er der sat et stærkt fælles politisk fokus for alle aktører i hovedstadsregionen. Vi vil i Greater Copenhagen-samarbejdet fortsætte arbejdet med at skabe fælles regionalt fodslag og klare prioriteringer i hele metropolregionen.

Udvikling og innovation integreres i driften

Region Hovedstaden, kommuner og øvrige parter skal skabe vækst og udvikling gennem de områder, som vi hver især har ansvar for. Eksempelvis på hospitalerne, hvor grøn omstilling, innovation og øget sundhed kan understøttes af mere innovative offentlige indkøb. Region Hovedstaden alene bruger godt 15 mia. kr. årligt på indkøb.

Strategiske fyrtårnsprojekter

Der er behov for slagkraftige projekter med kritisk masse. Det kræver fælles bidrag fra flere parter. Region Hovedstaden er gået foran ved at afsætte en pulje på i alt knap 160 mio. kr. i perioden 2015-2018 til at investere i fyrtårnsprojekterne. Det er nødvendigt, at kommuner og andre centrale aktører også bakker op om projekterne ved at målrette midler og aktiviteter.

Som led i udmøntningen af strukturfonds- og regionale erhvervsudviklingsmidler de næste to år investerer Region Hovedstaden og Vækstforum Hovedstaden derudover ca. 150 mio. kr. i yderligere initiativer, der er med til at bidrage til at realisere ReVUS. For yderligere information om ansøgning til Vækstforum se www.regionh.dk/Vaekstforum.

Effektiv og bæredygtig mobilitet

Alle i regionen, både borgere, studerende og virksomheder, er afhængige af en velfungerende og veludbygget infrastruktur og et effektivt kollektivt trafiksystem. Det skal være let at komme til og fra Greater Copenhagen, og det skal være let at komme rundt. Med forbedringer af den kollektive transport, herunder rejsetid, styrkelse af lufthavnen som regionalt krydspunkt, bedre og nye veje samt flere cykelstier, bidrager vi til at mindske trængsel og fremmer en bæredygtig udvikling. Smarte, intelligente og grønne løsninger til transportsektoren giver både borgerne højere livskvalitet og virksomhederne mulighed for at vokse og skabe nye job.

Det er vi i gang med

Mobilitet og sammenhæng på tværs af regionen

Region Hovedstaden har sammen med Hovedstadens Letbane og Metroselskabet igangsat en stor analyse om fremtidens transportbehov. Analysen ser på, hvordan behovet og mulighederne for kollektiv transport kommer til at se ud i fremtiden, og hvordan den kollektive transport underbygger mobiliteten i regionen. For at sikre den nødvendige trafikale sammenhæng på kort sigt arbejder Region Hovedstaden, kommunerne og Movia på at realisere et sammenhængende kollektivt bus- og lokalbanenet, som hænger sammen med både metronettet og den kommende letbane langs Ring 3.

I dag hænger de forskellige former for kollektiv trafik ikke ordentligt sammen. I samarbejde med KKR Hovedstaden arbejder regionen derfor på et beslutningsgrundlag om en stærkere organisering af den kollektive transport. Region Sjælland, KKR Sjælland, staten, trafikselskaber, pendlere, fagforeninger, erhvervsorganisationer og trafikeksperter er inviteret til at deltage i det igangværende arbejde.

Grøn mobilitetsplanlægning og mindre forurening

Region Hovedstaden arbejder for at gøre regionen mere grøn og innovativ og sænke CO₂-udledning. Målet er, at transportsektoren skal være helt fri for fossile brændstoffer i 2050. Derfor er arbejdet med elbiler udvidet til også at omfatte grønne busser og fremme af grønne drivmidler. Under navnet Moving People arbejdes der i samarbejde med DTU, Movia, Gate 21 samt en række kommuner og virksomheder med grøn mobilitetsplanlægning på de primære pendlingsveje. Den fælles kommunale og regionale investering i cykling som transportform er også i gang.

På forureningsområdet er der igangsat analyser af luft- og støjforurening samt test og udvikling af innovative ideer til støjbekæmpelse.

Det sætter vi i gang i 2017-2018

Trafikplan for hovedstadsregionen

Hovedstadsområdet har i dag store trafikale udfordringer med kø på vejene samt trængsel i busser og tog. Udfordringerne vil kun vokse i de kommende år, hvor indbyggertallet forventes at stige med over 200.000. Der er behov for en

sammenhængende planlægning, der kan medvirke til at reducere trængslen og dermed understøtte den økonomiske vækst og udvikling. En ny trafikplan skal give et bud på, hvordan hovedstadsregionen trafikalt kan hænge bedre sammen.

Punkt nr. 3 - Udmøntning af midler til den regionale vækst- og udviklingsstrategi for 2017 (Beslutningssag)

Bilag 5 - Side 7 af 24

Fyrtårnsprojekt

Trafikplan for hovedstadsregionen

Projektet skal give et bud på, hvordan vi kan få hovedstadsregionen til trafikalt at hænge bedre sammen og samtidig medvirke til at reducere den stigende trængsel. En af forudsætningerne for at kunne klare sig i den internationale konkurrence og fortsat være lokomotiv for den danske vækst er en moderne og effektiv infrastruktur. Både internt i hovedstadsregionen og i form af gode forbindelser til resten af Danmark og til udlandet. Projektet tager udgangspunkt i den prioriterede liste over trafikprojekter, som kommunerne i hovedstadsområdet og Region Hovedstaden i fællesskab har udarbejdet for at nedbringe den stigende trængsel og gøre det nemmere at komme rundt i regionen.

Elementer i initiativet

Strategisk del

- Fokus på de trafikale udfordringer og de trafikale sammenhænge i Greater Copenhagen og til udlandet. Med udgangspunkt i de fælles infrastrukturprioriteringer og med inspiration fra andre storbyregioner arbejdes der videre med missing links og flaskehalse, samt hvilken betydning fremtidens transportbehov og den teknologiske udvikling vil få for hovedstadsregionen og forbindelser til naboregioner.

Konkretisering og effekter

- Tal og forventede effekter på de trafikale udfordringer og potentielle gevinster. Der skal arbejdes med tilgængelighed for alle til arbejdskraftintensive knudepunkter, hospitaler og uddannelsesinstitutioner, og der skal opstilles mål for nedbringelse af rejsetiden på udvalgte strækninger. Der skal også arbejdes med at reducere støj og luftforurening, som også er vigtige elementer i at skabe en mere "liveable" region.

Mobilitetsplan

- Udarbejdelse af en mobilitetsplan for den funktionelle region i samarbejde med andre aktører og myndigheder. Mobilitetsplanen skal også omfatte et forslag til en investerings- og realiseringsplan.

Initiativet bygger videre på

- Greater Copenhagen trafikcharter og andre infrastruktur-satsninger.
- KKR Hovedstadens og Region Hovedstadens liste over prioriterede infrastrukturtiltag i hovedstadsregionen, herunder arbejdet med sammenhængende kollektiv trafik.
- Statslig planlægning og mulige projekter fx en havnetunnel og motorvejsudbygninger.
- Igangværende mobilitetstiltag fx Grøn Mobilitetsplanlægning (fyrtårnsprojekt i Handlingsplan 2015-2016).
- Den igangværende regionale analyse om fremtidens transportbehov i samarbejde med Metroselskabet og Hovedstadens Letbane.

Involverede parter

Transport DTU, Horesta, Region Hovedstaden, KKR Hovedstaden samt følgende kommuner: Allerød, Ballerup, Fredensborg, Frederiksberg, Frederikssund, Furesø, Gladsaxe, Gribskov, Halsnæs, Hillerød, Helsingør, Herlev, Hvidovre, Høje-Taastrup, Ishøj, København, Lyngby-Taarbæk, Rødovre, Tårnby og Vallensbæk.

Forventede effekter

- Kommunerne og regionen har i 2018 en fælles mobilitetsplan, som man sammen med de fælles prioriteringer, som blev besluttet i 2016, kan forhandle med regeringen og Folketinget om.
- På sigt reduceres trængsel på vejene, og kapaciteten i den kollektive transport øges.
- Borgere får kortere rejsetid mellem bolig og arbejde.
- Virksomheder får et større arbejdskraftopland og dermed et større rekrutteringsgrundlag.
- Støj- og luftforureningen fra transportsektoren nedsættes på sigt, og det bidrager til en mere sund, attraktiv og klimavenlig region.

Nøgletal

- Trængslen omkring hovedstaden koster årligt samfundet ca. 2 mia. kr., fordi bilisterne spilder over 9 mio. timer på at sidde i kø.
- Udfordringen vokser markant i de kommende år, når hovedstaden får over 200.000 nye indbyggere.
- Allerede i 2025 vil problemerne med trængslen omkring hovedstaden betyde, at bilisterne spilder ca. 18 mio. timer på at sidde i kø.
- Det svarer til, at samfundet årligt går glip af ca. 4 mia. kr., eller at ca. 10.000 trafikanter sidder i kø året rundt.
- I 2025 skal den kollektive trafik håndtere 15 % flere ture end i dag, svarende til 141.000 ekstra ture pr. dag.

(Kilde: Trængselskommissionen, 2013 og Struensee: Transport for Greater Copenhagen, 2015).

Kontakt

Pia Nielsen
Enhedschef i Mobilitet og Teknologi,
Region Hovedstaden
Tlf. 51 27 46 64
pia.nielsen.06@regionh.dk

Birgit Elise Petersen
Chefkonsulent i Mobilitet og Teknologi,
Region Hovedstaden
Tlf. 20 56 12 43
birgit.elise.petersen@regionh.dk

Kompetent arbejdskraft og internationalisering

Kompetent arbejdskraft er afgørende for hovedstadsregionens vækst, og mangel på kompetent arbejdskraft er en barriere for at tiltrække investeringer og skabe nye arbejdspladser. Der er derfor behov for, at alle borgere i regionen uddannes med kompetencer, der giver gode karrieremuligheder og livskvalitet, og som giver virksomhederne mulighed for at rekruttere den arbejdskraft, de mangler. Der skal uddannes højt kvalificerede unge og voksne med de rette væstkritiske kompetencer, og det skal være nemt og attraktivt for udenlandske talenter og medarbejdere at bosætte sig i Greater Copenhagen. Det kræver et bredt samarbejde mellem kommuner, videninstitutioner, erhvervsliv og arbejdsmarkedets parter.

Det er vi i gang med

Adgang til kvalificeret arbejdskraft

Region Hovedstaden har sat sig i spidsen for en række indsatser, der skal sikre flere dygtige faglærte. Gennem Halsnæs Kommune er der igangsat en efterspørgselsstyret efteruddannelse, og der er nedsat et strategisk rundbord om Faglært til Vækst. Sammen med bl.a. kommuner, institutioner og arbejdsmarkedets parter har regionen igangsat fælles målrettede indsatser om eksempelvis mere viden og erfaring med erhvervsuddannelser samt udvikling af uddannelsesmiljøer. Regionens praktikpladsenhed har sammen med erhvervsskolerne skabt over 2.500 ekstra praktikpladser. Copenhagen Skills Uddannelsesevent satte igen i 2016 rekord med mere end 30.000 besøgende, og samtidig har Den Regionale Ungeenhed sammen med øvrige regioner lanceret den landsdækkende forældrekampagne Ditbarnsfremtid.dk.

Internationalisering

Der har i en årrække været investeret i Copenhagen Capacitys arbejde med tiltrækning af internationale talenter, hvor der bl.a. fokuseres på at tiltrække og fastholde udenlandske højtuddannede talenter. Regionen har også igangsat initiativet Vækst gennem Internationalisering, som er rettet mod øget eksport.

Markedsmulighederne i forhold til Kina har også fået ekstra fokus. Regionen er med i oprettelsen af Innovation House China-Denmark, hvor danske og kinesiske virksomheder hjælpes ind på det danske og det kinesiske marked. Region Hovedstaden samarbejder ligeledes med Jiangsu Provinsen om at skabe konkrete erhvervsmuligheder inden for health-tech og jordoprensning.

Det sætter vi i gang i 2017-2018

Væstkritiske kompetencer gennem samspil mellem uddannelse, erhverv og beskæftigelse

Næsten halvdelen af virksomhederne i hovedstadsregionen oplever problemer med at skaffe kvalificeret arbejdskraft. Det gælder både faglærte og folk med en videregående uddannelse. Sammen med bl.a. kommuner og uddannelsesinstitutioner igangsættes et fyrtårnsprojekt med styrket virksomhedsservice og fokus på opkvalificering og efteruddannelse, så arbejdsstyrken øges med flere væstkritiske kompetencer.

Der fokuseres på målrettet opkvalificering og efteruddannelse i forhold til virksomhedernes behov og efterspørgsel på kompetencer blandt den etablerede arbejdsstyrke af herboende medarbejdere og ledige.

Sammen med fyrtårnsprojektet om tiltrækning af internationale talenter vil dette øge udbuddet af kvalificeret arbejdskraft til virksomheder i Greater Copenhagen.

Tiltrækning af internationale talenter

Greater Copenhagen skal være en af de mest attraktive destinationer i Europa for internationale talenter. Derfor igangsættes et fyrtårnsprojekt, som vil markedsføre Greater Copenhagen over for internationale talenter på udenlandske jobmesser og topuniversiteter. Projektet har fokus på de barrierer, som internationale borgere møder i Danmark. Ved at samle erfarne private og offentlige aktører i Greater Copenhagen skal projektet skabe regionale løsninger på regionale udfordringer med fx manglende international synlighed, engelsksproget borgerservice, mangel på boliger og internationale skole- og dagtilbud.

Punkt nr. 3 - Udmøntning af midler til den regionale vækst- og udviklingsstrategi for 2017 (Beslutningssag)

Bilag 5 - Side 9 af 24

Fyrtårnsprojekt

Vækstkritiske kompetencer

Projektet skal bidrage til, at virksomheder i hovedstadsregionen fortsat kan fastholde produktion, vækst og udvikling og bevare sin styrkeposition også i en international sammenhæng til gavn for borgere og livskvalitet. Næsten halvdelen af virksomhederne i hovedstadsregionen oplever problemer med at skaffe kvalificeret arbejdskraft. Det gælder både faglærte og personer med en videregående uddannelse. Der er derfor behov for et øget fokus på opkvalificering og efteruddannelse målrettet væstkritiske kompetencer inden for mangelområder på den kortere bane. Det kan fx være inden for bygge og anlæg, industri, handel, hotel- og restauration samt it.

Udfordringer med rekruttering hæmmer væksten, og det er vigtigt, at virksomhederne får den arbejdskraft, de har brug for. Der er samtidig mange borgere uden arbejde eller uddannelse, og der er behov for, at matchet mellem virksomhedernes behov og potentielle medarbejdere bliver styrket. Det kræver bedre sammenhæng mellem uddannelses-, beskæftigelses- og erhvervsområdet og en tættere koordinering af den service, forskellige aktører tilbyder virksomhederne.

Elementer i initiativet

- En styrket virksomhedsservice gennem bedre sammenhæng mellem uddannelses-, beskæftigelses- og erhvervsområdet. Det kan også være inden for et større geografisk område i Greater Copenhagen og på tværs af kommuner og regioner.
- Mere strategisk kompetenceudvikling og opkvalificering af både ledige og medarbejdere. Det kan fx være i forhold til it-kompetencer og ske via efter- og videreuddannelses tilbud på uddannelsesinstitutioner og lignende. Det kan både gælde ufaglærte, faglærte og personer med en videregående uddannelse.
- Styrket hjælp til virksomheder med behov for arbejdskraft gennem bedre match mellem ledige potentielle medarbejdere og virksomheder.
- Bedre udnyttelse af potentialerne i flygtninges kompetencer og kvalifikationer. Bl.a. gennem en styrkelse af kompetenceafklaring og realkompetencevurdering. Der kan fx også igangsættes brancherettede og alternative opkvalificeringsforløb inden for mangelområder.
- Samarbejder med uddannelser, der kan bidrage til at skabe væstkritiske kompetencer på mangelområder. Det kan være på forskellige uddannelsesniveauer målrettet både ufaglærte, faglærte og personer med en videregående uddannelse.

Initiativet bygger videre på

- Faglært til Vækst og Efterspørgselsstyret Efteruddannelse af Voksne (fyrtårnsprojekter i Handlingsplan 2015-2016).
- KKR Hovedstadens anbefalinger for tværkommunalt samarbejde.
- De tværkommunale rekrutteringsservices.
- Samarbejdsaftale mellem Vækstforum Hovedstaden og RAR Hovedstaden.

Forventede effekter

- Mere koordineret opsøgende indsats fra aktører inden for uddannelse, erhverv og beskæftigelse.
- Mere efterspørgselsstyret virksomhedsservice, så virksomhederne får bedre adgang til den arbejdskraft, de har brug for og oplever færre problemer med rekruttering.
- Virksomhederne oplever, at opkvalificering af deres medarbejdere er rettet mod virksomhedernes konkrete behov.
- Styrket rekrutteringsgrundlag for virksomhederne i forhold til væstkritiske kompetencer på mangelområder på den korte bane.

Nøgletal

- 54 % af virksomhederne i Region Hovedstaden oplever problemer med at rekruttere kvalificeret arbejdskraft (Region Hovedstadens Vækstbarometer, 2016).
- Alene blandt faglærte vil der mangle 7.000 i hovedstadsregionen i 2020 (SAM-K/LINE).
- Der er ca. 38.000 fuldtidsledige i alderen 16 år og derover i Region Hovedstaden (Danmarks Statistik, 2016).

Involverede parter

Region Hovedstaden, KKR Hovedstaden, Hovedstadens Rekrutteringsservice og Nordsjællands Rekrutteringsservice (dækkende alle regionens kommuner), Væksthus Hovedstaden, Akademikerne samt uddannelsesinstitutioner.

Kontakt

Mads Monrad Hansen
Enhedschef i Vækst og Viden,
Region Hovedstaden
Tlf.: 27 62 21 95
mads.monrad.hansen@regionh.dk

Dorte Magnussen
Specialkonsulent i Vækst og Viden,
Region Hovedstaden
Tlf.: 51 19 93 36
dorte.magnussen@regionh.dk

Pyramideprojekt

Tiltrækning og fastholdelse af udenlandske talenter

Greater Copenhagen skal være en af de mest attraktive destinationer i Europa for internationale talenter. Projektet vil markedsføre Greater Copenhagen over for internationale talenter og adressere de barrierer, som internationale borgere møder i Danmark. Ved at samle erfarne aktører i Greater Copenhagen skal initiativet skabe løsninger på udfordringerne med fx manglende international synlighed, engelsksproget borgerservice, mangel på boliger og internationale skole- og dagtilbud. Der skal opbygges en regional infrastruktur, som understøtter et sammenhængende økosystem for tiltrækning, modtagelse og fastholdelse af internationale talenter til Greater Copenhagen. Det gøres bl.a. ved en udvidelse af International Citizen Service placeret i International House, så alle services til internationale talenter samles under et tag.

Elementer i initiativet

Tiltrækning

- Styrkede og koordinerede tiltrækningsfremstød hos Work in Denmark, Copenhagen Capacity m.fl. på udenlandske topuniversiteter og jobmesser.
- Styrket opfølgning på tiltrækningsfremstød bl.a. ved bedre opsamling af kandidater med interesse i Greater Copenhagen, og styrket fælles online branding af Greater Copenhagen som karrieredestination i samarbejde med lokalt erhvervsliv.
- Etablering af et nyt ambassadør-netværk af erfarne expats.

Modtagelse

Der skal på tværs af kommunegrænserne sikres fælles modtagelsespakker og let tilgængelige services på engelsk gennem:

- Udbygning af den eksisterende model for kommunalt tilkøb af engelsksproget borgerservice, udbudt af International House, med andre tilbud til kommunerne inden for fx kultur, ægtefælleprogrammer og internationale skole- og dagtilbud.
- Udvikling af nye digitale løsninger til international borgerservice og fastholdelse af talenter.
- Ny boligplatform, hvor boligudbuddet koordineres og kortlægges med udgangspunkt i boligmassen hos de almene boligselskaber og de store udlejningsselskaber.

Fastholdelse

- Nyt tiltag, hvor internationale skole- og dagtilbud koordineres på tværs af kommunerne.
- Støtte og udbredelse af de eksisterende netværk og programmer for ægtefæller til talenter.
- Styrket koordineret indsats i samspil med lokale virksomheder for fastholdelse af udenlandske studerende i Greater Copenhagen efter endt studie.

Initiativet bygger videre på

- Eksisterende indsatser for tiltrækning, modtagelse og fastholdelse, der i dag løftes af bl.a. Copenhagen Capacity, International House, WorkInDenmark, DI, Væksthus Hovedstadsregionen, strukturfondsprojekter samt universiteterne og kommunerne i Greater Copenhagen.

Forventede effekter

- I 2025 skal Greater Copenhagen have forbedret sin position på listen over verdens mest populære karrieredestinationer fra den nuværende plads som nr. 28 til en 20. plads.
- I 2025 skal antallet af udenlandske studerende, som stadig er i Danmark et år efter endt studie, være øget fra de nuværende 56 % til 70 %.
- I 2025 skal udenlandske expats blive i Danmark i gennemsnit minimum 4 år.

Nøgletal

- Én højtuddannet udlænding i den private sektor skaber hvert år i gennemsnit en værdi på omkring 1,5 mio. kr. (DI, 2013).
- Mens Tyskland og Sverige ligger i top 10, kommer Danmark ind på en 27. plads over populære karrieredestinationer (Boston Consulting Group, 2014).
- I 2025 forudses en mangel på 14.000 ingeniører og naturvidenskabelige kandidater i Danmark (Engineer the Future, 2015).

Involverede parter

DTU, KU, DI Global Talent, Copenhagen Capacity, Workin-Denmark East, Væksthus Hovedstaden, Lyngby-Taarbæk Videnby, Frederikssund Erhverv, Region Hovedstaden samt følgende kommuner: Ballerup, Gladsaxe, Hillerød, København og Rudersdal.

Kontakt

Carsten Krabbe
Enhedschef i Vækst og Viden,
Region Hovedstaden
Tlf.: 60 25 59 02
carsten.krabbe@regionh.dk

Kasper Ingeman Beck
Konsulent i Vækst og Viden,
Region Hovedstaden
Tlf.: 51 19 94 65
kbec0033@regionh.dk

Grøn vækst

Klimaforandringer kalder på grøn omstilling og klimaberedthed. I 2025 vil hovedstadsregionen være klimaberedt, og i 2050 vil hovedstadsregionen være verdens første metropolregion, som har gennemført en grøn omstilling med et fossilfrit energi- og transportsystem. Målene om CO₂-reduktion og klimatilpasning kræver samarbejde om fælles strategiske indsatser og tværgående regionale og kommunale investeringer.

Greater Copenhagen har en international styrkeposition inden for grøn omstilling med virksomheder og universiteter, der er førende i udviklingen af grønne løsninger. Det giver positive effekter i forhold til klimaforandringer og skaber arbejdspladser, når nye teknologier og processer udvikles og eksporteres. Region Hovedstaden vil både som regional aktør og via egen hospitalsvirksomhed gå forrest og investere i at skabe et fossilfrit energi- og transportsystem i 2050.

Det er vi i gang med

Fossilfrihed og klimatilpasning

I Energi på Tværs samarbejder region, kommuner og forsyningsselskaber om grøn omstilling og en fælles vision om at gøre hovedstadsregionens el- og varmeforsyning samt transportsektoren fossilfri i hhv. 2035 og 2050. Regionen går samtidig foran i den grønne omstilling med et mål om at nedbringe CO₂-udledning fra regionens hospitaler og virksomheder markant frem mod 2025 inden for energi, transport og affaldsressourcer.

Der er også behov for en styrket indsats for klimatilpasning, så borgerne, myndighederne og virksomhedernes ejendele sikres bedre mod oversvømmelser. Sammen med kommuner, forsyninger, virksomheder og videninstitutioner

har Region Hovedstaden igangsat en række initiativer om forebyggelse, beredskab, politisk dialog samt klimatilpasning som vækstdriver, der bidrager til at nå målet om en klimaberedt region i 2025.

Ren jord, rent vand og råstoffer

Ren jord og rent vand er med til at skabe en grøn region med gode livsvilkår for borgerne. Region Hovedstaden investerer årligt ca. 140 mio. kr. på at sikre ren jord, rent vand og råstoffer til borgere og virksomheder. Råstofplanen muliggør en bæredygtig råstofforsyning i hovedstadsregionen og gennem jordplanen arbejdes der på inden 2025 at sikre 80 % af hovedstadsregionens grundvandsressourcer mod forurening.

Det sætter vi i gang i 2017-2018

Living Lab for klimatilpasning

Samarbejdet mellem region, kommuner, forsyninger og andre nøgleaktører om et Living Lab for klimatilpasning fortsættes. Living Lab'et vil fungere som en levende udstilling og demonstration af gode løsninger, der kombinerer beskyttelse mod skybrud, stormflod og oversvømmelser med fokus på de løsninger, der skaber livskvalitet for borgerne. Samtidig vil Living Lab'et arbejde med virksomheder, der vil eksportere løsninger til det internationale marked med det offentlige og videninstitutioner som samarbejdspartnere.

Ressourceeffektivitet og cirkulær økonomi

Et nyt fyrtårnsprojekt skal bidrage til, at kommuner og virksomheder i Greater Copenhagen bliver bedre rustet til at gribe de muligheder for grøn vækst, der ligger i omstillingen til cirkulær økonomi. Projektet skal styrke erhvervslivets muligheder for at udvikle nye grønne forretningsmodeller og løsninger, der kan eksporteres. Der skal også arbejdes med udvikling af en ressourceeffektiv deleøkonomi, kommunernes indsats for bæredygtig udvikling i forhold til fossilfri energiforsyning og grønne innovative indkøb samt bedre udnyttelse af ressourcer i vand, energi og materialer.

Fyrtårnsprojekt

Living Lab for klimatilpasning

CALL Copenhagen (Climate Adaptation Living Lab for Greater Copenhagen) samler kommuner, forsyningsselskaber, virksomheder, borgere og videninstitutioner om at øge investeringer og eksport af systemløsninger inden for klimatilpasning, så der skabes flere arbejdspladser, og udviklingen af levende og attraktive byer styrkes til glæde for borgerne. CALL udvælger, udvikler, tester, demonstrerer og markedsfører klimatilpasningsløsninger til det nationale og internationale marked og viderebringer denne viden til både offentlige myndigheder og private virksomheder. Når en kommune, forsyning eller virksomhed møder CALL, vil de opleve én indgang til en lang række aktører, der samarbejder i tætte partnerskaber. Via CALL er der let adgang til at udvikle, teste, demonstrere og kvalitetssikre klimatilpasningsløsninger. CALL kan facilitere aktørernes tilbud om fx markedsdialog, udarbejdelse af udbudsmateriale til rådgivere og leverandører, udarbejdelse af økonomiske overslag på anlægs- og driftsudgifter samt test af en løsning før implementering.

Elementer i initiativet

- Styrkelse af systemeksport af klimatilpasningsprojekter bl.a. via World Water Congress & Exhibition i København i 2020.
- Etablering og modning af internationale samarbejder for at eksportere klimatilpasningsprojekter til nye markeder.
- Arbejde på at finde aftaler for alternative finansieringskilder til klimatilpasning af byer.
- Konsolidering af netværk og samarbejder for at skabe mere fokus på projektudvikling, anlæg og drift af klimatilpasningsløsninger.
- Fortsættelse af udviklingen af en fælles digital platform til fremvisning af klimatilpasningsprojekter, så der skabes let adgang til erfaringer og overblik over behov for innovation.
- Videreudvikling af aktiviteter i CALL, herunder de fire labs: Markeds Lab, Development Lab, Demo Lab og et Quality Lab samt et fælles showroom og CALL-sekretariat.
- Gennemførelse af konkrete projekter med kommuner og forsyninger.
- Fremme af udvikling og brug af smart teknologi i klimatilpasning og til driftsoptimering af løsninger og infrastruktur.

Initiativet bygger videre på

- Fyrtårnsprojektet fra handlingsplan 2015-2016 om klimatilpasning, hvor fase 1 af CALL Copenhagen blev startet op.
- Igangværende initiativer som VandByer, regnvandsforum og KLIKOVAND.

Kontakt

Camilla Lønborg-Jensen
Enhedschef i Miljø og
Ressourcer,
Region Hovedstaden
Tlf.: 20 56 12 47
camilla.loenborg-jensen@
regionh.dk

Anders Søgaard
Specialkonsulent i Miljø og
Ressourcer,
Region Hovedstaden
Tlf.: 20 59 97 17
anders.soegaard@regionh.dk

Forventede effekter

- Borgere i Greater Copenhagen oplever grønnere byer og blå korridorer i landskabet, der binder byer sammen.
- Kommuner og forsyninger har opnået bedre beslutningsgrundlag for at planlægge, investere i og implementere grønne klimatilpasningsløsninger.
- Kommuner og forsyninger har øget deres investeringer i klimatilpasningsløsninger inden 2025.
- Greater Copenhagen er internationalt kendt som den klimaberedte region og som indgangen til vand- og byudviklingsmarkedet i EU.
- Mere end 5.000 internationale besøgende har besøgt CALL Copenhagen inden 2021.
- Eksport af 25-125 systemløsninger for klimatilpasning inden 2021.

Nøgletal

- Investeringer til klimasikring af hovedstadsregionen forventes at løbe op i et tocifret milliardbeløb over de næste 20-30 år (HOFOR, 2016).
- Klimatilpasningsløsninger har et stort eksportpotentiale. I USA forventes klimatilpasning til håndtering af regnvand at udgøre et tocifret milliard beløb i amerikanske dollars i 2030 (Smith Innovation, 2016).
- Om 30 år vil befolkningstallet i verdens byer være fordoblet fra 3,5 mia. i dag til 7 mia. (FN, 2014). Det rummer et stort potentiale for salg af løsninger, der gør byerne levende, grønne og smarte at bo i.

Involverede parter

BIOFOS, CLEAN, DAC, DHI, DI, Energi & Vand, Gate 21, HOFOR, KLIKOVAND, Rørcentret, State of Green, Teknologisk Institut, VandByer, Water DTU, Region Hovedstaden samt følgende kommuner: Allerød, Fredensborg, Frederiksberg, Frederikssund, Gladsaxe, Glostrup, Helsingør, Hillerød, Hvidovre, København, Lyngby-Taarbæk, og Rudersdal.

Fyrtaårsprojekt

Ressourceeffektivitet og cirkulær økonomi

Projektet skal bidrage til, at kommuner og virksomheder i Greater Copenhagen bliver rustet til at gribe de vækstmuligheder, der ligger i omstilling til cirkulær økonomi. Det skal styrke erhvervslivets muligheder for at udvikle nye grønne forretningsmodeller og løsninger, der kan eksporteres. Projektet skal også fremme udviklingen af en ressourceeffektiv deleøkonomi blandt borgere såvel som kommuner og virksomheder. Endelig skal projektet understøtte øget livskvalitet og kommunernes indsats for bæredygtig og ressourceeffektiv udvikling på en række områder som eksempelvis fossilfri energiforsyning, grønne og innovative indkøb samt bedre udnyttelse af ressourcer som vand, energi og materialer.

Elementer i initiativet

Med afsæt i danske og internationale erfaringer skal initiativet:

- Styrke en grøn erhvervsudvikling fx via virksomhedsforløb med udvikling af cirkulære produkter og forretningsmodeller, kompetenceudvikling af kommunale erhvervsrådgivere og miljøtilsynsførende samt modning og spredning af cases, der demonstrerer den gode forretning i cirkulær økonomi.
- Bidrage til bedre udnyttelse af energi og materialer fx via tværkommunalt og offentligt-privat samarbejde om affaldshåndtering og -forebyggelse, udvikling af fælles vejledninger for kommunal affaldsklassificering samt partnerskaber i Greater Copenhagen om digital platform for udveksling af restenergi, restmaterialer mv.
- Fremme ressourceeffektive fællesskaber ved at understøtte udvikling af en bæredygtig deleøkonomi til gavn for borgerne, herunder bedre udnyttelse af kommunale bygninger, transportmidler, arealer og udstyr.
- Understøtte grønne og innovative offentlige indkøb fx via pilot- og demonstrationsprojekter, rejsehold og Living Lab for cirkulær økonomi. Her kan hospitaler fx bruges som cases for udvikling af cirkulære løsninger ved indkøb af tekstiler, plast mv.
- Understøtte bæredygtig byudvikling fx via partnerskaber om udvikling af grønne smart city-løsninger.

Initiativet bygger videre på

- Bæredygtig Bundlinje, Grøn vækst via grønne forretningsmodeller, Grøn industrisymbiose, Cleantech TIPP, SPP Regions, Rejsehold for grønne indkøb, Helhedsorienteret bæredygtig jordhåndtering.
- Partnerskab om automatiske sorteringsanlæg under Miljø- og Fødevarerministeriet samt Partnerskab om deleøkonomi med Erhvervsministeriet, Region Sjælland og Københavns Kommune.

Kontakt

Camilla Lønborg-Jensen
Enhedschef i Miljø og
Ressourcer,
Region Hovedstaden
Tlf.: 20 56 12 47
camilla.loenborg-jensen@
regionh.dk

Ditte Vesterager Christensen
Specialkonsulent i Miljø og
Ressourcer,
Region Hovedstaden
Tlf.: 29 99 79 43
dvc@regionh.dk

Forventede effekter

- Initiativet bidrager til at realisere ReVUS-målet om, at mindst 80 % af regionens affald genanvendes i 2035.
- Hovedstadsregionen bidrager til, at Danmark ligger i top 5 i internationale indekser for grøn økonomi, fx Global Green Economy Index.
- 50-100 virksomheder har udviklet nye cirkulære produkter eller forretningsmodeller.
- Fælles løsninger, herunder en markedsplatform, til recirkulering af materialer som plast, tekstiler, organisk affald og byggematerialer.
- Sparede ressourcer, herunder energi hos virksomheder, offentlige institutioner og borgere bl.a. ved deling af bygninger, transportmidler, arealer og udstyr.
- Regionen og mindst halvdelen af regionens kommuner har et systematisk samarbejde mellem indkøbere og miljømedarbejdere og anvender metoder og værktøjer, der fremmer grønne og innovative indkøb.

Nøgletal

- Danske industrivirksomheder bruger ca. 252 mia. kr. årligt på indkøb af råvarer og forarbejdede materialer svarende til 45 % af deres samlede budget (Copenhagen Economics og Erhvervsstyrelsen, 2013).
- Danske virksomheder kan spare 21 mia. kr. om året ved at mindske ressourceforbruget (Syddansk Universitet, 2015).
- Hver dansker har et klimafodaftryk på 17 ton CO₂, når importerede varer medregnes. 60 % skyldes forbruget af varer og ydelser (CONCITO, 2015).
- Cirkulær økonomi i Danmark kan øge BNP med op til 1,4 %, øge eksporten med 3-6 %, øge beskæftigelsen med 7-13.000 jobs, reducere Danmarks CO₂-udledning med 3-7 % og reducere ressourceforbruget med op til 50 % for udvalgte materialer (Ellen MacArthur Foundation, 2015).

Involverede parter

Region Hovedstaden, Region Sjælland, Region Skåne, Allerød, Bornholm, Hvidovre, Høje-Taastrup og Københavns kommuner samt DTU. Yderligere parter forventes involveret i takt med modningen af projektet.

Sund vækst

Greater Copenhagen har en international styrkeposition inden for sund vækst. Der er et effektivt offentligt sundhedsvæsen baseret på fri og lige adgang for alle, videninstitutioner i verdensklasse og en internationalt tilknyttet erhvervsklynge, som skaber vækst, arbejdspladser og nye produkter, der er grundlaget for fremtidens behandlinger. Styrkepositionen bygger på en stærk tradition for samarbejde mellem den offentlige sundhedssektor, virksomheder og videninstitutioner.

Styrkepositionen er udfordret. Sundhedssektoren er under pres for at levere højere produktivitet og flere og bedre ydelser for de samme penge. Samtidig satser andre lande og metropoler store summer på forskning og tiltrækning af talenter, virksomheder og investeringer. Fælles satsninger på en række områder er derfor nødvendige for at styrke vores position inden for sund vækst.

Det er vi i gang med

Sund vækst i Greater Copenhagen

I samarbejde med universiteter og kommuner arbejder Region Hovedstaden på tværs af videnbyerne i Greater Copenhagen om fælles satsninger om branding, tiltrækning af udenlandske talenter og investeringer. Der arbejdes også på at konsolidere Copenhagen Healthtech Cluster (CHC) som kernen i samarbejdet om sund vækst-løsninger. Aktører fra hospitalsvæsenet, ældre- og socialområdet samt videninstitutioner skal via dialog om konkrete udviklingsprojekter tilbyde virksomhederne de bedste betingelser for at udvikle, teste og kommercialisere sundheds- og velfærdsløsninger. Derudover arbejdes der med at etablere økosystemer for iværksætterier gennem videreudvikling af samarbejdet om innovations- og inkubatormiljøer mellem universiteter, hospitaler og investorer.

Samarbejde om forskning, uddannelse og innovation

Samarbejdet mellem videninstitutioner, kommuner, erhvervsliv og regioner styrkes ligeledes inden for uddannelses- og forskningsområdet for at sikre innovation på den lange bane. Fx styrker Copenhagen Health Innovation (CHI) innovationskompetencer og stimulerer det entreprenante tankesæt blandt studerende, undervisere og sundhedsprofessionelle gennem kurser og uddannelser. Copenhagen Center for Health Technology (CACHET) bidrager til at udvikle den tværvideenskabelige sundhedsteknologiske forskning med henblik på at finde bæredygtige og effektive løsninger på samfundets sundhedsudfordringer. Interreg-samarbejdet om European Spallation Source (ESS) på tværs af Greater Copenhagen har desuden givet de rigtige muligheder for at skabe den forskning og de udviklingsaktiviteter, der på sigt gør det muligt at udnytte ESS til fulde af såvel universiteter, erhvervsliv som det offentlige sundhedssystem.

Det sætter vi i gang i 2017-2018

Sund vækst via banebrydende teknologier

I de kommende år forventes nye teknologier på sundhedsområdet at ændre patienters og borgers krav og forventninger til det offentlige sundhedssystem. Derfor er der behov for, at hospitaler, kommuner, erhvervsliv og videninstitutioner i

Greater Copenhagen sætter mål og skaber en fælles vision for en tværsektoriel indsats om, hvordan og hvilke teknologisationsninger, der skal prioriteres. I fyrtårnsprojektet sættes der også fokus på, hvordan banebrydende teknologier kan omsættes til bedre pleje, behandlinger og nye arbejdspladser.

Fyrtårnsprojekt

Sund vækst via banebrydende teknologier

Det offentlige sundhedssystem er under pres bl.a. som følge af den demografiske udvikling. Det nødvendiggør, at det offentlige sundhedssystem er ambitiøst i forhold til at medudvikle og gøre brug af teknologiske løsninger, som kan understøtte forebyggelse, diagnosticering, behandling, pleje, planlægning af behandlings- og plejeforløb og uddannelse. Nye datadrevne it-løsninger kan forandre sundhedssystemet, fordi kognitive teknologier, avanceret maskinlæring, kunstig intelligens mv. forventes at få stor betydning for, hvordan sundhedsydelser fremover tilrettelægges og gennemføres på tværs af hele sundhedsvæsenet og i borgerens eget hjem. Det er nødvendigt, at hospitaler, kommuner, erhvervsliv og videninstitutioner i Greater Copenhagen sammentænker økosystemet, sætter mål og skaber en fælles vision for en tværsektoriel indsats om, hvordan og hvilke teknologisatsninger der skal prioriteres på lang sigt til gavn for borgere, offentlige institutioner og erhvervsliv. Den fortsatte udvikling af projektet vil ske med fokus på sikkerhed og beskyttelse af patientoplysninger ved anvendelsen af nye teknologier.

Elementer i initiativet

- Kortlægning af de teknologiske potentialer og barrierer ved nye datadrevne it-løsninger inden for sundhedsområdet samt behovsafdækning i regioner og kommuner.
- Identificering af eksisterende, nationale og internationale udviklingsprojekter med henblik på at bygge videre på disse. Målet er udvikling og test af konkrete nye datadrevne it-løsninger som fx sensorteknologi og scanningsteknologi inden for og på tværs af sektorer. Herunder også undersøge og teste, hvilke nye kompetencer hos sundhedspersonalet og hvilke organisatoriske ændringer der påkræves for, at de nye teknologier på sigt kan tages i brug.
- Afsøgning af muligheder for at generere nye data og/eller bruge de data, der genereres på baggrund af nye teknologier på tværs i sundhedsvæsenet.
- Anbefalinger og fælles vision for, hvordan nye datadrevne it-systemer kan udvikles og tages i brug i kommuner, regioner og videninstitutioner og komme borgere og patienter til gavn. Herunder anbefalinger til, hvilke kompetencer sundhedsvæsenet bør etablere i kontakt med erhvervslivet.

Initiativet bygger videre på

- Copenhagen Science Region og Copenhagen Healthtech Cluster (fyrtårnsprojekter i Handlingsplan 2015-2016).
- Sundhedsplatformen og Steno Diabetes Center Copenhagen med deres nye måder at anvende data og teknologi på.
- Den nationale handlingsplan for udbredelse af telemedicin samt eksisterende og planlagte initiativer i kommunalt regi.

Kontakt

Jesper Allerup
Enhedschef i Mobilitet og Teknologi,
Region Hovedstaden
Tlf.: 26 28 16 37
jesper.allerup@regionh.dk

Forventede effekter

- I 2018 mindst 5 bud på kommende, succesfuld integration af moderne teknologiske løsninger i sundhedsuddannelserne, som vil styrke fundamentet for et stærkere sundhedssystem.
- Et etableret samarbejde i 2018 mellem sektorer, erhvervsliv og videninstitutioner.
- Styrket samarbejde i hovedstadsregionen med mindst 10 private it-leverandører, der vil øge den gennemsnitlige private produktivitet og beskæftigelsen inden for nye datadrevne it-løsninger.
- Indgåelse af 5 større offentlige-private forsknings- og innovationssamarbejder eller testsamarbejder inden 2018 i hovedstadsregionen.

Nøgletal

- Gruppen af +70-årige stiger med 66 % i perioden 2015-2040 samtidig med at gruppen af 0-69-årige falder med knap 1 %. Samlet stiger befolkningstallet med 8 %. Færre borgere skal altså tage sig af flere (National handlingsplan for udbredelse af telemedicin, 2012).
- Den teknologiske udvikling har en hastighed, et omfang og systemiske effekter, som mange kalder den fjerde industrielle revolution (World Economic Forum, 2016).
- Kunstig intelligens og avanceret maskinlæring er nogle af de teknologier, der kommer til at forandre den enkelte borgers liv, erhvervslivet og den globale økonomi radikalt (McKinsey 2013, Gartner, 2016, PWC 2016).

Involverede parter

Metropol, UCC, KEA, CBS, DTU, CBS, Copenhagen Health Innovation, Copenhagen Healthtech Cluster, Copenhagen Center for Health Technology, Region Hovedstaden samt følgende kommuner: Albertslund, Ballerup, Frederiksberg, Helsingør, Herlev, Hillerød, Hvidovre, København og Rudersdal.

Kreativ vækst

Dansk design, arkitektur og mode er kendt i hele verden, og computerspil, film- og tv-produktion udgør kæmpe eksportsuccesser, og er en vigtig del af regionens brand. Ligeledes har Michelin-restauranter og store events også sat regionen på verdenskortet. De kreative erhverv og turismen er afgørende for, at Greater Copenhagen gentagne gange topper de internationale lister som et af verdens mest attraktive steder i verden at bo, leve og besøge. Kreativ vækst og øget turisme kommer dog ikke af sig selv. Derfor skal indsatsen styrkes på tværs af regionen i et samspil mellem kommuner og erhvervene til gavn for jobskabelsen og borgernes livskvalitet.

Det er vi i gang med

Turismen er et vigtigt væksterhverv

Gennem Wonderful Copenhagen arbejdes der på at tiltrække flere internationale turister til Greater Copenhagen. Sammen med en række kommuner og Wonderful Copenhagen arbejder Region Hovedstaden især med tiltrækning af flere kinesiske turister. Der ligger et stort vækspotentiale i, at andelen af kinesere, der rejser udenlands er stærkt voksende, og at kinesiske turister bruger flere penge end gennemsnittet.

Flere arbejdspladser i digitale visuelle industri

Der arbejdes på flere fronter med at skabe vækst og arbejdspladser i de kreative erhverv i Greater Copenhagen. Bl.a. har Interactive Denmark til formål at øge antallet af beskæftigede i særligt de mindre virksomheder inden for den digitale indholdsproduktion. Indtil videre har Interactive Danmarks

arbejde bidraget til skabelsen af over 270 nye arbejdspladser i den digitale indholdsproduktions kernevirkomheder. Gennem Copenhagen Film Funds arbejde er der også tiltrukket internationale film- og tv-produktioner og fastholdt nationale produktioner.

Internationale events

Afviklingen af de store, internationale events i hovedstadsregionen tiltrækker mange tusinde internationale turister, der bidrager til vækst og beskæftigelse i turismesektoren og detailhandlen i hele regionen. Region Hovedstaden har medvirket til afholdelsen af en international Shakespeare festival på Kronborg i 2016 og til at EM i svømning 2017 og VM i Ishockey 2018 afholdes i hovedstadsregionen.

Det sætter vi i gang i 2017-2018

Vækst og beskæftigelse i fødevaresektoren

Der er i disse år en stor og voksende efterspørgsel efter økologi, kvalitetsfødevarer og lokale fødevarer. Både de private forbrugere og restaurationsbranchen ønsker flere friske og lokale fødevarer, som har en fortælling og bygger på kvalitet og lokal identitet. Unikke, lokale kvalitetsprodukter giver derudover producenterne en bedre

pris end traditionelle industrielle råvarer. De regionale producenter har vanskeligt ved at afsætte deres økologiske varer og øvrige kvalitetsfødevarer, og det hæmmer deres vækstmuligheder. Fyrtårnsprojektet skal bl.a. bidrage til et forbedret regionalt fødevaresystem, hvor producenterne i regionen får lettere ved at afsætte deres varer til restauranter, detailhandel og borgere i regionen.

Fyrtårnsprojekt

Vækst og beskæftigelse i fødevaresektoren

Greater Copenhagen er ved at blive forvandlet til en international madmetropol, hvilket skaber øget livskvalitet for borgerne og nye forretningsmuligheder inden for turisme og oplevelser for regionens landmænd, fødevarevirksomheder, restauratører og kreative iværksættere. Hvis vi skal lykkes med at realisere de nye muligheder, skal økosystemet som helhed fungere fra produktion over forarbejdning til afsætning. De lokale producenters varer skal flyde lettere fra mark og vand til byerne, fx ved at økologiske producenter sælger direkte til detailhandlen eller borgerne.

Fyrtårnsprojektet skal bl.a. fokusere på øget offentlig efterspørgsel efter økologiske fødevarer, opbygning af viden om regionens fødevaresystem og etablering af en fælles platform for producenter og aftagere. De nævnte elementer skal alle finde sted i regi af Madfællesskabet. Derudover skal Madfællesskabet kobles sammen med projekter, der tilbyder udvikling af forretningskompetencer til mindre virksomheder. Der skal desuden opbygges en bedre infrastruktur, som skaber bedre sammenhæng og udnytter synergien mellem by, land og vand i Greater Copenhagen.

Elementer i initiativet

- Etablering af Madfællesskabet som en fælles platform.
- Flere offentlige køkkener forpligter sig på omstilling til 30 %, 60 % eller 90 % økologi.
- Ny "infrastruktur" der kobler by og land. Fx ensartede modeller for udrulning af madmarkeder ved lokale supermarkeder, lokale varer i supermarkeds kæderne eller lokale fødevarer til restauranter.
- Copenhagen Cooking & Food Festival som løftestang for lokale produkter for at skabe yderligere fokus på økologi, regionale specialiteter, restauranter og kulturturisme.
- Standardmodel for offentlige-private partnerskaber på fødevarerområder.
- Kobling af Madfællesskabet med de store fødevaresatser, som er besluttet i Vækstforum Hovedstaden og Vækstforum Sjælland.

Initiativet bygger videre på

- Fødevareprojekter i kommuner og region, fx urban farming-initiativer, Smag på Nordsjælland, Madkulturen, Copenhagen Cooking & Food Festival.
- Aktiviteter iværksat i Greater Copenhagen og i Vækstforum Sjælland og Vækstforum Hovedstaden samt initiativer igangsat om lokale madmarkeder i bl.a. Københavns og Albertslund kommuner.
- Udvikling af standardkontrakter og -modeller i eksisterende kommunale indkøbsfællesskaber med henblik på at tilgode lokale producenter.

Involverede parter

Københavns Madhus, Smag på Nordsjælland, Spisekammer Halsnæs, Horesta, Væksthus Hovedstaden, Region Hovedstaden samt følgende kommuner: Albertslund, Bornholm, Dragør, Egedal, Gribskov, Halsnæs, København og Lejre.

Forventede effekter

- I 2020 er 20 kommuner på minimum bronze-økologimærket i Fødevarestyrelsens certificering.
- I 2020 er 10 kommuner og regioner med i Madfællesskabet.
- I 2020 indkøber kommuner og regioner i Greater Copenhagen inden for de eksisterende standardaftaler mindst 15 % økologiske fødevarer fra lokale producenter og virksomheder.
- Beskæftigelsen i den danske del af Greater Copenhagen's fødevareklynge og hotel- og restaurantbranche er vokset med 10 % i 2020.
- I 2020 har Copenhagen Cooking & Food Festival 120.000 besøgende gæster. Mindst 10 % af aktiviteterne foregår hos producenter uden for København, fx hos Smag på Nordsjælland-producenterne.

Nøgletal

- Den danske fødevareklynge skabte i 2014 ca. 172.000 job, heraf mange i det såkaldte Udkantsdanmark (Landbrug & Fødevarer, 2016).
- Den danske fødevareklynge tegner sig i 2015 for 24 % af vareeksporten fra Danmark (Fødevareministeriet, 2016).
- Copenhagen Cooking & Food Festival 2016 havde mere end 280 arrangementer og 100.000 deltagere mod kun 20.000 solgte billetter i 2015 (Copenhagen Cooking & Food Festival, 2016).
- Restaurationsbranchen har i de første 6 måneder af 2016 skabt 6.000 nye job (Danmarks Statistik, 2016).

Kontakt

Mads Monrad Hansen
Enhedschef i Vækst og Viden,
Region Hovedstaden
Tlf.: 27 62 21 95
mads.monrad.hansen@regionh.dk

Karsten Bruun Hansen
Chefkonsulent i Vækst og Viden,
Region Hovedstaden
Tlf.: 21 12 69 25
kartsen.bruun.hansen@regionh.dk

Smart vækst

Hele verden står over for en voldsom urbanisering, hvor flere og flere vil bo i metropoler og storbyer. Det stiller betydelige krav til den offentlige infrastruktur i byen og nødvendiggør, at moderne teknologi bruges til at indrette byerne bedre. For eksempel intelligent elforsyning, smarte trafiksystemer og affaldsbeholdere, der får energi fra solceller og kommunikerer om, hvornår de skal tømmes.

Danmark er et af de mest digitaliserede lande i verden. Samtidig har Greater Copenhagen med mange års innovativ byudvikling gode forudsætninger for at blive et af verdens førende udviklingscentre for intelligente og smarte byer. Det kræver en sammenhængende datainfrastruktur i hovedstadsregionen i tæt samarbejde med kommuner og øvrige aktører.

Det er vi i gang med

Regional bredbånds- og mobildækning og smart udnyttelse af data

Region Hovedstaden gennemfører to analyser, der skal komme med anbefalinger til forbedringer af wifi-net til turister, bedre mobil og bredbåndsdækning samt styrket digital infrastruktur til smart city-løsninger. Analyserne skal også kortlægge eksisterende smart city-indsatser og komme med anbefalinger til, hvordan de bedst understøttes og videreudvikles i forhold til at styrke digitale kompetencer, øget brug af data og smart city-løsninger.

I forbindelse med Loop City er Region Hovedstaden i dialog med bl.a. forsyningselskaber om, hvordan der eventuelt kan etableres supplerende digital infrastruktur samtidig med etableringen af Letbanen langs Ring 3.

Greater Copenhagen-projektet Lighting Metropolis er

med Interreg-finansiering i fuld gang med at udvikle den samlede region til et levende laboratorium for lys, bl.a. med smarte løsninger til belysning og intelligent teknologi i fx skoler, parker og hospitaler.

Deleøkonomi og små og mellemstore virksomheders digitalisering

For at fremme udbredelsen af deleøkonomi i Greater Copenhagen er et partnerskab mellem Erhvervsministeriet, Region Hovedstaden, Region Sjælland, kommuner m.fl. under etablering.

I projektet Smart Innovation, som Vækstforum Hovedstaden har været med til at igangsætte, gennemgår over 60 små og mellemstore virksomheder et forløb, hvor de udvikler et højteknologisk koncept eller en prototype i tæt samarbejde med forskere fra DTU.

Det sætter vi i gang i 2017-2018

Smart Greater Copenhagen

Der er behov for at samle relevante parter i hovedstadsregionen og Greater Copenhagen om en fælles langsigtet strategi for smart vækst. Det vil sige en strategi for, hvordan digitale løsninger skal bidrage til at løse samfundsmæssige problemer. Strategien skal etablere et fælles billede af udfordringer, vision, mål og indsatser samt potentialer for at udvikle smarte og bæredygtige byer. Strategien skal have international gennemslagskraft og gøre Greater Copenhagen til en globalt førende hub for smart vækst.

Digital infrastruktur og fælles datahub i Greater Copenhagen

Region Hovedstadens arbejde med at styrke den samlede digitale infrastruktur, styrke digitale kompetencer, anvendelse af data og smart teknologi bliver videreudviklet på baggrund af de eksisterende fyrtårnsprojekter på området. Målet er at løse regionens udfordringer med bl.a. trafik,

klima og sundhed med anvendelse af smart teknologi og at skabe de bedste rammer for udvikling af mere sammenhængende digitale systemer, automatiseringer og kunstig intelligens (AI), som kan skabe øget vækst og arbejdspladser.

Udviklingshub for bæredygtige materialeløsninger

Region Hovedstaden, KU, DTU og en række andre parter arbejder sammen om at udnytte potentialerne i de to forskningsanlæg ESS og MAX IV i Lund og gøre hovedstadsregionen og hele Greater Copenhagen til en global udviklingshub for materialeinnovation. Der etableres et MAX IV-datacenter på DTU og KU, hvor der bl.a. vil blive udviklet løsninger, som vil kunne overføres til smart vækst-området. Centret forventes ligeledes at bidrage med konkrete løsninger til bl.a. en sammenhængende datainfrastruktur og bedre løsninger til en intelligent elforsyning og smarte trafiksystemer.

Smart Greater Copenhagen

Formålet med projektet er at skabe en fælles langsigtet smart vækst-strategi, der kan sætte retning for hvordan digitale løsninger skal bidrage til løsningen af samfundsmæssige problemer i Greater Copenhagen til gavn for borgere, myndigheder og erhvervsliv. Strategien skal gennem en markant satsning på smarte løsninger imødegå morgendagens udfordringer og forandringer som følge af megatrends som fx urbanisering, demografiske forandringer, ressourceknaphed, automatisering, kunstig intelligens, robotteknologi og nye disruptive og deleøkonomiske forretningsmodeller. Projektet skal bidrage til at fastholde og videreudvikle Greater Copenhagen's placering blandt verdens mest smarte og grønne metropolregioner med høj livskvalitet og vækst for borgerne.

Elementer i initiativet

- Udvikling af en fælles strategi, der er bredt politisk forankret, og som samler parterne om et fælles billede af udfordringer, vision, mål og indsatser samt potentialer for at udvikle smarte og bæredygtige byer med et klart link til Greater Copenhagen-arbejdet. Centrale samfundsudfordringer som fremkommelighed, støj og luftforurening, klimaudfordringer og energi- og ressourceeffektivitet adresseres.
- Strategien skal sætte fokus på, hvordan det offentlige kan styrke rammevilkår og fælles standarder for at anvende offentlige data, samarbejde om digitale løsninger og kompetencer samt dokumentere business cases. Herunder effekter og kvalitet af smarte digitale løsninger, markedsføring og skalering af løsninger, anvendelse af nye OPI- og finansieringsmodeller mv.
- Styrkelse af internationale partnerskaber og alliancer gennem fælles læring og projekter med andre frontløberbyer og -regioner inden for det smarte og digitale område.
- Udvikling af konkrete initiativer, der kan understøtte Greater Copenhagen som et område, der er på forkant med udviklingen af disruptive og deleøkonomiske forretningsmodeller, som også kan løse regionale udfordringer og skabe øget vækst.
- Strategiprocessen udføres i samskabende processer mellem borgere, kommuner, erhvervsliv og øvrige interessenter.

Initiativet bygger videre på

- DOLL Living Lab, Copenhagen StreetLab og Smartcity Cybersecurity Lab (SCL).
- Nationale tiltag som OpenDataDK, digitaliseringsstrategi, deleøkonomisk strategi, Smart City-netværket.
- Partnerskab mellem Erhvervsministeriet, Region Hovedstaden, Region Sjælland, kommuner m.fl., der skal fremme udbredelsen af deleøkonomi.

Involverede parter

CLEAN, Copenhagen Capacity, Gate 21, Loop City, Væksthus Hovedstaden, Region Hovedstaden samt følgende kommuner: Albertslund, Egedal, Fredensborg, Frederiksberg, Gentofte, Gladsaxe, Helsingør, Høje-Taastrup, København, Tårnby og Vallensbæk.

Forventede effekter

- Mere end 75 % af kommunerne i regionen har i 2020 en smart city-strategi/handlingsplan, som understøtter et Smart Greater Copenhagen.
- Mere end halvdelen af kommunerne i regionen har i 2020 implementeret mindst én smart city-løsning inden for fx mobilitet, energi og belysning.
- Greater Copenhagen er blandt verdens 10 bedste steder for udvikling og test af digitale smart city-løsninger.
- Greater Copenhagen er i 2025 i top 5 i Europa for tiltrækning af internationale digitale virksomheder og investeringer.
- Beskæftigelsen inden for smart vækst-virksomheder i Region Hovedstaden er minimum tredoblet i 2025.

Nøgletal

- Markedet for smart city-løsninger vil globalt vokse med 14 % årligt fra 2013-2020 (Grand View Research, 2014).
- Beskæftigelsen i smart vækst-virksomheder i Region Hovedstaden voksede med 60 % fra 2003-2013 (Copenhagen Capacity, 2014).
- 19 % af investeringerne i de nordiske lande har det sidste 2½ år (2014-medio 2016) haft sit udspring i smart city, og i 2015 var væksten i smart city investeringer på 171 % (Den norske netbank DNB, 2016)
- Den globale omsætning i deleøkonomi inden for 5 nøgle-sektorer; rejser, biler, finans, rekruttering og musik/tv, vil stige fra 15 mia. \$ i 2015 til 335 mia. \$ i 2025 (PwC, 2015).

Kontakt

Jesper Allerup
Enhedschef i Mobilitet og
Teknologi,
Region Hovedstaden
Tlf.: 26 28 16 37
jesper.allerup@regionh.dk

Henrik Madsen
Chefkonsulent i Mobilitet
og Teknologi,
Region Hovedstaden
Tlf.: 29 60 65 36
henrik.madsen@regionh.dk

Fyrtårnsprojekt

Digital infrastruktur og fælles datahub i Greater Copenhagen

Formålet med projektet er at etablere en samlet digital infrastruktur, hvor borgere, virksomheder og turister, men også robotter har god adgang til internettet overalt via en tidsvarende mobil- og bredbåndsdækning. Sikker adgang til åbne data, der beskytter private oplysninger, er også helt afgørende for udvikling af smarte og deleøkonomiske løsninger, som kan understøtte grøn omstilling og vækst. Etablering af digital infrastruktur skal ligeledes bane vejen for løsninger, som kan gøre hverdagen nemmere og bedre for borgerne og øge livskvaliteten fx med smart transport og intelligent sundhedsteknologi.

Elementer i initiativet

- Samarbejde med kommuner, telebranche og andre aktører om at udbrede og markedsføre den udviklede wifi-løsning i Greater Copenhagen til borgere, turister og forretningsdrivende.
- Samarbejde med staten, kommuner og teleselskaber om løsningsmodeller for at udvikle og udbrede en mere sammenhængende digital infrastruktur. Borgere, virksomheder og turister skal have god adgang til internettet overalt via en tidsvarende mobil- og bredbåndsdækning, der samtidig understøtter smart city-løsninger, deleøkonomi samt digitalisering i små og mellemstore virksomheder.
- Videreudvikling af det fælles kommunale-regionale datahub og kompetencecenter. Bl.a. ved at fremme en større udnyttelse af offentlige data, der opsamles og frisættes, samt ved at styrke de digitale kompetencer i kommuner og virksomheder. I den forbindelse skal der udvikles sikre og brugervenlige digitale løsninger for borgere og virksomheder, som beskytter private oplysninger.
- Det fælles datahub og kompetencecenter skal understøtte et bedre samarbejde mellem eksisterende smart city-indsatser, living labs som drivkraft, fælles udbud mv. i Greater Copenhagen samt internationale partnerskaber.

Initiativet bygger videre på

- DOLL Living Lab og Copenhagen Solutions Lab og StreetLab, som udvikler og tester intelligente byløsninger baseret på forskellige telekommunikationsløsninger.
- Smartcity Cybersecurity Lab (SCL) der arbejder på, at byernes smart city-løsninger er sikre og robuste og understøtter sikker brug af byernes data og borgernes tryghed og trivsel i kommuner såvel som erhvervsliv.
- Udvikling af fælles datahub og Copenhagen wifi (fyrtårnsprojekter i Handlingsplan 2015-2016).
- Sikring af tæt sammenhæng med Greater Copenhagen projekterne Lightning Metropolis og Digital infrastruktur.
- Arbejdet i styregruppen for Loop City Digital Infrastruktur og rapporten, Digital infrastruktur i Loop City, udarbejdet af COWI i juni 2016.

Forventede effekter

- I 2020 har alle boliger og virksomheder i den danske del af Greater Copenhagen adgang til en god mobildækning og en bredbåndshastighed på mindst 100 Mbit/s download og 30 Mbit/s upload.
- Andelen af virksomheder som anvender big data og udnytter digitaliseringens fordele stiger med mindst 10 % årligt.
- I 2020 deler 75 % af regionens kommuner data via den fælles datahub (herunder OpenData.dk og City Data Exchange).
- Der er en høj tillid blandt borgere og virksomheder til sikkerhed og beskyttelse af private oplysninger ved anvendelsen af smarte byløsninger.

Nøgletal

- I 2020 vil 20,8 mia. enheder være forbundet til internet, som bidrager til stadig stigende mængder af data (Gartner, 2015).
- 40 til 60 % af de smarte byløsninger skal kunne tale sammen for at høste den potentielle værdi (McKinsey Global Institute, 2015).
- Flere kommuner i Greater Copenhagen er underforsynet med hurtige fiberforbindelser (Cowi, 2016).

Involverede parter

CBS, DTU, KU, Dansk Energi, Dansk Erhverv, Horesta, Prosea, Teleindustrien, CLEAN, Copenhagen Capacity, Gate 21, HOFOR, Smartcity Cybersecurity Lab, Region Hovedstaden, KL samt følgende kommuner: Albertslund, Ballerup, Bornholm, Egedal, Fredensborg, Frederiksberg, Frederikssund, Gentofte, Halsnæs, Helsingør, Høje-Taastrup, København og Vallensbæk. Dertil kommer en række virksomheder.

Kontakt

Pia Nielsen
Enhedschef i Mobilitet og
Teknologi,
Region Hovedstaden
Tlf.: 51 27 46 64
pia.nielsen.06@regionh.dk

Henrik Aagaard Johanson
Chefkonsulent i Mobilitet
og Teknologi
Region Hovedstaden
Tlf.: 23 32 62 65
henrik.johanson@regionh.dk

Greater Copenhagen som udviklingshub for bæredygtige materialeløsninger

Det vil give danske virksomheder store konkurrencefordele, hvis Greater Copenhagen stiller de bedste betingelser til rådighed for materialeinnovation. Etableringen og åbningen af forskningsfaciliteten MAX IV i 2016 og ESS i 2023 i Lund giver nogle helt særlige muligheder for at gøre Greater Copenhagen til et udviklingshub for materialeløsninger. Faciliteterne giver mulighed for at analysere materialer ned i detaljer på atom-niveau, hvilket skaber ny viden i verdensklasse om, hvordan materialer reagerer ved forskellige påvirkninger, og her er DTU og KU stærke spillere. Industrien har store forventninger til mulighederne, og hvis man forstår at bakke op fra offentlig side med de rigtige rammebetingelser, kan resultatet blive markante vækstmuligheder med spill-over effekter til hospitalsområdet, velfærdsteknologi og big data/smart vækst-områderne. Samtidig skaber etableringen af MAX IV og ESS mulighed for at tiltrække store internationale begivenheder, der også kan bidrage til at gøre Greater Copenhagen til international videnhub for materialeinnovation.

Elementer i initiativet

- Et MAX IV-datacenter på DTU og KU som understøtter MAX IV i databehandlingen på ca. 20 % af deres forskningseksperimenter.
- Hjælp til danske virksomheder i anvendelsen af de muligheder, der ligger i MAX IV.
- Udvikling af teknologier på billedbehandlingsområdet med synergieffekter til hospitalssektoren, der bl.a. kan løfte niveauet ift. diagnosticering. Datacenteret vil desuden udvikle løsninger og algoritmer, som kan overføres til big data/smart vækst og velfærdsteknologi som fx hjælpe-midler til en større grad af diagnosticering og behandling i patientens eget hjem.
- Virksomhedsklynge omkring databehandling. Erfaringer viser, at opbygning af nye kompetencer på dataområdet på universiteterne medfører opstart af nye virksomheder, hvor forskerne commercialiserer deres nye viden.
- Markedsføring af Greater Copenhagen som videnshub for materialeinnovation bl.a. med henblik på at få tiltrukket det europæiske Big Science Business Forum (BSBF) i 2017 samt afholdelsen af konferencen The Bridge, der har fokus på løsning af globale udfordringer med ESS og MAX IV som værktøjer.

Initiativet bygger videre på

- Regeringens nationale ESS-strategi.
- Interreg-projekt om ESS og MAX IV.

Kontakt

Jesper Allerup
Enhedschef i Mobilitet og
Teknologi,
Region Hovedstaden
Tlf.: 26 28 16 37
jesper.allerup@regionh.dk

Jakob Øster
Specialkonsulent i Mobilitet
og Teknologi,
Region Hovedstaden
Tlf.: 51 15 77 55
jakob.oester@regionh.dk

Forventede effekter

- Økosystem for udnyttelsen af ESS/MAX IV, herunder et datacenter for MAX IV i Danmark.
- 250 danske virksomheder anvender ESS/MAX IV-økosystemet, herunder MAX IV-datacentret i Danmark.
- 25 nye virksomheder er opstået som følge af ESS/MAX IV-økosystemet, herunder datacentret med en samlet omsætning på minimum 150 mio. kr.
- 50 internationale virksomheder anvender årligt ESS/MAX IV-økosystemet, herunder MAX IV-datacentret i Danmark.
- 5 internationale virksomheder flytter til hovedstadsregionen som følge af internationalt materialehub.
- 25 danske virksomheder leverer varer og/eller tjenesteydelser til ESS eller en anden europæisk storskalafacilitet.
- Branding af Greater Copenhagen som International hub for materialevidenskab, hvor der findes løsninger på globale udfordringer.

Nøgletal

- Med de rette tiltag kan ESS og MAX IV genere en årlig vækst på op til 3 mia. kr. i hovedstadsregionen (Copenhagen Economics, 2014).
- ESS og MAX IV har et samlet konstruktionsbudget på 18 mia. kr. samt et årligt vedligeholdelsesbudget på 1 mia. kr. (ESS, 2015)
- Det globale marked for konstruktion og vedligehold af stor-skalaanlæg er på ca. 300 mia. kr. (Big Science Sekretariatet, 2014).

Involverede parter

Region Hovedstaden, Københavns Kommune, Region Skåne, Malmø Stad, DTU, KU, DI, Uddannelses- og Forskningsministeriet, Erhvervsministeriet, Big Science-sekretariatet og MAX IV.

Om den regionale vækst- og udviklingsstrategi

Region Hovedstadens regionale vækst- og udviklingsstrategi fra 2015 tager udgangspunkt i en ambitiøs politisk vision om at skabe en grøn og innovativ metropol med høj vækst og livskvalitet. Visionen realiseres gennem fokuserede investeringer inden for to rammevilkår og fire strategiske væksttemaer. Under hvert rammevilkår og strategiske væksttema beskrives regionale udfordringer, målsætninger og investeringer. Målsætninger og investeringer, som tilsammen bidrager til at realisere visionen for hovedstadsregionen og Greater Copenhagen.

1

fælles vision

2

rammevilkår

4

væksttemaer

2

handlingsplaner
2015-2016
2017-2018

Sammen skaber vi resultater

Region Hovedstaden
Center for Regional Udvikling
Kongens Vænge 2
3400 Hillerød

Tlf. 38 66 50 00
regionh@regionh.dk
www.regionh.dk

**Region
Hovedstaden**

Vækstforum
Hovedstaden

Punkt nr. 4 - Forslag til budget 2018 (Drøftelsessag)
Bilag 1 - Side -1 af 3

Budgetforslag til miljø- og trafikudvalget fra SF:

- 1) Fremkommelighedstiltag for busserne i forbindelse med bygningen af letbanen. Her tænkes både på vejprojekter, ITS og andet der kan sikre fortsatte rimelige transporttider og fastholdelse af passagerer.
- 2) Analyse af trafikstøjs påvirkning på borgernes helbred i særligt støjplagede områder (kunne muligvis starte med en gennemgang af eksisterende litteratur om emnet, efterfulgt af kortlægning af særlig støjplagede områder i regionen)
- 3) Udvikling af nye metoder til støjdemping udover de kendte såsom støjvolde og støjsvag asfalt. Det kunne f.eks. være et living lab-projekt. (Vallensbæk kunne være en oplagt samarbejdspartner, når man tænker på antallet af støjplagede borgere i den kommune)
- 4) Projekt/analyse af mulige projekter, der kan mindske brugen af nye råstoffer – her tænkes både på større genanvendelse af eksisterende råstoffer og byggematerialer, i situ-anvendelse, f.eks. ved vejbyggerier og udvikling af nye metoder.

Budgetforslag for regional udvikling, Marianne og Tormod

1) Udarbejdelse af en plan med konkret linjeføring for letbaner og/eller BRT-løsninger

DTU udarbejdede i 2014 'Trafikanalyser af et net af letbaner og BRT i Hovedstadsområdet'

Letbanen i ring 3 er på vej, og der er store forventninger til mulighederne for ny byudvikling samt hurtig og komfortabel transport.

Derfor giver det mening at udarbejde nye linjer med god, effektiv og grønnere kollektiv trafik. Det kan være med letbane og/eller BRT-løsninger, evt. med opladelige el- batterier.

Formålet er primært at udarbejde de linjer, hvor det er mest fordelagtigt mht. til at begrænse trængslen, hvor det bedst kan lade sig gøre at gennemføre, og hvor der vil være et tilstrækkeligt passagergrundlag. Det kunne være 3-4 relevante linjeføringer enten som letbane eller BRT-løsning.

De konkrete planer skal også indeholde finansieringsbeløb samt forskellige modeller for finansiering.

Der kan sandsynligvis søges penge i puljen fra aftalen om 'Bedre og billigere kollektiv trafik'.

Der vil i løbet af 2021 og fremefter være penge til investeringer i øget kollektiv trafik, i puljen fra aftalen om 'Bedre og billigere trafik'.

2) Forhøjelse af beløbet til kollektiv trafik til 550 mio. kr.

Ifølge budgetanalysen om kollektiv trafik er der afsat 525 mio. kr. til kollektiv trafik i 2018.

Enhedslisten foreslår 25 mio. kr. ekstra.

Ifølge budgetanalysen udgjorde den kollektiv trafik 60% af den regionale udvikling i 2008-2011. "I faste priser er udgifterne til kollektiv trafik mellem 2008 og 2015 reduceret med ca. 12,5 mio. kr. svarende til et fald på 2,9%. De samlede udgifter til regional udvikling er øget med 38% fra 2008 til 2015".

Derfor mener Enhedslisten, at det kan lade sig gøre at øge beløbene til den nødvendige udbygning og vedligeholdelse af den kollektive trafik.

Det skal anerkendes, at der er et behov for dækning af kollektiv trafik i hele regionen, og særligt hurtige forbindelser til uddannelsesinstitutioner, hospitaler, arbejdspladser mv. Ligesom der er et behov for forbedret kollektiv trafik til 'fritidsforbrug'.

I denne plan for kollektiv trafik skal der samarbejdes med kommunerne og trafikselskaberne, og der skal gøres en aktiv opsøgende indsats for samfinansiering af busser m.v. med kommunerne og staten; f.eks. fra puljen 'Bedre og billigere kollektiv trafik'

God infrastruktur er gode rammevilkår for ny udvikling, beskæftigelse og uddannelse.

Det har vist sig at trængsel på vejene ikke kan løses med flere og bredere motorveje; alternative kollektive trafiknet er nødvendige.

En styrkelse af den kollektive trafik skal også være med til at reducere CO₂ udslippet i regionen.

3) Forøgelse af budgettet til jordrensning; f.eks. til 152 millioner

Vi ønsker at afsætte ekstra midler til oprensning af jordforurening. Midlerne skal bruges indenfor den eksisterende strategi, og øge hastigheden i implementeringen.

4) Undersøgelse og koordinering af initiativer om flere geotermiske anlæg

GEUS har præsenteret potentialer for udnyttelse af geotermisk energi i dansk varmeforsyning. Potentialet for geotermisk energi i hovedstadsområdet er stort, men det er vanskeligt at løfte for de enkelte kommuner.

Det foreslås af afsætte et beløb til en koordinerende indsats, fx via "Energi på Tværs", og som i samarbejde med GEUS og regionens kommuner ser nærmere på potentialet for geotermisk energi i hovedstadsregionen, herunder som klimaindsats, CO₂ reduktion. Det kan også give en hel del arbejdspladser, som afledt effekt.

<http://www.geus.dk/DK/energy/geothermal-energy/Sider/default.aspx>

Fremkommelighedstiltag for busserne i forbindelse med bygningen af letbanen m.h.p. at sikre fortsatte rimelige transporttider og fastholdelse af passagerer.
Fremsat af: Miljø- og trafikudvalget, SF
Formål og indhold Forslaget er i overensstemmelse med ReVUS-mål inden for rammevilkåret, effektiv og bæredygtig mobilitet, og understøtter regionens driftsmål om flere passagerer i den regionale kollektive trafik. Forslaget kan således bidrage til et bedre passagergrundlag for den kommende letbane i Ring 3 og dermed understøtte en sund driftsøkonomi for Letbanen - og indtil da, for busserne. Fremkommeligheden for de regionale busser i Ring 3 (primært 300S og 30E) vil blive påvirket negativt af anlægsarbejderne i forbindelse med Letbanen og den største gene for busserne vil ligge i den første del af fasen. Movia og Hovedstadens Letbane har aftalt og beskrevet en række tiltag i udbudsmaterialet for Letbanen, der skal bidrage til at mindske udfordringerne i forhold til bussernes fremkommelighed undervejs i projektet, fx samordning af lyssignaler og etablering af busbaner. Administrationen foreslår at understøtte ovenstående tiltag. Nedenfor er redegjort for øvrige tiltag, der på anden vis bidrager til at fastholde passagererne i anlægsfasen og efterfølgende til Letbanen ved at sikre aktuel og tilgængelig information samt understøttende funktioner til busdriften som f.eks. stoppestedsfaciliteter. Det vurderes endvidere, at driften af busserne i 2018 og 2019 vil blive negativt påvirket i anlægsfasen og blive dyrere. Administrationen foreslår derfor, at en eventuel ekstra bevilling kan anvendes som et midlertidigt driftstilskud til busserne i Ring 3 og dermed reducere presset på rammen til kollektiv trafik. Budgetforslaget kunne eksempelvis anvendes til følgende konkrete tiltag: • Infotainmentskærme i busserne • I forlængelse af samarbejdsprojektet med IBM (budget 2015) foreslås en funktionalitet (en APP eksempelvis) lanceret som vil give brugere af busserne langs Ring 3 en bedre realtidvisning af afgange og korrespondancer for busserne i anlægsperioden. • Mobilitetstiltag i forbindelse med Moving People (Smart Mobilitet i LOOP City), herunder stoppestedsudstyr som f.eks. cykelparkering, countdownmoduler og læskærme primært ved midlertidige stoppesteder • Midlertidigt driftstilskud til de regionale busser i Ring 3 – særligt 300S og 30E.
Sammenhæng til de politiske målsætninger Forslaget er i overensstemmelse med ReVUS-mål om effektiv og bæredygtig mobilitet og understøtter regionens driftsmål om flere passagerer i den regionale kollektive trafik.

Punkt nr. 4 - Forslag til budget 2018 (Drøftelsessag)
Bilag 2 - Side -2 af 8

Forslagets konsekvenser – økonomi, personale og tid (skriv tallet med 1 decimal)

	2018	2019	2020	2021
Løn til evt. nye årsværk				
Øvrig drift	4,0			
Etableringsudgifter				
Årsværk (hvis der skal ansættes nye) Angiv antal				
Samlet udgift				

Det bør for forslag vedr. det regionale udviklingsområde anføres om forslaget kan tilsagnsbudgetteres

Evt. uddybende beskrivelse:

Projektet kan både skaleres op og ned.

Anfør, hvilket område forslaget vedrører (finansieringsmæssigt): Hvis forslaget finansieres af flere kasser, skal andelene fra kasserne anføres (fx sundhed 1/3, regional udvikling 2/3).

Sundhedskassen	
Den regionale udviklingskasse	X
Det sociale område	

Punkt nr. 4 - Forslag til budget 2018 (Drøftelsessag)
Bilag 2 - Side -3 af 8

Analyse af trafikstøjs påvirkning på borgernes helbred i særligt støjplagede områder (kunne muligvis starte med en gennemgang af eksisterende litteratur om emnet, efterfulgt af kortlægning af særlig støjplagede områder i regionen)
Fremsat af: Miljø- og trafikudvalget, SF
Formål og indhold Regionen er sammen med 6 kommuner i Køge Bugt-området partner i Gate 21's Silent City projekt, der sætter fokus på trafikstøj, og mulighederne for og resultatet af at bekæmpe støj fra trafikken. I denne forbindelse udgav Gate 21 sidste år en hvidbog om trafikstøj, som belyser både de sundhedsmæssige og de økonomiske udfordringer forbundet hermed. Efterfølgende har Region Hovedstaden på baggrund af budgetforlig 2016 igangsat en analyse af konsekvenser af luft- og støjforurening, som forventes afsluttet i 2. halvdel af 2017. Arbejdet med denne analyse skal bl.a. resultere i et virkemiddelkatalog for tiltag med fokus på, hvad Region Hovedstaden kan igangsætte, støtte eller påvirke kommuner og stat til at gøre. Arbejdet med Silent City har vist behov for at få foretaget en analyse af de samfundsøkonomiske omkostninger forbundet med trafikstøj og en opdatering af de transportøkonomiske nøgletal, således at de inkluderer nyeste viden om effekterne af trafikstøj. <i>Det er administrationens vurdering, at en eventuel ny bevilling til analyser af trafikstøj vil være mest hensigtsmæssig, hvis den målrettes en opdatering af de samfundsøkonomiske omkostninger, da en sådan analyse vil kunne bidrage til at sætte fokus på støjproblematikken.</i> Dog skal det bemærkes, at de væsentligste støjgener fra trafikken skyldes infrastruktur (motorveje og jernbaner), som staten har ansvar for. Muligheder for at øge betydningen af støjgener i forbindelse med beslutninger om ny infrastruktur kræver derfor, at staten er den centrale aktør i arbejdet.
Sammenhæng til de politiske målsætninger I den Regionale Vækst og Udviklingsstrategi (ReVUS) er der formuleret et mål om, at støj- og luftforureningen generelt skal reduceres, samt at støj- og luftforurening fra transportsektoren skal reduceres med 40% inden 2025 i Region Hovedstaden.

Punkt nr. 4 - Forslag til budget 2018 (Drøftelsessag)
Bilag 2 - Side -4 af 8

Forslagets konsekvenser – økonomi, personale og tid (skriv tallet med 1 decimal)

	2018	2019	2020	2021
Løn til evt. nye årsværk				
Øvrig drift	0,5			
Etableringsudgifter				
Årsværk (hvis der skal ansættes nye) Angiv antal				
Samlet udgift				

Det bør for forslag vedr. det regionale udviklingsområde anføres om forslaget kan tilsagnsbudgetteres

Evt. uddybende beskrivelse:

Hvis der er tale om 1-årige projekter, og ved forslag der har puljelignende karakter, bedes anført om projektets omfang kan skaleres op eller ned.

Anfør, hvilket område forslaget vedrører (finansieringsmæssigt): Hvis forslaget finansieres af flere kasser, skal andelene fra kasserne anføres (fx sundhed 1/3, regional udvikling 2/3).

Sundhedskassen	
Den regionale udviklingskasse	x
Det sociale område	

Punkt nr. 4 - Forslag til budget 2018 (Drøftelsessag)
Bilag 2 - Side -5 af 8

Nye metoder til støjdæmpning udover de kendte såsom støjvolde og støjsvag asfalt. Det kunne f.eks. være et living lab-projekt.
Fremsat af: Miljø- og trafikudvalget, SF
Formål og indhold Regionen er sammen med 6 kommuner i Køge Bugt-området, heriblandt Vallensbæk kommune, partner i Gate 21's Silent City projekt, der sætter fokus på trafikstøj, og mulighederne for og resultatet af at bekæmpe støj fra trafikken. I Silent City projektet indgår ønsket om at udvikle et Living Lab, som både skal være med til at øge bevidstheden for trafikstøj, og kunne undersøge behovet for trafikstøjsløsninger. Det tænkes også at kunne teste og udvikle innovative løsninger til bekæmpelse af trafikstøj i 1:1 skala i naturlige bymiljøer. Her vil kommuner, virksomheder, borgere, regioner og forskningsinstitutioner kunne samarbejde om målene med at reducere trafikstøj, fremme borgernes livskvalitet og sundhed, samt skabe vækst for danske virksomheder, der leverer støjløsninger. Projektet skal også være med til at sætte de deltagende kommuner og Danmark på verdenskortet inden for urban støjbekæmpelse. Det er administrationens vurdering, at en eventuel bevilling til udvikling af nye metoder til støjdæmpning bør bygge ovenpå det igangværende arbejde i Silent City. Den konkrete indsats skal nærmere vurderes i samarbejde med Silent City, så der vælges indsatser som flere parter, ud over Region Hovedstaden, er indstillede på at finansiere. Det er ligeledes administrationens vurdering, at staten er den centrale aktør i arbejdet, da de væsentligste støjgener i Køge Bugt-området skyldes infrastruktur (motorveje og jernbaner), som staten har ansvar for.
Sammenhæng til de politiske målsætninger I den Regionale Vækst og Udviklingsstrategi (ReVUS) er der formuleret et mål om, at støj- og luftforureningen generelt skal reduceres, samt at støj- og luftforurening fra transportsektoren skal reduceres med 40% inden 2025 i Region Hovedstaden.

Punkt nr. 4 - Forslag til budget 2018 (Drøftelsessag)
Bilag 2 - Side -6 af 8

Forslagets konsekvenser – økonomi, personale og tid (skriv tallet med 1 decimal)

	2018	2019	2020	2021
Løn til evt. nye årsværk				
Øvrig drift				
Etableringsudgifter				
Årsværk (hvis der skal ansættes nye) Angiv antal				
Samlet udgift				

Det bør for forslag vedr. det regionale udviklingsområde anføres om forslaget kan tilsagnsbudgetteres

Evt. uddybende beskrivelse:

Hvis der er tale om 1-årige projekter, og ved forslag der har puljelignende karakter, bedes anført om projektets omfang kan skaleres op eller ned.

Anfør, hvilket område forslaget vedrører (finansieringsmæssigt): Hvis forslaget finansieres af flere kasser, skal andelene fra kasserne anføres (fx sundhed 1/3, regional udvikling 2/3).

Sundhedskassen	
Den regionale udviklingskasse	
Det sociale område	

Initiativer til at mindske brugen af nye råstoffer – her tænkes både på større genanvendelse af eksisterende råstoffer og byggematerialer, i situ-anvendelse, f.eks. ved vejbyggerier og udvikling af nye metoder.
Fremsat af: Miljø- og trafikudvalget, SF
Formål og indhold Formålet er, dels at nedbringe forbruget af primære råstoffer (sand, grus, sten, kalk mv.) og dels, at fremme genanvendelsen af sekundære råstoffer (byggeaffald, overskudsjord mv.) Administrationen kan pege på følgende initiativer: A) Kortlægning af barrierer for brugen af sekundære råstoffer i anlægssektoren og forslag til initiativer som kan fremme brugen af sekundære råstoffer, herunder ny regulering, analyser, aktør information mv. (Budgetskøn kr. 300.000) B) Analysestudie mhp. for udvikling af et ”Bygningspas” hvor bygningens indhold af materialer er dokumenteret mhp genanvendelse ved nedrivning og renovering, evt. med udgangspunkt i et af regionens egne byggerier. Erfaringsformidling til branchen og forslag til hhv. videreudvikling, herunder evt. partnerskabsdannelse og implementering i Region Hovedstaden. (Budgetskøn kr. 700.000) Udfordringen Kun ca. 20 % af råstofforbruget i Region Hovedstaden dækkes af materialer som indvindes i regionen, resten importeres fra Region Sjælland og fra indvinding på havet. Øget brug af sekundære råstoffer vil kunne nedbringe behovet for råstofindvinding, nedbringe behov for udlæg af gravearealer, samt reducere behovet for råstof transport over lange strækninger. <i>Det Europæiske Miljøagentur</i> har opgjort det samlede danske ressourceforbrug pr. indbygger til 19,4 tons (2015), som er betydeligt over EU-gennemsnittet på 13,2 tons. En væsentlig del af dette ressourceforbrug udgøres af primære råstoffer. For Region Hovedstaden var det gennemsnitlige årlige forbrug af primære råstoffer ca. 6,3 tons pr. indbygger (2012 - 2015), svarende til ca. 1/3 af det samlede, årlige ressourceforbrug pr. indbygger i Danmark. <i>Ellen Mac Arthur Foundation (EMF)</i> som blev etableret i 2010 har til formål at accelerere omstillingen til cirkulær økonomi og arbejder blandt andet med at levere robuste beviser omkring fordelene ved den cirkulære omstilling. EMF har i 2015 vurderet potentialet for cirkulær økonomi i Danmark og fundet, at der i 2035 bl.a. kan opnås yderligere 7.000–13.000 job, 3–7 % reduktion i Danmarks CO2-aftryk, samt 5–50 % reduktion i forbruget af nye ressourcer for udvalgte materialer. Byggesektoren vurderes at være blandt de 10 sektorer med størst potentiale for reduktion. I byggesektoren genbruges mindre end 1 % af materialerne som de er. 87 % af bygge- og nedrivningsaffaldet bliver genanvendt i en anden form, og her tabes ofte en meget stor del af værdien undervejs. Potentialet i sektoren kan realiseres gennem nye forretningsmodeller og øget genbrug og genanvendelse svarende til en værdi på 100-150 mio. EUR pr. år i 2035.
Sammenhæng til de politiske målsætninger Forslaget understøtter regionrådets politiske målsætninger og vision om en grøn og innovativ metropol med høj vækst og livskvalitet. Indsatsen hænger desuden sammen med temaet om grøn vækst i ReVUS, hvor der for 2018-2025 forudsættes investering i ressourceeffektivitet, herunder i form af fyrtårnsprojekt for cirkulær økonomi. Forslaget er ligeledes i tråd med Region Hovedstadens forslag til Råstofplan 2016, hvor det er en målsætning, at reducere forbruget af primære råstoffer ved at fremme cirkulær økonomi, herunder frembringe og udbrede viden, og understøtte projekter som sigter på nye arbejdsformer og procedurer. Målet er overordnet, at afkoble forbruget af primære råstoffer fra den økonomiske vækst.

Punkt nr. 4 - Forslag til budget 2018 (Drøftelsessag)
Bilag 2 - Side -8 af 8

Forslagets konsekvenser – økonomi, personale og tid (skriv tallet med 1 decimal)

	2018	2019	2020	2021
Løn til evt. nye årsværk				
Øvrig drift				
Etableringsudgifter				
Årsværk (hvis der skal ansættes nye) Angiv antal				
Samlet udgift	Se forslag A og B			

Det bør for forslag vedr. det regionale udviklingsområde anføres om forslaget kan tilsagnsbudgetteres

Evt. uddybende beskrivelse:

Anfør, hvilket område forslaget vedrører (finansieringsmæssigt): Hvis forslaget finansieres af flere kasser, skal andelene fra kasserne anføres (fx sundhed 1/3, regional udvikling 2/3).

Sundhedskassen	
Den regionale udviklingskasse	x
Det sociale område	

Benchmarkanalyse af kommunernes indsats på klimaområdet i hovedstadsregionen

Tabelrapport, marts 2017

Benchmarkanalyse af kommunernes indsats på klimaområdet i hovedstadsregionen

Af Oxford Research
for Region Hovedstaden

Marts 2017

Om Oxford Research

Knowledge for a better society

Oxford Research er en specialiseret videnvirksomhed med fokus på velfærdsområderne og erhvervs- og regionaludvikling.

Oxford Research gennemfører skræddersyede analyser, implementeringsevalueringer og effektevalueringer for offentlige myndigheder, fonde og organisationer i civilsamfundet. Vi rådgiver også om strategiudvikling, faciliterer udviklingsprocesser og formidler vores viden på undervisningsforløb og seminarer. Vi kombinerer akademisk fordybelse, strategisk forståelse og god kommunikation – på den måde skaber vi anvendelsesorienteret viden, der kan gøre en forskel.

Oxford Research er grundlagt i 1995 og har selskaber i Danmark, Norge, Sverige og Finland. Oxford Research er en del af Oxford Gruppen.

Oxford Research A/S
Falkoner Alle 20, 4.
2000 Frederiksberg C
Danmark
(+45) 33 69 13 69
office@oxfordresearch.dk
www.oxfordresearch.dk

Indhold

1.	TVÆRGÅENDE: KOMMUNERNES ENERGIFORBRUG, CO₂-UDLEDNING OG CO₂-REDUKTIONSMÅL	4
1.1	Kommunernes samlede energiforbrug	5
1.1.1	Kommunernes samlede energiforbrug i hele kommunens geografi	5
1.2	Reduktion i CO ₂ -udledning over tid	6
1.2.1	Reduktion i CO ₂ -udledning over tid for kommunen som virksomhed (pct.)	6
1.3	Kommunernes CO ₂ -reduktionsmål	7
1.3.1	Kommunernes CO ₂ -reduktionsmål for kommunen som virksomhed	7
2.	OMSTILLING AF ENERGISYSTEMET TIL FOSSILFRI VARME- OG ELFORSYNING	8
2.1	Omlægning af energisystemet til fossilfri energi	9
2.1.1	Om kommunen har en energiplan/energistrategi for omlægning af energisystemet til fossilfri energi i hele kommunens geografi	9
2.2	Individuel opvarmning	10
2.2.1	Status for kommunernes arbejde med at få udfaset private oliefyr og indpasning af fossilfri energi	10
2.3	Gas	11
2.3.1	Status for kommunernes arbejde med at fremme anvendelsen af biogas til fleksibel el, i transport, til proces og individuel forsyning med målet om at udfase naturgas	11
2.4	Affald	12
2.4.1	Status for kommunernes arbejde med at øge genanvendelse af affald for at mindske den fossile fraktion i affald til forbrænding	12
2.5	Fjernvarme og indpasning af vedvarende energi	13
2.5.1	Status for kommunernes arbejde med at indpasse fossilfri energi (biomasse, geotermi, solvarme og varmepumper) i fjernvarmeforsyningen	13
2.6	Udvidelse og omlægning til fjernvarme	15
2.6.1	Status for kommunernes arbejde med at udbrede fjernvarme til naturgasforsynede områder igennem samarbejde med forsyningsselskaber	15
2.7	Fossilfri energi – El	16
2.7.1	Elforbrug, der dækkes af fossilfri energikilder, som andel af samlet elforbrug for kommunen som geografi	16
2.8	Fossilfri energi – Fjernvarme	17
2.8.1	Fjernvarmeforbrug, der dækkes af fossilfri energikilder, som andel af samlet fjernvarmeforbrug for kommunen som geografi	17
3.	ENERGIEFFEKTIVISERINGER OG ENERGIBESPARELSER I BYGNINGER, Udstyr OG ANLÆG	18
3.1	Energibesparende tiltag i offentlige bygninger og anlæg	19
3.1.1	Status på kommunernes arbejde med at gennemføre energibesparende tiltag i kommunale bygninger	19
3.2	Tværgående virkemidler for energieffektiviseringer	21
3.2.1	Status på kommunens arbejde med tværgående virkemidler inden for energieffektivisering, der fremmer koordinering mellem aktører og/eller motiverer til ændret adfærd	21
3.3	Energieffektiviseringer af enfamiliehuse	22
3.3.1	Status på kommunens arbejde med at fremme energieffektiviseringer i enfamiliehuse	22
3.4	Energieffektiviseringer af flerfamiliehuse	23
3.4.1	Status på kommunens arbejde med at fremme energieffektiviseringer i flerfamiliehuse	23
3.5	Energibesparelser i virksomheder	24
3.5.1	Status på kommunens arbejde med at fremme energibesparelser i virksomheder	24

Punkt nr. 5 - Benchmarking af kommunernes klimaindsats (Orienteringssag)

Bilag 2 - Side -4 af 48

Benchmarking af kommunernes indsats på klimaområdet i hovedstadsregionen

4.	OMSTILLING AF TRANSPORTSYSTEMET TIL FOSSILFRIE BRÆNDSLER	25
4.1	Infrastrukturudvikling inden for transportområdet til køretøjer drevet af fossilfrie drivmidler	26
4.1.1	Status på kommunernes arbejde for at tilvejebringe infrastruktur til køretøjer drevet af fossilfrie drivmidler	26
4.1.2	El-ladestander infrastruktur – Antal el-ladestander i kommunerne	27
4.2	Reduktion af CO ₂ -udledning fra tjenestekørsel	28
4.2.1	Status for kommunernes arbejde med at reducere CO ₂ -udledning fra tjenestekørsel	28
4.2.2	Antal og andel fossilfrie køretøjer i den kommunale vognpark	30
4.3	Krav om brændselsvalg/miljøvalg i udbudsmateriale til kommunernes transportydelser	31
4.3.1	Status på om kommunerne stiller krav om brændselsvalg/miljøvalg i udbudsmateriale til kommunernes transportydelser	31
4.4	Cyklisme	32
4.4.1	Status på kommunernes arbejde for at fremme cyklisme i kommunen	32
4.4.2	Supercykelstier, herunder status på kommunernes samarbejder om supercykelstier og arbejde med at anlægge supercykelstier	34
4.5	Offentlig transport, samkørselsordning og delebilsordning	36
4.5.1	Status på kommunernes arbejde for at fremme borgernes brug af offentlig transport, samkørselsordninger og/eller delebilsordninger i kommunen	36
4.6	Mobilitetsplanlægning	38
4.6.1	Status på kommunernes arbejde med mobilitetsplanlægning, der bidrager til at mindske CO ₂ -udledningen	38
4.7	Arbejdspladsers transportforbrug	39
4.7.1	Status på kommunernes arbejde med at understøtte virksomheders arbejde på at reducere pendling og transport i arbejdstiden	39
4.7.2	Status på kommunernes arbejde med at understøtte virksomheders arbejde på at optimere deres gods- og varetransport	40
5.	KLIMATILPASNING	41
5.1	Status i forhold til klimatilpasningstiltag	42
5.1.1	Antal risikoområder, planer for aktiviteter og igangsatte projekter/aktiviteter	42
5.1.2	Planer om at igangsætte projekter/aktiviteter	43
5.1.3	Status på samarbejder med nabokommuner om klimatilpasninger	44

Tværgående: Kommunernes energiforbrug, CO₂-udledning og CO₂-reduktionsmål

1.1 KOMMUNERNES SAMLEDE ENERGIFORBRUG

1.1.1 Kommunernes samlede energiforbrug i hele kommunens geografi

2012	Energiforbrug i TJ (Erhverv)	Energiforbrug i TJ (husholdninger og transport)	Energiforbrug i TJ (husholdninger, transport og erhverv)	Energiforbrug i TJ pr. indbygger (Erhverv)	Energiforbrug i TJ pr. indbygger (husholdninger og transport)	Energiforbrug i TJ (husholdninger, transport og erhverv) pr. indbygger
Albertslund	830	1.435	2.265	0,030	0,051	0,081
Allerød	500	1.620	2.120	0,021	0,067	0,088
Ballerup	2.080	2.860	4.940	0,043	0,059	0,102
Bornholms	1.000	2.650	3.650	0,024	0,065	0,089
Brøndby	950	1.925	2.875	0,028	0,056	0,084
Dragør	148	715	863	0,011	0,052	0,062
Egedal	430	2.035	2.465	0,010	0,048	0,059
Fredensborg	490	1.990	2.480	0,012	0,050	0,063
Frederiksberg	1.340	3.875	5.215	0,013	0,038	0,051
Frederikssund	1.700	2.655	4.355	0,038	0,060	0,098
Furesø	475	1.585	2.060	0,012	0,042	0,054
Gentofte	1.350	4.685	6.035	0,018	0,064	0,082
Gladsaxe	1.570	3.245	4.815	0,024	0,049	0,073
Glostrup	900	1.250	2.150	0,041	0,057	0,098
Gribskov	495	2.840	3.335	0,012	0,070	0,082
Halsnæs	1.800	2.045	3.845	0,058	0,066	0,125
Helsingør	1.045	3.325	4.370	0,017	0,054	0,071
Herlev	955	1.482	2.437	0,036	0,055	0,091
Hillerød	1.230	3.185	4.415	0,025	0,066	0,091
Hvidovre	1.490	2.495	3.985	0,029	0,049	0,078
Høje-Taastrup	1.540	2.640	4.180	0,032	0,055	0,086
Hørsholm	400	1.630	2.030	0,016	0,066	0,083
Ishøj	425	965	1.390	0,020	0,046	0,066
København	12.260	22.385	34.645	0,022	0,040	0,062
Lyngby-Taarbæk	1.330	3.260	4.590	0,025	0,061	0,085
Rudersdal	1.055	2.990	4.045	0,019	0,055	0,074
Rødovre	565	1.780	2.345	0,015	0,048	0,063
Tårnby	830	2.450	3.280	0,020	0,059	0,079
Vallensbæk	165	635	800	0,011	0,043	0,054
Total	39.348	86.632	125.980	0,023	0,050	0,073

Kilde: Energi på Tværs, figur 2-1 (2012)

1.2 REDUKTION I CO₂-UDLEDNING OVER TID

1.2.1 Reduktion i CO₂-udledning over tid for kommunen som virksomhed (pct.)

	Den gennemsnitlige årlige ændring i CO ₂ -belastningen (%)	Årlig ændring i CO ₂ -belastning det seneste år (%)
Albertslund (2007-2015)	-2,1%	1,6%
Ballerup (2007-2014)	-9,5%	-12,9%
Bornholm (2009-2013)	-4,5%	0,0%
Brøndby (2007-2015)	-8,4%	-15,4%
Dragør (2010-2015)	-3,5%	-3,5%
Egedal (2008-2014)	-2,7%	0,8%
Fredensborg (2008-2015)	-6,0%	-14,8%
Frederiksberg (2007-2014)	-3,4%	-5,1%
Frederikssund (2009-2014)	-5,1%	-12,4%
Furesø (2008-2015)	-8,1%	-9,4%
Gentofte (2008-2014)	-2,8%	-1,9%
Gladsaxe (2007-2015)	-11,0%	-17,2%
Gribskov (2009-2015)	-9,7%	-13,6%
Helsingør (2008-2015)	-3,7%	-6,5%
Hillerød (2009-2015)	-4,5%	-2,3%
Hvidovre (2009-2014)	-1,7%	-3,7%
Høje-Taastrup (2008-2014)	-6,3%	-9,4%
Ishøj (2008-2015)	-3,4%	-4,0%
Lyngby-Taarbæk (2007-2015)	-5,5%	-12,9%
Rødovre (2012-2014)	-2,1%	-2,9%
Tårnby (2009-2014)	-2,5%	-1,2%
Vallensbæk (2008-2015)	-9,4%	-11,4%

Kilde: dn.dk

Note: Allerød, Glostrup, Halsnæs, Herlev, Hørsholm, København og Rudersdal er ikke klimakommuner, og der findes derfor ikke data herfor.

Note: Kommunen som virksomheder indbefatter kommunal transport og kommunale bygninger

1.3 KOMMUNERNES CO₂-REDUKTIONSMÅL

1.3.1 Kommunernes CO₂-reduktionsmål for kommunen som virksomhed

2016	CO ₂ -reduktionsmål
Albertslund	2 % pr. år
Allerød	N/A
Ballerup	2 % pr. år
Bornholm	3 % pr. år
Brøndby	2 % pr. år
Dragør	3 % pr. år
Egedal	2 % pr. år
Fredensborg	2 % pr. år
Frederiksberg	3 % pr. år
Frederikssund	2 % pr. år
Furesø	2 % pr. år
Gentofte	2 % pr. år
Gladsaxe	2,5 % pr. år
Glostrup	N/A
Gribskov	2 % pr. år
Halsnæs	N/A
Helsingør	2 % pr. år
Herlev	N/A
Hillerød	2 % pr. år
Hvidovre	2 % pr. år
Høje-Taastrup	2 % pr. år
Hørsholm	N/A
Ishøj	3 % pr. år
København	N/A
Lyngby-Taarbæk	2 % pr. år
Rudersdal	N/A
Rødovre	2 % pr. år
Tårnby	2 % pr. år
Vallensbæk	2 % pr. år

Kilde: dn.dk, 2016

Omstilling af energisystemet til fossilfri varme- og elforsyning

2.1 OMLÆGNING AF ENERGISYSTEMET TIL FOSSILFRI ENERGI

2.1.1 Om kommunen har en energiplan/energistrategi for omlægning af energisystemet til fossilfri energi i hele kommunens geografi

Har jeres kommune en energiplan/energistrategi for omlægning af energisystemet evt. som en del af en klimaplan?					
	Ja, vores kommune har en energiplan/energistrategi for omlægning af energisystemet.	Vores kommune har planer om at udarbejde en energiplan/energistrategi for omlægning af energisystemet.	Nej, vores kommune har endnu ikke udarbejdet en energiplan/energistrategi.	Ikke relevant for vores kommune	Ved ikke
Albertslund	x	-	-	-	-
Allerød	-	-	x	-	-
Ballerup	-	-	x	-	-
Bornholm	x	-	-	-	-
Brøndby	x	-	-	-	-
Dragør	-	-	x	-	-
Egedal	x	-	-	-	-
Fredensborg	x	-	-	-	-
Frederiksberg	x	-	-	-	-
Frederikssund	x	-	-	-	-
Furesø	x	-	-	-	-
Gentofte	-	-	x	-	-
Gladsaxe	x	-	-	-	-
Glostrup	-	-	x	-	-
Gribskov	x	-	-	-	-
Halsnæs	x	-	-	-	-
Helsingør	x	-	-	-	-
Herlev	x	-	-	-	-
Hillerød	x	-	-	-	-
Hvidovre	-	x	-	-	-
Høje-Taastrup	x	-	-	-	-
Hørsholm	x	-	-	-	-
Ishøj	-	-	x	-	-
København	x	-	-	-	-
Lyngby-Taarbæk	x	-	-	-	-
Rudersdal	x	-	-	-	-
Rødovre	-	-	-	x	-
Tårnby	-	-	x	-	-
Vallensbæk	x	-	-	-	-
Total	20	1	7	1	0

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse (2016)

2.2 INDIVIDUEL OPVARMNING

2.2.1 Status for kommunernes arbejde med at få udfaset private oliefyr og indpasning af fossilfri energi

Har jeres kommune gennemført initiativer mhp. at få udfaset private oliefyr og indpasning af fossil energi målrettet borgere og/eller virksomheder, f.eks. fremme af varmepumper?						
	Ja, vores kommune har gennemført initiativer på området.	Vores kommune har igangværende initiativer på området.	Vores kommune har planer for at igangsætte initiativer på området.	Nej, vores kommune har ikke gennemført initiativer på området	Ikke relevant for vores kommune	Ved ikke
Albertslund	-	-	-	x	-	-
Allerød	x	-	-	-	-	-
Ballerup	x	x	-	-	-	-
Bornholm	x	x	-	-	-	-
Brøndby	x	-	-	-	-	-
Dragør	-	-	-	x	-	-
Egedal	x	x	-	-	-	-
Fredensborg	x	x	-	-	-	-
Frederiksberg	-	-	-	-	x	-
Frederikssund	x	-	-	-	-	-
Furesø	x	x	-	-	-	-
Gentofte	-	x	-	-	-	-
Gladsaxe	x	x	-	-	-	-
Glostrup	x	x	-	-	-	-
Gribskov	x	-	-	-	-	-
Halsnæs	-	-	-	x	-	-
Helsingør	x	x	x	-	-	-
Herlev	x	-	-	-	-	-
Hillerød	x	-	-	-	-	-
Hvidovre	-	-	-	x	-	-
Høje-Taastrup	x	-	-	-	-	-
Hørsholm	x	-	-	-	-	-
Ishøj	-	-	-	x	-	-
København	-	-	-	-	x	-
Lyngby-Taarbæk	x	-	-	-	-	-
Rudersdal	-	-	x	-	-	-
Rødovre	-	-	-	x	-	-
Tårnby	-	-	-	x	-	-
Vallensbæk	-	-	-	-	x	-
Total	17	9	2	7	3	0

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse (2016)

2.3 GAS

2.3.1 Status for kommunernes arbejde med at fremme anvendelsen af biogas til fleksibel el, i transport, til proces og individuel forsyning med målet om at udfase naturgas

Har jeres kommune gennemført initiativer mhp. at fremme anvendelsen af biogas til fleksibel el, i transport, til proces og individuel forsyning med målet om at udfase naturgas?						
	Ja, vores kommune har gennemført initiativer på området.	Vores kommune har igangværende initiativer på området.	Vores kommune har planer for at igangsætte initiativer på området.	Nej, vores kommune har ikke gennemført initiativer på området	Ikke relevant for vores kommune	Ved ikke
Albertslund	-	-	-	x	-	-
Allerød	-	-	-	x	-	-
Ballerup	-	-	-	x	-	-
Bornholm	-	-	-	-	x	-
Brøndby	-	-	-	x	-	-
Dragør	-	-	-	x	-	-
Egedal	-	x	-	-	-	-
Fredensborg	-	-	-	x	-	-
Frederiksberg	-	x	-	-	-	-
Frederikssund	x	-	-	-	-	-
Furesø	-	-	-	-	x	-
Gentofte	-	-	-	x	-	-
Gladsaxe	x	-	-	-	-	-
Glostrup	-	-	-	x	-	-
Gribskov	-	-	-	x	-	-
Halsnæs	-	-	-	x	-	-
Helsingør	-	-	-	-	-	x
Herlev	-	-	-	x	-	-
Hillerød	-	-	-	x	-	-
Hvidovre	-	-	-	x	-	-
Høje-Taastrup	x	-	-	-	-	-
Hørsholm	x	-	-	-	-	-
Ishøj	-	-	-	x	-	-
København	x	x	x	-	-	-
Lyngby-Taarbæk	-	-	-	x	x	-
Rudersdal	-	-	-	x	-	-
Rødovre	-	-	-	x	-	-
Tårnby	-	-	-	x	-	-
Vallensbæk	-	-	-	-	x	-
Total	5	3	1	18	4	1

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse (2016)

2.4 AFFALD

2.4.1 Status for kommunernes arbejde med at øge genanvendelse af affald for at mindske den fossile fraktion i affald til forbrænding

Har jeres kommune gennemført initiativer mhp. at øge genanvendelse af affald for at mindske den fossile fraktion i affald til forbrænding, f.eks. ved at fremme anvendelsen af usorterede organiske affald på biogasanlæg?						
	Ja, vores kommune har gennemført initiativer på området.	Vores kommune har igangværende initiativer på området.	Vores kommune har planer for at igangsætte initiativer på området.	Nej, vores kommune har ikke gennemført initiativer på området	Ikke relevant for vores kommune	Ved ikke
Albertslund	x	x	-	-	-	-
Allerød	-	-	-	x	-	-
Ballerup	-	x	-	-	-	-
Bornholm	-	x	-	-	-	-
Brøndby	x	-	-	-	-	-
Dragør	-	x	-	-	-	-
Egedal	x	x	-	-	-	-
Fredensborg	-	x	-	-	-	-
Frederiksberg	x	x	x	-	-	-
Frederikssund	-	-	x	-	-	-
Furesø	-	-	-	x	-	-
Gentofte	-	-	-	-	-	x
Gladsaxe	x	x	-	-	-	-
Glostrup	-	-	-	x	-	-
Gribskov	x	-	-	-	-	-
Halsnæs	-	x	-	-	-	-
Helsingør	x	x	x	-	-	-
Herlev	x	x	-	-	-	-
Hillerød	-	-	-	x	-	-
Hvidovre	-	x	x	-	-	-
Høje-Taastrup	x	-	-	-	-	-
Hørsholm	-	x	x	-	-	-
Ishøj	-	x	-	-	-	-
København	x	x	x	-	-	-
Lynghby-Taarbæk	x	-	-	-	-	-
Rudersdal	-	x	-	-	-	-
Rødovre	x	x	x	-	-	-
Tårnby	x	-	-	-	-	-
Vallensbæk	-	x	-	-	-	-
Total	13	18	7	4	0	1

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse (2016)

2.5 FJERNVARME OG INDPASNING AF VEDVARENDE ENERGI

2.5.1 Status for kommunernes arbejde med at indpasse fossilfri energi (biomasse, geotermi, solvarme og varmepumper) i fjernvarmeforsyningen

Har jeres kommune gennemført initiativer mhp. at indpasse fossilfri energi (fx biomasse eller solvarme) i fjernvarmeforsyningen, herunder understøtte tværgående samarbejder om afprøvning og demonstration af teknologier inden for vedvarende energi?						
	Ja, vores kommune har gennemført initiativer på området.	Vores kommune har igangværende initiativer på området.	Vores kommune har planer for at igangsætte initiativer på området.	Nej, vores kommune har ikke gennemført initiativer på området	Ikke relevant for vores kommune	Ved ikke
Albertslund	x	-	-	-	-	-
Allerød	-	x	-	-	-	-
Ballerup	-	-	x	-	-	-
Bornholms	x	-	-	-	-	-
Brøndby	-	-	-	x	-	-
Dragør	-	-	-	x	-	-
Egedal	x	x	-	-	-	-
Fredensborg	x	-	-	-	-	-
Frederiksberg	x	x	x	-	-	-
Frederikssund	-	-	x	-	-	-
Furesø	x	-	-	-	-	-
Gentofte	x	-	-	-	-	-
Gladsaxe	x	-	-	-	-	-
Glostrup	-	x	-	-	-	-
Gribskov	x	-	-	-	-	-
Halsnæs	x	x	x	-	-	-
Helsingør	x	x	x	-	-	-
Herlev	-	-	-	x	-	-
Hillerød	x	-	-	-	-	-
Hvidovre	-	-	x	-	-	-
Høje-Taastrup	x	-	-	-	-	-
Hørsholm	-	-	-	x	-	-
Ishøj	-	x	-	-	-	-
København	x	x	x	-	-	-
Lyngby-Taarbæk	-	-	x	-	-	-
Rudersdal	-	-	x	-	-	-
Rødovre	-	-	-	x	-	-
Tårnby	-	-	-	x	-	-
Vallensbæk	-	x	-	-	-	-
Total	14	9	9	6	0	0

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse (2016)

Punkt nr. 5 - Benchmarking af kommunernes klimaindsats (Orienteringssag)
Bilag 2 - Side -15 af 48

HVIS kommunen har gennemført, igangværende og/eller planer om at igangsætte initiativer inden for området: Inden for hvilke område(r) har jeres kommune gennemført, igangværende og/eller planer om at igangsætte initiativer mhp. at indpasse fossilfri energi i fjernvarmeforsyningen?					
	Biomasse	Geotermi	Solvarme	Varmepumper	Andet
Albertslund	x	x	-	x	-
Allerød	x	x	x	-	-
Ballerup	-	x	-	-	-
Bornholm	x	x	x	x	-
Egedal	x	-	x	x	-
Fredensborg	x	-	x	x	-
Frederiksberg	x	x	x	x	-
Frederikssund	x	x	-	x	-
Furesø	-	x	-	-	x
Gentofte	x	x	-	x	x
Gladsaxe	x	x	x	x	-
Glostrup	x	x	x	x	-
Gribskov	x	-	x	-	-
Halsnæs	x	-	x	-	x
Helsingør	x	-	-	x	-
Hillerød	x	-	x	-	-
Hvidovre	-	-	x	-	-
Høje-Taastrup	x	x	x	x	x
Ishøj	-	-	x	-	-
København	x	x	-	x	-
Lyngby-Taarbæk	x	-	-	-	-
Rudersdal	x	-	-	-	-
Vallensbæk	x	-	-	-	-
Total	19	12	13	12	4

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse (2016)

2.6 UDVIDELSE OG OMLÆGNING TIL FJERNVARME

2.6.1 Status for kommunernes arbejde med at udbrede fjernvarme til naturgasforsynede områder igennem samarbejde med forsyningsselskaber

Har jeres kommune gennemført initiativer mhp. at udbrede fjernvarme til f.eks. naturgasforsynede områder igennem et samarbejde med forsyningsselskaber?						
	Ja, vores kommune har gennemført initiativer på området.	Vores kommune har igangværende initiativer på området.	Vores kommune har planer for at igangsætte initiativer på området.	Nej, vores kommune har ikke gennemført initiativer på området	Ikke relevant for vores kommune	Ved ikke
Albertslund	-	-	x	-	-	-
Allerød	-	x	-	-	-	-
Ballerup	x	-	-	-	-	-
Bornholm	-	-	-	-	x	-
Brøndby	x	-	-	-	-	-
Dragør	-	-	-	x	-	-
Egedal	x	x	-	-	-	-
Fredensborg	x	x	-	-	-	-
Frederiksberg	-	-	-	-	x	-
Frederikssund	-	-	-	-	-	x
Furesø	x	-	-	-	-	-
Gentofte	x	x	-	-	-	-
Gladsaxe	x	x	-	-	-	-
Glostrup	x	-	-	-	-	-
Gribskov	-	-	-	x	-	-
Halsnæs	-	-	-	x	-	-
Helsingør	x	x	-	-	-	-
Herlev	-	-	-	-	-	x
Hillerød	-	-	-	x	-	-
Hvidovre	-	-	-	x	-	-
Høje-Taastrup	x	-	-	-	-	-
Hørsholm	x	-	-	-	-	-
Ishøj	x	-	-	-	-	-
København	-	-	-	-	x	-
Lyngby-Taarbæk	x	x	x	-	-	-
Rudersdal	x	-	-	-	-	-
Rødovre	-	-	-	x	-	-
Tårnby	x	-	-	-	-	-
Vallensbæk	-	x	-	-	-	-
Total	15	8	2	6	3	2

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse (2016)

2.7 FOSSILFRI ENERGI – EL

2.7.1 Elforbrug, der dækkes af fossilfri energikilder, som andel af samlet elforbrug for kommunen som geografi

2012	Elforbrug der dækkes af fossilfri energikilder (sol, vand, vind, biomasse og biogas) som andel af samlet energiforbrug for kommunen som geografi
Albertslund	50%
Allerød	20%
Ballerup	28%
Bornholm	50%
Brøndby	38%
Dragør	16%
Egedal	16%
Fredensborg	16%
Frederiksberg	44%
Frederikssund	14%
Furesø	18%
Gentofte	29%
Gladsaxe	27%
Glostrup	26%
Gribskov	15%
Halsnæs	21%
Helsingør	17%
Herlev	31%
Hillerød	15%
Hvidovre	32%
Høje-Taastrup	33%
Hørsholm	15%
Ishøj	29%
København	43%
Lyngby-Taarbæk	13%
Rudersdal	13%
Rødovre	30%
Tårnby	32%
Vallensbæk	33%
Gennemsnit for kommunerne i hovedstadsregionen	31%

Kilde: Energi på Tværs, figur 2-4 (2012)

2.8 FOSSILFRI ENERGI – FJERNVARME

2.8.1 Fjernvarmeforbrug, der dækkes af fossilfri energikilder, som andel af samlet fjernvarmeforbrug for kommunen som geografi

2012	Fjernvarmeforbrug der dækkes af fossilfri energikilder (biomasse og biogas + øvrig VE og overskudsvarme) som andel af samlet fjernvarmeforbrug for kommunen som geografi
Albertslund	35%
Allerød	0%
Ballerup	36%
Bornholm	51%
Brøndby	35%
Dragør	N/A
Egedal	0%
Fredensborg	21%
Frederiksberg	36%
Frederikssund	2%
Furesø	21%
Gentofte	37%
Gladsaxe	35%
Glostrup	36%
Gribskov	49%
Halsnæs	0%
Helsingør	23%
Herlev	35%
Hillerød	17%
Hvidovre	34%
Høje-Taastrup	33%
Hørsholm	21%
Ishøj	38%
København	34%
Lyngby-Taarbæk	0%
Rudersdal	1%
Rødovre	36%
Tårnby	36%
Vallensbæk	37%
Gennemsnit for kommunerne i hovedstadsregionen	33%

Kilde: Energi på Tværs, figur 2-6 (2012)

Energieffektiviseringer og energibesparelser i bygninger, udstyr og anlæg

3.1 ENERGIBESPARENDE TILTAG I OFFENTLIGE BYGNINGER OG ANLÆG

3.1.1 Status på kommunernes arbejde med at gennemføre energibesparende tiltag i kommunale bygninger

Har jeres kommune gennemført energibesparende tiltag i kommunale bygninger?						
	Ja, vores kommune har gennemført energibesparende tiltag i kommunale bygninger inden for det seneste år.	Vores kommune har igangværende energibesparende tiltag i kommunale bygninger.	Vores kommune har planer for energibesparende tiltag i kommunale bygninger.	Nej, vores kommune har ikke gennemført energibesparende tiltag i kommunale bygninger inden for det seneste år.	Ikke relevant for vores kommune.	Ved ikke.
Albertslund	x	-	-	-	-	-
Allerød	x	x	x	-	-	-
Ballerup	x	x	x	-	-	-
Bornholm	x	x	x	-	-	-
Brøndby	x	x	x	-	-	-
Dragør	x	x	-	-	-	-
Egedal	x	x	x	-	-	-
Fredensborg	x	x	x	-	-	-
Frederiksberg	x	x	x	-	-	-
Frederikssund	x	-	-	-	-	-
Furesø	x	x	-	-	-	-
Gentofte	x	x	x	-	-	-
Gladsaxe	x	x	-	-	-	-
Glostrup	-	-	-	-	-	x
Gribskov	x	x	-	-	-	-
Halsnæs	-	-	x	-	-	-
Helsingør	x	-	-	-	-	-
Herlev	x	-	-	-	-	-
Hillerød	x	x	-	-	-	-
Hvidovre	x	x	x	-	-	-
Høje-Taastrup	x	-	-	-	-	-
Hørsholm	x	x	x	-	-	-
Ishøj	x	x	x	-	-	-
København	x	x	x	-	-	-
Lyngby-Taarbæk	x	x	x	-	-	-
Rudersdal	x	-	-	-	-	-
Rødovre	x	x	x	-	-	-
Tårnby	x	-	-	-	-	-
Vallensbæk	x	-	-	-	-	-
Total	27	19	15	0	0	1

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse (2016)

Punkt nr. 5 - Benchmarking af kommunernes klimaindsats (Orienteringssag)
Bilag 2 - Side -21 af 48

Har jeres kommune midler budgetteret til CO2-reduktion fra kommunale bygninger?			
	Ja	Nej	Ved ikke
Albertslund	x	-	-
Allerød	x	-	-
Ballerup	x	-	-
Bornholm	-	x	-
Brøndby	x	-	-
Dragør	-	x	-
Egedal	x	-	-
Fredensborg	x	-	-
Frederiksberg	x	-	-
Frederikssund	x	-	-
Furesø	x	-	-
Gentofte	x	-	-
Gladsaxe	x	-	-
Glostrup	-	-	x
Gribskov	-	x	-
Halsnæs	-	x	-
Helsingør	x	-	-
Herlev	x	-	-
Hillerød	x	-	-
Hvidovre	x	-	-
Høje-Taastrup	x	-	-
Hørsholm	x	-	-
Ishøj	-	-	x
København	x	-	-
Lyngby-Taarbæk	x	-	-
Rudersdal	x	-	-
Rødovre	x	-	-
Tårnby	x	-	-
Vallensbæk	x	-	-
Total	23	4	2

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse (2016)

3.2 TVÆRGÅENDE VIRKEMIDLER FOR ENERGIEFFEKTIVISERINGER

3.2.1 Status på kommunens arbejde med tværgående virkemidler inden for energieffektivisering, der fremmer koordinering mellem aktører og/eller motiverer til ændret adfærd

Har jeres kommune inden for det seneste år gennemført initiativer, der fremmer koordinering mellem forskellige aktører og/eller motiverer til ændret adfærd såsom samkøring af data, kampagner, rådgivning, vejledning og finansieringsløsninger?						
	Ja, vores kommune har inden for det seneste år gennemført initiativer på området.	Vores kommune har igangværende initiativer på området.	Vores kommune har planer om at igangsætte initiativer på området.	Nej, vores kommune har ikke gennemført initiativer på området inden for det seneste år.	Ikke relevant for vores kommune.	Ved ikke.
Albertslund	x	-	-	-	-	-
Allerød	x	x	-	-	-	-
Ballerup	-	x	-	-	-	-
Bornholm	x	x	-	-	-	-
Brøndby	-	-	-	-	-	x
Dragør	-	-	-	x	-	-
Egedal	x	-	-	-	-	-
Fredensborg	-	x	-	-	-	-
Frederiksberg	-	x	-	-	-	-
Frederikssund	x	-	-	-	-	-
Furesø	x	x	-	-	-	-
Gentofte	-	x	x	-	-	-
Gladsaxe	x	x	-	-	-	-
Glostrup	-	-	-	-	-	x
Gribskov	-	-	-	x	-	-
Halsnæs	-	-	-	x	-	-
Helsingør	x	-	-	-	-	-
Herlev	x	-	-	-	-	-
Hillerød	-	-	-	x	-	-
Hvidovre	x	x	x	-	-	-
Høje-Taastrup	x	-	-	-	-	-
Hørsholm	x	x	x	-	-	-
Ishøj	x	-	-	-	-	-
København	x	x	x	-	-	-
Lyngby-Taarbæk	x	-	-	-	-	-
Rudersdal	x	-	-	-	-	-
Rødovre	x	-	-	-	-	-
Tårnby	-	-	-	x	-	-
Vallensbæk	x	-	-	-	-	-
Total	18	11	4	5	0	2

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse (2016)

3.3 ENERGIEFFEKTIVISERINGER AF ENFAMILIEHUSE

3.3.1 Status på kommunens arbejde med at fremme energieffektiviseringer i enfamiliehuse

Har jeres kommune inden for det seneste år gennemført initiativer mhp. at fremme energieffektiviseringer i enfamiliehuse f.eks. gennem kampagner, infomateriale eller rådgivning?						
	Ja, vores kommune har inden for det seneste år gennemført initiativer på området.	Vores kommune har igangværende initiativer på området.	Vores kommune har planer om at igangsætte initiativer på området.	Nej, vores kommune har ikke gennemført initiativer på området inden for det seneste år.	Ikke relevant for vores kommune.	Ved ikke.
Albertslund	x	-	-	-	-	-
Allerød	x	x	-	-	-	-
Ballerup	x	x	x	-	-	-
Bornholm	x	x	-	-	-	-
Brøndby	-	-	-	-	-	x
Dragør	-	-	-	x	-	-
Egedal	x	x	-	-	-	-
Fredensborg	x	x	-	-	-	-
Frederiksberg	-	-	-	-	x	-
Frederikssund	x	-	-	-	-	-
Furesø	x	x	-	-	-	-
Gentofte	-	x	-	-	-	-
Gladsaxe	x	x	-	-	-	-
Glostrup	x	x	-	x	-	-
Gribskov	-	-	-	x	-	-
Halsnæs	-	-	-	x	-	-
Helsingør	x	-	-	-	-	-
Herlev	-	-	-	x	-	-
Hillerød	x	-	-	-	-	-
Hvidovre	-	-	x	x	-	-
Høje-Taastrup	x	-	-	-	-	-
Hørsholm	x	-	x	-	-	-
Ishøj	x	-	-	-	-	-
København	-	-	-	x	-	-
Lyngby-Taarbæk	x	x	-	-	-	-
Rudersdal	-	-	x	-	-	-
Rødovre	-	-	-	x	-	-
Tårnby	x	-	-	-	-	-
Vallensbæk	-	-	-	x	-	-
Total	17	10	4	9	1	1

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse (2016)

3.4 ENERGIEFFEKTIVISERINGER AF FLERFAMILIEHUSE

3.4.1 Status på kommunens arbejde med at fremme energieffektiviseringer i flerfamiliehuse

Har jeres kommune inden for det seneste år gennemført initiativer mhp. at fremme energirenovering af flerfamiliebygninger f.eks. gennem rådgivning, kampagner, infomateriale eller samarbejde med boligforeninger?						
	Ja, vores kommune har inden for det seneste år gennemført initiativer på området.	Vores kommune har igangværende initiativer på området.	Vores kommune har planer om at igangsætte initiativer på området.	Nej, vores kommune har ikke gennemført initiativer på området inden for det seneste år.	Ikke relevant for vores kommune.	Ved ikke.
Albertslund	x	-	-	-	-	-
Allerød	x	x	-	-	-	-
Ballerup	-	-	x	-	-	-
Bornholm	x	x	-	-	-	-
Brøndby	-	-	-	-	-	x
Dragør	-	-	-	x	-	-
Egedal	-	-	-	x	-	-
Fredensborg	x	x	x	-	-	-
Frederiksberg	x	x	-	-	-	-
Frederikssund	x	-	-	-	-	-
Furesø	x	x	-	-	-	-
Gentofte	-	-	-	x	-	-
Gladsaxe	x	x	-	-	-	-
Glostrup	-	-	-	x	-	-
Gribskov	-	-	-	x	-	-
Halsnæs	x	-	-	-	-	-
Helsingør	x	-	-	-	-	-
Herlev	-	-	-	x	-	-
Hillerød	-	-	-	x	-	-
Hvidovre	-	-	x	x	-	-
Høje-Taastrup	x	-	-	-	-	-
Hørsholm	x	-	x	-	-	-
Ishøj	-	x	-	-	-	-
København	x	x	x	-	-	-
Lyngby-Taarbæk	x	x	-	-	-	-
Rudersdal	-	-	-	x	-	-
Rødovre	-	-	-	x	-	-
Tårnby	x	-	-	-	-	-
Vallensbæk	-	-	-	x	-	-
Total	15	9	5	11	0	1

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse (2016)

3.5 ENERGIBESPARELSER I VIRKSOMHEDER

3.5.1 Status på kommunens arbejde med at fremme energibesparelser i virksomheder

Har jeres kommune inden for det seneste år gennemført initiativer mhp. at fremme energibesparelser i virksomheder f.eks. gennem rådgivning og varme- og ventilationstjek?						
	Ja, vores kommune har inden for det seneste år gennemført initiativer på området.	Vores kommune har igangværende initiativer på området.	Vores kommune har planer om at igangsætte initiativer på området.	Nej, vores kommune har ikke gennemført initiativer på området inden for det seneste år.	Ikke relevant for vores kommune.	Ved ikke.
Albertslund	x	-	-	-	-	-
Allerød	x	x	-	-	-	-
Ballerup	x	x	-	-	-	-
Bornholm	x	x	-	-	-	-
Brøndby	-	-	-	-	-	x
Dragør	-	-	-	x	-	-
Egedal	-	-	-	-	x	-
Fredensborg	x	x	-	-	-	-
Frederiksberg	x	-	-	-	-	-
Frederikssund	-	-	-	x	-	-
Furesø	x	-	-	-	-	-
Gentofte	-	-	-	x	-	-
Gladsaxe	x	x	-	-	-	-
Glostrup	-	-	-	x	-	-
Gribskov	-	-	-	x	-	-
Halsnæs	-	-	-	x	-	-
Helsingør	x	-	-	-	-	-
Herlev	-	-	-	x	-	-
Hillerød	-	-	-	x	-	-
Hvidovre	x	-	x	-	-	-
Høje-Taastrup	x	-	-	-	-	-
Hørsholm	-	-	x	x	-	-
Ishøj	-	-	-	x	-	-
København	x	x	x	-	-	-
Lyngby-Taarbæk	x	-	-	-	-	-
Rudersdal	x	-	-	-	-	-
Rødovre	x	-	-	-	-	-
Tårnby	-	-	-	x	-	-
Vallensbæk	-	-	-	x	-	-
Total	15	7	3	12	1	1

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse (2016)

Omstilling af transportsystemet til fossilfrie brændsler

4.1 INFRASTRUKTURUDVIKLING INDEN FOR TRANSPORTOMRÅDET TIL KØRETØJER DREVET AF FOSSILFRIE DRIVMIDLER

4.1.1 Status på kommunernes arbejde for at tilvejebringe infrastruktur til køretøjer drevet af fossile drivmidler

Har jeres kommune gennemført indsatser for at tilvejebringe infrastruktur til køretøjer drevet af fossile drivmidler f.eks. ladestandere og biogastankning?						
	Ja, vores kommune har gennemført indsatser på området.	Vores kommune har igangværende indsatser på området.	Vores kommune har planer om at igangsætte indsatser på området.	Nej, vores kommune har ikke gennemført initiativer på området	Ikke relevant for vores kommune.	Ved ikke.
Albertslund	x	-	-	-	-	-
Allerød	-	-	-	x	-	-
Ballerup	x	-	-	-	-	-
Bornholm	x	-	-	-	-	-
Brøndby	x	-	-	-	-	x
Dragør	-	-	-	x	-	-
Egedal	x	x	-	-	-	-
Fredensborg	x	-	-	-	-	-
Frederiksberg	x	x	x	-	-	-
Frederikssund	x	-	-	-	-	-
Furesø	x	x	-	-	-	-
Gentofte	-	-	-	x	-	-
Gladsaxe	x	x	-	-	-	-
Glostrup	x	-	-	-	-	-
Gribskov	x	-	-	-	-	-
Halsnæs	-	-	-	x	-	-
Helsingør	x	-	-	-	-	-
Herlev	x	-	-	-	-	-
Hillerød	x	-	-	-	-	-
Hvidovre	-	-	-	x	-	-
Høje-Taastrup	x	-	-	-	-	-
Hørsholm	x	-	-	-	-	-
Ishøj	x	-	-	-	-	-
København	x	x	x	-	-	-
Lyngby-Taarbæk	x	-	-	-	-	-
Rudersdal	-	-	x	-	-	-
Rødovre	x	-	-	-	-	-
Tårnby	x	-	-	-	-	-
Vallensbæk	-	x	-	-	-	-
Total	21	6	3	5	0	1

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse (2016)

4.1.2 El-ladestander infrastruktur – Antal el-ladestander i kommunerne

2016	Ladestationer	Ladestik/ladeudtag
Albertslund	1	2
Allerød	-	-
Ballerup	2	9
Bornholm	6	12
Brøndby	-	-
Dragør	1	2
Egedal	-	-
Fredensborg	1	3
Frederiksberg	21	72
Frederikssund	4	13
Furesø	1	4
Gentofte	8	35
Gladsaxe	1	2
Glostrup	3	11
Gribskov	-	-
Halsnæs	-	-
Helsingør	3	15
Herlev	3	12
Hillerød	4	10
Hvidovre	3	9
Høje-Taastrup	5	19
Hørsholm	1	6
Ishøj	-	-
København	116	481
Lyngby-Taarbæk	10	20
Rudersdal	1	2
Rødovre	-	-
Tårnby	-	-
Vallensbæk	-	-
Total	195	739

Kilde: www.ladekortet.danskebilalliance.dk (Ladekortet indeholder en samlet oversigt over offentlig tilgængelig ladeinfrastruktur i Danmark på tværs af operatører samt hoteller, supermarkeder og lignende, som tilbyder opladning af elbiler)

Medregnet er ikke ladestander og ladestik/ladeudtag ejet af kommuner i hovedstadsregionen eller Region Hovedstaden.

4.2 REDUKTION AF CO₂-UDLEDNING FRA TJENESTEKØRSEL

4.2.1 Status for kommunernes arbejde med at reducere CO₂-udledning fra tjenestekørsel

Har jeres kommune inden for det seneste år gennemført indsatser mhp. at reducere CO ₂ -udledning for tjenestekørsel (kommunens ansattes kørsel)? F.eks. ved at øge antallet af fossile køretøjer i den kommunale vognpark, koordinering af samkørsel, puljebiler og/eller puljecycleler til rådighed for kommunens medarbejdere						
	Ja, vores kommune har inden for det seneste år gennemført indsatser på området.	Vores kommune har igangværende indsatser på området.	Vores kommune har planer om at igangsætte indsatser på området.	Nej, vores kommune har ikke gennemført initiativer på området	Ikke relevant for vores kommune.	Ved ikke.
Albertslund	x	-	-	-	-	-
Allerød	x	x	-	-	-	-
Ballerup	x	-	-	-	-	-
Bornholm	-	x	-	-	-	-
Brøndby	x	-	-	-	-	-
Dragør	-	x	-	-	-	-
Egedal	x	x	-	-	-	-
Fredensborg	x	-	-	-	-	-
Frederiksberg	x	x	x	-	-	-
Frederikssund	x	-	-	-	-	-
Furesø	x	-	-	-	-	-
Gentofte	-	-	-	x	-	-
Gladsaxe	x	x	-	-	-	-
Glostrup	x	-	-	-	-	-
Gribskov	x	-	-	-	-	-
Halsnæs	x	-	-	-	-	-
Helsingør	x	x	-	-	-	-
Herlev	x	-	-	-	-	-
Hillerød	-	-	-	x	-	-
Hvidovre	x	-	-	-	-	-
Høje-Taastrup	x	-	-	-	-	-
Hørsholm	-	-	-	x	-	-
Ishøj	x	-	-	-	-	-
København	x	x	x	-	-	-
Lyngby-Taarbæk	x	x	-	-	-	-
Rudersdal	x	-	-	-	-	-
Rødovre	x	-	-	-	-	-
Tårnby	x	-	-	-	-	-
Vallensbæk	x	-	-	-	-	-
Total	24	9	2	3	0	0

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse (2016)

Punkt nr. 5 - Benchmarking af kommunernes klimaindsats (Orienteringssag)

Bilag 2 - Side -30 af 48

Benchmarking af kommunernes indsats på klimaområdet i hovedstadsregionen

HVIS kommunen har gennemført, igangværende og/eller planer om at igangsætte initiativer inden for området: Inden for hvilke område(r) har jeres kommune gennemført, igangværende og/eller planer for at igangsætte indsatser for at reducere CO2-udledning for tjenstekørsel?					
	I forhold til koordinering af samkørsel.	I forhold til at stille puljebiler til rådighed for kommunens medarbejdere.	I forhold til at stille puljecykler til rådighed for kommunens medarbejdere.	I forhold til at øge antallet af fossilfrie køretøjer i den kommunale vognpark.	Andet
Albertslund	-	-	-	-	x
Allerød	-	x	x	x	-
Ballerup	x	x	x	x	x
Bornholm	-	-	-	-	x
Brøndby	-	-	x	-	-
Dragør	-	x	x	x	-
Egedal	-	-	x	x	-
Fredensborg	-	x	x	x	-
Frederiksberg	-	x	x	x	-
Frederikssund	-	x	x	-	x
Furesø	-	-	x	x	-
Gladsaxe	-	x	x	x	-
Glostrup	-	x	x	x	-
Gribskov	-	x	-	x	-
Halsnæs	-	x	-	-	-
Helsingør	-	x	-	x	x
Herlev	-	-	x	-	-
Hvidovre	-	-	-	x	-
Høje-Taastrup	x	x	x	x	-
Ishøj	-	x	x	x	-
København	-	x	x	x	x
Lyngby-Taarbæk	-	-	-	x	-
Rudersdal	-	x	x	-	-
Rødovre	-	x	x	x	-
Tårnby	-	-	x	-	-
Vallensbæk	-	-	-	x	-
Total	2	16	18	18	6

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse (2016)

4.2.2 Antal og andel fossilfrie køretøjer i den kommunale vognpark

2016	Antal køretøjer i den kommunale vognpark	Antal fossilfrie køretøjer i den kommunale vognpark	Andel fossilfri køretøjer i den kommunale vognpark
Albertslund	78	28	36%
Allerød	61	3	5%
Ballerup	109	17	16%
Bornholm	337	0	0%
Brøndby	77	6	8%
Dragør	32	3	9%
Egedal	116	8	7%
Fredensborg	71	10	14%
Frederiksberg	99	5	5%
Frederikssund	156	0	0%
Furesø	68	12	18%
Gentofte	182	4	2%
Gladsaxe	126	41	33%
Glostrup	61	17	28%
Gribskov	55	2	4%
Halsnæs	94	0	0%
Helsingør	150	5	3%
Herlev	50	1	2%
Hillerød	83	0	0%
Hvidovre	97	5	5%
Høje-Taastrup	169	24	14%
Hørsholm	49	0	0%
Ishøj	94	15	16%
København	944	217	23%
Lyngby-Taarbæk	139	15	11%
Rudersdal	152	0	0%
Rødovre	86	22	26%
Tårnby	35	3	9%
Vallensbæk	32	0	0%
Kommunerne i hovedstadsregionen (total + gennemsnitlig andel pr. kommune)	3.802	463	12%

Kilde: De Danske Bilimportører

Note: 1) Optalt på 'bruger' og ikke ' ejer'. 2) Fossilfrie køretøjer dækker el, naturgas og brint. 3) Inkluderer kategorierne: Lastbiler, Busser, Personbiler, Varebiler og Campere.

4.3 KRAV OM BRÆNDELSVALG/MILJØVALG I UDBUDSMATERIALE TIL KOMMUNERNES TRANSPORTYDELSE

4.3.1 Status på om kommunerne stiller krav om brændselsvalg/miljøvalg i udbudsmateriale til kommunernes transportydelser

Stiller jeres kommune krav om brændselsvalg/miljøvalg i udbudsmateriale til kommunernes transportydelser?					
	Ja, vores kommune stiller krav om miljøvalg i udbudsmateriale til kommunernes transportydelser.	Vores kommune har planer om at stille krav om brændselsvalg/miljøvalg i udbudsmateriale til kommunernes transportydelser.	Nej, vores kommune stiller ikke krav om brændselsvalg/miljøvalg i udbudsmateriale til kommunernes transportydelser.	Ikke relevant for vores kommune.	Ved ikke.
Albertslund	x	-	-	-	-
Allerød	x	-	-	-	-
Ballerup	x	-	-	-	-
Bornholm	x	-	-	-	-
Brøndby	-	-	-	-	x
Dragør	-	-	x	-	-
Egedal	x	-	-	-	-
Fredensborg	x	-	-	-	-
Frederiksberg	x	-	-	-	-
Frederikssund	-	x	-	-	-
Furesø	-	-	-	-	x
Gentofte	-	-	-	-	x
Gladsaxe	x	-	-	-	-
Glostrup	-	-	-	-	x
Gribskov	x	-	-	-	-
Halsnæs	x	-	-	-	-
Helsingør	x	-	-	-	-
Herlev	-	-	-	-	x
Hillerød	-	-	x	-	-
Hvidovre	x	-	-	-	-
Høje-Taastrup	-	x	-	-	-
Hørsholm	-	-	x	-	-
Ishøj	-	-	-	-	x
København	x	-	-	-	-
Lyngby-Taarbæk	-	-	-	-	x
Rudersdal	-	-	x	-	-
Rødovre	x	-	-	-	-
Tårnby	x	-	-	-	-
Vallensbæk	x	-	-	-	-
Total	16	2	4	0	7

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse (2016)

4.4 CYKLISME

4.4.1 Status på kommunernes arbejde for at fremme cyklisme i kommunen

Har jeres kommune gennemført større indsatser mhp. at fremme cyklisme i kommunen? (Med større indsatser menes f.eks. kampagner, at stille pendlercykler eller puljecykler til rådighed eller anlæggelse af supercykelstier)						
	Ja, vores kommune har gennemført indsatser på området.	Vores kommune har igangværende indsatser på området.	Vores kommune har planer om at igangsætte indsatser på området.	Nej, vores kommune har ikke gennemført initiativer på området	Ikke relevant for vores kommune.	Ved ikke.
Albertslund	x	x	x	-	-	-
Allerød	x	x	-	-	-	-
Ballerup	x	x	-	-	-	-
Bornholm	x	-	-	-	-	-
Brøndby	x	x	x	-	-	-
Dragør	-	-	-	x	-	-
Egedal	x	-	-	-	-	-
Fredensborg	-	x	-	-	-	-
Frederiksberg	x	x	x	-	-	-
Frederikssund	-	x	-	-	-	-
Furesø	x	x	-	-	-	-
Gentofte	x	-	-	-	-	-
Gladsaxe	x	x	-	-	-	-
Glostrup	x	-	-	-	-	-
Gribskov	x	-	-	-	-	-
Halsnæs	x	-	-	-	-	-
Helsingør	x	x	x	-	-	-
Herlev	x	-	-	-	-	-
Hillerød	x	-	-	-	-	-
Hvidovre	x	-	-	-	-	-
Høje-Taastrup	x	-	-	-	-	-
Hørsholm	x	x	x	-	-	-
Ishøj	x	-	-	-	-	-
København	x	x	x	-	-	-
Lyngby-Taarbæk	x	x	-	-	-	-
Rudersdal	x	-	-	-	-	-
Rødovre	-	x	-	-	-	-
Tårnby	-	-	x	-	-	-
Vallensbæk	x	-	-	-	-	-
Total	24	15	7	1	0	0

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse (2016)

Punkt nr. 5 - Benchmarking af kommunernes klimaindsats (Orienteringssag)

Bilag 2 - Side -34 af 48

Benchmarking af kommunernes indsats på klimaområdet i hovedstadsregionen

HVIS kommunen har gennemført, igangværende og/eller planer om at igangsætte initiativer inden for området: Inden for hvilke område(r) har jeres kommune gennemført, igangværende og/eller planer for at igangsætte indsatser mhp. at fremme cyklisme?						
	I forhold til kampagner.	I forhold til at stille pendler-cykler til rådighed.	I forhold til at stille puljecykler til rådighed.	I forhold til at anlægge super-cykelstier.	I forhold til at anlægge cykelstier.	Andet
Albertslund	x	-	-	-	x	x
Allerød	x	-	-	x	x	-
Ballerup	x	x	x	x	x	-
Bornholm	x	-	-	-	x	-
Brøndby	x	-	x	x	x	-
Egedal	-	-	x	x	x	-
Fredensborg	x	-	x	-	x	-
Frederiksberg	x	x	x	x	x	x
Frederikssund	x	-	-	x	x	-
Furesø	x	-	-	x	x	x
Gentofte	-	x	-	x	-	-
Gladsaxe	x	x	x	x	x	-
Glostrup	x	-	x	-	-	-
Gribskov	x	-	x	-	x	-
Halsnæs	-	-	-	-	x	-
Helsingør	x	x	-	x	x	x
Herlev	-	-	x	x	x	-
Hillerød	-	-	-	-	x	-
Hvidovre	-	-	-	x	-	-
Høje-Taastrup	x	x	x	x	x	-
Hørsholm	x	-	-	x	x	-
Ishøj	-	-	-	x	-	-
København	x	x	x	x	x	x
Lyngby-Taarbæk	x	x	x	x	x	-
Rudersdal	x	-	-	x	x	-
Rødovre	-	-	x	x	x	-
Tårnby	-	-	-	-	-	x
Vallensbæk	x	-	-	x	x	-
Total	19	8	13	20	23	6

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse (2016)

4.4.2 Supercykelstier, herunder status på kommunernes samarbejder om supercykelstier og arbejde med at anlægge supercykelstier

Status på kommunernes samarbejde om supercykelstier, 2016		
	En del af supercykelstisamarbejdet	<u>Ikke</u> en del af supercykelstisamarbejdet
Albertslund	x	-
Allerød	x	-
Ballerup	x	-
Bornholm	-	x
Brøndby	x	-
Dragør	-	x
Egedal	x	-
Fredensborg	x	-
Frederiksberg	x	-
Frederikssund	x	-
Furesø	x	-
Gentofte	x	-
Gladsaxe	x	-
Glostrup	x	-
Gribskov	x	-
Halsnæs	-	x
Helsingør	x	-
Herlev	-	x
Hillerød	-	x
Hvidovre	x	-
Høje-Taastrup	x	-
Hørsholm	-	x
Ishøj	x	-
København	x	-
Lyngby-Taarbæk	x	-
Rudersdal	x	-
Rødovre	x	-
Tårnby	-	x
Vallensbæk	x	-
Total	22	7

Kilde: supercykelstier.dk/

Punkt nr. 5 - Benchmarking af kommunernes klimaindsats (Orienteringssag)

Bilag 2 - Side -36 af 48

Benchmarking af kommunernes indsats på klimaområdet i hovedstadsregionen

Status på kommunernes arbejde med at anlægge supercykelstier				
	En del af en nuværende supercykelsti	Hvilken:	En del af en kommende supercykelsti	Hvilken:
Albertslund	x	Albertslundruten C99	x	Ring 4-ruten
Allerød	-	-	x	Allerødruten C93, Farum-Allerødruten C95
Ballerup	-	-	x	Frederikssundruten C97, Ring 4-ruten, Værløseruten C82
Brøndby	x	Ishøjrueten C77	-	-
Egedal			x	Frederikssundruten C97, Jyllingeruten C76
Fredensborg	N/A	-	N/A	-
Frederiksberg	x	Albertslundruten C99	x	Indre Ringrute C94
Frederikssund	-	-	x	Frederikssundruten C97
Furesø	x	Farumruten C95	x	Farum-Allerødruten C95, Ring 4-ruten, Værløseruten C82
Gentofte	-	-	x	Allerødruten C93, Helsingørruten C91
Gladsaxe	x	Farumruten C95	x	Ring 4-ruten
Glostrup	x	Albertslundruten C99	-	-
Gribskov	N/A	-	N/A	-
Helsingør	-	-	x	Helsingørruten C91
Herlev	-	-	x	Frederikssundruten C97
Hvidovre	x	Ishøjrueten C77	-	-
Høje-Taastrup	N/A	-	N/A	-
Ishøj	x	Ishøjrueten C77	-	-
København	x	Albertslundruten C99, Farumruten C95, Ishøjrueten C77	x	Indre Ringrute C94, Allerødruten C93, Frederikssundruten C97, Københavneruten C98, Helsingørruten C91
Lyngby-Taarbæk	-	-	x	Allerødruten C93, Ring 4-ruten, Helsingørruten C91
Rudersdal	-	-	x	Allerødruten C93
Rødovre	x	Albertslundruten C99	-	-
Vallensbæk	x	Ishøjrueten C77	-	-
Total	11	-	14	-

Kilde: *supercykelstier.dk*

4.5 OFFENTLIG TRANSPORT, SAMKØRSELSORDNING OG DELEBILSORDNING

4.5.1 Status på kommunernes arbejde for at fremme borgernes brug af offentlig transport, samkørselsordninger og/eller delebilsordninger i kommunen

Har jeres kommune gennemført indsatser mhp. at fremme borgernes brug af offentlig transport, samkørselsordninger og/eller delebilsordninger i kommunen?						
	Ja, vores kommune har gennemført indsatser på området.	Vores kommune har igangværende indsatser på området.	Vores kommune har planer om at igangsætte indsatser på området.	Nej, vores kommune har ikke gennemført indsatser på området	Ikke relevant for vores kommune.	Ved ikke.
Albertslund	x	-	-	-	-	-
Allerød	x	x	-	-	-	-
Ballerup	-	-	-	x	-	-
Bornholm	x	-	-	-	-	-
Brøndby	x	-	-	-	-	-
Dragør	x	-	-	-	-	-
Egedal	x	x	-	-	-	-
Fredensborg	-	x	-	-	-	-
Frederiksberg	x	x	x	-	-	-
Frederikssund	-	x	-	-	-	-
Furesø	x	x	-	-	-	-
Gentofte	-	-	-	x	-	-
Gladsaxe	x	x	-	-	-	-
Glostrup	-	-	-	x	-	-
Gribskov	x	-	-	-	-	-
Halsnæs	-	x	-	-	-	-
Helsingør	x	-	-	-	-	-
Herlev	-	-	-	-	-	x
Hillerød	x	-	-	-	-	-
Hvidovre	-	-	-	x	-	-
Høje-Taastrup	x	-	-	-	-	-
Hørsholm	x	x	-	-	-	-
Ishøj	-	-	-	x	-	-
København	x	x	x	-	-	-
Lyngby-Taarbæk	x	x	-	-	-	-
Rudersdal	-	x	-	-	-	-
Rødovre	-	x	-	-	-	-
Tårnby	x	-	-	-	-	-
Vallensbæk	-	-	-	-	-	x
Total	17	13	2	5	0	2

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse (2016)

Punkt nr. 5 - Benchmarking af kommunernes klimaindsats (Orienteringssag)

Bilag 2 - Side -38 af 48

Benchmarking af kommunernes indsats på klimaområdet i hovedstadsregionen

HVIS kommunen har gennemført, igangværende og/eller planer om at igangsætte initiativer inden for området: Hvor er fokus i jeres kommune mhp. at fremme borgernes brug af offentlig transport, samkørselsordninger og/eller delebilsordninger i kommunen?							
	På tog	På bus	På mini-busser	På flexkørsel	På samkørselsordning	På delebilsordning	Andet
Albertslund	x	x	-	-	-	x	-
Allerød	-	-	-	-	-	-	x
Bornholm	-	-	-	-	-	x	-
Brøndby	x	x	-	x	-	-	-
Dragør	-	x	-	-	-	-	-
Egedal	x	-	-	-	-	-	-
Fredensborg	-	x	-	x	-	x	-
Frederiksberg	-	x	-	-	-	x	x
Frederikssund	-	x	-	x	-	-	-
Furesø	x	x	-	-	-	-	-
Gladsaxe	x	x	-	-	x	x	-
Gribskov	-	-	-	x	-	-	-
Halsnæs	x	x	-	-	-	-	-
Helsingør	x	-	-	x	-	x	-
Hillerød	-	-	-	-	-	x	-
Høje-Taastrup	x	x	-	-	-	-	-
Hørsholm	-	-	-	-	-	-	x
København	x	x	-	-	-	x	x
Lyngby-Taarbæk	x	x	-	x	x	-	-
Rudersdal	-	x	x	-	-	-	-
Rødovre	-	x	-	-	-	-	-
Tårnby	-	-	-	-	-	x	-
Total	10	14	1	6	2	9	4

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse (2016)

4.6 MOBILITETSPLANLÆGNING

4.6.1 Status på kommunernes arbejde med mobilitetsplanlægning, der bidrager til at mindske CO2-udledningen

Har jeres kommune gennemført indsatser inden for mobilitetsplanlægning, der bidrager til at mindske CO2-udledningen, f.eks. fremme mobilitetsplanlægning i virksomhederne og/eller tværkommunalt samarbejde om mobilitetsplanlægning?						
	Ja, vores kommune har gennemført indsatser på området.	Vores kommune har igangværende indsatser på området.	Vores kommune har planer om at igangsætte indsatser på området.	Nej, vores kommune har ikke gennemført indsatser på området	Ikke relevant for vores kommune.	Ved ikke.
Albertslund	x	-	x	-	-	-
Allerød	x	-	-	-	-	-
Ballerup	x	-	-	-	-	-
Bornholm	-	x	-	-	-	-
Brøndby	-	x	x	-	-	-
Dragør	-	-	-	x	-	-
Egedal	-	-	-	x	-	-
Fredensborg	-	x	-	-	-	-
Frederiksberg	x	x	x	-	-	-
Frederikssund	-	-	x	-	-	-
Furesø	x	x	-	-	-	-
Gentofte	-	-	-	x	-	-
Gladsaxe	x	x	-	-	-	-
Glostrup	-	x	-	-	-	-
Gribskov	-	x	-	-	-	-
Halsnæs	-	-	-	x	-	-
Helsingør	x	x	x	-	-	-
Herlev	-	-	-	-	-	x
Hillerød	-	-	-	x	-	-
Hvidovre	x	-	-	-	-	-
Høje-Taastrup	-	x	-	-	-	-
Hørsholm	-	-	-	-	-	x
Ishøj	-	-	x	-	-	-
København	x	-	x	-	-	-
Lyngby-Taarbæk	x	-	-	-	-	-
Rudersdal	-	-	x	-	-	-
Rødovre	-	-	-	x	-	-
Tårnby	-	-	-	x	-	-
Vallensbæk	-	x	-	-	-	-
Total	10	11	8	7	0	2

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse (2016)

4.7 ARBEJDSPLADSERS TRANSPORTFORBRUG

4.7.1 Status på kommunernes arbejde med at understøtte virksomheders arbejde på at reducere pendling og transport i arbejdstiden

Har jeres kommune gennemført indsatser mhp. at understøtte virksomheders arbejde på at reducere pendling og transport i arbejdstiden?						
	Ja, vores kommune har gennemført indsatser på området.	Vores kommune har igangværende indsatser på området.	Vores kommune har planer om at igangsætte indsatser på området.	Nej, vores kommune har ikke gennemført indsatser på området	Ikke relevant for vores kommune.	Ved ikke.
Albertslund	x	-	x	-	-	-
Allerød	x	-	-	-	-	-
Ballerup	x	x	-	-	-	-
Bornholm	-	-	-	x	-	-
Brøndby	-	x	x	-	-	-
Dragør	-	-	-	x	-	-
Egedal	-	-	-	x	-	-
Fredensborg	x	-	-	-	-	-
Frederiksberg	-	-	-	x	-	-
Frederikssund	-	-	-	x	-	-
Furesø	-	-	-	x	-	-
Gentofte	-	-	-	x	-	-
Gladsaxe	x	x	-	-	-	-
Glostrup	-	x	-	-	-	-
Gribskov	-	-	-	x	-	-
Halsnæs	-	-	-	x	-	-
Helsingør	x	x	x	-	-	-
Herlev	-	-	-	x	-	-
Hillerød	-	-	-	x	-	-
Hvidovre	-	-	-	x	-	-
Høje-Taastrup	-	-	-	x	-	-
Hørsholm	-	-	-	x	-	-
Ishøj	-	-	-	x	-	-
København	x	x	-	-	-	-
Lyngby-Taarbæk	x	-	-	-	-	-
Rudersdal	-	-	-	x	-	-
Rødovre	-	-	-	-	-	x
Tårnby	-	-	-	x	-	-
Vallensbæk	-	x	-	-	-	-
Total	8	7	3	17	0	1

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse (2016)

Punkt nr. 5 - Benchmarking af kommunernes klimaindsats (Orienteringssag)

Bilag 2 - Side -41 af 48

4.7.2 Status på kommunernes arbejde med at understøtte virksomheders arbejde på at optimere deres gods- og varetransport

Har jeres kommune gennemført indsatser mhp. at understøtte virksomheders arbejde på at optimere deres gods- og varetransport?						
	Ja, vores kommune har gennemført indsatser på området.	Vores kommune har igangværende indsatser på området.	Vores kommune har planer om at igangsætte indsatser på området.	Nej, vores kommune har ikke gennemført indsatser på området	Ikke relevant for vores kommune.	Ved ikke.
Albertslund	-	-	-	x	-	-
Allerød	-	-	-	x	-	-
Ballerup	-	-	-	x	-	-
Bornholm	x	-	-	-	-	-
Brøndby	-	-	-	x	-	-
Dragør	-	-	-	x	-	-
Egedal	-	-	-	-	x	-
Fredensborg	-	-	-	x	-	-
Frederiksberg	-	-	x	x	-	-
Frederikssund	-	-	-	x	-	-
Furesø	-	-	-	x	-	-
Gentofte	-	-	-	x	-	-
Gladsaxe	x	x	-	-	-	-
Glostrup	-	-	-	x	-	-
Gribskov	-	-	-	x	-	-
Halsnæs	-	-	-	x	-	-
Helsingør	-	-	-	x	-	-
Herlev	-	-	-	x	-	-
Hillerød	-	-	-	x	-	-
Hvidovre	-	-	-	x	-	-
Høje-Taastrup	x	x	x	-	-	-
Hørsholm	-	-	-	x	-	-
Ishøj	-	-	-	x	-	-
København	x	x	x	-	-	-
Lyngby-Taarbæk	-	-	-	x	-	-
Rudersdal	-	-	-	x	-	-
Rødovre	-	-	-	-	-	x
Tårnby	x	-	-	-	-	-
Vallensbæk	-	-	-	-	-	x
Total	5	3	3	21	1	2

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse (2016)

Klimatilpasning

5.1 STATUS I FORHOLD TIL KLIMATILPASNINGSTILTAG

5.1.1 Antal risikoområder, planer for aktiviteter og igangsatte projekter/aktiviteter

	Hvor mange risikoområder er der udpeget i klimatilpasningsplanen (antal)?	Hvor mange risikoområder er der allerede nu planer for at gå videre med (indsatsområder, fokusområder m.m.) (antal)?	I hvor mange risikoområder er der igangsat projekter og/eller aktiviteter?
Albertslund	6	1	1
Ballerup	6	N/A	1
Dragør	1	1	1
Fredensborg	4	4	4
Frederiksberg	3	3	3
Furesø	11	11	5
Gladsaxe	13	5	5
Gribskov	18	N/A	3
Halsnæs	21	14	6
Hillerød	23	N/A	4
Hvidovre	16	16	3
Hørsholm	13	13	8
Ishøj	25	N/A	N/A
København	300	300	33
Lyngby-Taarbæk	6	3	4
Rudersdal	11	N/A	2
Total	477	371	83

Kilde: Monitorering af klimatilpasningstiltag i hovedstadsregionen (Oxford Research, juli 2016)

Følgende kommuner er enten ikke en del af KLIKOV-AND, har ikke svaret på spørgeskemaundersøgelsen eller har ikke godkendt brugen af deres spørgeskemabesvarelse til benchmark-analysen: Allerød, Bornholm, Brøndby, Egedal, Frederikssund, Gentofte, Glostrup, Helsingør, Herlev, Høje-Taastrup, København, Rødovre, Tårnby og Vallensbæk.

5.1.2 Planer om at igangsætte projekter/aktiviteter

	Hvor mange projekter og/eller aktiviteter er der planer om at igangsætte i forhold til de udpegede risikoområder (antal)?
Albertslund	N/A
Ballerup	0
Dragør	4
Fredensborg	18
Frederiksberg	100
Furesø	N/A
Gladsaxe	10
Gribskov	1
Halsnæs	N/A
Hillerød	N/A
Hvidovre	99
Hørsholm	N/A
Ishøj	N/A
København	300
Lyngby-Taarbæk	7
Rudersdal	5
Total	544

Kilde: Monitorering af klimatilpasningstiltag i hovedstadsregionen (Oxford Research, juli 2016)

Følgende kommuner er enten ikke en del af KLIKOV AND, har ikke svaret på spørgeskemaundersøgelsen eller har ikke godkendt brugen af deres spørgeskemabesvarelse til benchmark-analysen: Allerød, Bornholm, Brøndby, Egedal, Frederikssund, Gentofte, Glostrup, Helsingør, Herlev, Høje-Taastrup, København, Rødovre, Tårnby og Vallensbæk.

5.1.3 Status på samarbejder med nabokommuner om klimatilpasninger

	Samarbejder I med jeres nabokommune(r) om klimatilpasning?		
	Ja	Nej	Ved ikke
Albertslund	x	-	-
Ballerup	x	-	-
Dragør	x	-	-
Fredensborg	x	-	-
Frederiksberg	x	-	-
Furesø	x	-	-
Gladsaxe	x	-	-
Gribskov	x	-	-
Halsnæs	-	x	-
Hillerød	-	x	-
Hvidovre	x	-	-
Hørsholm	x	-	-
Ishøj	-	-	x
København	x	-	-
Lyngby-Taarbæk	x	-	-
Rudersdal	x	-	-
Total	13	2	1

Kilde: Monitorering af klimatilpasningstiltag i hovedstadsregionen (Oxford Research, juli 2016) Følgende kommuner er enten ikke en del af KLIKOVAND, har ikke svaret på spørgeskemaundersøgelsen eller har ikke godkendt brugen af deres spørgeskemabesvarelse til benchmark-analysen: Allerød, Bornholm, Brøndby, Egedal, Frederikssund, Gentofte, Glostrup, Helsingør, Herlev, Høje-Taastrup, København, Rødovre, Tårnby og Vallensbæk.

DANMARK

Oxford Research A/S
Falkoner Allé 20
2000 Frederiksberg
Danmark
Tel: (+45) 3369 1369
office@oxfordresearch.dk

NORGE

Oxford Research AS
Østre Strandgate 1
4610 Kristiansand
Norge
Tel: (+47) 4000 5793
post@oxford.no

SVERIGE

Oxford Research AB
Norrandsgatan 11
103 93 Stockholm
Sverige
Tel: (+46) 08 240 700
office@oxfordresearch.se

FINLAND

Oxford Research Oy
Helsinki:
Fredrikinkatu 61a, 6krs.
00100 Helsinki, Suomi
www.oxfordresearch.fi
office@oxfordresearch.fi

BRUXELLES

Oxford Research
C/o ENSR
5. Rue Archimède
Box 4, 1000 Brussels
www.oxfordresearch.eu
office@oxfordresearch.eu

Benchmarking af kommunernes indsats på klima- området i hovedstadsregionen

Eksempler på gode initiativer på klimaområdet blandt hovedstadsregionens kommuner, marts 2017

Eksempler på gode initiativer på klimaområdet blandt ho- vedstadsregionens kommuner

Af Oxford Research

For Region Hovedstaden

Marts 2017

Om Oxford Research

Knowledge for a better society

Oxford Research er en specialiseret videnvirksomhed med fokus på velfærdsområderne og erhvervs- og regionaludvikling.

Oxford Research gennemfører skræddersyede analyser, implementeringsevalueringer og effektevalueringer for offentlige myndigheder, fonde og organisationer i civilsamfundet. Vi rådgiver også om strategiudvikling, faciliterer udviklingsprocesser og formidler vores viden på undervisningsforløb og seminarer. Vi kombinerer akademisk fordybelse, strategisk forståelse og god kommunikation – på den måde skaber vi anvendelsesorienteret viden, der kan gøre en forskel.

Oxford Research er grundlagt i 1995 og har selskaber i Danmark, Norge, Sverige og Finland. Oxford Research er en del af Oxford Gruppen.

Oxford Research A/S
Falkoner Alle 20, 4.
2000 Frederiksberg C
Danmark
(+45) 33 69 13 69
office@oxfordresearch.dk
www.oxfordresearch.dk

Indhold

1.	INDLEDNING	3
2.	TVÆRGÅENDE: GRØN VÆKST	4
	Bright Green Island	4
3.	OMSTILLING AF ENERGISYSTEMET TIL FOSSILFRI VARME- OG ELFORSYNING	5
	Ny teknologi til udnyttelse af biobrændsler	5
	Etablering af biogasproduktion og -udnyttelse på det lokale rensningsanlæg	6
4.	ENERGIEFFEKTIVISERING OG ENERGIBESPARELSER I BYGNINGER, Udstyr OG ANLÆG	7
	Brug af big data	7
	Gratis energisyn	8
5.	OMSTILLING AF TRANSPORTSYSTEMET TIL FOSSILFRIE BRÆNDSLER	9
	Grøn bilisme	9
	Eldrebet skraldebil	10
	Cykelteket	11

1. Indledning

I denne casesamling præsenteres eksempler på gode klimainitiativer blandt hovedstadsregionens kommuner inden for 1) *Tværgående aktiviteter og resultater*, 2) *Omstilling af energisystemet til fossilfri varme- og elforsyning*, 3) *Energiefektiviseringer og energibesparelser i bygninger, udstyr og anlæg*, 4) *Omstilling af transportsystemet til fossilfri brændsler*.

Casesamlingen er en del af afrapporteringen, *Benchmarking af kommunernes indsats på klimaområdet i hovedstadsregionen*, som Oxford Research har udarbejdet for Klimapolitisk Forum med henblik på at give et samlet overblik over klimaindsatsten i kommunerne i hovedstadsregionen.

Datagrundlaget i nærværende dokument tager afsæt i en spørgeskemaundersøgelse blandt hovedstadsregionens kommuner, hvori de blandt andet er blevet bedt om at beskrive kommunale klimainitiativer inden for de fire indsatsområder nævnt ovenfor. Foruden input fra spørgeskemaundersøgelsen er der i udarbejdelsen af casene senere blevet suppleret med desk research.

Generelt er der kommet mange gode input fra kommunerne omkring eksempler på gode klimainitiativer. I samarbejde med Region Hovedstaden, Fredensborg-, Helsingør- og Hvidovre Kommune har Oxford Research på baggrund af datagrundlaget udvalgt otte cases, som er særligt interessante, og som kan fungere som inspiration for andre kommuner fremadrettet. De otte cases er blevet udvalgt ud fra en række kriterier om, at de er nytænkende, inspirerende og lærerige.

God læselyst!

2. Tværgående: Grøn vækst

BRIGHT GREEN ISLAND

Kommune	Bornholms Regionskommune
Årstal	Siden 2007
Samarbejds- partnere	Kommunen samarbejder internt på tværs centre som Teknik og Miljø samt Erhverv, Uddannelse og Beskæftigelse om flere projekter og eksternt med fx forsyningsselskaber, virksomheder, Region Sjælland, universiteter, andre kommuner og internationalt.
Beskrivelse af initiativet: Bornholms Regionskommune vedtog i 2007 strategien, Bright Green Island, som udgør en vision om, at Bornholm i 2025 skal være et CO ₂ -neutralt samfund baseret på vedvarende og bæredygtig energi. En del af denne vision består i at medtænke det bornholmske erhvervsliv og understøtte deres arbejde med bæredygtighed. I øjeblikket arbejder kommunen fx på et projekt om ”Omstilling fra miljøtilsyn til bæredygtigt tilsyn”, som er en koordineret erhvervsservice, hvor formålet er, at viden hos virksomhedens miljømedarbejder kobles med viden hos erhvervsrådgivere med henblik på at se på virksomhedens muligheder og fokuspunkter som helhed. I forlængelse heraf arbejder kommunen også med jobcentret i forhold til at sikre kvalificeret arbejdskraft til virksomheden. Bornholms Regionskommune har desuden arbejdet med industrisymbioser, hvor én virksomheds restprodukt genanvendes som ressource hos en anden virksomhed, og forventer at starte flere projekter op med det indhold. Derudover har kommunen gennem deres affaldsselskab, BOFA, arbejdet med <i>living lab</i> projekter om design af skraldespande til byer med små gyder og stejle trapper etc. i forhold til at fremme affaldssortering.	
Andre initiativer inden for grøn vækst: Bornholms Regionskommune er i projektet, BedreBoligBornholm, gået sammen med selvstændige erhvervsdrivende og købt Energitjenesten til at udføre energirådgivning for private husstande. Kun- derne får gratis energitjek og rådgivning, og virksomhederne får ofte ordrer på energirenoveringer.	

3. Omstilling af energisystemet til fossilfri varme- og elforsyning

NY TEKNOLOGI TIL UDNYTTELSE AF BIOBRÆNDSLER

Kommune	Halsnæs Kommune
Årstal	Siden 2003
Samarbejds-partnere	Halsnæs Forsyning, Halsnæs Affald, Halsnæs Varme og Force Technology
Beskrivelse af initiativet: Det kommunalt ejede Halsnæs Forsyning driver sammen med Force Technology testcentret Dansk Testcenter for Bioenergi. Testcentret er placeret på varmekærket og giver muligheden for at teste biobrændsler på fuld skala anlæg. Visionen er at have en platform for teknologisk udvikling og grøn vækst. Halsnæs Forsyning får ”state of the art” viden om processer og produktion med biomasse og bidrager derigennem lokalt og regionalt til udvikling samt tiltrækker aktiviteter og arbejdspladser til området. Kommunens forsyningsselskaber, Halsnæs Affald og Halsnæs Varme, har desuden indgået en aftale om levering af sorteret biomasse fra indsamlet haveaffald til varmekærket, til afbrænding i fjernvarmeproduktionen. Halsnæs Affald indsamler i forlængelse heraf organisk dagrenovation fra alle husstande i kommunen (dog ikke i sommerhusområder) til produktion af biogas og kompost på et biogasanlæg. Samtidig har det kommunalt ejede og CO₂-neutrale fjernvarmekværk udelukkende anvendt biomasse i fjernvarmen siden 2003.	

ETABLERING AF BIOGASPRODUKTION OG -UDNYTTELSE PÅ DET LOKALE RENSNINGSANLÆG

Kommune	Hørsholm Kommune
Årstal	2013
Samarbejds- partnere	Hørsholm Vand ApS/Usserød Renseanlæg
Beskrivelse af initiativet: Hørsholm Kommune har via det kommunale selskab Hørsholm Vand etableret biogasproduktion og -udnyttelse på det lokale renseanlæg, som nu udnytter den biogas, som udskilles i deres spildevandsslam. Biogassen anvendes i et lille ”mini kraftværk”, og den producerede el-energi herfra har medført en reduktion på ca. 25 % af renseanlæggets samlede elforbrug. Konkret siver der fra renseanlæggets to store rådnetanke metangas via en gasballon til biogasmotoren, som omdanner gassen til elektricitet. Derudover bruges varmen fra motoren til at opvarme renseanlæggets egne bygninger. I perioden 8. juli 2013 – 31. december 2013 producerede motoren 265.118 KWh. Kører motoren hele døgnet alle årets 356 dage, vil den kunne producere strøm svarende til ca. 168 gennemsnitsfamiliers årsforbrug. Biogassen bliver produceret af det spildevand, som Usserød Renseanlæg får ind fra Hørsholm, Fredensborg og Rudersdal Kommuner borgere.	
Andre initiativer inden for området: Hørsholm Kommune har i samarbejde med interessenter i forsyningsselskabet, Norfors, investeret over 1 mia. kr. i et nyt energiproducerende anlæg, der vil kunne reducere det eksisterende lokale CO₂-udslip. Derudover er det fra politisk side blevet vedtaget en affaldsplan, hvor kommunen skal gennemføre en række forsøg med henblik på øget udsortering og genanvendelse af affald, bl.a. den fossile fraktion. Forsøgene forventes igangsat i efteråret 2016.	

4. Energieffektivisering og energibesparelser i bygninger, udstyr og anlæg

BRUG AF BIG DATA

Kommune	Høje-Taastrup Kommune
Årstal	2009-
Samarbejds-partnere	LIFA A/S, Cowi A/S og Viegand Maagø
Beskrivelse af initiativet: Høje-Taastrup Kommune er en af frontløberne i Danmark i med hensyn til at systematisere, udvikle og anvende data til at fremme motivation og vise løsningsmuligheder for energioptimale investeringer og adfærd hos boligejere, boligforeninger og virksomheder. I 2009 besluttede HTK at arbejde for at tilvejebringe bedre data til beslutning inden for energirenovationer. Baggrunden for arbejdet var en række barrierer, som holdt boligejerne tilbage fra at renovere eller skifte varmekilde. Disse barrierer var 1) manglende opmærksomhed omkring at energiforbruget i boligen kan reduceres, 2) boligejerne fandt det besværligt og usikkert, om det kunne betale sig, 3) kendte ikke til tilgængelige værktøjer til at få styr på energiforbruget, og 4) manglende prioritering af tid og penge til at gennemføre energibesparelser. For at imødekomme disse barrierer har HTK fået udviklet et værktøj, som benytter BBR-information om bl.a. boligens størrelse, alder, planlagt forsyning, samt el- og varmekonsum og koblet det med CPR-data. En af de specielle funktioner ved værktøjet er, at systemet kan håndtere lokale træk fra CPR-registret, hvilket muliggør, at borgerne kan inddeles i relevante segmenter - fx småbørnsfamilier. Værktøjet giver et detaljeret overblik over energiforbruget i kommunen på husniveau og giver dermed også mulighed for at optimere borgerdialog og lave målrettede kampagner. Derudover har HTK et bredt og dybtgående samarbejde med relevante partnere indenfor området, herunder videninstitutioner, rådgivere, finansieringsinstitutter, boligselskaber, private boligejere, ejendomsadministratorer m.v.	
Andre initiativer inden for området: Siden 2010 har HTK været projektleder for et stort EU ECO-Life projekt med fokus på bl.a. energioptimering af enfamiliehuse. I denne forbindelse er der blevet gennemført ca. 100 dybtgående energirenovationer. Desuden er der gennemført informations- og kampagneaktiviteter og andre understøttende aktiviteter, som har medført en lang række energioptimerende tiltag hos boligejere. Inden for flerfamiliehuse har HTK gennemført demonstrationsprojekter med innovative løsninger hos flere boligforeninger mht. klimaskærm, optimering af indeklima, forsyningsløsninger m.v. Kommunen har d.d. en aftale med ca. 50% af boligafdelingerne om at gennemføre energieffektivisering. Målet er, at hver boligafdeling reducerer energiforbruget med 2% pr. år. I forhold til energibesparelser i virksomheder har HTK et konkret samarbejde med shoppingcenteret, City 2, hvor Nordeuropas største tagbaserede solcelleanlæg er etableret (2 MW)	

GRATIS ENERGISYN

Kommune	Fredensborg Kommune
Årstal	2015-2016
Samarbejds-partnere	BedreBolig
Beskrivelse af initiativet: Fredensborg Kommune var pilotkommune for BedreBolig-konceptet. Konkret tilbyder kommunen borgerne gratis energisyn, hvor en BedreBolig-rådgiver gennemgår parcelhuset og leverer en rapport med forslag til renoveringer, forventet besparelse, investering og tilbagebetalingstid. På en 12 måneders periode i 2015-16 forventer Fredensborg Kommune at få gennemført ca. 170-200 energitjek, og at ca. 80-100 af planerne bliver realiseret helt eller delvis. Forventningen er, at det giver en reduktion på op til 400.000 Kwh. Desuden tilbydes udvalgte virksomheder et energisyn, hvor den enkelte virksomhed gennemgås for at afdække potentialer for at effektivisere deres energiforbrug. Kommunen har gennemført en intensiv kampagne for at fortælle om tilbuddet: Husstandsomdelt Magasin, digital post til alle borgere, intensiv annoncering på Facebook, presseomtale, løbende opdatering af Facebook, omtale på relevante møder, besøg i grundejerforeninger, dialog med lokale ejendomsmæglere mm. Det følges op at en mere målrettet kampagne i efteråret, inspireret af nudging-principperne. Kommunen har dog også måtte konstatere, at det er nødvendigt med et meget højt kommunikations-niveau for at engagere tilstrækkeligt mange husejere.	
Andre initiativer inden for området: Fredensborg Kommune har siden 2008 reduceret deres CO2-udslip fra kommunens bygninger med 36%. Dette er sket på basis af kommunens styringsmodel for energieffektiviseringer, bl.a. med krav til rentabiliteten og sammenhængen med driften, samt på basis af en decentral energimodel, der lægger ansvaret tæt på brugerne og motiverer til en løbende energiledelse i skoler, børnehaver, fritidsbygninger osv.	

5. Omstilling af transportsystemet til fossilfrie brændsler

GRØN BILISME

Kommune	Gladsaxe Kommune
Årstal	2014-2016
Samarbejds-partnere	HMN Naturgas A/S, Arriva og Greenabout
Beskrivelse af initiativet: Gladsaxe Kommune samarbejder med gasselskabet HMN Naturgas A/S om grøn gas til tung transport og fik i 2014 som en af de første byer i Danmark en tankstation særligt beregnet til gaskøretøjer. Tankstationen ligger ved trafikskole Arrivas busterminal på Columbusvej i Søborg, men selvom Arriva bruger stationen til gasbusser, er den dog ikke forbeholdt Arriva, men kan bruges af alle personbiler, varevogne, busser og lastbiler, der kan køre på gas. Målet er, at naturgassen på sigt blandes op/udskiftes med biogas. Inden for elbilisme har Gladsaxe Kommune desuden i stort omfang indfaset elbiler i egen bilflåde – blandt andet kører alle hjemmeplejebiler i kommunen nu på el. Kommunen har derudover opstillet både offentlig og private ladestander til elbiler. I 2015 etablerede kommunen en dobbelt-ladestander og reserverede to parkeringspladser ved Buddinge station, og i 2016 medfinansierede kommunen? samt sørgede for støtte fra Energistyrelsen til opsætning af to private dobbelt-ladestander i to almene bebyggelser. I forlængelse heraf har kommunen indgået en aftale om en afprøvning af el-delebiler i de to boligafdelinger.	
Andre initiativer inden for omstillingen af transportsystemet til fossilfrie brændsler: Gladsaxe Kommune har gennemført indsatser i forhold til at stille puljebiler og -cykler til rådighed. Kommunen har fx netop etableret et overdækket cykelskur ved Rådhuset reserveret til puljecyklerne med et skab til opladning af batterier til el-cyklerne. Derudover arbejder kommunen også på at fremme cyklisme gennem et samarbejde med virksomheder om pendlercykler.	

ELDREKET SKRALDEBIL

Kommune	Frederiksberg Kommune
Årstal	2013-
Samarbejds-partnere	Phoenix Danmark A/S
Økonomi	4 mio. kr. (heraf har Energistyrelsen støttet med 400.000 kr.)
Beskrivelse af initiativet Frederiksberg Renovation har som de første i norden indkøbt en skraldebil, som er 100% eldrevet. Data viser, at den konventionelle dieselskraldebil udleder dobbelt så meget CO ₂ i forhold til den eldrevne vogn. På trods af at prisen på den eldrevne skraldebil er over dobbelt stor som for en konventionel skraldebil, vurderer kommunen, at projektet har været/er en succes. Fx betyder halvt så store driftsomkostninger og en længere driftstid samt dens positive indvirkning på miljøet, at bilen ses som en langtidsinvestering. På denne baggrund – og på baggrund af Frederiksberg Renovations positive erfaringer med skraldebilen – har kommunen valgt at anskaffe sig en bil nr. 2, som leveres i udgangen af 2016.	
Andre initiativer inden for omstillingen af transportsystemet til fossilfrie brændsler: Frederiksberg Kommune har samarbejdet med bybilskonceptet, DriveNow, som Arriva og E.ON i partnerskab står bag, og i den forbindelse givet E.ON tilladelse til at sætte 34 ladestandere op i én omgang på offentligt vejareal, hvilket har udbygget ladeinfrastrukturen for elbiler betydeligt i kommunen. I relation til cyklisme har Frederiksberg Kommune deltaget i projektet "Test en el-cykel" (faciliteret af Gate 21), som har vist positive resultater: 125 borgere, der dagligt kørte i bil til arbejde, skiftede bilen ud med en el-cykel i tre måneder. Efter testperioden cykler 51 % stadig til og fra arbejde, dog ikke nødvendigvis alle ugens fem dage. 33 % har efterfølgende selv købt en el-cykel, og fire deltagere har endda solgt deres bil.	

CYKELTEKET

Kommune	Helsingør Kommune
Årstal	2014-
Samarbejds- partnere	Bicycle Innovation Lab
Beskrivelse af initiativet: Cykelteket er et gratis tilbud om udlån af cykler i Helsingør Kommune, og som bliver gennemført med støtte fra Region Hovedstaden. Formålet med initiativet er at gøre det lettere for borgere og dem, der arbejder på virksomheder i kommunen at få afprøvet forskellige cykeltyper, der kan være en hjælp i en forskelligartet hverdag, hvor der fx skal køres børn i børnehaven, fragtes varer, køres til arbejde eller motioneres. Initiativet understøtter kommunens ønske om at fremme cyklismen og er samtidig en del af projektet, Helsingør Cykelby, som afsluttes i 2016. Helsingør Kommune er desuden med i sekretariatet i supercykelstisamarbejdet. En evaluering af Cykelteket viser, at 50% af dem, som har prøvet en cykel, vil købe en tilsvarende cykel, mens 12% siger, at det kunne erstatte deres bil til pendling, hvis de havde en tilsvarende cykel, som de havde testet. Evalueringen viser også, at 60% ville cykle mere, hvis de havde en sej cykel.	
Andre initiativer inden for omstillingen af transportsystemet til fossilfrie brændsler: Helsingør Kommune samarbejder med DSB for at gøre det mere attraktivt at tage tog, fx ved at tilbyde bedre parkeringsforhold for cykler. Derudover har kommunen indført flexkørsel – lav flextur rate – for at supplere med rutebus-kørsel. I forhold til arbejdet med at reducere CO2-udslip fra tjenestekørsel tilbyder Helsingør Kommune desuden et ECO-driving kursus, som har vist sig at være virksomhedsfuldt.	

DANMARK

Oxford Research A/S
Falkoner Allé 20
2000 Frederiksberg
Danmark
Tel: (+45) 3369 1369
office@oxfordresearch.dk

NORGE

Oxford Research AS
Østre Strandgate 1
4610 Kristiansand
Norge
Tel: (+47) 4000 5793
post@oxford.no

SVERIGE

Oxford Research AB
Norrländsgatan 11
103 93 Stockholm
Sverige
Tel: (+46) 08 240 700
office@oxfordresearch.se

FINLAND

Oxford Research Oy
Helsinki:
Fredrikinkatu 61a, 6krs.
00100 Helsinki, Suomi
www.oxfordresearch.fi
office@oxfordresearch.fi

BRUXELLES

Oxford Research
C/o ENSR
5. Rue Archimède
Box 4, 1000 Brussels
www.oxfordresearch.eu
office@oxfordresearch.eu

Bilag: Bruttoliste med kommunale initiativer

Tværgående: Grøn vækst	2
Indsatsområde 1: Omstilling af energisystemet til fossilfri varme- og elforsyning.....	7
Indsatsområde 2: Energieffektivisering og energibesparelser i bygninger, udstyr og anlæg	15
Indsatsområde 3: Omstilling af transport-systemet til fossilfrie brændsler	26

Tværgående: Grøn vækst

Grøn vækst	
Indsatsområde	Initiativer
Grøn vækst: Hvad gør jeres kommune for, at omstillingen af energisystemet bruges som løftestang for udvikling af nye energiløsninger, der både - direkte eller indirekte - giver lokale arbejdspladser og understøtter danske virksomheder?	<u>Gladsaxe Kommune:</u> Den massive omstilling til fjernvarme i Gladsaxe bruges som løftestang til udvikling af nye energiløsninger. Dette kombineret med vores vision om, at energiforbrug og produktion i Gladsaxe Kommune som geografisk område er 100 % baseret på vedvarende energi i 2035, gør at vi konstant arbejder på nye energiløsninger - både lokalt og i tværkommunale og regionale samarbejder. Vi har blandet andet arbejdet med: - Potentialet for fjernkøling og har kortlagt kølebehov i kommunen og muligheder for at kombinere varme-køl. – Potentialet for anvendelse af geotermi og solenergi i fjernvarmen. - Samarbejder med energiselskaber og lokale håndværkere om implementering af nye energiløsninger hos byens borgere, boligforeninger og virksomheder. <u>Gribskov Kommune:</u> Kommunen har i mange år haft fokus på at reducere energiforbruget i kommunens bygninger, og gennemfører herunder energirenoveringer og udskifter tekniske installationer hvilket er med til at skabe arbejdspladser. Derudover støtter kommunen op om lokale initiativer fra eksempelvis lokalråd og virksomheder som ønsker at undersøge og igangsætte projekter inden for energiområdet - herunder omstilling og reducere af energiforbruget. <u>Halsnæs Kommune:</u> Det kommunalt ejede Halsnæs Forsyning driver sammen med Force Technology et testcenter der hedder Dansk Testcenter for Bioenergi. Testcentret er placeret på varmeværket og giver muligheden for at teste biobrændsler på fuld skala anlæg. Visionen er at have en platform for teknologisk udvikling og grøn vækst. Halsnæs Forsyning får ”state of the art” viden om processer og produktion med biomasse, og bidrager derigennem lokalt og regionalt til udvikling samt tiltrækker aktiviteter og arbejdspladser til området. <u>Helsingør Kommune:</u> Vi samarbejder med klimahåndværkere og - rådgivere, som kommunen i.ø. har givet en uddannelse som klimahåndværkere. Vi gør hvad vi kan for at fremme klimarenovering gennem kampagner, husstandsomdelt materiale mv. Vi har desuden for nylig samarbejdet med

Forsyning Helsingør om at informere håndværksvirksomheder om salg af energibesparelser, hvilket kan være et yderligere argument og en løftestang. Vi har netop lanceret et nyt grønt netværk, Go Green Helsingør, der bl.a. på et bykort/turistkort vil udpege de grønne virksomheder i kommunen. Netværket mødes ca. 4 gange om året.

Hillerød Kommune: Gennem de sidste 6 år har vi energirenoveret de kommunale bygninger, en indsats som fortsætter og som er en del af vedligeholdelsen og opdateringen af den kommunale ejendomsportefølje. Derudover har vi i vores nye Byområde Favrholm fokus på bæredygtige løsninger, og det er et politisk mål at bydelen skal være CO2 neutral. Et eksempel på en indsats er at virksomheder, forsyningsselskab og kommune

Hvidovre Kommune: Hvidovre arbejder til stadighed på at skabe det bedst mulige samspil mellem kommunens erhvervsstrategi og miljø- og

bæredygtighedsstrategi. Af Hvidovres nye planstrategi fremgår det, at ”Kommunen vil støtte op om nye grønne veje til vækst, bl.a. via konceptet ”cirkulær økonomi”, som betyder, at virksomhederne indtænker affald i produktets design, anvender affald som ressource og tager flere grønne hensyn ved brug af transport, energi og råvarer.” Dette sker blandt andet gennem de eksisterende erhvervsnetværk for henholdsvis større og små/melemstore virksomheder i kommunen. I forhold til omstilling af energisystemet fremmer Hvidovre udbygningen af fjernvarmesystemet til hele kommunen, som grundlag for at kunne nå et mål om fossilfri energisystemer i 2035, hvori også det tværkommunale samarbejde omkring strategisk energiplanlægning gennem KKR og Gate21 indgår. Med tilslutningen til Klimakommune+ ordningen og Compact of Mayors understreges Hvidovres intentioner om at arbejde målrettet med klima og bæredygtighed hånd i hånd med kommunernes virksomheder.

Allerød Kommune: Samarbejde med virksomheder gennem to projekter: Carbon 20 Allerød: carbon20allerød.dk Bæredygtig Bundlinje, projekt gennem Gate21

Høje-Taastrup Kommune: HTK har en ambitiøs politisk vedtagen energi- og klimaplan med 45 indsatser til at fremme den grønne omstilling. Den i

kommunen igangværende grønne omstilling inddrager i stor udstrækning lokal arbejdskraft samt danske produktions- handels- og servicevirksomheder.

Hørsholm Kommune: Hørsholm Kommune har vedtaget en klimapolitisk målsætning om af reducere CO₂-udledningen med 20 % i 2020 i forhold til 2010. Der arbejdes i denne forbindelse målrettet på, at omstillingen af energisystemet bruges som løftestang for udvikling af nye energiløsninger, der giver lokale arbejdspladser og understøtter danske virksomheder, når det er relevant, og ikke er i modstrid med gældende lovgivning på området. Kommunen vedtog i 2009 en ambitiøs klimapolitik, herunder en klimapolitisk målsætning om at reducere CO₂-udledningen med 20 % i 2020 i forhold til 2010. I flere år har klimaforebyggende indsats har været centreret omkring kommunen som virksomhed og udbygning af fjernvarmen, herunder særligt på reduktion af energiforbruget i de kommunale bygninger gennem energirenovering. I perioden 2009-2014 har kommunen på den baggrund investeret i alt 76 mio. kr. i energirenovering af egne bygninger og etablering af vedvarende energi – især solcelleanlæg. Ud over at indsatsen viser, at kommunen ønsker at tage ansvar og "feje for egen dør" skal den fremhæves for at have været økonomisk fordelagtig. Der er således opnået store besparelser på driften som følge af et reduceret energiforbrug. Som eksempel kan Hørsholm Idrætspark nævnes, herunder skøjtehallen og svømmehallen, hvor en omfattende energirenovering har bidraget med en årlig driftsbesparelse på ca. 35 %. Ydermere kan det nævnes, at det i 2016 er vedtaget politisk, at kommunens klimaarbejde også kan omfatte facilitering af energibesparelser hos borgere og virksomheder til fordel for netop klima og grøn vækst. Ydermere har kommunen i samarbejde med de øvrige interessenter i forsyningsselskabet Norfors investeret over 1 mia. kr. i et nyt energiproducerende anlæg, der vil reducere det eksisterende lokale CO₂-aftryk markant. Endvidere har kommunen via det kommunale selskab andel i det kommende biomassebaserede energianlæg i Helsingør, der vil reducere udledningen fra fjernvarmen yderligere.

Lyngby-Taarbæk Kommune: Som en del af Vidensbyen arbejdes der med bæredygtige løsninger. Et eksempel er Sunmapper.dk, hvor kommunen har været samarbejdspartner under hele forløbet: <http://lyngbytaarbaek.lokalavisen.dk/lokale-husejerekan-hurtigt-beregne-udbytte-afsolcelleanlaeg-/Lokale-nyheder/20160609/artikler/706099702/1021>

Rødovre Kommune: Vi støtter indirekte gennem kommunens ejerskab af VEKS. VEKS har de nødvendige muskler til at afprøve nye energiløsninger, f.eks. geotermi og biogas af tang og citrusskaller.

Vallensbæk Kommune: Det gør vi via Biofos, Vestforbrændingen og Hofor som alle arbejder med ovenstående.

Bornholms Regionskommune: Der har været gennemført en lang række projekter og initiativer særlig siden 2007, hvor Bright Green Island strategien blev vedtaget. Læs mere på www.brightgreenisland.dk Kommunen samarbejder internt på tværs af centre som Teknik og Miljø samt Erhverv, Uddannelse og Beskæftigelse om flere projekter og eksternt med fx forsyningsselskaber, virksomheder, Region Sjælland, universiteter, andre kommuner og internationalt. Pt arbejder vi med et projekt om "Omstilling fra miljøtilsyn til bæredygtigt tilsyn" hvor vi kobler miljømedarbejdernes viden med viden hos erhvervsrådgiverne og ser på virksomhedens muligheder og fokuspunkter som helhed. Desuden med jobcenteret ift tilstrækkelig kvalificeret arbejdskraft til virksomheden. Vi har arbejdet med industrisymbioser – og forventer at starte flere projekter op med det indhold. Vi har gennem fx vores affaldsselskab (www.BOFA.dk) arbejdet med living lab projekter om design af skraldespande til byer med små gyder og stejle trapper etc i forhold til at fremme affaldssortering. Med meget mere...

Dragør Kommune: Kommunen har indgået en klimaaftale med Danmarks Naturfredningsforening om at reducere CO2 udledningen med 3 % om året fra kommunens virksomhed, der omfatter bygninger, kørsel og vejbelysning, mellem 2010 og 2020. Omstillingen omfatter blandt andet investeringer og implementering af nye tekniske løsninger til energieffektiviseringer i bygninger, LED-belysning til vejbelysning og implementering af el-biler i den kommunale bilpark.

Egedal Kommune: Egedal Kommune er projektleder for EUDP-projekt om udvikling PVT-anlæg (kombineret el og varme fra sol). I triplehelix-samarbejde. Løsningen har et stort markedsfølsomt potentiale der på sigt vil give arbejdspladser og vækst.

Fredensborg Kommune: Fredensborg kommune gør og planlægger flere ting for at udnytte omstillingen af energisystemet for at styrke lokale og danske virksomheder. De kommunale ejendomme har været gennem en grundig energirenovering, hvilket har medført både ny energiforsyning og markant lavere energiforbrug. Totalt set er energiforbruget reduceret med 25% og CO2-udslippet med 36% (svarende til 900 tons CO2). Derudover gør vi en målrettet og intensiv indsats for at motivere til energirenovering af private boliger – fra parcelhuse til almene boligområder. Indsatsen er med til at reducere energibehovet – og dermed indirekte med til at optimere den kommende energiforsyning. I arbejdet skabes arbejdspladser både blandt lokale rådgivere og håndværkere – og på de store projekter også nationalt. Der findes en række beregninger fra fx SBI og Aalborg Universitet som dokumenterer den konkrete beskæftigelseseffekt. Derfor går vi ikke ind i den her. I samarbejde med især vores fjernvarmeselskab (ejet af 5 kommuner) holder vi konstant øje med, hvornår det er samfundsmæssigt rentabelt at konvertere områder til fjernvarme. Det er forholdsvis sjældent for tiden.

Derfor arbejder vi også konkret med at skabe små decentrale systemer, der fx forsyner en ny udstykning med lavtemperatur-fjernevarme, hvor anlægget etableres i byggefasen, mens energikilden hurtigt kan ændres senere i anlæggets levetid. Dette koncept forsøges også implementeret i andre områder, hvor traditionel fjernvarmeforsyning ikke er realistisk i overskuelig fremtid. Dette koncept er under udvikling og kan evt. ende med fælles anlæg, der fx kan forsyne et boligområde med CO2-neutral strøm – og/eller anden energi. Alle projekter vil styrke lokale og nationale arbejdspladser – og vil i nogle tilfælde også understøtte udvikling af helt nye grønne koncepter inden for energiforsyningen af boliger i Fredensborg Kommune og resten af landet.

Frederiksberg Kommune: Vores ambitiøse målsætninger kræver en omfattende omstilling af energi og transportsystemet. Vi understøtter både

gennem medejerskab af selskaber, men også direkte i udbredelse af nye muligheder og teknologier. Eksempelvis ved at understøtte elbiler, bybiler, bycykler og kollektiv transport. Men også gennem offentlig-privat innovationssamarbejde om eksempelvis løsninger til affaldsområdet.

Indsatsområde 1: Omstilling af energisystemet til fossilfri varme- og elforsyning

Omstilling af energisystemet til fossilfri varme- og elforsyning	
Indsatsområde	Initiativer
1. Individuel opvarmning: Har jeres kommune gennemført initiativer mhp.at få udfaset private oliefyr og indpasning af fossil energi målrettet borgere og /eller virksomheder, f.eks. fremme af varmepumper?	<u>Gladsaxe Kommune:</u> Ja, vores kommune har gennemført initiativer på området. - Gennemfører massiv markedsføring og opsøgende salg i forbindelse med fjernvarmeudbygningen. Vi er gået fra 20 % dækning til over 50 % dækning inden for de sidste år. - Holder løbende temaaftener for boligejere 'Skrot dit olie fyr' i samarbejde med vores nabokommuner. Disse arrangementer er altid velbesøgt og antallet af registrerede oliefyr i BBR er faldet med 2 % de sidste år. – Tilbyder private rådgivning om alternativer til oliefyr (særlig i områder, hvor vi ikke udbygger med fjernvarme), så som varmepumper og effektive gasfyr.
	<u>Glostrup Kommune:</u> Ja, vores kommune har gennemført initiativer på området. Vores kommune har igangværende initiativer på området. Igangværende: - Gratis energitjek til borgere. Fokus er på både energirenovering og varmesystem. Til næste vinter overvejer vi at kontakte alle husejere med elradiator- og olieopvarmede huse. - Indkøb af elbiler til den kommunale flåde. Afsluttede: - Tilskud til energitjek for borgere og virksomheder - Energisparekampagne i boligforeninger - Fjernvarmeudbygning til områder med større varmebrugere (fx hospitalet, etagebyggeri, erhverv) - Samarbejde i Region H omkring strategisk energiplanlægning (der resulterede i fælles klimaplan) - Opdatering af hjemmeside med info om klima, energi og opvarmning www.glostrup.dk/borger/miljoe-energi-og-affald/energi-og-opvarmning
	<u>Helsingør Kommune:</u> Ja, vores kommune har gennemført initiativer på området. Vores kommune har igangværende initiativer på området. Vores kommune har planer for at igangsætte initiativer på området. Vi har haft et borgermøde - i samarbejde med Energitjenesten og nabokommuner. Mødet var velbesøgt med over 300 deltagere, hovedsageligt fra Helsingør Kommune. Meget virkningsfuldt, men mange ville gerne vide, hvornår fjernvarmen kom til dem, og det var ofte svært at svare på, ikke mindst pga HMNs sagsanlæg for at fastholde gassen, hvor den er. Vi er ved at planlægge en ny runde for at få udfaset de sidste oliefyr.

	<u>Høje-Taastrup Kommune:</u> Ja, vores kommune har gennemført initiativer på området. Jeg formoder der skal stå indpassning af fossilfri energi I spørgsmålet, da vi ikke fokuserer på at indpasse fossil energi. Kommunen arbejder proaktivt med at fremme udskiftning af oliefyr hos borgere og virksomheder til enten fjernvarmeforsyning hvis denne mulighed er tilstede og ellers individuelle varmepumpeløsninger. Olieforbruget til opvarmning er reduceret med ca.20-25 % siden 2010.
	<u>Hørsholm Kommune:</u> Ja, vores kommune har gennemført initiativer på området. Som eksempel var Hørsholm Kommune i november 2015 initiativtager og vært for et velbesøgt arrangement for kommunens borgere vedrørende udfasning af oliefyr og energibesparelser. Ud over Hørsholm deltog Fredensborg og Rudersdal kommuner samt Holte - og Norfors Fjernvarme i arrangementet sammen med relevante plan- og miljømedarbejdere fra kommunerne
	<u>Bornholms Regionskommune:</u> Ja, vores kommune har gennemført initiativer på området. Vores kommune har igangværende initiativer på området. Se skema med energirenovering pkt 9. BedreBoligBornholm, energimesser. Vi har lavet et stort arbejde med at sikre kvalitet i vores data. Således at vi gennem flere arbejdet for at BBR indeholder så korrekte oplysninger som muligt. Vi har sammenkørt fx oplysning om varmekilde med oplysning om olietanke. Ved uoverensstemmelser har vi sendt borgeren et brev. Vi har typisk sendt 100 breve ud af gangen. På den måde har vi også fået fjernet en del ulovlige olietanke og typisk fået motiveret borgeren til at skifte til varmepumpe eller træpiller.
	<u>Egedal Kommune:</u> Ja, vores kommune har gennemført initiativer på området. Vores kommune har igangværende initiativer på området. Deltagelse i fælleskommunale informationsmøder om oliefyr i regi af ENS og Energitjenesten samt Bolius har givet resultat. Fremskrivning af udskiftningstaksten viser at målet om udskiftning af oliefyr 2030 nås.
	<u>Fredensborg Kommune:</u> Ja, vores kommune har gennemført initiativer på området. Vores kommune har igangværende initiativer på området. Har gennemført 2 borgermøder vedr. muligheder for udfasning af oliefyr. Har afholdt 2 klimamesser og planlægger klimauge i 2017. Er i dialog med grundejere-, boligforeninger mv. om mulighed for grønne omstilling.

2. Gas: Har jeres kommune gennemført initiativer mhp. at fremme anvendelsen af biogas til fleksibel el, i transport, til proces og individuel forsyning med målet om at udfase naturgas?	<u>Gladsaxe Kommune:</u> Ja, vores kommune har gennemført initiativer på området. Vi samarbejder med gasselskabet HMN om grøn gas til tung transport. Gladsaxe var en af de første byer i Danmark, som får en tankstation særligt beregnet til gaskøretøjer. Tankstationen ligger ved trafikselskabet Arrivas busterminal på Columbusvej og var klar til brug i 2014. Arriva bruger stationen til gasbusser. Tankstationen er dog ikke forbeholdt Arriva, men kan bruges af alle personbiler, varevogne, busser og lastbiler, der kan køre på gas. Tanken er at naturgassen på sigt blandes op / udskiftes med biogas. <u>Høje-Taastrup Kommune:</u> Ja, vores kommune har gennemført initiativer på området. Man er ved at opføre en gastankstation (100 % biogas gennem certifikater) i Høje Taastrup Transport Center. Tankstationen forventes i drift i efteråret 2016. <u>Hørsholm Kommune:</u> Ja, vores kommune har gennemført initiativer på området. Hørsholm Kommune har via det kommunale selskab Hørsholm Vand etableret biogasproduktion og -udnyttelse på det lokale renseanlæg. Biogassen fortrænger olie til opvarmning og og el. <u>Frederiksberg Kommune:</u> Vores kommune har igangværende initiativer på området. Vores kommune har ikke naturgas til opvarmning, men indkøber bygas, som løbende får højere indhold af biogas. Biogas produceres af Biofos hvor vi er medejere.
3. Affald: Har jeres kommune gennemført initiativer mhp. at øge genanvendelse af affald for at mindske den fossile fraktion i affald til forbrænding, f.eks. ved at fremme anvendelsen af usorterede organiske affald på biogasanlæg?	<u>Halsnæs Kommune:</u> Vores kommune har igangværende initiativer på området. Kommunens forsyningsselskaber Halsnæs Affald og Halsnæs Varme har indgået en aftale om levering af sorteret biomasse fra indsamlet haveaffald til varmeværket, til afbrænding i fjernvarmeproduktionen. _ Halsnæs Affald indsamler desuden organisk dagrenovation fra alle husstande i kommunen (dog ikke i sommerhusområder) til produktion af biogas og kompost på et biogasanlæg. <u>Helsingør Kommune:</u> Ja, vores kommune har gennemført initiativer på området. Vores kommune har igangværende indsats på området. Vores kommune har planer for at igangsætte initiativer på området. Vi har en ny ressourceplan - bl.a. med formål at få "orden i eget hus", dvs. alle kommunale institutioner skal gennemgås med henblik på renovering og trimning. Vi er startet med at sortere affald i kommunens største kantine, hvor 5 tons affald bliver til biogas årligt.

	<u>Hvidovre Kommune:</u> Vores kommune har igangværende indsatser området. Vores kommune har planer for at igangsætte initiativer på området. • Vi har ikke bioaffaldssortering endnu, men tanken er, at det skal opstartes i 2019, hvor vores nuværende kontrakt om indsamling af dagrenovation udløber. Det kræver dog, at der er biogasanlæg i rimelig kørselsafstand, der kan modtage vores mængder, for at det giver mening. Eftersom der kommer flere og flere kommuner på bioaffaldsordning, kan det tænkes, at der bliver stor efterspørgsel i forhold til hvor mange anlæg, der er på markedet omkring Kbh. Vi har talt med Morten Beha om, at det kunne være rigtig interessant at få et biogasanlæg på Avedøre Holme, evt. i arc (Amager Ressource Center, det gl. Amagerforbrænding)/Biofos-regi. Du kan evt. spørge Morten, om han ved, hvordan det går med det. • Kommunen har gennem mange (mere end 10) år tilbudt borgere med have at låne en kompostbeholder, så de kan lægge deres grønne affald i den i stedet for at smide det ud med køkkenaffaldet til forbrænding. Vi har ikke tal for, hvor meget der bliver komposteret, men vi har p.t. ca. 3.000 kompostbeholdere udlånt. • Vi har i 2. halvår 2014 indført en ordning for plast til genanvendelse i stedet for forbrænding, så det er jo en reduktion i det ”fossile” affald til forbrænding. (Vi indsamlede 277 ton plast fra ca. 8.000 villaer/rækkehuse i 2015). Vi tilbyder fra i år også plastordningen til etageejendomme og institutioner.
	<u>Høje-Taastrup Kommune:</u> Ja, vores kommune har gennemført initiativer på området. Affaldssortering er gennemført i flere af kommunens boligområder. Eks. har man i Taastrup Gård med knap 1000 boliger opført et helt nyt og sorteringsanlæg med beholdere helt underjordisk.
	<u>Hørsholm Kommune:</u> Vores kommune har igangværende indsatser området. Vores kommune har planer for at igangsætte initiativer på området. I forbindelse med den gældende fælleskommunale Affaldsplan 2014-2020 er det vedtaget politisk, at der skal gennemføres en række forsøg mhp. øget udsortering og genanvendelse af affald bl.a. den fossile fraktion. Forsøgene planlægges aktuelt og forventes igangsat i efteråret 2016.
	<u>Rødovre Kommune:</u> Ja, vores kommune har gennemført initiativer på området. Vores kommune har igangværende indsatser området. Vores kommune har planer for at igangsætte initiativer på området. Der er indført en affaldsordning for alle private husstande, hvor de er gået fra at have en dagrenovationssæk som er sendt til forbrænding til at tre to-kammerbeholdere. Dette gør at husstandene nu skal sortere deres dagrenovation i 6 fraktioner: plast, papir, metal, glas samt mad- og restaffald. Dette har bevirket at der sendes 2.500 tons mindre affald til forbrænding end før indførelsen af

	ordningen. Af fremtidige initiativer fokuseres der på en bedre udsortering af småt pap, rent træ og tekstiler.
	<u>Fredensborg Kommune:</u> Vores kommune har igangværende indsatser området. Vi er i gang med forsøgsordninger for kildesortering af de tørre fraktioner af dagrenovation (fx. plast, pap, metal, glas og papir) med henblik på implementering af permanente ordninger i løbet af 2017- 2018.
	<u>Frederiksberg Kommune:</u> Ja, vores kommune har gennemført initiativer på området. Vores kommune har igangværende indsatser området. Vores kommune har planer for at igangsætte initiativer på området. Vi gennemfører i øjeblikket et forsøg hvor organisk affald fra husholdninger (villaer og visse etagebyggerier) indsamles sammen med haveaffald. Forsøget skal herefter evalueres. Den vedtagne affalds og ressourceplan har mange målsætninger og initiativer omkring øget genanvendelse fremadrettet.
4. <u>Fjernvarme og indpasning af vedvarende energi:</u> Har jeres kommune gennemført initiativer mhp. at indpasse fossilfri energi (fx biomasse eller solvarme) i fjernvarmeforsyningen, herunder understøtte tværgående samarbejder om afprøvning og demonstration af teknologier inden for vedvarende energi? Inden for hvilke område(r) har jeres kommune gennemført, igangværende og/eller planer om at igangsætte initiativer	<u>Gladsaxe Kommune:</u> Ja, vores kommune har gennemført initiativer på området. - Biomasse - Geotermi - Solvarme - Varmepumper Vi udbygger massivt med fjernvarme, som på sigt skal omstille til biomasse. Via vores samarbejde med CTR påvirker vi løbende kvaliteten af den varme, vi køber. Vi har undersøgt potentialet for geotermi. Pt. er det ikke økonomisk forsvarligt, men vi holder øje med udviklingen. Potentialet for solvarme er kortlagt. Potentialet for varmepumper i fjernvarmeforsyningen bliver løbende evalueret. <u>Glostrup Kommune:</u> Vores kommune har igangværende initiativer på området. - Biomasse - Geotermi - Solvarme - Varmepumper NB også kommentar til punkt 10: Glostrup Forsyning køber deres fjernvarme fra VEKS (Vestegnens Kraftvarmeselskab). VEKS driver sammen med CTR og HOFOR et geotermisk "testanlæg" på Amager og planlægger også fx at etablere to store varmepumper (det ene ifm. geotermianlægget, det andet på Sjællandsbroens spildevandspumpestation). I VEKS er der også fokus på biomasse og solvarme.

mhp. at indpasse fossilfri energi i fjernvarmeforsyningen?	<u>Gribskov Kommune:</u> Ja, vores kommune har gennemført initiativer på området. - Biomasse - Solvarme Gribskov Kommune har ikke selv gennemført initiativerne, eftersom kommunen ikke ejer fjernvarmeforsyningen. Det er fjernvarmeværkerne selv der har stået for det. De to værker i kommunen der bruger naturgas, har begge opsat solvarmeanlæg og har derved reduceret brugen af naturgas. Det ene værk har derudover etableret en biomassekedel som betyder, at brugen af naturgas kan reduceres yderligere.
	<u>Halsnæs Kommune:</u> Ja, vores kommune har gennemført initiativer på området. Vores kommune har igangværende initiativer på området. Vores kommune har planer for initiativer på området. - Biomasse - Solvarme Det kommunalt ejede fjernvarmeværk er CO2 neutralt og har udelukkende anvendt biomasse i fjernvarmen siden 2003. Kommunen har på flere måder bakket op om at Hundested Varmeværk Amba kan omstille til flis og solvarme. Det er dog vanskeligt idet de er drevet på naturgas.
	<u>Helsingør Kommune:</u> Ja, vores kommune har gennemført initiativer på området. Vores kommune har igangværende initiativer på området. Vores kommune har planer for initiativer på området. - Biomasse - Varmepumper Vi har forsøg med varmpumper. Vi har et biogasanlæg (med en rådnetank) ved rensningsanlægget og vi har planer om næsten total omlægning fra naturgas til biomasse.
	<u>Allerød Kommune:</u> Vores kommune har igangværende initiativer på området. - Biomasse - Geotermi - Solvarme Samarbejde med Norfors/ Farum fjernvarme om Vassingerød Energipark. http://www.energy-supply.dk/article/view/235928/vassingerod_energipark_pa_tegnebraettet#.V4iNQ0nr3IU

	<u>Høje-Taastrup Kommune:</u> Ja, vores kommune har gennemført initiativer på området. - Biomasse - Geotermi - Solvarme - Varmepumper - Overskudsvarme/fjernkøling Større varmelager Solvarmeanlæg er etableret Fjernkøling er etableret og vil blive udbygget, overskudsvarmen udnyttes I fjernvarmeforsyningen Der er gennemført analyser/forsøg med udnyttelse af grundvand Der er gennemført analyser og økonomiske beregninger ift. etablering af varmelager evt. I nedlagt grusgrav Udbygning af fjernvarmeforsyningen over kommunegrænsen inkl. et biomasseanlæg, er analyseret. <u>Bornholms Regionskommune:</u> Ja, vores kommune har gennemført initiativer på området. - Biomasse - Geotermi - Solvarme - Varmepumper Vi har undersøgt alle elementer. Ift geotermi er det vores lokale varmeselskab (Rønne Varme), der har undersøgt muligheder for geotermi. Arbejdet er dog sat i stå, da kraftvarmeværket (som de leverer varme til) flytter sin produktion over på 100 % Biomasse om kort tid - byggeriet er i gang (bortset fra enkeltstående spidslastsituationer som fx et overrevet søkabel, hvor de gamle dieselmotorer må startes op, så øen kan få strøm). Vores fjernvarmeselskab på resten af øen anvender kun halm eller flis. Desuden er der installeret en varmepumpe på Østerlars fjernvarmeværk. Der sidder solceller på adskillige af varmeværkerne. Der er planlagt for solvarme til forsyning af Allinge i kombination med biomasse. <u>Fredensborg Kommune:</u> Ja, vores kommune har gennemført initiativer på området. - Biomasse - Solvarme - Varmepumper Vi har undersøgt muligheder og fx. udarbejdet et konkret projektforslag iht. varmeforsyningsloven for forsyning af Fredensborg By med alternativ energi. Desværre har beregninger, på baggrund af Energistyrelsens seneste rammeforudsætninger, vist at samfundsøkonomien i projektet ikke er gunstig.
5. <u>Udvidelse og omlægning til fjernvarme:</u> Har jeres kommune	<u>Gladsaxe Kommune:</u> Ja, vores kommune har gennemført initiativer på området.

gennemført initiativer mhp. at udbrede fjernvarme til f.eks. naturgasforsynede områder igennem et samarbejde mellem forsyningsselskaber?	Vi udbygger i naturgasforsynede områder. Siden 2007 er fjernvarmeforbruget i Gladsaxe steget med 139 % og naturgasforbruget faldet med 38 %.
	<u>Glostrup Kommune:</u> Ja, vores kommune har gennemført initiativer på området. Vi har omlagt følgende områder - med fortrinsvis større varmebrugere - fra naturgas til fjernvarme: - Området omkring Hovedvejen i Glostrup - Glostrup Hospital - Ejby Industriområde.
	<u>Helsingør Kommune:</u> Ja, vores kommune har gennemført initiativer på området. Vores kommune har igangværende initiativer på området. Vi har arbejdet på at udbrede fjernvarmenettet over en årrække. Det er et problem, at HMN altid sætter en kæp i hjulet og kører en sag. Uanset at vi vinder, forsinkes det vores omstilling med flere år hver gang. Vi har et samarbejde mellem Forsyning Helsingør og Norfors, der ejes af 5 kommuner.
	<u>Allerød Kommune:</u> Vores kommune har igangværende initiativer på området. Samarbejde med Norfors: Vassingerød Energipark + evt. fjernvarmeforsyning af Høvelte kaserne.
	<u>Fredensborg Kommune:</u> Ja, vores kommune har gennemført initiativer på området. Vores kommune har igangværende initiativer på området. Har udarbejdet i samarbejde med forsyningsselskabet Norfors adskillige projektforslag for konvertering af naturgasforsyning til fjernvarme. Mange af dem er blevet gennemført. Desværre kan fjernvarme efter Energistyrelsens nye rammebetingelser ikke konkurrere med de lave naturgaspriser.

Indsatsområde 2: Energieffektivisering og energibesparelser i bygninger, udstyr og anlæg

Energieffektivisering og energibesparelser i bygninger, udstyr og anlæg	
Indsatsområde	Initiativer
1. <u>Energiforbrug og CO2-udslip fra bygninger (virksomheden)</u> 1.b) <u>Energibesparende tiltag i offentlige bygninger:</u> Har jeres kommune gennemført energibesparende tiltag i kommunale bygninger?	<u>Gladsaxe Kommune:</u> Ja, vores kommune har gennemført energibesparende tiltag i kommunale bygninger inden for det seneste år. CO2-udledningen fra de kommunale bygninger er faldet 54 % siden 2007. Særlig virkningsfulde tiltag: - omlægning fra olie og gas til fjernvarme - energirenoveringer - lokal vedvarende energi - solceller på Rådhuset, flere skoler, GUX og Materielgården, solvarme og varmepumper - energieffektive teknologier - natsenkning - ændret belysning.
	<u>Halsnæs Kommune:</u> Vores kommune har planer for energibesparende tiltag i kommunale bygninger. Tidligere år har kommunen gennemført et stort ESCO-projekt for 90 mio. kr. og en grøn vækstpakke omfattende blandt andet efterisolering, udskiftning af ruder, ventilationsanlæg, udskiftning af belysning, driftsoptimering/etablering af CTS, etablering af vedvarende energi, forbedret klimaskærm mv. I alt er der opnået 20% besparelser på el og 16% på varme i gennemsnit pr. år. Kommunen har planer om at udføre flere energirenoveringsprojekter på baggrund af de seneste energimærkningsrapporter. Halsnæs kommune og det kommunalt ejede Halsnæs Forsyning har sammen med sammen arbejdet med et pilotprojekt om optimering af afkølingen på fjernvarmevandet i de kommunale bygninger, for derved at spare "afgiften for manglende afkøling".

	<u>Helsingør Kommune:</u> Ja, vores kommune har gennemført energibesparende tiltag i kommunale bygninger inden for det seneste år. Vi startede med ESCO i 2011 for 20% af bygningsmassen og høster nu gevinsterne år for år (ca. 30% reduceret varmekonsum og en mere end 50% lavere elregning). I 2013/14 trak vi de resterende energirenovierungsopgaver hjem og lavede udbud af fagentrepriser. Det fungerer også - men går langsommere. Projektet er igangsat som et klimaprojekt med fokus på CO2.
	<u>Hvidovre Kommune:</u> Ja, vores kommune har gennemført energibesparende tiltag i kommunale bygninger inden for det seneste år. Vores kommune har igangværende energibesparende tiltag i kommunale bygninger. Vores kommune har planer for energibesparende tiltag i kommunale bygninger. Hvidovre Kommune har udført energitiltag på de kommunale ejendomme siden 2008, men relative korte tilbagebetalingstider. TBT kriteriet er sidenhen blevet rykket af flere omgange og i 2016 er det politisk besluttet at arbejde med helheds løsninger, hvor den samlede tilbagebetalingstid er 20 år. Dvs. at der kan udføres energitiltag på klimaskærm kombineret med let tilgængelige tiltag på tekniske anlæg.
	<u>Lyngby-Taarbæk Kommune:</u> Ja, vores kommune har gennemført energibesparende tiltag i kommunale bygninger inden for det seneste år. Vores kommune har igangværende energibesparende tiltag i kommunale bygninger. Vores kommune har planer for energibesparende tiltag i kommunale bygninger. Store besparelser: Udskiftning af gamle ventilationsanlæg med nye med effektiv varmegenvinding og med el-besparende motorer. Udskiftning af ældre belysning med LED-belysning med styring. Montering af strålevarme i sportshaller.
	<u>Rødovre Kommune:</u> Ja, vores kommune har gennemført energibesparende tiltag i kommunale bygninger inden for det seneste år. Vores kommune har igangværende energibesparende tiltag i kommunale bygninger. Vores kommune har planer for energibesparende tiltag i kommunale bygninger. Udskiftning af gamle lysarmaturer til LED. Udskiftning af gamle ventilatorer/ventilationsanlæg. Udskiftning af gamle vinduer. Udskiftning af gamle pumper.

Bornholms Regionskommune: Ja, vores kommune har gennemført energibesparende tiltag i kommunale bygninger inden for det seneste år. Vores kommune har igangværende energibesparende tiltag i kommunale bygninger. Vores kommune har planer for energibesparende tiltag i kommunale bygninger.

Kommunen har opført 16 solcelleanlæg med en samlet effekt på 610 kW. Pga. tolkningen af elforsyningsloven - hvor solcelleanlæg sidestilles med kraftværker som skal være selvstændige selskaber – er der ikke længere økonomi i at etablere kommunale solcelleanlæg. Alle vores anlæg har fået dispensation fra kravet om selskabsdannelse. Mindre anlæg er dog undtaget når de indgår i et nybyggeris energiramme. Solceller er suverænt det tiltag inden for el som har genereret den største besparelse i kWh – og dermed også i CO₂-udledning. Derfor er tolkningen af elforsyningsloven tåbelig – specielt når det kun rammer kommunale anlæg og ikke anlæg i stat eller region. Dernæst har udskiftning til LED-belysning i mange af kommunens bygninger sammen med styringsautomatik skabt store besparelse. Kombinationen af solceller og LED-belysning har i nogle bygninger medført en reduktion på 50-60% af elforbruget – og dermed også på CO₂ udledningen. Ombygning af forældede varmecentraler og ventilationsanlæg, sammen med intelligente CTS-styringer, har medført store besparelser – både på elforbrug og energi til opvarmning. Central overvågning af installationerne udført af fagligt kompetent personale har medført en langt bedre og økonomisk drift af tekniske anlæg. Tidligere lå driften ude i de enkelte bygninger og tilsyn og styring hvilede på ikke kompetent personale.

Fredensborg Kommune: Ja, vores kommune har gennemført energibesparende tiltag i kommunale bygninger inden for det seneste år. Vores kommune har igangværende energibesparende tiltag i kommunale bygninger. Vores kommune har planer for energibesparende tiltag i kommunale bygninger.

Siden 2008 har vi nu reduceret vores CO₂ udslip fra kommunens bygninger med 36 procent. Der er og vil blive investeret op til et to-cifret millionbeløb i energibesparelser i kommunens bygninger over en årrække. Det sker på basis af kommunens styringsmodel for energiinvesteringer, bl.a. med krav til rentabiliten og sammenhæng med driften, samt på basis af den decentrale energimodel, der lægger ansvaret på tæt på brugerne og motiverer til en løbende energiledelse i skoler, børnehaver, fritidsbygninger osv. Dette fortæller vi gerne mere om. Vi er også med i EU-ELENA CEICAD projektet, der giver teknisk støtte til energirenovering i kommunens bygninger.

2. <u>Tværgående virkemidler inden for energieffektivisering:</u> Har jeres kommune inden for det seneste år gennemført initiativer, der fremmer koordinering mellem forskellige aktører og/eller motiverer til ændret adfærd såsom samkøring af data, kampagner, rådgivning, vejledning og finansieringsløsninger?	<u>Gladsaxe Kommune:</u> Ja, vores kommune har inden for det seneste år gennemført initiativer på området. Vi har gennemført rådgivning, vejledning og forpligtende samarbejder med både parcelhusejere, rækkehusbebyggelser, etageejendomme (almene, ejer, andel og udlejning) samt virksomheder. Fokus på finansieringsmuligheder indgår i alle tiltag. Indsatsen inden for de enkelt målgrupper uddybes under de næste punkter. <u>Helsingør Kommune:</u> Ja, vores kommune har inden for det seneste år gennemført initiativer på området. Det seneste år har vi haft særligt fokus på sommerhuse og har bl.a. udarbejdet og omdelt en brochure med vejledning/gode råd og inspirerende cases. Vi har tidligere gennemført en klimauddannelse for håndværkere, og samtidig reklameret med deres viden og fordele ved at energirenovere. Vi har tidligere haft en aftale med Husets Energi om opsøgende virksomhed hos husejere. Den gav dokumenterede resultater, men projekterne var gennemgående for små. <u>Hvidovre Kommune:</u> Ja, vores kommune har inden for det seneste år gennemført initiativer på området. Vores kommune har igangværende initiativer på området. Vores kommune har planer om at igangsætte initiativer på området. Hvidovre Kommune har også siden 2008 haft en Klimaambassadør ordning (dog kun for de kommunale ejendomme), hvor der gennemføres adfærdsmæssige tiltag såsom Klima skolekonkurrence, en årlig Rådhus adfærdskampagne og en initiativpulje, som institutionerne kan søge penge fra til små klimatiltag såsom el-ladcykel og drivhus/regnvandsopsamling ("jord til bord" konceptet er meget populært). Dog kræver denne del flere ressourcer end vi har pt. <u>Allerød Kommune:</u> Ja, vores kommune har inden for det seneste år gennemført initiativer på området. Vores kommune har igangværende initiativer på området. Borgerrådgivning gennem Grøn Guide: dgga.dk. Carbon 20 samarbejde med virksomheder: carbon20alleroed.dk
---	---

	<u>Høje-Taastrup Kommune:</u> Ja, vores kommune har inden for det seneste år gennemført initiativer på området. HTK er en af frontløberne i DK mht. at systematisere, udvikle og anvende data til fremme motivation og vise løsningsmuligheder for energioptimale investeringer og adfærd hos boligejere, boligforeninger og virksomheder. Derudover har HTK et bredt og dybtgående samarbejde med relevante partnere indenfor området, herunder vidensinstitutioner, rådgivere, finansierings institutioner, boligselskaber, private boligejere, aejendomsadministratorer m.v. <u>Bornholms Regionskommune:</u> Ja, vores kommune har inden for det seneste år gennemført initiativer på området. Vores kommune har igangværende initiativer på området. I 2012 besluttede kommunalbestyrelsen at igangsætte ”Intern ESCO”. Altså energirenooveringer administreret af kommunens egne folk. Kommunalbestyrelsen besluttede en lånefinansiering på 30,2 mio. kr. til energibesparelser over en 3-4 årig periode. Projektet er netop ved at blive afsluttet og har medført energibesparelser på 2,9 mio. kr. ”Fase 2” er netop blevet indstillet med et budget på yderligere 24 mio. kr. At energirenooveringerne er blevet administreret internt har medført, at der ikke kun er gået efter ”de laveste frugter”. Hvor et ESCO-firma kun går efter største og nemmeste besparelser her og nu, har vi kunnet se længere frem og også set på værdiforøgelsen og fremtidig drift i de kommunale bygninger i forbindelse med renooveringerne. <u>Frederiksberg Kommune:</u> Vores kommune har igangværende initiativer på området. Samarbejde med ejer- og andelsboligforeninger om energitjek og hjælp til projekteringsfase. Den første del er en håndsækning, der har fået dem til at gennemføre de ”lette” energirenooveringer, anden del hjælper dem igang med de mere omkostningstunge energirenooveringer, der ofte kræver et godt overblik og mange beslutninger.
3. <u>Energieffektiviseringer af enfamiliehuse:</u> Har jeres kommune inden for det seneste år gennemført initiativer mhp. at fremme energieffektiviseringer i enfamiliehuse f.eks. gennem kampagner, infomateriale eller rådgivning?	<u>Gladsaxe Kommune:</u> Ja, vores kommune har inden for det seneste år gennemført initiativer på området. Energirådgivning af parcellhusejere. Mål om at 100 boligejere har implementeret energibesparelser på gennemsnitlig 4.000 kWh pr. bolig, blev indfriet i løbet af 1½ år. Energirådgivningscaféer, hvor boligejere fik gratis energirådgivning kombineret med hjælp fra byggesagsbehandler.

	<u>Glostrup Kommune:</u> Ja, vores kommune har inden for det seneste år gennemført initiativer på området. Vores kommune har igangværende initiativer på området. Nej, vores kommune har ikke gennemført initiativer på området inden for det seneste år. - Gratis energitjek: Vi tilbyder pt. private husejere gratis energitjek. Kampagnen startede i vinteren 2015/2016 og har været annonceret på kommunens hjemmeside og i den lokale avis. Kampagnen vil fortsætte i vinteren 2016/2017. Til den tid overvejer vi at kontakte husejere med elradiator- og olieopvarmede huse og give dem tilbuddet direkte.' - Opdateret hjemmeside: Vi opdaterede sidste år www.glostrup.dk og har blandt andet lavet en række sider under temaet "Energi og opvarmning".
	<u>Helsingør Kommune:</u> Ja, vores kommune har inden for det seneste år gennemført initiativer på området. Kampagner omkring vore årlige messe, Helsingørmessen, hvor Klimasekretariatet har tradition for at stille op - med fokus på energi og klimarenovering af boliger. Vi har glæde af lokalavisen (Helsingør Dagblad) i den forbindelse. Det er godt at få omtale på en måde, der inspirerer borgerne til at renovere.
	<u>Høje-Taastrup Kommune:</u> Ja, vores kommune har inden for det seneste år gennemført initiativer på området. Siden 2010 har HTK været projektledere for et stort EU ECO-Life project med fokus på bl.a. energioptimering af enfamiliehuse. Der er gennemført ca. 100 dybt gående energirenoveringer. Desuden er gennemført adskillige informations- og kampagneaktiviteter og andre understøttende aktiviteter som har medført en lang række af energirenoveringer og energioptimer hertil kommer en lang række energioptimerende tiltag hos boligejere. Den eksisterende viden og resultater I HTK har medført at administrationen ofte bliver forespurgt om at holde foredrag m.v. for andre kommuner eller andre relevante aktører som ønsker at fremme energioptimering i enfamiliehuse.

	<u>Bornholms Regionskommune:</u> Ja, vores kommune har inden for det seneste år gennemført initiativer på området. Vores kommune har igangværende initiativer på området. Kommunen er i projektet BedreBoligBornholm gået sammen med med selvstændige erhvervsdrivende og købt Energitjenesten til at udføre energirådgivning for private husstande. Kunderne får gratis energi-tjek og rådgivning og virksomhederne får ofte ordrer på energirenovringer. Tidligere har kommunen været involveret i en række projekter med fokus på energirenovring og udskiftning af varmekilde etc. fx ved afholdelse af energimesser, projekt grønt byggeri, etablering af showroom for bæredygtige løsninger på Bright Park Bornholm i Nexø etc. Læs mere på www.brightgreenisland.dk <u>Fredensborg Kommune:</u> Ja, vores kommune har inden for det seneste år gennemført initiativer på området. Vores kommune har igangværende initiativer på området. Fredensborg Kommune var pilotkommune for BedreBolig-konceptet. Konkret tilbyder vi borgerne gratis energisyn, hvor en BedreBolig-rådgiver gennemgår parcelhuset og leverer en rapport med forslag til renoveringer, forventet besparelse, investering og tilbagebetalingstid. På en 12 måneders periode i 2015-16 forventer vi at få gennemført ca. 170-200 energitjek og at ca. 80-100 af planerne bliver realiseret helt eller delvis. Forventningen er, at det giver en reduktion på op til 400.000 kWh. Vi har gennemført en ret intensiv kampagne for at fortælle om tilbuddet: Husstandsomdelt Magasin, digital post til alle borgere, intensiv annoncering på Facebook, presseomtale, løbende opdatering af Facebook, omtale på relevante møder, besøg i grundejerforeninger, dialog med lokale ejendomsmæglere mm. Det følges op at en mere målrettet kampagne i efteråret, inspireret af nudgingprincipperne. Vi har dog også konstateret, at det er nødvendigt med et meget højt kommunikations-niveau for at engagere tilstrækkeligt mange husejere.
4. <u>Energieffektivisering af flerfamiliehuse:</u> Har jeres kommune inden for det seneste år gennemført initiativer mhp. at fremme energirenovring af flerfamiliebygninger f.eks. gennem rådgivning, kampagner, infomateriale eller samarbejde med boligforeninger?	<u>Gladsaxe Kommune:</u> Ja, vores kommune har inden for det seneste år gennemført initiativer på området. Blandt kommunens mange rækkehusbebyggelser er 6 klimakvarteret er startet op. I de 2 første fik 45 ud af 110 rækkehusejere et energitjek, og 23 gennemførte efterfølgende forskellige energiltag. 20 af husejerne fik desuden en havegennemgang med henblik på lokal afledning af regnvand (LAR). 17 har efterfølgende etableret regnvandsløsninger. Målet for de næste 4 kvarterer er at: • I alt 40 rækkehuse gennemfører

	energirenovering eller klimahåndtering i perioden 2016-2017. • 35 rækkehuse har fået gennemført målinger af energiforbrug, CO2 og fugt i deres bolig. 6 almene boligafdelinger har fået rådgivning om energirenovering, indeklima, optimering af drift og vedligeholdelse af fx varmeanlæg. Der er blandt andet etableret prøveboliger med etablering af decentral ventilation med varmegenvinding i en stor almen bebyggelse fra 1940'erne. 14 andels-, ejer- og udlejningsejendomme har her i 2016 fået gennemført energiscreeninger.
	<u>Helsingør Kommune:</u> Ja, vores kommune har inden for det seneste år gennemført initiativer på området. Vi har haft glæde af Energitjenestens rådgiver, som vi har "købt" til at besøge boligforeninger og inspirere og rådgive om energirenovering. Vi har en form for fokus-gruppe - med repræsentanter for boligforeninger, som vi har glæde af at samarbejde med.
	<u>Høje-Taastrup Kommune:</u> Ja, vores kommune har inden for det seneste år gennemført initiativer på området. Der er gennemført demonstrationsprojekter med innovative løsninger hos flere boligforeninger mht. klimaskærm, optimering af indeklima, forsyningsløsninger m.v. Kommunen har d.d. en aftale med godt 50 % af boligafdelingerne om at gennemføre energieffektivisering. Målet er at hver boligafdeling reducerer energiforbruget med 2 % per år.
	<u>Bornholms Regionskommune:</u> Ja, vores kommune har inden for det seneste år gennemført initiativer på området. Vores kommune har igangværende initiativer på området. Kommunen er i projektet BedreBoligBornholm gået sammen med selvstændige erhvervsdrivende og købt Energitjenesten til at udføre energirådgivning for private husstande. Kunderne får gratis energi-tjek og rådgivning og virksomhederne får ofte ordrer på energirenoveringer. Tidligere har kommunen været involveret i en række projekter med fokus på energirenovering og udskiftning af varmekilde etc. fx ved afholdelse af energimesser, projekt grønt byggeri, etablering af showroom for bæredygtige løsninger på Bright Park Bornholm i Nexø etc. Læs mere på www.brightgreenisland.dk

	<u>Fredensborg Kommune:</u> Ja, vores kommune har inden for det seneste år gennemført initiativer på området. Vores kommune har igangværende initiativer på området. Vores kommune har planer om at igangsætte initiativer på området. Vi tilbyder og har gennemført energitjek til ejerforeninger og andelsboligforeninger, med energiscreening, rapport og præsentation til relevante bestyrelses eller beboermøder. Vi er i dialog med samtlige almene boligselskaber i området for at afdække muligheder for samarbejde og for sammen at styrke fokus på energieffektiviseringer, brugeradfærd etc. Vi forventer at inddrage private udlejere mere på et senere tidspunkt.
5. <u>Energibesparelser i virksomheder:</u> Har jeres kommune inden for det seneste år gennemført initiativer mhp. at fremme energibesparelser i virksomheder f.eks. gennem rådgivning og varme- og ventilationstjek?	<u>Gladsaxe Kommune:</u> Ja, vores kommune har inden for det seneste år gennemført initiativer på området. Energitjek i detailhandlen: 50 butikker få i 2016 foretaget et el-tjek. Indsatsen er et samarbejde mellem Gladsaxe Kommune og en lokal elektriker. 'Styr Energien': 6 små og mellemstore virksomheder i auto- og maskinbrancher er med i et energispare-projekt. Klimaklar netværk: Hver år holder vi en række arrangementer for byens virksomheder, hvor de bliver inspireret til energi- og klimatiltag. Ressource-tjek: I 2016 får 8 virksomheders tilbud om et ressource-tjek med henblik på at indgå i industriel symbiose. <u>Helsingør Kommune:</u> Ja, vores kommune har inden for det seneste år gennemført initiativer på området. Vi har tilbudt/tilbyder i øjeblikket energitjek (inkl. varme og vent-tjek + adfærd) til virksomheder/butikker i kommunen. Selve gennemgangen er værdifuld for virksomheden. Der bliver kun lavet en lille rapport, men den dokumenterer værdien og giver overblik. Der er positiv respons. Vi har netop dannet et grønt netværk for butikker og virksomheder i Helsingør kommune. GoGreen Helsingør. Kommunen var katalysator, men har trukket sig i baggrunden nu som et (næsten) menigt medlem. Det gode er bl.a., at man på den måde får en gruppe/, som let kan kontaktes med gode råd og energiinspiration.

	<u>Hvidovre Kommune:</u> Ja, vores kommune har gennemført initiativer på området inden for det seneste år. Ja, vores kommune har planer om at igangsætte initiativer på området. - I forbindelse med tilsynskampagnen er 4 virksomheder blevet kontaktet af en rådgiver og præsenteret for ”European Ressource Efficiency Self-Assessment Tool for Small and Medium Sized Enterprises (ERESAT). Det er et værktøj som skal hjælpe virksomheder med at spare ressourcer som vand, råvarer og energi. - På de udførte miljøtilsyn tales fx om at spare på ressourcerne, øge genanvendelsen og mindske energiforbrug. - Miljøavisen sendes til en del af virksomhederne i Hvidovre. I avisen kan der være eksempler på energisparende tiltag, oplysninger om mulig rådgivning, virksomhedsportrætter af ressourcesparende virksomheder som fx den svanemærkede bilvaskehal.
	<u>Allerød Kommune:</u> Ja, vores kommune har gennemført initiativer på området inden for det seneste år. Ja, vores kommune har planer om at igangsætte initiativer på området. Samarbejde med virksomheder gennem to projekter: Carbon20allerød.dk og Bæredygtig Bundlinje, et projekt under Gate 21
	<u>Høje-Taastrup Kommune:</u> Ja, vores kommune har inden for det seneste år gennemført initiativer på området. Et konkret samarbejde er med City 2, hvor nordeuropas største tagbaserede solcelleanlæg er etableret (2 MW). Desuden er gennemført en lang række energieffektiviserende foranstaltninger som resultat af et samarbejde mellem HTK og City 2.
	<u>Bornholms Regionskommune:</u> Ja, vores kommune har inden for det seneste år gennemført initiativer på området. Vores kommune har igangværende initiativer på området. Kommunen er i projektet BedreBoligBornholm gået sammen med selvstændige erhvervsdrivende og købt Energitjenesten til at udføre energirådgivning for private husstande. Kunderne får gratis energi-tjek og rådgivning og virksomhederne får ofte ordrer på energirenoveringer. Tidligere har kommunen været involveret i en række projekter med fokus på energirenovering og udskiftning af varmekilde etc. fx ved afholdelse af energimesser, projekt grønt byggeri, etablering af showroom for bæredygtige løsninger på Bright Park Bornholm i Nexø etc. Læs mere på www.brightgreenisland.dk

	<u>Fredensborg Kommune:</u> Ja, vores kommune har inden for det seneste år gennemført initiativer på området. Vores kommune har igangværende initiativer på området. Vi deltager i flere projekter, der skal vise virksomhederne, hvilke muligheder de har, for at tænke og handle mere grønt, samt energi- og ressourcebevidst. Derudover tilbyder vi udvalgte virksomheder et energisyn, hvor vi gennemgår den enkelte virksomhed for at afdække potentialer for at effektivisere deres energiforbrug. Fremover vil motiverede virksomheder også blive tilbudt et forløb, hvor de implementerer regulær energiledelse i deres virksomhed.
--	---

Indsatsområde 3: Omstilling af transport-systemet til fossilfrie brændsler

Omstilling af transportsystemet til fossilfrie brændsler	
Indsatsområde	Initiativer
2. Infrastrukturudvikling inden for transportområdet til køretøjer drevet af fossilfrie drivmidler 2a) Status på kommunernes arbejde for at tilvejebringe infrastruktur til køretøjer drevet af fossilfrie drivmidler, fx ladestandere og biogastankning: Har jeres kommune gennemført indsatser for at tilvejebringe infrastruktur til køretøjer drevet af fossilfrie drivmidler f.eks. ladestandere og biogastankning?	<u>Gladsaxe Kommune:</u> Ja, vores kommune har gennemført indsatser på området. Vores kommune har igangværende indsatser på området. Vi har indfaset elbiler i stor stil i egen bilflåde. Blandt andet kører alle hjemmeplejebiler i Gladsaxe nu på el. Offentlige ladestandere: Buddinge station: I 2015 etablerede vi en dobbelt-ladestander og reserverede to p-pladser. To ladestandere i almene bebyggelser: Gladsaxe har i 2016 medfinansieret og sørget for støtte fra Energistyrelse til opsætning af dobbelt-ladestandere i de to boligafdelinger. Samtidig har vi indgået aftale med Greenabout om afprøvning af el-delebiler i de to afdelinger. Gastankstation på Dymanovej: Et samarbejde med os, HMN og Arriva. Tankanlægget er offentlig tilgængeligt og skal på sigt gradvis overgå til biogas.
	<u>Helsingør Kommune:</u> Ja, vores kommune har gennemført indsatser på området. Vi har for længst installeret lade-standere rundt om i bykernen og ved kommunale adresser. Vi var så tidligt ude, at vi måtte annullere nogle af lade-standerne og gøre dem til alm. p-pladser igen, fordi der var for få, der brugte dem.
	<u>Høje-Taastrup Kommune:</u> Ja, vores kommune har gennemført indsatser på området. Et biogastankanlæg er under opførelse i Høje Taastrup transportcenter og forventes taget i brug i efteråret 2016. Kommunen har opført en række ladstandere til elbiler i kommunen, eks. ved Rådhuset og stationerne.

	<u>Rødovre Kommune:</u> Ja, vores kommune har gennemført indsatser på området. Rødovre Kommune arbejder med udskiftning af sin vognpark af arbejdskøretøjer til el-biler og køretøjer, så vidt det er muligt. Det medfører udarbejdning af infrastruktur til disse køretøjer. Disse ladestanderer er dog ikke offentlig tilgængelig.
	<u>Fredensborg Kommune:</u> Ja, vores kommune har gennemført indsatser på området. Der blev i 2012 udarbejdet vilkår for opsætning af ladestander i Fredensborg Kommune. Vilkårene blev første gang taget i brug, da BetterPlace ansøgte om opsætning af ladestander ved Humlebækcenteret. Desværre kunne BetterPlace ikke acceptere vilkårene, og der blev derfor ikke opsat ladestander. Siden har administrationen arbejdet for at få de eksisterende operatører på markedet til at sætte ladestander op strategiske steder. Det har betydet at Clever og I.ON. har opsat ladestander hos henholdsvis Føtex i Kokkedal og Statoil i Fredensborg.
	<u>Frederiksberg Kommune:</u> Ja, vores kommune har gennemført indsatser på området. Vores kommune har igangværende indsatser på området. Vores kommune har planer om at igangsætte indsatser på området. Frederiksberg Kommune har været meget imødekommende over for bybilskonceptet DriveNow, som Arriva og E.ON i partnerskab står bag. I den forbindelse gav kommunen E.ON tilladelse til at sætte 34 ladestander op i én omgang på offentligt vejareal, hvilket har udbygget ladeinfrastrukturen for elbiler betydeligt i kommunen.

<u>3. Reduktion af CO2-udslip fra tjenestekørsel:</u> Har jeres kommune inden for det seneste år gennemført indsatser mhp. at reducere CO2-udslip for tjenestekørsel (kommunens ansattes kørsel)? Inden for hvilke område(r) har jeres kommune gennemført, igangværende og/eller planer for at igangsætte indsatser for at reducere CO2-udslip for tjenestekørsel?	<u>Gladsaxe Kommune:</u> Ja, vores kommune har inden for det seneste år gennemført indsatser på området. Vores kommune har igangværende indsatser på området. - I forhold til at stille puljebiler til rådighed for kommunens medarbejdere. - I forhold til at stille puljecykler til rådighed for kommunens medarbejdere. - I forhold til at øge antallet af fossilfrie køretøjer i den kommunale vognpark. Halvdelen af kommunens bilflåde er udskiftet til elbiler. I hjemmeplejen er det 100 %. Vi har blandt andet puljebiler på Rådhuset. Vi har en lang række cykler på Rådhuset - en del almindelig, men og så mange el-cykler. Vi har netop etableret et overdækket cykelskur reserveret til puljecyklerne, med skab til opladning af batterier mm. Vi arbejder på en transportpolitik som skal fremme klimavenlig kørsel i arbejdstiden. <u>Helsingør Kommune:</u> Ja, vores kommune har inden for det seneste år gennemført indsatser på området. Vores kommune har igangværende indsatser på området. - I forhold til at stille puljebiler til rådighed for kommunens medarbejdere. - I forhold til at øge antallet af fossilfrie køretøjer i den kommunale vognpark. Vi er i gang med et kursus i ECO-driving. Det er super populært, og medarbejderne, der er på kursus reducerer brændstofforbruget med op til 18 % (10 % i snit). Vi har nedsat taksten for kørsel i egne bil og gjort det svært/umuligt at få godtgørelse for kørsel i egen bil - for at få al kørsel over på de mere effektive puljebiler. Vi undersøger potentialet med henblik på at omstille til el-biler, i første omgang i hjemmeplejen. ECO-driving kurset er virkningsfuldt! Nedsættelse af taksten for kørsel i egen bil virker også!
--	--

	<u>Høje-Taastrup Kommune:</u> Ja, vores kommune har inden for det seneste år gennemført indsatser på området. - I forhold til koordinering af samkørsel. - I forhold til at stille puljebiler til rådighed for kommunens medarbejdere. - I forhold til at stille puljecykler til rådighed for kommunens medarbejdere. - I forhold til at øge antallet af fossilfrie køretøjer i den kommunale vognpark. Kommunen stiller puljebiler, inkl. elbiler, cykler inkl. elcykler til rådighed. Kommunen har udskiftet en væsentlig del af bilflåden til personkørsel til elbiler. Desuden har driftsafdelingen også igansat udskiftning af vognparken til elkøretøjer der hvor dette er hensigtsmæssigt. Som følge af den for nylig vedtagne udviklingsplan og energi- og klimaplan vil kommunen rette øget fokus på mobilitetsplanlægning, herunder i forhold til de kommunalt ansatte.
	<u>Fredensborg Kommune:</u> Ja, vores kommune har inden for det seneste år gennemført indsatser på området. - I forhold til at stille puljebiler til rådighed for kommunens medarbejdere. - I forhold til at stille puljecykler til rådighed for kommunens medarbejdere. - I forhold til at øge antallet af fossilfrie køretøjer i den kommunale vognpark. I Fredensborg Kommune er der stillet 9 elbiler og 2 elcykler til rådighed for medarbejdere på Rådhuset - ydermere har den udkørende hjemmepleje mulighed for at bruge elcykler. Fredensborg Kommune tog i mod Copenhagen Electrics tilbud om en flådeanalyse, som desværre ikke gav anledning til større udskiftning af bilflåden - anbefalingen om at der med fordel udskiftes tre af hjemmeplejens biler med elbiler blev ikke fulgt, udbuddet endte med samlet indkøb af alm. konventionelle biler og nogle hybridbiler.

	<u>Frederiksberg Kommune:</u> Ja, vores kommune har inden for det seneste år gennemført indsatser på området. Vores kommune har igangværende indsatser på området. Vores kommune har planer om at igangsætte indsatser på området. - I forhold til at stille puljebiler til rådighed for kommunens medarbejdere. - I forhold til at stille puljecykler til rådighed for kommunens medarbejdere. - I forhold til at øge antallet af fossilfrie køretøjer i den kommunale vognpark. Frederiksberg Renovation har som de første i norden indkøbt en 26 tons lastbil som er 100% eldrevet. Lastbilen kører i drift som komprimatorvogn.
4. Krav om brændselsvalg/miljøvalg i udbudsmateriale til kommunernes transportydelser: Stiller jeres kommune krav om brændselsvalg/miljøvalg i udbudsmateriale til kommunernes transportydelser?	<u>Gladsaxe Kommune:</u> Ja, vores kommune stiller krav om miljøvalg i udbudsmateriale til kommunernes transportydelser Blandt andet i vores leasingaftaler, hvor vi så vidt mulig ønsker elbiler. I forbindelse med udbud af affaldstransport er der også stillet krav. Gladsaxe Kommune er med i Miljøstyrelsens 'Partnerskab for Offentlig Grønne Indkøb' og følger krav til transportydelser i dette partnerskab. <u>Helsingør Kommune:</u> Ja, vores kommune stiller krav om miljøvalg i udbudsmateriale til kommunernes transportydelser Ja vi samarbejder med MOVIA om at få miljøvalg ind i udbud. I kommende udbud ønsker vi at stille krav om, at chauffører har været på ECO-drive kurser. <u>Rødovre Kommune:</u> Ja, vores kommune stiller krav om miljøvalg i udbudsmateriale til kommunernes transportydelser Som uddybende svar kan henvises til vores løbende udbud af transportydelser, hvor vi bl.a. andet stiller krav om anvendelse af Euro-norm IV og betragter det som misligholdelse, hvis leverandøren ikke overholder kravet. I udbud stilles der krav til brændsel. Kravene er dog ikke rettet mod alternative brændselstyper.

	<u>Fredensborg Kommune:</u> Ja, vores kommune stiller krav om miljøvalg i udbudsmateriale til kommunernes transportydelse I alle udbud på det område stilles der i større eller mindre grad krav om, at leverandøren skal minimere den miljømæssige belastning. Det kan være som konkurrenceparametre eller som mindstekrav, og det kan være på lovgivningsniveau, eller højere krav, alt efter hvilket emne, der udbydes, men det er altid et parameter, der tages hensyn til. Fredensborg Kommune følger det fællesmål der er sat i Movia samarbejdet om at reducere co2 udslippet med 25 procent på den kollektive transport frem mod 2020, målet er dog allerede opnået og administrationen bakker derfor op om arbejdet i den nye trafikplan om at arbejde hen imod et selvfrit busnet. Kommunens udformning egner sig desværre ikke i elbusdrift med den nuværende afprøvede teknologi, men vi følger Regionens forsøg på området og håber at det giver nogle gode resultater. Ved udbud af busruter har vi hidtil stillet krav om at udledning af co2, partikler og NOXer, skal være lavere end de busser der bliver afløst. <u>Frederiksberg Kommune:</u> Ja, vores kommune stiller krav om miljøvalg i udbudsmateriale til kommunernes transportydelse Frederiksberg stiller krav om miljø i udbud af busser gennem Movia og støtter op om Movias foreslåede målsætning om fossilfrihed i 2030. I udbud af transportydelse (Taxakørsel, buskørsel) sættes krav til udledning.
5. Cyklisme 5a) Status på kommunernes arbejde for at fremme cyklisme i kommunen: Har jeres kommune gennemført større indsatser mhp. at fremme cyklisme i kommunen? (Med større indsatser menes f.eks. kampagner, at stille pendlercykler eller puljecykler til rådighed eller anlæggelse af supercykelstier)	<u>Gladsaxe Kommune:</u> Ja, vores kommune har gennemført større indsatser på området. Vores kommune har større igangværende indsatser på området. - I forhold til kampagner. - I forhold til at stille pendlercykler til rådighed. - I forhold til at stille puljecykler til rådighed. - I forhold til at anlægge supercykelstier. - I forhold til at anlægge cykelstier.

Inden for hvilke område(r) har jeres kommune gennemført, igangværende og/eller planer for at igangsætte indsatser mhp. at fremme cyklisme?	Gladsaxe er en cykel-by og er i top over byer, hvor flest turer foregår på cykel. Vi er kåret som Årets Cykelkommune 2016. Vi har mange initiativer på cykelområdet - her er blot nogle af dem: - Nedsat hastighed for biltrafik - Mange cykelstier - Supercykelstier - Samarbejde med virksomheder om pendlercykler - forsøg ved Buddinge station efterår 2015.
	<u>Gribskov Kommune:</u> Ja, vores kommune har gennemført større indsatser på området. - I forhold til kampagner. - I forhold til at stille puljecykler til rådighed. - I forhold til at anlægge cykelstier. Der er anlagt flere nye cykelstier der er med til at binde kommunen bedre sammen, så det er nemmere og mere sikkert at komme rundt i kommunen. Der vil i slutningen af 2016 blive vedtaget en ny Stiplan for anlæggelse af nye cykelstier. Planen er blevet til med input fra mere end 800 borgere. Kampagner på skoler for at fremme cyklisme hos børn og unge.
	<u>Helsingør Kommune:</u> Ja, vores kommune har gennemført større indsatser på området. Vores kommune har større igangværende indsatser på området. Vores kommune har planer om at igangsætte større indsatser på området. - I forhold til kampagner. - I forhold til at stille pendlercykler til rådighed. - I forhold til at anlægge supercykelstier. - I forhold til at anlægge cykelstier. Vi har lavet et cykelbibliotek - Cykelteket, hvor man gratis kan afprøve forskellige seje cykler Helsingør Cykelby er et kæmpeprojekt (18 mio. kr.), der afsluttes i år, 2016. Supercykelstier er under planlægning - vi er med i sekretariatet Cykelteket er netop blevet evalueret. 50% der har prøvet en cykel, vil købe en tilsvarende. 12 % siger, at det kunne erstatte deres bil til pendling, hvis de havde en tilsvarende cykel, som de har testet. 60% ville cykle mere, hvis de havde en sej cykel.

	<u>Hillerød Kommune:</u> Ja, vores kommune har gennemført større indsatser på området. - I forhold til at anlægge cykelstier. Der er etableret gode cykelstiforbindelser mellem landsbyer og byer i kommunen. Der har været fokus på cykelstier til og fra Hillerød. I den kommende planperiode fokuseres på at forbedre forholdene for cyklister i Hillerød by.
	<u>Høje-Taastrup Kommune:</u> Ja, vores kommune har gennemført større indsatser på området. - I forhold til kampagner. - I forhold til at stille pendlercykler til rådighed. - I forhold til at stille puljecycleler til rådighed. - I forhold til at anlægge supercykelstier. - I forhold til at anlægge cykelstier. Kommunen har igennem de sidste par år deltaget i et forsøg med udlån af elcykler til borgere i kommunen. Evalueringen har vist at adskillige nu lader bilen stå til fordel for cykeln, enten almindelig eller en ny indkøbt elcykel. HTK er med i det tværgående samarbejdet om supercykelstier. Et velfungerende og attraktivt cykelstinet er et central området i HTK. HTK stiller puljecycleler til rådighed for kommunens ansatte. HTK indgår i et regionalt project om Grøn mobilitetsplanlægning med focus på bl.a. pendling.
	<u>Fredensborg Kommune:</u> Vores kommune har større igangværende indsatser på området. - I forhold til kampagner. - I forhold til at stille puljecycleler til rådighed. - I forhold til at anlægge cykelstier. Niverødvej hvor trafiksikkerheden er forbedret omkring skolen, ved at minimere missing links på det samlede rutecykelstinet. Egedalsvej er der ved at blive etableret en cykelsti, som skal skabe sammenhæng i cykelstinetværket. Læseplan med konkrete indsatser i forhold til årgang fra 0 - 9. klasser på alle Fredensborg Kommunes skoler, herunder cyklistprøver i 3. og 6. klasse. Fredensborg Kommune er gået foran, og har certificeret Rådhuset som Cykelvenlig arbejdsplads, samt tilbyder andre virksomheder i kommunen også at

	blive certificeret for halv pris. Kommunen promoverer Vi cykler til arbejde kampagnen og opfordre egne medarbejdere og borgere at cykle til arbejde, ved hjælp af konkurrencer mv. I sidste halvdel af 2016 planlægger kommunen kampagnen Cykling i alle aldre, som fokusere på at motivere børn i børnehaver, skolebørn, unge, voksne og ældre til at cykle mere.
	<u>Frederiksberg Kommune:</u> Ja, vores kommune har gennemført større indsatser på området. Vores kommune har større igangværende indsatser på området. Vores kommune har planer om at igangsætte større indsatser på området. - I forhold til kampagner. - I forhold til at stille pendlercykler til rådighed. - I forhold til at stille puljecykler til rådighed. - I forhold til at anlægge supercykelstier. - I forhold til at anlægge cykelstier Vi har deltaget i projektet "Test en elcykel" (faciliteret af Gate 21). Vi har i 2015 udarbejdet en cykelhandlingsplan og som opfølgning på den gennemfører vi i 2016 flere projekter, blandt andet fysiske anlæg der kan tillade cykling mod ensretningen, en ny trafiklegeplads, uddannelse af cykellegepædagoger i daginstitutioner. Særligt virkningsfulde indsatser: "Test en elcykel" har vist meget flotte resultater. 125 borgere, der dagligt kørte i bil til arbejde, skiftede bilen ud med en elcykel i tre måneder. Efter testperioden cykler 51 % stadig til og fra arbejde, dog ikke nødvendigvis alle ugens fem dage. 33 % har efterfølgende selv købt en elcykel, og fire deltager har endda solgt deres bil. Vi gennemfører et målrettet anlægsprogram, der omfatter cykelstier på alle kommunens trafikveje inden udgangen af 2020. Vi anlægger desuden supercykelstier i samarbejde med Supercykelstisekretariatet.

6. Offentlig transport, samkørselsordning og delebilsordning: Har jeres kommune gennemført indsatser mhp. at fremme borgernes brug af offentlig transport, samkørselsordninger og/eller delebilsordninger i kommunen? Hvor er fokus i jeres kommune mhp. at fremme borgernes brug af offentlig transport, samkørselsordninger og/eller delebilsordninger i kommunen?	<u>Gladsaxe Kommune:</u> Ja, vores kommune har inden for det seneste år gennemført indsatser på området. Vores kommune har igangværende indsatser på området. - På tog - På bus - På samkørselsordning - På delebilsordning Offentlig transport: Tilbud om erhvervskort til ansatte i Gladsaxe Kommune Samarbejde med virksomheder om deres transportvaner med særlig fokus på pendlertrafik. Herunder test af Go More samkørselsportal. Det var ikke en succes. Test at delebiler i to almene bebyggelser - er netop iværksat. Opbakning til opsætning af delebiler i Gladsaxe - Letsgo har netop sat en op. <u>Halsnæs Kommune:</u> Vores kommune har igangværende indsatser på området. - På tog - På bus Kommunen arbejder sammen med MOVIA og Regionen på at forbedre forhold for pendlere til bus og toget på Frederiksværk Station. Der indrettes flere p-pladser og cykelskure til pendlere og stationen ombygges så bustransporten forkortes og bliver mere attraktiv. <u>Helsingør Kommune:</u> Ja, vores kommune har inden for det seneste år gennemført indsatser på området. - På tog - På flexkørsel - På delebilsordning VI samarbejder med DSB for at gøre det mere attraktivt at tage tog - noget med bedre p-forhold for cykler Vi har indført flexkørsel - lav flextur rate - for at supplere rute-bus-kørslen. Vi forsøgte at lave en delebilsordning og fik faktisk etableret en forening, men der var for lille tilslutning, da der skulle betales "startgebyr" på 2000 kr. Kommunen har lavet en
---	--

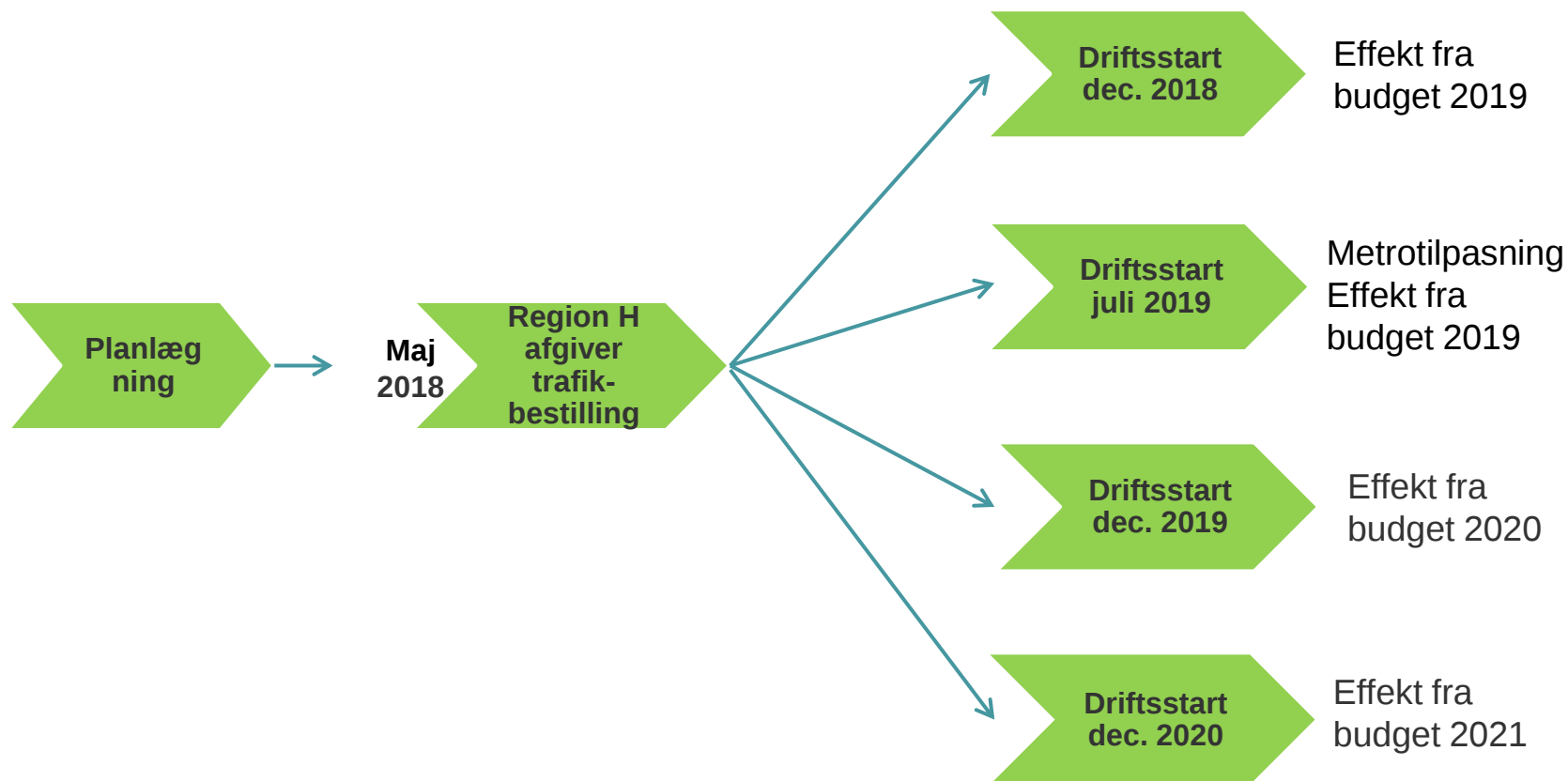
	Mobilitets-plan. Processen var fin og gav anledning til relevante samarbejdsrelationer i praksis.
	<u>Høje-Taastrup Kommune:</u> Ja, vores kommune har inden for det seneste år gennemført indsatser på området. Vores kommune har igangværende indsatser på området. - På tog - På bus Med de gode togforhold i kommunen (både S-tog og regionaltoget) er kommunens fokus i stor grad rettet mod at få flere borgere til at tage toget samt sørge for at busdriften kan understøtte togrejserne mest hensigtsmæssigt. Desuden har kommunen rettet opmærksomhed mod gode forhold for cykelparkering ved den kollektive transportens knudepunkter.
	<u>Fredensborg Kommune:</u> Vores kommune har igangværende indsatser på området. - På bus - På flexkørsel - På delebilsordning Optimeret busrutenet, ved at skabe hurtige direkte og hyppige busforbindelser mellem større byer. Er i gang med flexurforsøg, hvor beboere i et udvalgt område, kan få gratis flextur. Har lagt flere modeller for delebilskoncepter op for fagudvalget, men konklusionen er at sådanne foreninger er dyre for en kommune at starte op, samt kræver mange medarbejdertimer. Hvis borgere ytrer ønske om at starte sådan en forening, vil kommunen gerne så vidt muligt bakke op om dette.
	<u>Frederiksberg Kommune:</u> Ja, vores kommune har inden for det seneste år gennemført indsatser på området. Vores kommune har igangværende indsatser på området. Vores kommune har planer om at igangsætte indsatser på området. - På bus - På delebilsordning Metroen er ved at blive udbygget med nye stationer på Frederiksberg, og der arbejdes på flere metrolinjer. Vi

	har sammen med Københavns Kommune og DSB etableret et nyt by- og pendlercykelsystem, der bliver kaldt det fjerde ben i den kollektive transport. Vi har hjulpet det nye delebilskoncept DriveNow frem ved at give denne nye form for delebiler/bybiler status som delebiler i kommunen og dermed fritage dem for betalingsparkering. Vi har desuden stillet offentligt vejareal til rådighed for ladestandere til de eldrevne DriveNow-biler. Arriva er operatøren bag konceptet, som kaldes det femte ben i den kollektive transport. Vi fritager delebiler for betalingsparkering
7. Mobilitetsplanlægning: Har jeres kommune gennemført indsatser inden for mobilitetsplanlægning, der bidrager til at mindske co2-udslippet, f.eks. fremme mobilitetsplanlægning i virksomhederne og/eller tværkommunalt samarbejde om mobilitetsplanlægning?	<u>Gladsaxe Kommune:</u> Ja, vores kommune har inden for det seneste år gennemført indsatser på området. Vores kommune har igangværende indsatser på området. Samarbejdet med virksomhederne omhandler også fremme af mobilitetsplanlægning. Tværkommunalt foregår samarbejdet i regi af Loop City. <u>Helsingør Kommune:</u> Ja, vores kommune har inden for det seneste år gennemført indsatser på området. Vores kommune har igangværende indsatser på området. Vores kommune har planer om at igangsætte indsatser på området. Vi har lavet en mobilitetsplan, der blev vedtaget i byrådet i 2015. Her er 17 konkrete initiativer, der skal gavne både sundhed og klima. En del initiativer er igangsat, andre er på vej. <u>Lyngby-Taarbæk Kommune:</u> Ja, vores kommune har inden for det seneste år gennemført indsatser på området. Vi deltager i Loop Citys projekt om Smart Mobility og gennemfører i den forbindelse mobilitetsundersøgelser for udvalgte virksomheder.

	<u>Fredensborg Kommune:</u> Vores kommune har igangværende indsatser på området. Fredensborg Kommunes er med i Regionens ReVUS, Fyrtårnsprojekt Grøn Mobilitetsplanlægning, som går på at udarbejde en mobilitetsanalyse for kommunen, for Rådhuset samt analysere pendlingsstrøg. Ligeledes arbejder administrationen på en trafik- og infrastrukturplan. Til bl.a. at spille ind i ReVUS, trafik- og infrastrukturplanen og generelt den grønne omstilling, har Fredensborg Kommune bestilt en BigData analyse for kommunens mobilitet.
8. Arbejdspladsers transportforbrug (1) 8a) Status på kommunernes arbejde med at understøtte virksomheders arbejde på at reducere pendling og transport i arbejdstiden: Har jeres kommune gennemført indsatser mhp. at understøtte virksomheders arbejde på at reducere pendling og transport i arbejdstiden?	<u>Gladsaxe Kommune:</u> Ja, vores kommune gennemført indsatser på området. Vores kommune har igangværende indsatser på området. Vi samarbejder med virksomheder om deres transportvaner, både med fokus på pendlertrafik og transport i arbejdstiden. Vi har blandt andet etableret et virksomheds netværk i forbindelse med projektet 'Smart Mobility in Loop City'.
	<u>Helsingør Kommune:</u> Ja, vores kommune har gennemført indsatser på området. Vores kommune har igangværende indsatser på området. Vores kommune har planer om at igangsætte indsatser på området. Kommunens egen virksomhed har fokus på at fremme samkørsel til møder og mulighed for at tage bus mellem kommunens adresser Kommunen selv har fokus på det - det er en del af Mobilitetsplanen. Et af 17 konkrete initiativer at lave en politik for medarbejdernes transport. Fremadrettet er vi med i REVUS-projektet, der er rettet imod bl.a. virksomheder og ny-tilflyttere.
	<u>Lyngby-Taarbæk Kommune:</u> Ja, vores kommune har gennemført indsatser på området. Vi deltager i Loop Citys projekt om Smart Mobility og gennemfører i den forbindelse mobilitetsundersøgelser for udvalgte virksomheder.

	<u>Fredensborg Kommune:</u> Ja, vores kommune gennemført indsatser på området. Fredensborg Kommune har tilbudt virksomheder at blive certificeret som Cykelvenlig arbejdsplads, samt arbejder i øjeblikket på at opsætte cykelskure på Humlebæk st. "Vi cykler til arbejde" er i 2016 blevet promoveret yderligere, og arbejdet med at få flere til at være med i kampagnen forventes at fortsætte i 2017.
8. Arbejdspladsers transportforbrug (2) 8b) Status på kommunernes arbejde med at understøtte virksomheders arbejde på at optimere deres gods- og varetransport: Har jeres kommune gennemført indsatser mhp. at understøtte virksomheders arbejde på at optimere deres gods- og varetransport?	<u>Høje-Taastrup Kommune:</u> Ja, vores kommune har gennemført indsatser på området. Vores kommune har igangværende indsatser på området. Vores kommune har planer om at igangsætte indsatser på området. HTK er for gods- og varetransport et af de centrale knudepunkter i Storkøbenhavn ved Høje-Taastrup Transport Center (HTTC). HTTC er en kombicentral hvor godstransport på bande og vej mødes. Kommunen er løbende i tæt kontakt med HTTC og de enkelte virksomheder omkring optimering af gods- og varetransport, HTK indgår desuden pt. i flere projektansøgninger indenfor dette område.

Forslag: Nyt regionsråd afgiver en flerårig bestilling i maj 2018

NOTAT

Byudvikling på industrigrunde –en ny samarbejdsform i forbindelse med jordforurening (orienteringssag)

Projektets anbefalinger til ændrede sagsgange:

Det gennemførte projektarbejde har resulteret i udarbejdelse af 6 anbefalinger til hvordan arbejdet med boligbyggeri på store tidligere industrigrunde kan optimeres:

1. Tidlig dialog
 2. Tidligt overblik over myndighedskrav
 3. Systematisk kortlægning
 4. Årlige dialogmøder på tværs af faggrænser
 5. Bedre forståelse for de forskellige fagområders opgaver og roller
 6. Opdatering af regionens interne proces
- Nedenfor er de 6 anbefalinger gennemgået.

1. Anbefaling –tidlig dialog

Det anbefales, at der tidligt i en sagsbehandlingsproces skabes mulighed for, at miljø-rådgiver/bygherre kan indkalde Københavns kommune og regionen til et 'Opstartsmøde'.

Beskrivelse af anbefaling

Ved 'Opstartsmødet' har rådgiver/bygherre mulighed for, at præsentere det planlagte byggeprojekt for kommunen og regionen. Et tidligt 'Opstartsmøde' vil give mulighed for bl.a. at drøfte:

- myndighedernes rollefordeling
- oplæg til undersøgelse forud for § 8 tilladelsen
- hvad skal der til for at undgå kortlægning
- krav til undersøgelsesomfang (se også anbefaling om tidligt overblik over myndighedskrav)

Punkt nr. 8 - Byudvikling på industrigrunde -en ny samarbejdsform i forbindelse med jordforurening (Orienteringssag)

Bilag 1 - Side -2 af 12

- detaljer om byggeriet i relation til den konstaterede/mulige forurening
- m.m

'Opstartsmødet' er et møde der afholdes forud for indsendelse af § 8 ansøgningen på store og/eller komplicerede sager. Den tidlige dialog vil kunne etableres allerede i byggeprojektets idéfase og vil kunne indkaldes af bygherre og/eller miljørådgiver.

Beskrivelse af problematik, der ligger til grund for anbefalingen.

Det er blevet tydeligt i projektforsløbet, at samarbejdspartenerne oplever, at det samlede overblik over krav til § 8 tilladelsen ofte først skabes, når et byggeprojekt er langt fremskredent. Konsekvensen af dette bliver blandt andet, at undersøgelsesgrundlaget for udarbejdelse af § 8 tilladelserne ikke er fyldestgørende. Desuden opleves en usikkerhed om undersøgelsesforløbet og kravene til undersøgelsens indhold. Når regionen inddrages for sent i forløbet og stiller yderligere krav til undersøgelser kan det have tidlige og økonomiske konsekvenser for bygherren. Desuden vil et 'Opstartsmøde' der skaber klarer linjer i fh. myndighedernes krav til en undersøgelse være et godt grundlag for miljørådgiver i dialogen med bygherren, når undersøgelsen skal planlægges.

Det er i projektet blevet tydeligt, at bygherre/rådgiver oplever, at det tidlige samarbejde med Københavns kommune fungerer godt. Gode projektforsløb opleves som de sager, hvor der har været tidlig dialog og hvor sagen har været velbelyst tidligt i forløbet. Regionen savnes i denne tidlige dialog.

Konkret proces for implementering af anbefaling

Følgende punkter skal afklares forud for implementering:

Etablering af en effektiv mødeform nedenstående modeller har været drøftet:

- *Flersags-modellen*, fastsat gentagende møde, hvor bygherre/miljørådgiver booker tid. Mødet afholdes hos kommunen. Regionen afsætter tid i kalenderen med en fast frekvens.
- *Enkeltlags-modellen*, afholdes ved store byudviklingsområder eller meget komplicerede sager indenfor byudviklingsområder.
- *Område-modellen*, byudviklingsområde med flere bygherrer. Mødet kan skabe et samlet overblik over forureningssituationen indenfor hele byudviklingsområdet på tværs af matrikelgrænser. Formen vil variere fra område til område. Kan evt. med fordel afholdes i forbindelse med lokalplanprocessen.
- Det kan i nogle sager være relevant at afholde opstartsmøde på lokaliteten.

Udarbejdelse af info på hjemmesiderne i kommunen og regionen om:

- muligheden for afholdelse af 'Opstartsmøde'
- forventningsafstemning om dagsordenen til mødet
- skabelon for minimumskrav til præsentation af sag
- 'minivejledning' der i punktform lister krav til undersøgelser (jf. anbefaling om tidligt overblik over myndighedskrav).

Punkt nr. 8 - Byudvikling på industrigrunde -en ny samarbejdsform i forbindelse med jordforurening (Orienteringssag)
Bilag 1 - Side -3 af 12

Ophæng/tovholder

Københavns kommune samt regionen har ansvaret for, at rådgiver kender til muligheden for afholdelse af 'Opstartsmøder'.

Ressourceforbrug

Når metoden er implementeret, vurderes det, at der er behov for opstartsmøder i ca. 20-30 sager årligt. Ressourcerne forventes, at kunne godtgøres ved en efterfølgende mindre kompleks sagsbehandling.

Regionen skal forud for afholdelse af 'Opstartsmøder' afklare den interne procedure, jf. Anbefaling –opdatering af regionens interne proces (afsnit 6).

Tidspunkt for implementering

'Opstartsmøderne' med deltagelse af regionen vil kunne sættes i gang primo 2017.

Punkt nr. 8 - Byudvikling på industrigrunde -en ny samarbejdsform i forbindelse med jordforurening (Orienteringssag)

Bilag 1 - Side -4 af 12

2. Anbefaling –tidligt overblik over myndighedskrav

Det anbefales, at der skabes mulighed for, at bygherre/developer/rådgiver tidligt i et sagsforløb kan få overblik over myndighedskrav til undersøgelser forud for boligbyggeri på tidligere industriarealer.

Beskrivelse af anbefaling.

Det tidlige overblik over myndighedskrav skabes ved at gøre mere viden tilgængelig på kommunens og regionens hjemmesider. Her vil bygherre, miljørådgiver og developer selv kunne søge informationen og myndighederne vil kunne henvise til informationen.

Der udarbejdes en:

Minivejledning: En kortfattet minimumsvejledning til miljørådgivere om generel planlægning og udførelse af historik og forureningsundersøgelser når der bygges på forurenede grunde. Den skal give en samlet klar udmelding og indeholde blandt andet oplysninger om, hvad der skal til for at udgå af kortlægning, hvad en undersøgelse skal indeholde, frekvens for poreluft og screening af arealer m.m.

Pixibog: En kortfattet beskrivelse til bygherre/developere om hvad forurening og § 8 betyder for et byggeprojekt. Den skal beskrive hvordan myndighedernes roller er i § 8 –forløbet og oplyse om, hvad bygherre skal gøre (eks. inddragelse af miljørådgiver, behovet for udarbejdelse af en fyldestgørende historik). Informationsmateriale kan udleveres ved afklaringsmødet.

Beskrivelse af problematik, der ligger til grund for anbefalingen.

Det blev tydeligt i projektarbejdet, at de eksterne samarbejdspartnere oplever, at der mangler en forudsigelighed i fht. myndighedernes krav til belysning af § 8 sagen. Uforudsigeligheden skyldes manglende viden om myndighedernes krav, men også uens sagsbehandling samt den delte myndighedsrolle i fht. § 8 tilladelserne. Den manglende forudsigelighed medfører, at det er vanskeligt for miljørådgiveren at rådgive bygherre.

Bygherre mangler desuden viden om myndighedernes krav til miljøundersøgelser på et tidligt tidspunkt i processen. I nogle tilfælde mangler bygherre viden om, at der skal involveres en miljørådgiver, hvilket er nødvendigt for, at der bliver budgetteret med rådgivning på miljøområdet tidligt i projektet.

Konkret proces for implementering af anbefaling

Udarbejdelse af informationsmateriale i form af 'Pixi bog' og 'Minivejledning'. Desuden skal det afklares, hvor på hjemmesiderne oplysningerne skal fremgå.

Det informationsmateriale der allerede er udarbejdet af Region Hovedstaden vil i et omfang kunne genbruges.

Ophæng/tovholder

Minivejledning, udarbejdes af regionen med inddragelse af Københavns kommune samt udvalgte rådgivere fra den afholdte workshop.

Punkt nr. 8 - Byudvikling på industrigrunde -en ny samarbejdsform i forbindelse med jordforurening (Orienteringssag)
Bilag 1 - Side -5 af 12

Pixi-bog, udarbejdes af Københavns kommune med inddragelse regionen.
Københavns kommune, har ansvaret for at afklare hvor på hjemmesiden, der skal linkes til informationsmateriale om byggeri på forurenede grunde.

Ressourceforbrug

Udarbejdelse af informationsmaterialet koordineres imellem Københavns kommune og regionen.

Tidspunkt for implementering

Arbejdet med udarbejdelse af informationsmaterialet vil kunne startes op primo 2017.

Punkt nr. 8 - Byudvikling på industrigrunde -en ny samarbejdsform i forbindelse med jordforurening (Orienteringssag)
Bilag 1 - Side -6 af 12

3. Anbefaling –systematisk kortlægning

Det anbefales, at der udføres en systematisk V1-kortlægning af de områder der er udpeget som byudviklingsområder i Københavns kommune.

Beskrivelse af anbefaling.

Regionens kortlægningsindsats er endnu ikke færdiggjort i Københavns kommune. Det betyder, at der ofte ikke er udarbejdet historisk redegørelse eller udført undersøgelser på ejendomme indenfor byudviklingsområderne og det er vanskeligt for rådgivere, at planlægge fyldestgørende undersøgelser, når forureningsoverblikket mangler. Ved implementering af en systematisk kortlægning i nye byudviklingsområder kan den 52 uger lange periode for udarbejdelse af lokalplan for et område benyttes til V1 kortlægning af ejendomme i lokalplanområdet, såfremt regionen oplyses om lokalplanarbejdet i tide.

Beskrivelse af problematik, der ligger til grund for anbefalingen

Den endnu ikke gennemførte systematiske kortlægning i Københavns kommune medfører en u hensigtsmæssig proces, når regionen skal vurdere, om der er grundlag for kortlægning. Byggesagen forsinkes i nogle tilfælde imens regionen skal vurdere kortlægningen og der skal udfærdiges en § 8 tilladelse. Derudover kan der i § 8 tilladelsen blive stillet krav til miljøundersøgelser samt byggetekniske løsninger, som bygherrer ikke var bekendt med i købstidspunktet samt planlægningen og finansieringen af byggeriet.

Konkret proces for implementering af anbefaling

Der er sideløbende med dette projekt igangsat en arkivanalyse i Københavns kommune. Prioritering af V1 kortlægning i byudviklingsområder anbefales inddraget i oplægget til politisk behandling vedr. prioritering af den resterende V1 kortlægning i regionen.

Ophæng/tovholder

Regionen er myndighed på området og udfører opgaven.

Ressourceforbrug

V1 kortlægning er en del af den løbende drift og vil derfor ikke kræve et forøget ressourceforbrug.

Tidspunkt for implementering

Arkivanalysen der skal danne grundlag for den systematiske kortlægning er udarbejdet i 2016. Den systematiske V1-kortlægning vil kunne igangsættes fra 2018 forudsat, at dette prioriteres politisk.

4. Anbefaling –årlige dialogmøder på tværs af faggrænser

Det anbefales, at der afholdes et årligt informationsmøde for miljørådgivere, bygherre og myndigheder. Desuden anbefales det, at der efter behov afholdes et kursus for nye rådgivere i branchen.

Beskrivelse af anbefaling

På baggrund af projektforslaget planlægger Københavns kommune at afholde årlige møder med deltagelse af miljørådgivere, bygherre og myndigheder. Møderne vil som fast punkt indeholde en orientering om status for hvad der rør sig i kommunen og hvad der forventes, at ske det kommende år. Regionen vil også have mulighed for at deltage, og orientere om nyt fra regionen. Desuden vil det være muligt, at drøfte faglige problemstillinger og have en generel erfaringsudveksling.

Københavns kommune planlægger tillige at afholde kurser for nye rådgivere efter behov. Kurserne skal indeholde en generel orientering om myndighedsforhold og oplæring i fht. § 8 ansøgninger og tilladelser. Kurserne vil tage udgangspunkt i Minivejledningen, en kortfattet minimumsvejledning til miljørådgivere om planlægning og udførelse af forureningsundersøgelser (se Anbefaling - tidligt overblik over myndighedskrav afsnit 2)

Beskrivelse af problematik, der ligger til grund for anbefalingen

Årsmøde: Ved den afholdte workshop i forbindelse med nærværende 'projekt om byudvikling' blev det tydeligt, at alle inviterede parter havde stor glæde af at mødes. Der er en forventning om, at årlige møder vil kunne skabe en god platform for videndeling på tværs af faggrænser. Mødet vil kunne underbygge arbejdet med en bedre forståelse for de forskellige fagområders opgaver og roller. Desuden vil et årligt møde skabe mulighed for, at udbrede tilbuddet om en tidlig dialog med myndighederne samt andre væsentlige forhold ifht. samarbejdet imellem forskellige aktører på området.

Der blev ved den afholdte workshop skabt et værdifuldt netværk, der bør bygges videre på ved eks. årlige møder.

Kursus: Det opleves i sagsbehandlingen af § 8 sager, at nye rådgivere kan have nytte af, at få en introduktion til den myndighedsbehandling der sker i kommunen og regionen og baggrunden for de krav, der bliver stillet til ansøgningsmaterialet til en § 8 tilladelse. Der er en forventning om, at sådanne kurser vil danne grundlag for en bedre forståelse af hinandens opgaver og roller.

Samlet er det forventningen, at årsmøder og kurser vil kunne danne grundlag for en mere smidig og effektiv sagsbehandling.

Konkret proces for implementering af anbefaling

Københavns kommune arbejder videre med forberedelserne til afholdelse af årsmøder og kurser. Udbredelse af information om, at der afholdes årsmødet/kurset vil ske via mail/hjemmesiden og som information ved større arrangementer, såsom ATV-møder el. lign.

Punkt nr. 8 - Byudvikling på industrigrunde -en ny samarbejdsform i forbindelse med jordforurening (Orienteringssag)
Bilag 1 - Side -8 af 12

Ophæng/tovholder

Københavns kommune har ansvaret for afholdelse af de årlige informationsmøder samt kurser for nye rådgivere.

Regionen deltager i årsmøderne og efter behov i kurser for nyuddannede.

Ressourceforbrug

Deltagelse ved årsmøderne samt evt. præsentation af status for regionens arbejde eller andet relevant emne.

Regionen vil efter behov deltage i kurserne for nye rådgivere.

Tidspunkt for implementering

Faste årsmøder forventes afholdt i efteråret 2017 og herefter en gang årligt.

Kurser for nye rådgivere forventes afholdt forår og efterår 2017 og herefter efter behov.

5. anbefaling –bedre forståelse for de forskellige fagområders opgaver og roller

Det anbefales, at der skabes mulighed for, at opnå en bedre forståelse for de forskellige fagområders opgaver og roller.

Beskrivelse af anbefaling

En bedre forståelse for de forskellige fagområders opgaver og roller skabes ved udmøntning af følgende tre anbefalinger fra nærværende projekt:

1. Anbefaling –tidlig dialog
2. Anbefaling –tidligt overblik over myndighedskrav
4. Anbefaling –årlige dialogmøder på tværs af faggrænser

Beskrivelse af problematik, der ligger til grund for anbefalingen

Det er blevet tydeligt ved projektarbejdet, at en manglende forståelse for forskellige fagområders arbejdsopgaver resulterer i, at forskellige aktører arbejder efter hver deres dagsorden. Det medfører, at der ikke sker en rettidig involvering af forskellige samarbejdspartnere og projekterne forsinkes. Når der byudvikles og bygges boliger på tidligere store industrigrunde, involveres mange forskellige fagdiscipliner og eksperter, forskellige aktører der har forskelligt fokus på opgaveløsningen, hvilket kan medføre, at den samlede opgave ikke løses hensigtsmæssigt.

Konkret proces for implementering af anbefaling

Den konkrete proces for implementering svarer til udmøntning af følgende tre anbefalinger fra nærværende projekt:

1. Anbefaling –tidlig dialog
2. Anbefaling –tidligt overblik over myndighedskrav
4. Anbefaling –årlige dialogmøder på tværs af faggrænser

Ophæng/tovholder

Tovholder svarer til udmøntning af følgende tre anbefalinger fra nærværende projekt:

1. Anbefaling –tidlig dialog
2. Anbefaling –tidligt overblik over myndighedskrav
4. Anbefaling –årlige dialogmøder på tværs af faggrænser

Ressourceforbrug

Der er ikke knyttet et ressourceforbrug alene til denne anbefaling. Ressourceforbruget ligger i følgende tre anbefalinger fra nærværende projekt:

1. Anbefaling –tidlig dialog
2. Anbefaling –tidligt overblik over myndighedskrav
4. Anbefaling –årlige dialogmøder på tværs af faggrænser

Punkt nr. 8 - Byudvikling på industrigrunde -en ny samarbejdsform i forbindelse med jordforurening (Orienteringssag)
Bilag 1 - Side -10 af 12

Tidspunkt for implementering

Der vil ske en løbende implementering af denne anbefaling i takt med implementering af følgende tre anbefalinger fra nærværende projekt:

1. Anbefaling –tidlig dialog
2. Anbefaling –tidligt overblik over myndighedskrav
4. Anbefaling –årlige dialogmøder på tværs af faggrænser

Punkt nr. 8 - Byudvikling på industrigrunde -en ny samarbejdsform i forbindelse med jordforurening (Orienteringssag)

Bilag 1 - Side -11 af 12

6. anbefaling – opdatering af regionens interne proces

Det anbefales, at der udarbejdes en procedure (VIP) for arbejdet med sager i byudviklingsområder, såfremt det besluttet at prioritere områderne til systematisk V1- kortlægning.

Beskrivelse af anbefaling

Nedenfor er en overordnet beskrivelse af forslag til sagsbehandling af sager i byudviklingsområder.

Opstart af V1 kortlægning i et byudviklingsområde

Kommunen melder ind med et lokalplanområde, der planlægges byudviklet og derfor skal vurderes ifht. V1-kortlægning (og evt. V2-kortlægning, hvis der er grundlag for dette). Den 52 uger lange periode for udarbejdelse af lokalplan for et område kan benyttes til V1 kortlægning af ejendomme i lokalplanområdet, såfremt regionen oplyses om lokalplanarbejdet i tide. Prioritering af nye byudviklingsområder sker løbende

Afklaringsmøde

Arbejdet med lokalplanen begynder med afholdelsen af et internt afklaringsmøde i kommunen. Ved mødet udleveres 'Pixi bog'.

Områdegruppe

Ved opstart af V1 kortlægning i et byudviklingsområde etableres der en områdegruppe i regionen (bestående af et antal sagsbehandlere fra Team frivillig og Team V1 - afhængigt af byudviklingsområdets størrelse).

Team V1 sagsbehandler området som en pulje/del af pulje -afhængigt af antallet af lokaliteter.

Team frivillig Sagsbehandlere kan med fordel deltage ved afgørelsesmøder (V1 - kortlægningsafgørelser) for at få indsigt i de aktiviteter der danner grundlag for kortlægningen af området -samt de aktiviteter, der har været i områder som ikke kortlægges. Her har sagsbehandlerne mulighed for at samarbejde om at opnå et helhedssyn på forureningssituationen.

Opstartsmøde

Der afholdes opstartsmøde med kommunen og eksterne aktører (se Anbefaling -tidlig dialog, afsnit 1).

Rådgiver præsenterer projektet, forureningssituationen m.m. Skabelon for minimumskrav til rådgivers præsentation af sag fremgår af kommunens og regionens hjemmeside (se Anbefaling -tidlig dialog, afsnit 1).

Regionen har let forberedelse til opstartsmøderne, herunder: Minivejledning (Anbefaling -tidligt overblik over myndighedskrav), kortlægningsstatus og baggrund for kortlægning, info fra JAR. Hvis opstartsmøder afholdes som 'Område-modellen', hvor flere § 8 sager behandles sideløbende kan flere sagsbehandlere fra Team Frivillig deltage.

Punkt nr. 8 - Byudvikling på industrigrunde -en ny samarbejdsform i forbindelse med jordforurening (Orienteringssag)
Bilag 1 - Side -12 af 12

Det er vigtigt, at tidsforbruget ved mødet modsvarer en reduceret sagsbehandlingstid på den lange bane.

Ophæng/tovholder

Regionen og Københavns kommune.

Beskrivelse af problematik, der ligger til grund for anbefalingen

Der skal indarbejdes en ny procedure, hvorfor en relevant VIP er nødvendig.

Konkret proces for implementering af anbefaling

Der skal indarbejdes en ny procedure, hvorfor en relevant VIP hos regionen er nødvendig.

Ressourceforbrug

Der skal bruges tid i Team frivillig på at gennemarbejde en VIP hos regionen. Proceduren er afhængig af at anbefalingerne om tidlig dialog og tidligt overblik over myndighedskrav er implementeret.

Tidspunkt for implementering

Primo 2017.

Punkt nr. 2 - Meddelelser - 1. kvartalsrapportering 2017 på kongeindikatorer og driftsmål

Bilag 1 - Side 1 af 3

Bilag 6.: Status på driftsmål, Regional udvikling – 1 /2017

Driftsmål, der lever op til ambitionsniveauet, er markeret med grøn.

Driftsmål, der *ikke* lever op til ambitionsniveauet, er markeret med rød.

Driftsmål, for hvilke der ikke er fastsat et ambitionsniveau, har ikke en farvemarkering.

Driftsmål, Regional udvikling	Ambitionsniveau	Resultat, seneste måling	Udvikling siden seneste politiske forelæggelse	Målopfyldelse	Datakilde
<i>Tilfredshed</i>					
Tilfredshed i forbindelse med V1- og V2- kortlægning	Ambitionsniveau for driftsmålet fastlægges, når der foreligger data og erfaringer på området.	2,5	Nyt driftsmål. OBS.: Bygger på få observationer	-	Baseret på data fra januar 2017. Spørgeskema (digitalt) Måles på skala 1-5 (5 er bedst)
<i>Levering</i>					
Ventetid på kortlægning (V1 og V2)	Mål = 80 % af endelige kortlægninger (både V1 og V2) sendes inden for 3 uger	93 %	Nyt driftsmål	Ja	Baseret på data fra februar 2017. Kilde: JAR databasen (Jordforurening)
Strukturfondsmidler, disponering	100 % disponeret over perioden	Disponering: 51 %	Stigende fra 46,5 %	Ja	Baseret på data fra februar 2017 Kilde: Referater af møder i vækstforum, oversigt over de disponerede midler.
Kubikmeter beskyttet drikkevand (procent)	Ambitionsniveauet for 2017 er 13,8 %	9,3 %	Stigende fra 8,8 % i samme periode	Ja	Baseret på data fra oktober 2016. Data trækkes én gang årligt fra

Punkt nr. 2 - Meddelelser - 1. kvartalsrapportering 2017 på kongeindikatorer og driftsmål

Bilag 1 - Side -2 af 3

			2015		jordforureningsdata basen (JAR)
Antal skabte praktikpladser	Der skabes 1200 praktikpladser om året	182	Nyt driftsmål	Nej	Baseret på data fra februar 2017. Kilde: Trækkes hver 2. måned fra database hos styrelsen for IT og læring.
<i>Kvalitet</i>					
Ekstern finansiering/eksterne indtægter til forskning og innovation	Ambitionsniveau: 1% årligt stigning i eksterne indtægter sammenlignet med det foregående år (målt i faste priser), er ændret til 2% således, at der tages højde for inflationen, der er estimeret til 1% i 2017. Som led i udvikling af den koncernfælles handlingsplan for forskning vil der for 2018 og frem blive fastlagt et konkret ambitiøst mål for ekstern finansiering af forskning.	175,7 mio. kr. (jan - februar)	Positiv udvikling	Ja	Baseret på data fra februar 2017. Kilde: Region Hovedstadens økonomisystem.
Passagerudviklingen i Region Hovedstadens kollektive trafik	Kontinuerlig årlig passagervækst på 1,0 % i Region Hovedstadens nuværende busser og lokalbanetog. I forhold til samme periode året før.	Stigning i passagertal på ca. 2 %	Positiv udvikling	Ja	Data offentliggøres kvartalsvist. Data for oktober - december (4. kvartal 2016). Kilde: Trafikselskabet Movia
Ændring i CO2-udledning for Region	Ambitionsniveauet er baseret på Energiplan 2025, men tager højde for der ikke ses	Seneste godkendte beregningsmetode giver et resultat som	-	Nej	Baseret på data fra februar 2017

Punkt nr. 2 - Meddelelser - 1. kvartalsrapportering 2017 på kongeindikatorer og driftsmål

Bilag 1 - Side 3 af 3

Hovedstaden som virksomhed	en effekt før end de kommende ESCO projekter er igangsat. Derfor er det frem til 2019, 100 % af 2013 forbruget, hvilket i sig selv er et ambitiøst mål på el.	angiver den udledte mængde CO2 for en given måned i relation til en gennemsnitsmåned i 2013. Denne beregningsmetode er første gang præsenteret fra februar måned 2017: 103 %			Data stammer fra el-leverandøren og dækker kun hovedmålere. Kilde: Dong Energy Beregning af mål: internt udført.
<i>Medarbejdere og ledere</i>					
Sygefravær (statistisk model viser, om månedsværdi er positiv eller negativ i.f.t. egen historik).	4,5 %	4,2 %	Stigning fra 3,9 %	Ja	Baseret på data fra januar 2017 Kilde: Silkeborg data
<i>Produktivitet</i>					
Udgift per passager i den regionale kollektive trafik	Vækst i udgift/passager skal være mindre end eller lig med nul.	Fald på 13 % i forhold til 2016 til index 83		Ja	Data offentliggøres kvartalsvist. Baseret på data fra 4. kv. 2016. Kilde: Trafikselskabet Movia

Punkt nr. 4 - Meddelelser - Rullende dagsorden

Bilag 1 - Side -1 af 1

MTU	2017.05.30	Buslinje 65E	Beslutningssag
MTU	2017.05.30	Buslinje 123	Beslutningssag
MTU	2017.05.30	Status for kommunernes trafikbestilling	Orienteringssag
MTU	2017.05.30	Indberetning om jordforurening 2016 til Miljøstyrelsen	Beslutningssag
MTU	2017.05.30	Orientering om finansieringsanalyse om lokalbaneinfrastruktur	Orienteringssag
MTU	2017.05.30	Cykelregnskab	Orienteringssag
MTU	2017.05.30	Elbilsstatus	Orienteringssag
MTU	2017.05.30	Drøftelse af fremtidens transport	Drøftelsessag
MTU	2017.05.30	Endelig vedtagelse af Råstofplan 2016	Beslutningssag
MTU	2017.05.30	Status og det videre forløb for budgetanalysen	Orienteringssag
MTU	2017.05.30	Den prioriterede liste for indsatsen på jordforureningsområdet i 2018	Beslutningssag
MTU	2017.06.21	Trafikbestilling 2018	Drøftelsessag
MTU	2017.06.21	Favrholm station – orientering om fase II rapport	Orienteringssag
MTU	2017.06.21	Partnerskab for grønne indkøb	Beslutningssag
MTU	2017.06.21	Sag om Fremtidens transport	Beslutningssag
MTU	2017.06.21	Forundersøgelse af Ring 5	Beslutningssag
MTU	2017.09.05	Regionernes fælles redegørelse om jordforurening 2016	Orienteringssag
MTU	2017.10.03	Status på Grøn drift og Udvikling	Orienteringssag